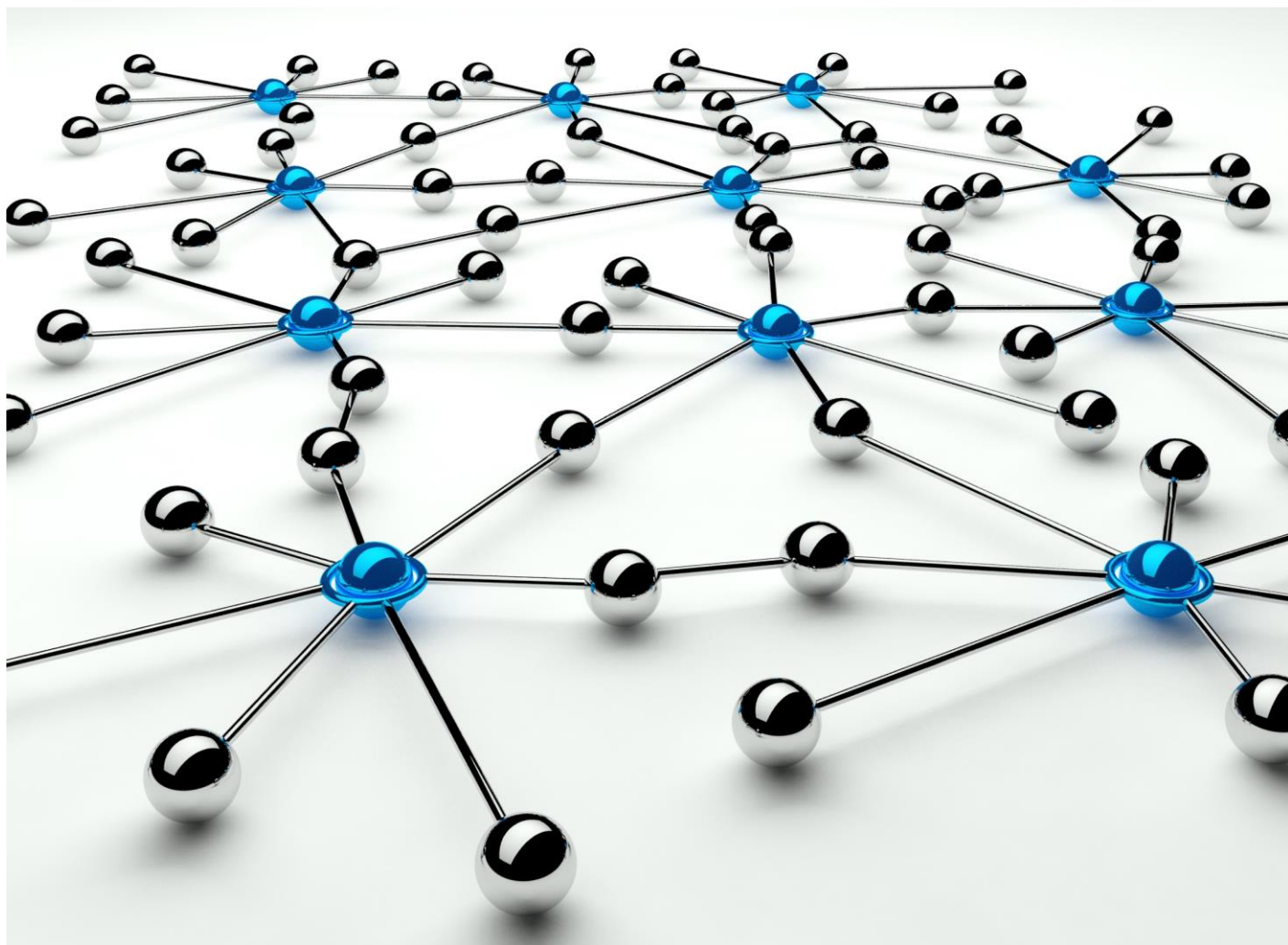

Vai valsts pārvalde efektīvi rīkojas ar uzkrāto informāciju?

Rīga 2017

Latvijas Republikas
Valsts kontrole

Revīzijas ziņojums

Vai valsts pārvalde efektīvi rīkojas ar uzkrāto informāciju?

2017.gada 9.jūnijs

Lietderības revīzija “Vai valsts pārvalde efektīvi rīkojas ar uzkrāto informāciju?”

Revīzija veikta, pamatojoties uz Valsts kontroles Revīzijas un metodoloģijas departamenta 2016.gada 12.aprīļa revīzijas uzdevumu Nr.2.4.1-12/2016.

Vāka noformējumā izmantota fotogrāfija no tīmekļa vietnes *Depositphotos* (autors: leszekglasner).

Cienījamais lasītāj!

Esam pabeiguši lietderības revīziju par valsts pārvaldes sadarbību informācijas apmaiņas jomā. Revīzijā gribējām pārliecināties, vai valsts pārvaldē tiek pietiekami plaši izmantotas informācijas tehnoloģiju piedāvātās iespējas, lai iestādes neapgrūtinātu iedzīvotāju, pieprasot iesniegt tādus dokumentus, kas valsts pārvaldē jau ir pieejami.

Veicot revīzijas, jau ilgstoši esam novērojuši, ka valsts pārvaldes iestādes savā starpā pietiekami nesadarbojas, un esam snieguši ieteikumus iestādēm apmainīties ar datiem elektroniski. Tomēr joprojām ir iestādes, kas izvēlas vieglāko ceļu – pieprasa iedzīvotājam iesniegt vienā iestādē otras iestādes izsniegtas izziņas. Iedzīvotājs kā “kurjers” to arī dara - tā vietā, lai viena informācijas sistēma sazinātos ar otru un iegūtu nepieciešamo informāciju lēmuma pieņemšanai.

Galvenās grūtības datu apmaiņas izveidei starp iestādēm meklējamas nevis tehniskajās iespējās, bet gan iestāžu nepietiekamā motivācijā sniegt savā rīcībā esošos datus pārējām iestādēm.

Praksē bieži datu apmaiņas izveides organizatoriskais process ir nesamērīgi laikietilpīgs. Piemēram, kopš revīzijas veikšanas par nekustamā īpašuma nodokļa administrēšanu Rīgas domē ir pagājuši pieci gadi, bet tā arī nav izdevies panākt datu apmaiņu tādā līmenī, lai

nodokļu maksātājam automātiski tiktu piemēroti visi nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumi.

Lai gan valsts pārvaldē vēl nav panākta visaptveroša datu apmaiņa starp iestādēm, nākamais izaicinājums ir datu atvēršana, padarot publiskos reģistros uzkrāto informāciju pieejamu ikvienam, piemēram, pētniecības vajadzībām vai tirgū izstrādājot jaunus pakalpojumus. Vai esam labi pārdomājuši, kādus datus, kad un kādā secībā atvērt, samērojot izmaksas, kas nepieciešamas datu anonimizēšanai, publiskošanai un aktualizēšanai, ar reālajiem ieguvumiem sabiedrībai? Šis ir jautājums, uz kuru revīzijā mēģinājām rast atbildes, vienlaikus atceroties, ka būtisks priekšnosacījums datu atvēršanai ir datu kvalitāte, kas nav nodrošināma, ja iestāžu savstarpējā datu apmaiņa nenotiek vispār vai nav efektīva.

Pateicamies par sadarbību revīzijas ietvaros gan Vides aizsardzības un attīstības ministrijai un Ekonomikas ministrijai, gan daudzajām iestādēm un pašvaldībām, kas tika apmeklētas, gan arī iedzīvotājiem un organizācijām, kas mūs informēja par konkrētām nozarēm un sadzīves situācijām, kur iedzīvotājs ir “kurjers”.

Ar cieņu
departamenta direktore

Zita Zariņa

Saturs

Kopsavilkums	6
Galvenie secinājumi	6
Būtiskākie ieteikumi.....	11
Ziņojuma struktūra	11
Jomas īss raksturojums: datu apmaiņa vai atkārtota informācijas pieprasīšana no iedzīvotāja?	13
1. Vai valsts pārvaldē ir apzināta un tiek plānota efektīva datu izmantošana?	19
1.1. Vai ar e-pārvaldi saistītajos politikas plānošanas dokumentos ir ietverti datu apmaiņas jautājumi un konkrēti to risinājumi?	19
1.2. Vai VARAM mērķtiecīgi plāno un uzrauga datu apmaiņas attīstību valsts pārvaldē?	25
1.3. Vai valsts pārvaldē ir vienota pieeja atvērto datu politikas ieviešanai?	31
2. Vai valsts pārvaldē tiek īstenota vienota un sistemātiska datu pārvaldība efektīvai datu apmaiņai?	38
2.1. Vai valsts pārvaldē vienkopus ir apzināti visi uzkrātie dati un to aprīte?	38
2.2. Vai valsts pārvaldē tiek centralizēti koordinēta datu apmaiņa un sadarbība?	45
2.3. Vai iestādēm ir viegli nodibināt sadarbību ar citu iestādi nepieciešamo datu apmaiņai?	50
3. Vai datu apmaiņa un piekļuve citu iestāžu uzkrātiem datiem ir centralizēti nodrošināta?	60
3.1. Vai valsts izveidotā VISS lietošana ir obligāta?	60
3.2. Vai iestādes aktīvi izmanto VISS datu apmaiņai vai piekļuvei citu iestāžu datiem?	67
3.3. Kādus datu apmaiņas veidus iestādes faktiski izmanto?	75
3.4. Vai datu apmaiņa ar valsts pārvaldē uzkrātajiem datiem starp iestādēm notiek bez maksas?	77

4. Vai iestādes nodrošina “tikai vienreiz” principa ievērošanu?	89
4.1. Vai iestādes atkārtoti prasa iesniegt informāciju iedzīvotājiem pakalpojumu sniegšanai?	89
4.2. Vai iestādes uztur aktuālu informāciju par pakalpojumu sniegšanai nepieciešamajiem dokumentiem?	93
4.3. Vai iestāde veicina izziņu papīra formā izsniegšanas apjomu samazināšanu iesniegšanai citās iestādēs?	95
5. Vai pašvaldības nodrošina “tikai vienreiz” principa ievērošanu būvniecības procesā?	99
5.1. Vai būvvaldes izmanto Būvniecības informācijas sistēmu vai citās sistēmās esošos datus?	99
5.2. Vai būvvaldes pakalpojumu sniegšanā atkārtoti pieprasa informāciju no iedzīvotājiem?	104
5.3. Vai Būvniecības informācijas sistēma tiek izmantota efektīvai procesu veikšanai, lēmumu pieņemšanai un informācijas sniegšanai?	108
Vides aizsardzības un reģionālā attīstības ministrijas viedoklis	116
Revīzijas raksturojums, kritēriji un metodes	119
Termini un skaidrojumi	129
1. pielikums. Piemēri informācijas atkārtotai pieprasīšanai no personām iestādēs. .	132
2. pielikums. Iestāžu pakalpojumu aprakstu neaktualitāte	144
3. pielikums. Iestāžu informācijas pakalpojumu (izziņas, paziņojumi, izdrukas) pieejamība personām.	146
Atsauces	150

Kopsavilkums

Galvenie secinājumi

Valsts pārvalde uzkrāto informāciju varētu izmantot efektīvāk, neapgrūtinot iedzīvotāju ar pieprasījumu sniegt datus, kas jau ir iestāžu rīcībā.

Revīzijā paveiktais ļauj secināt, ka kopumā valsts pārvaldē ir izveidojusies laba sadarbība starp iestādēm datu izmantošanas jomā. Tomēr ir atsevišķas jomas, kurās vēl arvien persona veic kurjera funkciju, iegūstot un iesniedzot iestādes pieprasīto informāciju. Šajās jomās darbs jāturpina, mazinot administratīvo slogu personai. Vienlaikus tas nozīmē, ka galvenais jautājums vairs nav, vai datu apmaiņa vispār notiek, bet gan – vai tā tiek organizēta optimālākajā veidā. Ja līdz šim iestādes sadarbības jautājumus risinājušas individuāli, tad tālākai datu apmaiņas attīstībai nepieciešama aktīvāka un mērķtiecīgāka augstāk stāvošās iestādes – Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (VARAM) rīcība. VARAM un iestādēm uzmanība jāpievērš datu apmaiņas problēmu risināšanai konkrētās nozarēs, kurās gadiem risinājums nav rasts.

Gadā IKT jomā tiek investēti aptuveni 16,6 milj. *euro* ERAF līdzekļu un vēl 69 milj. *euro* no valsts budžeta tiek izlietoti IKT pilnveidošanai (28 milj. *euro*) un uzturēšanai (41 milj. *euro*). Tomēr sliktas pārvaldības dēļ šie līdzekļi nekalpo par pietiekamu atspērienu birokrātisko procesu mazināšanā valsts iestāžu darbībā, bet gan ļauj gadiem ilgi cilvēkiem būt kurjeriem.

Problēmu apzināšanai datu apmaiņas jomā revīzijā apmeklēti lielāko reģistru turētāji – Valsts ieņēmumu dienests, Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra, Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde, Uzņēmumu reģistrs, Tiesu administrācija, Valsts zemes dienests, Nodarbinātības valsts aģentūra, Lauku atbalsta dienests. Datu apmaiņas problēmu analīzei būvniecības jomā apmeklētas Ekonomikas ministrija, Būvniecības valsts kontroles birojs un piecas pašvaldības.

“Tikai vienreiz” principa ievērošana valsts pārvaldē

Pozitīvi vērtējamas dažādās iestāžu iniciatīvas veidot jaunas datu apmaiņas un pašām iegūt savai darbībai un pakalpojumu sniegšanai nepieciešamos datus. Piemēram, tiek aktīvi iegūti dažādi personu dati no Iedzīvotāju reģistra vai nekustamo īpašumu un to īpašnieku dati no Zemesgrāmatas, kas samazina no personām iegūstamās informācijas apjomu.

Tomēr vēl joprojām atsevišķās jomās pakalpojumu saņemšanai persona pilda “kurjera” funkciju, iegūstot informāciju vienā iestādē un iesniedzot citā. Aptuveni 18 % (191 pakalpojumi) valsts iestāžu un 51% (376 pakalpojumi) pašvaldību pakalpojumu aprakstos portālā www.latvija.lv tiek norādīta nepieciešamība iesniegt informāciju, kura jau valsts pārvaldē ir uzkrāta. No tiem revīzijā izvērtēti 21 valsts pārvaldes iestādēs sniegta pakalpojums un trīs pašvaldību sniegti pakalpojumi būvniecības jomā. Līdz 2018.gada 1.jūlijam pašvaldībām nav noteikts obligāts pienākums aprakstīt pakalpojumus Valsts pārvaldes pakalpojumu portālā.

Iemesli atkārtotai datu pieprasīšanai, neskatoties uz mūsdienu informācijas tehnoloģiju iespējām, ir dažādi – gan organizatoriski, gan arī cilvēciski:

- iestādes nav aktualizējušas normatīvos aktus vai pakalpojumu aprakstus, kuri vēl arvien paredz informāciju pieprasīt no personas. Piemēram, būvniecības jomā zemnieku saimniecības reģistrācijai no personām tiek prasīts iesniegt Zemesgrāmatas apliecības, ES līdzfinansējuma saņemšanai lauku atbalstam – izdrukas no Iepirkumu uzraudzības biroja mājaslapas, laulības līguma reģistrācijai – laulības apliecība;
- vēl joprojām iestādēs nav izveidoti risinājumi nepieciešamo datu apmaiņai (trūkst resursu, novecojušas tehnoloģijas, mazi pakalpojumu apjomi vai vienkārši līdz šim par to nav domāts). Piemēram, atsevišķas iestādes personām pieprasa iesniegt nekustamā īpašuma nodokļa samaksu apliecināšu informāciju, izziņas par bērnu mācīšanos izglītības iestādēs vai datus par personas invaliditāti, lai gan citas iestādes šos vai līdzīgus datus iegūst pašas no citām atbildīgajām iestādēm;
- atsevišķās jomās datu nodošana citai iestādei netiek nodrošināta bez maksas, līdz ar to šo datu, piemēram, kadastrālās uzmērīšanas lietas, iegūšana (un ar to saistīto izmaksu segšana) tiek uzdota personai;
- arī personas pašas, lai saņemtu pakalpojumu bez kavēšanās un ātrākos termiņos, mēdz iestādēm iesniedzamajiem dokumentiem pievienot arī tādu dokumentu kopijas, kas tām netiek pieprasītas. Piemēram, šādā veidā tiek iesniegtas dažādas ienākumus un parādu neesamību apliecināšanas izziņas, noteiktas komercdarbības veikšanas atļaujas (licences), bieži iestādēm arī pašām pēc tam papildus vēl pieprasot un pārbaudot šo informāciju no atbildīgajām iestādēm.

Pat administratīvā sloga mazināšanai speciāli izveidotā Būvniecības informācijas sistēma, kuras izstrādei izlietoti 3 484 092 euro, nerisina visas atkārtotas informācijas pieprasīšanas problēmas. Lai gan tika plānots, ka sistēmu visās 119 pašvaldībās sāks lietot 2016.gadā, vēl 2017.gadā pašvaldības to lieto atšķirīgā līmenī. Sistēma nenodrošina pilnu dokumentu elektronisko plūsmu visos būvniecības posmos, jo nav nodrošināta piekļuve visai nepieciešamajai informācijai un nav nodrošināta tajā uzkrāto datu nodošana tālāk citām iestādēm, līdz ar to personas turpina pildīt “kurjera” funkcijas dokumentu nogādāšanā no vienas iestādes uz citu.

Arī pašas iestādes, neanalizējot pieprasīšanas iemeslus un mērķus, turpina lielos apjomos izsniegt personām dažādas izziņas papīra veidā (izlasē iekļautajās astoņās iestādēs gadā gan bez maksas, gan par maksu tiek izsniegtas 1 678 022 dažādas izziņas, izdrukas vai paziņojumi, no kuriem papīra formā tiek izsniegtas 618 568 jeb 37 % izziņas), tādējādi neveicinot elektronisko pakalpojumu aktīvāku izmantošanu vai datu apmaiņas izveidi ar patiesajiem informācijas pieprasītājiem.

Lai gan daudzos gadījumos situāciju var uzlabot un mainīt pašas iestādes, liela loma valsts kopējās situācijas uzlabošanā un aktīvākas elektroniskas datu apmaiņas veicināšanā jāuzņemas VARAM, kas atbild par valsts pārvaldes kopējo e-pārvaldes un datu apmaiņas politiku un var ietekmēt vienotu uzkrāto datu uzskaiti, starpiestāžu sadarbības koordinēšanu un organizēšanu, vienotu principu un datu apmaiņas veidu ievērošanu.

Efektīvas datu apmaiņas plānošana valsts pārvaldē

Līdzīgas datu apmaiņas problēmas un jautājumus var konstatēt gan pašreiz aktuālajos politikas plānošanas dokumentos, gan pirms desmit gadiem izstrādātos politikas plānošanas dokumentos. Neskatoties uz vairākkārtēju datu apmaiņas un informācijas atkārtotas pieprasīšanas problēmas apzināšanu, tālāki skaidri prioritārie mērķi, sasniedzamie rādītāji, katrai iestādei veicamie uzdevumi tieši datu apmaiņas jomā nav izvirzīti. Pastāv risks, ka bez sekojošas konkrētas rīcības arī turpmākajos politikas plānošanas dokumentos tiks norādīts uz tām pašām joprojām neatrisinātajām problēmām.

Tādējādi revīzijā nav gūta pārliecība par mērķtiecīgu VARAM rīcību iestāžu sadarbības veicināšanā un datu apmaiņas problēmu risināšanā. Rezultātā faktiskā attīstība un sasniegtais datu apmaiņas jomā ir sadrumstalots, vairāk norādot uz individuāliem iestāžu sasniegumiem un veiksmes stāstiem, nevis uz pārdomātu, visaptverošu un koordinētu attīstību.

Turklāt VARAM, pieņemot lēmumus par informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (IKT) jomas attīstību, pamatojas arī uz Koalīcijas padomes ieteikumiem, kas nav rakstiski noformēti un nav publiski pieejami. Tādējādi pastāv risks, ka attiecīgo VARAM lēmumu pieņemšanu, kam būtu jābalstās uz valsts un sabiedrības kopējo interešu prioritizēšanu, ietekmē arī kādi konkrēti publiski neatklāti apsvērumi vai intereses.

Lielākos resursus datu apmaiņas jomā VARAM velta, izstrādājot normatīvos aktus un administrējot ERAF projektus IKT jomā, kur nākamajos gados (2014.–2020.gads) tiek plānots ieguldīt 100 miljonus euro. Vidēji gadā no valsts budžeta tiek izlietoti 28 miljoni euro IKT pilnveidei un 41 miljons euro IKT uzturēšanai, kuru VARAM līdz šim nav plānojusi un koordinējusi. Būtiski lielākā daļa no šīs summas tiek izlietota, uzturot līdzšinējo infrastruktūru un izstrādātās informācijas sistēmas, tomēr Valsts kontroles ieskatā IKT budžeta līdzekļi izmantojami mērķtiecīgāk, mazinot administratīvo slogu valsts iestāžu darbībā.

VARAM pēdējo trīs gadu laikā ārpus ERAF aktivitātēm ir saskaņojusi tikai septiņus valsts informācijas sistēmu izveides un reorganizēšanas gadījumus, astoņus IKT budžeta pieprasījumus, bet nav saskaņojusi nevienu valsts informācijas sistēmu attīstības projektu vai to atskaiti un nevienu valsts informācijas sistēmu savietotāja izveides un attīstības gadījumu. Lai gan normatīvais akts¹ nosaka prasību valsts informācijas sistēmu pārzinim iesniegt VARAM saskaņošanai valsts informācijas sistēmas izveidošanas, reorganizēšanas vai likvidēšanas projektu, faktiski šo informāciju VARAM nesaņem, jo trūkst efektīva ietekmes mehānisma, ar ko informācijas sistēmu pārzinš motivēt izpildīt Valsts informācijas sistēmu likuma noteiktās normas.

Arī 2010.gadā Valsts kontrole akcentēja, ka par e-pārvaldi atbildīgajai iestādei IKT ieviešanas koordinēšanai un valsts pārvaldes modernizēšanai nav informācijas par valsts pārvaldē ieviešamiem IKT projektiem. Pēc vairākkārtējas ieteikuma ieviešanas termiņa pārcelšanas VARAM apņēmusies to ieviest līdz 2018.gada februārim.

Efektīvas datu apmaiņas īstenošana valsts pārvaldē

Datu apmaiņas plānošanu un sadarbības organizēšanu jau pamatos apgrūtinā fakts, ka valsts pārvaldē vēl joprojām vienkopus nav apzināti un uzskaitīti 178 valsts pašvaldību informācijas sistēmās uzkrātie dati, to savstarpējā kustība un piekļuves nosacījumi tiem. Līdz ar to valsts iestādēm ir apgrūtināši identificēt, vai noteikta veida informācija valsts pārvaldē jau tiek uzkrāta. Šādās situācijās iestādes mēdz izvēlēties vieglāko ceļu – pieprasīt informāciju no personas.

VARAM Valsts informācijas sistēmu reģistra attīstības dokumentācijā paredz datu uzkrāšanu par tikai 30 no 178 valsts informācijas sistēmām. Līdz ar to Valsts kontrole atbalsta gan VARAM ieceri reģistrā uzskaitīt informāciju par visām valsts informācijas sistēmām, gan attiecīgus normatīvo aktu grozījumus.

VARAM aktīvi neiesaistās un nekoordinē iestāžu sadarbību, kas ir būtiski tieši tagad, kad atsevišķām iestādēm individuāli nav izdevies izveidot sadarbību konkrētās jomās, kurās datu sniegšana nav nodrošināta bez maksas, vai kurās ir datu integrācijas problēmas vai resursu trūkums. Arī horizontālā

līmeņa institūcijas, kā Informācijas sabiedrības padome un IKT vadītāju forums, pamatā vērtē ERAF atbalstāmo projektu prioritātes, nevis aktīvi veicina labās prakses izplatīšanu un sadarbību.

Sadarbības un datu apmaiņas nodibināšana starp iestādēm pārsvarā ir ilgstošs un smags process, kur būtiski resursi tiek novirzīti nevis tehnisku datu apmaiņas jautājumu risināšanai, bet gan juridiska rakstura jautājumu saskaņošanai. Vienas starpresoru vienošanās par datu apmaiņu noslēgšana var aizņemt 6–12 mēnešus.

Valsts pārvaldē nav standartizētas un vienotas pieejas šo līgumu izstrādē, datu apmaiņas pamatošanā, detalizācijā un saskaņošanā, lai gan kopumā valsts pārvaldē šādu sadarbības līgumu skaits ir ļoti liels. Valsts kontroles izlasē ietvertajās astoņās iestādēs (no 75, kas uztur valsts informācijas sistēmas) bija noslēgti 1464 līgumi. Piemēram, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldē – 686 līgumi, kuru noslēgšanai un uzturēšanai ir nepieciešams būtisks resurss. Turklāt, ņemot vērā, ka šie līgumi nav publiski pieejami, fiziskām personām nav informācijas par datu nodošanu citām iestādēm.

Līdzīgi arī līgumos ietvertajiem fizisko personu datu aizsardzības jautājumiem nav konsekvences, vienotas pieejas un metodikas. Arī par e-pārvaldi un datu aizsardzību atbildīgās iestādes neiesaistās problēmas risināšanā.

Vienotas pieejas trūkums vērojams arī e-pakalpojumos sagatavotās informācijas apstiprināšanā – informācija tiek sniegta informatīviem nolūkiem un nav izmantojama tālāk kā dokuments. Tas liecina par nepietiekamu informācijas tehnoloģiju iespēju izmantošanu un trūkumiem labās prakses centralizētā un vienotā izplatīšanā iestāžu starpā, organizējot elektronisko risinājumu attīstību vienā virzienā.

Datu apmaiņas veidu izvēle valsts pārvaldē

Latvijā jau vairākus gadus ir izveidots un darbojas arī Valsts informācijas sistēmu savietotājs (VISS), kura izmantošana tika paplašināta, kad VARAM atbalstīja Valsts kontroles 2010.gadā sniegto ieteikumu savietotāju izmantot datu izplatīšanai starp iestādēm. Līdz ar to savietotājs kļuva izmantojams centralizētai datu apmaiņai. VISS ilgtermiņā var sniegt vairākas priekšrocības – vienotu uzraudzības vidi, standartizētu organizatorisko pusi, iespēju veikt izmaiņas vienuviet. Datu nodošana jauniem klientiem ir mazāk resursietilpīga.

Lai gan kopumā VISS izveidei izlietoti aptuveni 9,7 miljoni *euro* (datu apmaiņas funkcionalitāte ir tikai daļa no kopējā rīka funkcionalitātes), pretēji citu valstu pieredzei (Igaunija, Spānija) normatīvo aktu līmenī iestādēm netiek skaidri paredzēta obligāta tā lietošana. Līdz ar to valsts pārvaldē līdz 2014.-2020.gada ERAF plānošanas periodam, turpināja pieaugt dažādu citu veidu informācijas sistēmu savienojumu skaits, kuru integrācija VISS vēlāk būs jau sarežģītāka un dārgāka.

Ņemot vērā, ka savietotāja izmantošana ir brīvprātīga, tikai 11 no 75 pārziņiem izplata datus caur savietotāju, līdz ar to radot sadrumstalotu un sarežģītu vidi IKT uzturēšanai. Revīzijā, izvērtējot lielāko reģistru pārziņu noslēgtos 209 datu apmaiņas līgumus, konstatēts, ka gandrīz pusē gadījumu (43 %) dominē datu apmaiņas kanāli ar datņu transportēšanas serveriem vai e-pastiem, kuros nepieciešams būtisks manuālā darba ieguldījums.

Šādu iestāžu izvēli ietekmē gan jau vēsturiski izveidotie un vēl joprojām strādājošie datu apmaiņas kanāli, gan papildus nepieciešamie resursi pāriešanai uz jauniem, modernākiem tiešsaistes datu apmaiņas veidiem. Papildus VISS izmantošanu daļēji kavē arī iestāžu bažas par VISS priekšrocībām un patiesajiem ieguvumiem, kā arī nepilnības Valsts reģionālās attīstības aģentūrā (VRAA) jau esošo VISS

lietotāju atbalstā, kas ir nesamērīgi lēns. Piemēram, pieteikuma novirzīšana izpildei VRAA aizņem līdz pat trīs mēnešiem un pirmā atbilde pieteikuma sniedzējam tiek sniegta vienas dienas līdz pat viena gada laikā.

Samaksas pieprasīšana par datu apmaiņu

Būtisks šķērslis datu apmaiņai ir samaksas jautājums. Lai gan pamatā informācijas apmaiņa starp valsts pārvaldes iestādēm notiek bez maksas, tomēr ir izņēmuma gadījumi, kas tiek pamatoti ar šo iestāžu finansēšanu ne tikai no valsts budžeta līdzekļiem, bet arī no maksas pakalpojumu un valsts nodevu ieņēmumiem, tostarp par vienkāršu ieskatīšanos reģistros.

Piemēram, tiek prasīta samaksa par Valsts zemes dienesta augstas detalizācijas topogrāfiskās informācijas pieejamību būvvaldēm Būvniecības informācijas sistēmā. Augstas detalizācijas topogrāfiskās informācijas uzturēšanai netiek piešķirti valsts budžeta līdzekļi, Valsts zemes dienests to uztur no pašu gūtajiem ieņēmumiem un izplata atbilstoši maksas pakalpojumu cenrādim. Lai nodrošinātu pašvaldības ar visas Latvijas teritorijas datiem, Valsts zemes dienests Ekonomikas ministrijai ir noteicis samaksu 75 000 *euro* gadā. Tā kā starp Valsts zemes dienestu un Būvniecības informācijas sistēmas pārzini nav panākta vienošanās, šie dati Būvniecības informācijas sistēmā nav pieejami.

Arī zvērinātiem notāriem, kas pilda valsts pārvaldes funkcijas, vairākos gadījumos ir jāmaksā par personu datu pārbaudi iestāžu reģistros. Valsts kontrole aicināja tam rast risinājumu jau 2012.gadā. Visaptveroši risinājumi no atbildīgajām iestādēm nesevoja, un vēl joprojām zvērināti notāri kopā gada maksā ap 850 tūkst. *euro* par piekļuvi datiem Iedzīvotāju reģistrā, Kadastrā, Zemesgrāmatā un Uzņēmumu reģistrā. Šos izdevumus sedz pašas personas, kuru dati tika pārbaudīti.

Valsts kontrole uzsver VARAM lomu uzņemties iniciatīvu šī jautājuma aktualizēšanai augstākajā starpnozaru līmenī.

Lai gan arī VARAM ir noteikusi, ka jāmaina iestāžu finansēšanas modelis un atkarība no informācijas nodošanas ieņēmumiem, tomēr bez 2017.gadā uzsāktajām sarunām par Adrešu reģistra datu atvēršanu cita visaptveroša rīcība nav sekojusi. Tā būtu nepieciešama tieši augstākajā starpnozaru sadarbības līmenī, ņemot vērā, ka līdz šim samaksas jautājumus nav izdevies atrisināt.

Atvērto datu politika

Viens no datu efektīvas izmantošanas veidiem ir atvērto datu kopu veidošana, nodrošinot datu pieejamību mašīnlasāmā veidā, bez maksas un bez piekļuves ierobežojumiem. Tomēr arī šajā jomā, lai gan politikas plānošanas dokumentos ir apzināta atvērto datu nozīmība un nepieciešamība, prioritāri atveramo datu kopu saraksts nav izstrādāts. Tā vietā tiek obligāti pieprasīta atvērto datu kopu izveide un pieejamība visos ERAF IKT projektos, radot risku, ka resursi tiks izlietoti tādu atvērto datu kopu veidošanai, no kurām būtiskas pievienotās vērtības sabiedrībai tomēr nebūs. Līdzīga pieredze Latvijā bija jau saistībā ar e-pakalpojumu izstrādi, kuri arī tika veidoti katrā ERAF informācijas sistēmas attīstības projektā, nevērtējot potenciālo pieprasījumu un pakalpojuma elektronizēšanas ieguvumus, līdz ar to ne visi no tiem tiek aktīvi lietoti. Vilcinoties ar prioritāšu noteikšanu atvērto datu kopu veidošanā un pieejas nodrošināšanā tām, Latvija negūst Eiropas Komisijas aplēsto² potenciālo ekonomisko ieguvumu līdz pat 70 milj. *euro* apmērā (jaunas biznesa iespējas, darbavietas utt.) un ietaupījumu valsts

pārvaldei līdz pat 2 milj. *euro* apmērā (mazāk atkāroti informācijas pieprasījumi, labāka datu kvalitāte, datu apmaiņa utt.), atvērto datu kopu jomā atrodies pēdējā vietā Eiropā.

Būtiskākie ieteikumi

Pamatojoties uz revīzijas secinājumiem, VARAM ir sniegti ieteikumi kopējās valsts savstarpējās datu apmaiņas plānošanas un pārvaldības uzlabošanai, bet Ekonomikas ministrijai, kas atbild par būvniecības jomu, sniegti ieteikumi Būvniecības informācijas sistēmas sekmīgākai ieviešanai un tālākai attīstībai. Ieteikumu ieviešana veicinātu gan efektīvāku valsts pārvaldē jau uzkrāto datu izmantošanu, gan administratīvā sloga mazināšanu sabiedrībai.

Valsts kontrole aicina VARAM:

- pilnveidot un konkretizēt valsts politiku datu apmaiņas jomā;
- apzināt un uzraudzīt valsts pārvaldē uzkrātos datus un to apmaiņu;
- plānot, uzraudzīt un standartizēt datu apmaiņas aktivitātes valsts pārvaldē kopumā, nosakot vienotu pieeju un principus datu apmaiņas organizēšanai un koordinējot iestāžu starpnozaru sadarbību, kā arī mērķtiecīgi pieslēdzot valsts informācijas sistēmas izveidotajai VISS datu apmaiņas platformai;
- vērtēt un noteikt prioritāri atveramās datu kopas valsts pārvaldē un risināt bezmaksas piekļuvi valsts pārvaldē uzkrātajai informācijai.

Valsts kontrole aicina Ekonomikas ministriju:

- pilnveidot Būvniecības informācijas sistēmas lietotāju apmācību un atbalstu, kā arī sistēmas funkcionalitāti un pielietojumu būvvalžu ikdienas darba vajadzībām un pilna elektronisko dokumentu aprites cikla nodrošināšanai.

Ziņojuma struktūra

Informācija ziņojumā izklāstīta šādā secībā:

- informācijas pieprasīšanas un datu apmaiņas jomas īss raksturojums;
- revīzijas secinājumi, konstatējumi un ieteikumi, sadalot tos piecās būtiskās nodaļās. Katras nodaļas ievadā sniegts Valsts kontroles viedoklis, izsecinot būtiskāko, un to tālāk nodaļā pamatojot ar revīzijas konstatējumiem;
- revidējamās vienības iesniegtais viedoklis par veikto revīziju;
- revīzijas raksturojums, kritēriji un metodes (mērķis, juridiskais pamatojums, atbildība, apjoms, ierobežojumi, vērtēšanas kritēriji).

Ziņojuma pirmajā nodaļā ir vērtēta valsts politikas plānošana datu apmaiņas jomā, kā arī VARAM un VRAA darbu plāni un to izpildes analīze, t. sk. atvērto datu jomā.

Ziņojuma otrajā nodaļā ir vērtētas valsts pārvaldē veiktās aktivitātes esošo datu apzināšanā, iestāžu sadarbības veicināšanā, labās prakses izplatīšanā un fizisko personu datu aizsardzības prasību ievērošanā.

Ziņojuma trešajā nodaļā ir vērtēti valsts pārvaldē faktiski izmantotie datu apmaiņas veidi un VISS darbība, kā arī samaksas pieprasīšana par datu apmaiņu.

Ziņojuma ceturtajā nodaļā ir vērtēts no iedzīvotājiem prasāmās informācijas un dokumentu apjoms iestāžu sniegtajos pakalpojumos, pakalpojumu aprakstu kvalitāte, kā arī pašu iestāžu izsniegtās izziņas.

Ziņojuma piektajā nodaļā ir vērtēts no iedzīvotājiem prasāmās informācijas un dokumentu apjoms būvvalžu sniegtajos pakalpojumos un kā šo procesu ietekmē Būvniecības informācijas sistēmas izveide un lietošana.

Jomas īss raksturojums: datu apmaiņa vai atkārtota informācijas pieprasīšana no iedzīvotāja?

Valsts pārvaldes rīcībā esošās informācijas atkārtota pieprasīšana nav pieļaujama, un valsts pārvaldes iestādēm tā jāiegūst pašām, sadarbojoties savā starpā un informāciju primāri sniedzot elektroniskā veidā. Tomēr valsts veidotais centralizētais datu apmaiņas savietotājs netiek vēl plaši izmantots, iestādēm turpinot veidot un uzturēt divpusējus elektronisko datu apmaiņas kanālus vai pieprasot informāciju no pašiem iedzīvotājiem.

Datu apmaiņas nozīmība

Datu apmaiņas un sistēmu sadarbības jautājumi ir aktuāli ne tikai Latvijā, bet visā Eiropā. Eiropas Komisija 2010.gada 19.maija paziņojumā “Digitālā programma Eiropai”, kas ir viena no stratēģijas “Eiropa 2020” pamata iniciatīvām, uzsvēra, ka sadarbība ir būtiska IKT potenciāla maksimālai realizēšanai.

Eiropas Komisija e-Pārvaldes darbības plānā 2011.–2015.gadam norāda, ka administratīvā sloga samazināšanu var panākt:

- integrējot e-pārvaldes instrumentus;
- administratīvo procedūru īstenošanā izmantojot no iedzīvotājiem un uzņēmējiem valsts iestādēm jau sniegto informāciju, līdz ar to ieviešot datu “tikai vienreiz” sniegšanas principu;
- padarot elektroniskos pakalpojumus par dominējošo kanālu e-pārvaldes pakalpojumu sniegšanā.

Eiropas Komisija 2012.gadā veica pētījumu³ par e-Pārvaldi un administratīvā sloga mazināšanu, aptverot gan ES dalībvalstis, gan citas valstis. Pētījumā konstatēts, ka principa “tikai vienreiz” ieviešanu kavē tādas problēmas kā komunikācijas trūkums, papildu izmaksas valsts budžetā tā ieviešanai, privātuma un datu apmaiņas ierobežojumi, nepieciešamās izmaiņas organizatoriskajā struktūrā. Tajā pašā laikā vairākas valstis nav paredzējušas šī principa ieviešanu (piemēram, Vācija, Ungārija, Malta, Polija, Zviedrija, Šveice), kā galveno šķērsli minot tieši privātuma un datu apmaiņas

ierobežojumus, jo datu apmaiņai ir nepieciešama skaidra un spēcīga normatīvā bāze un ilgs laiks tās izveidei.

Elektroniska datu apmaiņa Latvijā

Valsts pārvaldes iestādes dažādu savu funkciju veikšanai laika gaitā ir izveidojušas vairākus reģistrus un informācijas sistēmas gan informācijas uzkrāšanai iekšējām vajadzībām, gan pakalpojumu sniegšanai sabiedrībai. Tomēr ne vienmēr iestādēm savu funkciju nodrošināšanai pietiek tikai ar to rīcībā esošo informāciju, līdz ar to kvalitatīvu pakalpojumu nodrošināšanai svarīgs ir jautājums par valsts pārvaldes iestāžu piekļuvi citu iestāžu rīcībā esošajai informācijai un savstarpējas datu apmaiņas veidiem valsts pārvaldē.

Valsts pārvaldes iekārtas likums paredz⁴, ka tā savā darbībā ievēro labas pārvaldības principu. Valsts pārvalde savā darbībā pastāvīgi pārbauda un uzlabo sabiedrībai sniegto pakalpojumu kvalitāti. Tās pienākums ir vienkāršot un uzlabot procedūras privātpersonas labā. Valsts pārvaldi organizē pēc iespējas ērti un pieejami privātpersonai. Ja informācija, kura nepieciešama pārvaldes lēmuma pieņemšanai, kas regulē publiski tiesiskās attiecības ar privātpersonu, ir citas institūcijas rīcībā, iestāde to iegūst pati, nevis pieprasa no privātpersonas. Arī administratīvais process paredz⁵ iestādei nepieciešamo informāciju, kas ir nevis administratīvā procesa dalībnieku, bet gan citas institūcijas rīcībā, iegūt pašai, nevis pieprasīt no administratīvā procesa dalībniekiem.

Līdz ar to iestādes sadarbojas⁶, lai veiktu savas funkcijas un uzdevumus, un var ierosināt citai iestādei sniegt tās rīcībā esošo informāciju. Iestāde, kura no citas iestādes ir saņēmusi sadarbības ierosinājumu, var atteikties sadarbību tikai noteiktos apstākļos. Iestāžu sadarbība notiek bez maksas, ja ārējā normatīvajā aktā nav noteikts citādi. Sadarbojoties pastāvīgi, iestādes var slēgt starpresoru vienošanos, bet tas nav obligāti. Iestādes sadarbojoties nepieciešamo informāciju sniedz elektroniskā veidā, ja ārējā normatīvajā aktā nav noteikts citādi un informācijas sniegšana nav pretrunā ar normatīvajos aktos noteiktajiem informācijas sniegšanas noteikumiem. Kārtību, kādā notiek šādas informācijas apmaiņa, kā arī to, kā nodrošina un apliecina šādas informācijas patiesumu, nosaka Ministru kabinets.

Ministru kabinets ir noteicis⁷, ka primāri iestādes informācijas apmaiņa jāveic tiešsaistes datu pārraides režīmā – ja saņēmējs šo informāciju var apstrādāt savā informācijas sistēmā, tad sadarbojoties tieši starp informācijas sistēmām, bet, ja datu saņēmējs to nevar nodrošināt tehnisku iemeslu dēļ vai tas radītu nesamērīgi augstas izmaksas, tad ar tīkla lietotāja saskarnēm. Tikai tad, ja datu sniedzējs nevar datus tehniski sniegt tiešsaistē vai šāda informācijas sniegšana

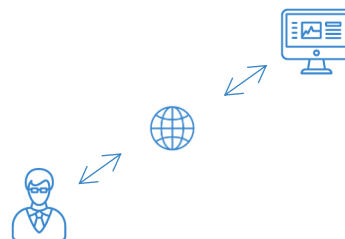
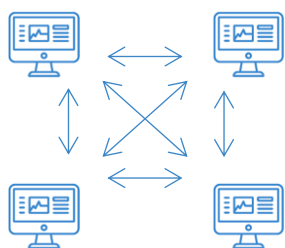

Valsts pārvaldi organizē pēc iespējas ērti un pieejami privātpersonai.

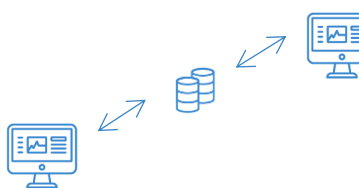
Primāri datu apmaiņa jāveic tiešsaistē un tikai pēc tam elektronisko dokumentu veidā, ar datņu transportēšanas serveriem vai e-pastiem.

radītu nesamērīgi augstas izmaksas, informācijas apmaiņai tiek izmantoti pārējie datu apmaiņas veidi – elektronisko dokumentu veidā, izmantojot datņu transportēšanas serverus, e-pastu (skatīt 1. attēlu). Ja sniedzamā informācija ir pieejama tikai papīra dokumenta formā un normatīvie akti neparedz īpašu kārtību, kādā šī informācija sniedzama, informācijas sniedzējs sagatavo papīra dokumenta elektronisko kopiju un nodod to elektroniski. Sniedzot informāciju tiešsaistes datu pārraides režīmā vai izmantojot citus elektroniskos līdzekļus, abas puses vienojas par tās apmaiņas kārtību, drošības prasībām un citām saistībām, ko puses uzskata par nepieciešamu, ja normatīvajos aktos nav noteikts citādi. Informācijas pieprasītājam ir tiesības paļauties, ka šādos veidos un kārtībā sniegtā informācija ir patiesa un ticama.

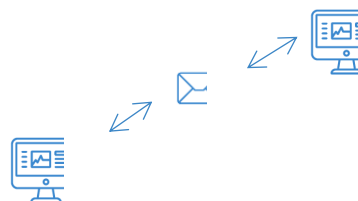

Sistēmu tiešsaistes sadarbībā datu apmaiņa notiek automātiski tieši starp divām sistēmām, izmantojot vienas sistēmas pieprasījumu un otras sistēmas atbildi uz to (servisus).

Tiešsaistē, izmantojot tīkla lietotāja saskarni (piemēram, uz tīmekļa pārlūkprogrammu balstīta lietotāja saskarne) - vienas iestādes darbinieks pēc vajadzības manuāli speciālā tīmekļa vietnē piekļūst citas iestādes sistēmai (speciāli izstrādātam, universālam, attālinātam piekļuves punktam), neizmantojot sistēmu tiešu sadarbību.

Datņu transportēšanas serveru gadījumā datus manuāli vai automātiski eksportē no vienas sistēmas un novieto uz specializēta attālinātas piekļuves servera, no kura otra puse pēc tam tos attālināti manuāli vai automātiski paņem un importē savā sistēmā.

E-pastu un datu nesēju gadījumā datus manuāli eksportē no vienas sistēmas un ieraksta datu nesējā (CD, DVD, zibatmiņa) vai pievieno e-pastam, kuru nogādā vai nosūta otrai iestādei, kas šos datus manuāli importē savā sistēmā.

1. attēls. Elektronisko datu apmaiņas veidu vispārīgs raksturojums.

Papildus Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (VARAM) skaidro⁸, ka manuālas datu piekļuves nodrošināšanai ir lietderīgi attīstīt centralizētu publiskās pārvaldes datu un izziņu darbavietu valsts un pašvaldību iestāžu darbiniekiem (noteikta piekļuves vieta internetā, kur darbinieks var autorizēties un sev piešķirto tiesību ietvaros tiešsaistē attālināti iegūt informāciju no citām informācijas sistēmām). Savukārt automatizētu datu apmaiņu starp valsts IS ir ieteicams īstenot divos veidos:

- “zvaigznes tipa” slēguma veidā (nacionāla līmeņa sadarbība, izmitinot standartizētas un platformu neatkarīgas datu apmaiņas saskarnes Valsts informācijas sistēmu savietotājā), ja nepieciešams sniegt datus par vienu vai dažiem viena tipa datu objektiem un šāda informācija ir vai perspektīvā varētu būt izmantojama vairākām iestādēm, piemērojot “atvērts pēc noklusējuma” principu;
- divpusēja slēguma veidā (lokāla sadarbība starp divām sistēmām, individuāli salāgotas datu devēja un ņēmēja sistēmu datu apmaiņas tehnoloģijas), ja nepieciešams sniegt liela apjoma, iestādei specifiskas un unikālas datu struktūras datus, kur slēgta divpusēja līguma piemērošana īpaši jāpamato ar tiesību aktos noteiktiem ierobežojumiem vai datu pielietojuma īpašiem tehniskiem ierobežojumiem.

Pēc VARAM domām ir jāveic mērķtiecīga valsts informācijas sistēmu pieslēgšana Valsts informācijas sistēmu savietotājam (VISS), lai visi dati, kuri nepieciešami vairāk kā vienam lietotājam publiskajā pārvaldē vai ārpus tās, būtu pieejami vienkopus.

Atkārtota informācijas pieprasīšana no iedzīvotājiem

Neskatoties uz normatīvo aktu⁹ prasībām primāri veikt elektronisku datu apmaiņu, atsevišķos gadījumos notiek informācijas atkārtota pieprasīšana no pašiem iedzīvotājiem, neveicot informācijas apmaiņu starp valsts pārvaldes iestādēm.

VRAA norāda¹⁰, ka portāls www.latvija.lv ir Latvijas centrālā pakalpojumu vietne un tajā esošajā publisko pakalpojumu katalogā ir pieejami visi valsts un pašvaldību pakalpojumi vienuviet (vairāk nekā 2200 publisko pakalpojumu apraksti). Ministru kabineta noteikumi par informācijas ievietošanu internetā paredz¹¹, ka iestādes savās mājaslapās sadaļā “Pakalpojumi” norāda savu pakalpojumu sarakstu un saiti uz katra pakalpojuma aprakstu portālā www.latvija.lv (pašvaldības šādā veidā informāciju norāda tikai tad, ja vienotajā pakalpojumu portālā ir pieejama informācija par tās sniegtajiem pakalpojumiem).

Datus, kuri nepieciešami vairāk kā vienai iestādei, izplata ar VISS.

Pakalpojumu aprakstos vēl joprojām atsevišķos gadījumos tiek paredzēta valsts pārvaldē jau uzkrātas informācijas atkārtota pieprasīšana.

Veicot analīzi par sabiedrībai publiski pieejamo informāciju portālā www.latvija.lv par valsts un pašvaldības iestāžu pakalpojumu aprakstiem (1053 valsts pārvaldes iestāžu un 732 pašvaldību pakalpojumu kartiņas), konstatēts, ka vairāku pakalpojumu aprakstos tiek norādīta nepieciešamība iesniegt papildu dokumentus vai informāciju, kam jau būtu jābūt kādas citas iestādes rīcībā – šāda situācija tika konstatēta aptuveni 191 jeb 18 % valsts pārvaldes iestāžu pakalpojumu aprakstu un 376 jeb 51 % pašvaldību un to iestāžu pakalpojumu aprakstu (attiecībā uz pašvaldību pakalpojumiem norādītais apjoms faktiski var būt nepilnīgs, jo līdz 2018.gada 1.jūlijam pašvaldībām nav noteikts obligāts pienākums aprakstīt pakalpojumus Valsts pārvaldes pakalpojumu portālā, kā arī viena veida pakalpojumu katra pašvaldība var aprakstīt un ievadīt vairākkārt, kā arī nosaukt atšķirīgi). Pakalpojumu aprakstos visbiežāk norādītā papildus pieprasītā informācija un dokumenti ir apkopoti 2. attēlā.

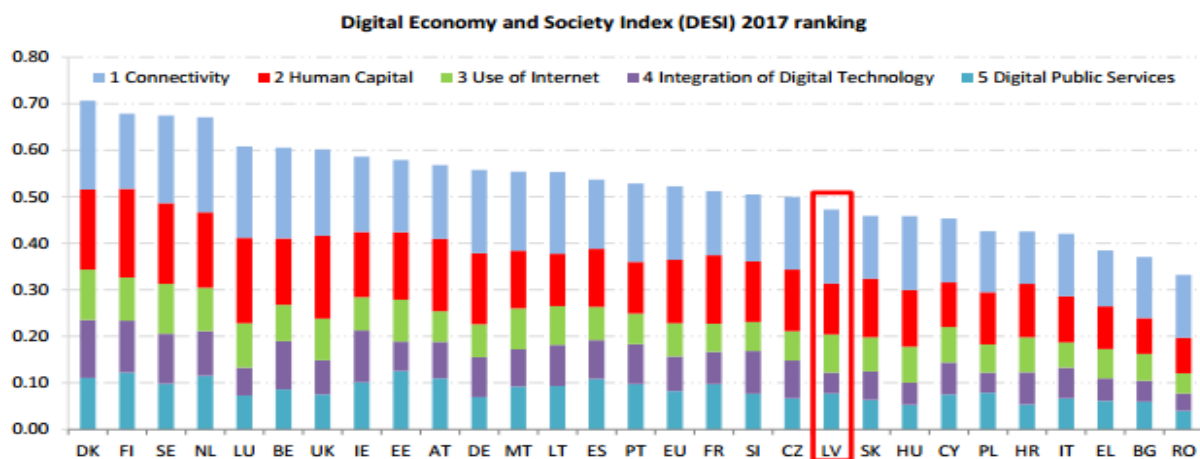

2. attēls. Pakalpojumu aprakstos norādītie iesniedzamie dokumenti.

Latvijas novērtējums starptautiskā līmenī

Latvijas potenciālu un pašlaik neviennozīmīgo attīstību kopējā e-pārvaldes jomā apliecina arī vairāki pētījumi. Digitālās ekonomikas un sabiedrības indeksā progress digitālo pakalpojumu jomā tiek mērīts piecos aspektos – savienojamība, cilvēkkapitāls, interneta izmantojums, ciparu tehnoloģiju integrācija, digitālie publiskie pakalpojumi. Šajā indeksā Latvija kopumā ierindojas zem ES vidējā līmeņa un kopējo situāciju uzlabo augošais ātrā platjoslas interneta un mobilās platjoslas pakalpojumu abonementu skaits, kas uzlabo zemos

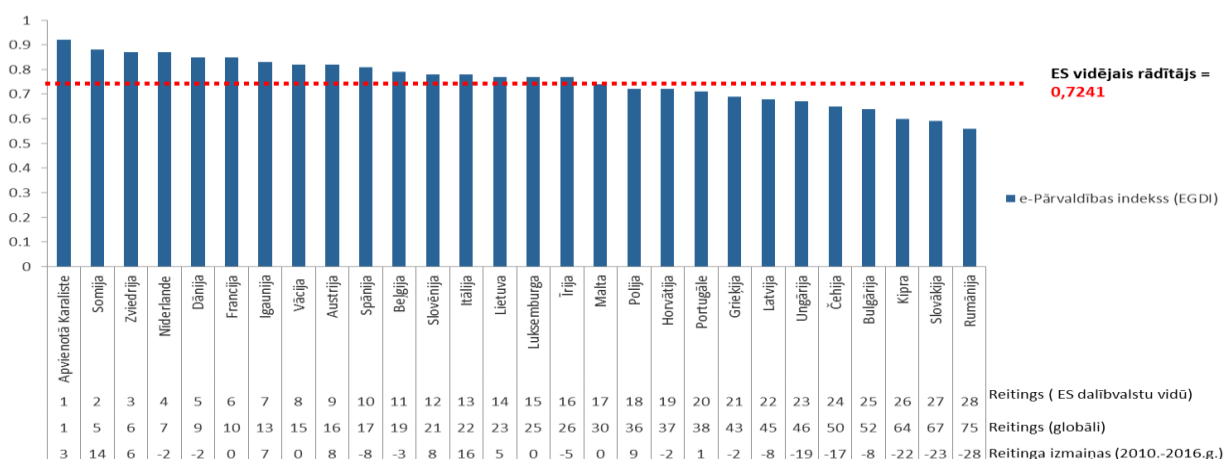
rādītājus digitālo prasmju jomā, elektroniskās pārdošanas kanālu izmantošanā un atvērto datu jomā (skatīt 3. attēlu).

3. attēls. Latvijas novērtējums Digitālās ekonomikas un sabiedrības indeksā (DESI) 2017.gadā.

Diagrammā izmantots attēls no EK pētījuma¹².

Arī Apvienoto Nāciju Organizācijas E-pārvaldes attīstības indeksā¹³, kur vērtēts e-pārvaldes atbalsts ilgtspējīgai attīstībai, Latvija ierindota 45. vietā, būtiski atpaliekot no citām mūsu reģiona valstīm (skatīt 4. attēlu). Arī šajā pētījumā tiek ņemti vērā tādi kritēriji kā tiešsaistes pakalpojumi, telekomunikācijas un infrastruktūra, kā arī cilvēkresursi.

4. attēls. Latvijas novērtējums E-pārvaldes attīstības indeksā (EGDI) 2016.gadā.

1. Vai valsts pārvaldē ir apzināta un tiek plānota efektīva datu izmantošana?

1.1. Vai ar e-pārvaldi saistītajos politikas plānošanas dokumentos ir ietverti datu apmaiņas jautājumi un konkrēti to risinājumi?

Politikas plānošanas dokumentos nav izvirzīti skaidri mērķi un uzdevumi datu apmaiņas starp valsts informācijas sistēmām jomā. Līdz ar to revīzijā netika gūta pārlicība, ka VARAM pakāpeniski un mērķtiecīgi soli pa solim būtu virzījusies šo mērķu sasniegšanā.

Tā vietā dažādos politikas plānošanas dokumentos jau vairāk nekā desmit gadus tiek apzinātas dažādas datu apmaiņas un informācijas atkārtotas pieprasīšanas problēmas un uz tām tiek norādīts, tomēr to risināšanai reti tiek plānotas kādas konkrētas aktivitātes, kā arī izvirzītie sasniedzamie rādītāji ir vispārīgi. Atkārtota vienu un to pašu problēmu iekļaušana plānos liecina arī par nepilnībām plānu izpildes uzraudzībā un sasniegto rezultātu analīzē, pilnvērtīgi nevērtējot katra uzdevuma sasniegšanas līmeni, veiksmes un neveiksmes, gūtās mācības, nepieciešamās izmaiņas esošajos un turpmākajos plānos un tajos paredzētajās aktivitātēs.

Informācija par faktisko attīstību un sasniegto datu apmaiņas jomā ir sadrumstalota, vairāk norādot uz individuālu iestāžu sasniegumiem, nevis uz visaptverošu un koordinētu attīstību.

Izņemot normatīvajos aktos noteikto prasību, ka iestādes savā starpā apmainās ar informāciju, valsts pārvaldē nav vienota plāna datu apmaiņas īstenošanai un attīstībai. Iestādes, saskatot nepieciešamību datu apmaiņas kanālu izveidei, to organizē patstāvīgi, savstarpēji sadarbojoties ikgadējā budžeta ietvaros.

Informācijas atkārtotas pieprasīšanas problēma politikas plānošanas dokumentos ir apzināta, bet nav paredzēta konkrēta rīcība tās risināšanai.

Efektīvas datu izmantošanas priekšnosacījumi ir datu apmaiņa un sistēmu sadarbība, kas savukārt ir daļa no e-pārvaldes attīstības elementiem.

Datu apmaiņas politikas plānošana Latvijā

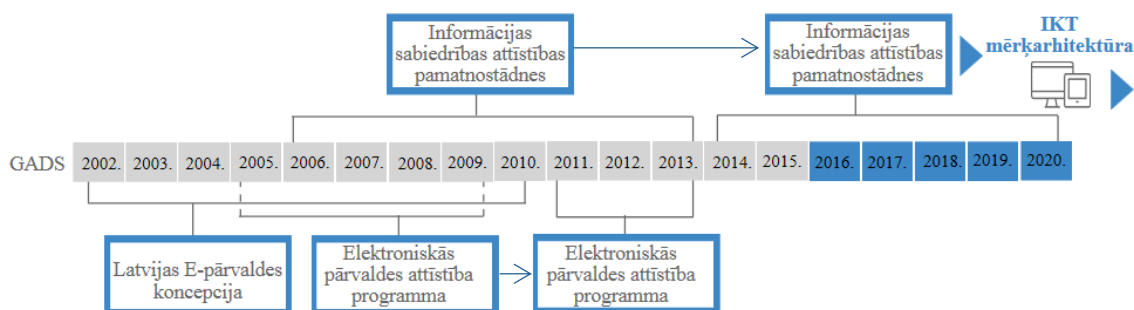
Politikas veidošana¹⁴ ir process, kura ietvaros apzina problēmu, izvirza mērķus un to sasniegšanu raksturojošus rezultātus, izvēlas un ievieš risinājumus politikas mērķu sasniegšanai, kā arī izvērtē īstenotās politikas ietekmi uz mērķu sasniegšanu. Politikas jeb attīstības plānošanas dokuments¹⁵ ir izklāsts par vienas vai vairāku politikas jomas attīstības problēmām un to risinājumiem – tajā izvirza mērķus un sasniedzamos rezultātus attiecīgajā jomā, apraksta noskaidrotās problēmas un paredz to risinājumus, izvērtē šo risinājumu iespējamo ietekmi, plāno turpmāko rīcību politikas īstenošanai. Politikas plānošanas dokumentus¹⁶ veido pamatnostādnes (vidēja termiņa plānošanas dokuments ar termiņu līdz septiņiem gadiem), plāni (vidēja termiņa dokuments ar termiņu līdz septiņiem gadiem vai biežāk īstermiņa dokuments ar termiņu līdz trim gadiem) un konceptuālie ziņojumi.

Latvijā vadošā iestāde e-pārvaldes, informācijas sabiedrības un valsts IKT pārvaldības jomā ir Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (turpmāk – VARAM)¹⁷, kas izstrādā politiku informācijas sabiedrības, elektroniskās pārvaldes un valsts IKT pārvaldībā, organizē un koordinē politikas īstenošanu. Normatīvais akts paredz¹⁸, ka attīstības plānošanas dokumentus iestādes izstrādā pēc savas iniciatīvas, izpildot augstākas institūcijas uzdevumu, kā arī tad, ja attīstības plānošanas dokumentu izstrādi paredz normatīvais akts. Latvijā e-pārvaldes jomā ir izstrādāti politikas plānošanas dokumenti (skatīt 5. attēlu):

- vidējam termiņam – Informācijas sabiedrības pamatnostādnes 2014.–2020.gadam, Informācijas sabiedrības pamatnostādnes 2006.–2013.gadam, Elektroniskās pārvaldes attīstības programma 2005.–2009.gadam;
- īstermiņam – Elektroniskās pārvaldes attīstības plāns 2011.–2013.gadam.

Politikas plānošanā apzina problēmu, izvirza mērķi un to raksturojošo rezultātu, izvēlas risinājumus to sasniegšanai.

5. attēls. IKT politikas plānošanas dokumenti Latvijā.

VARAM 2013.gadā ir izstrādājusi arī koncepciju par IKT pārvaldības organizatorisko modeli un 2015.gadā Informatīvo ziņojumu par publiskās pārvaldes informācijas sistēmu konceptuālo arhitektūru.

Informācijas sabiedrības pamatnostādnes

Revīzijā apskatītā tēma – efektīva datu izmantošana – ir apzināta un ietverta visos minētajos politikas plānošanas dokumentos.

Pašlaik aktuālajās Informācijas sabiedrības pamatnostādnēs 2014.–2020.gadam uzsvērta¹⁹ administratīvā sloga mērķtiecīga mazināšana un publisko pakalpojumu saņemšanas vienkāršošana ar IKT iespējām un rīkiem. Viens no politikas rīcības virzieniem “Moderna un efektīva publiskā pārvalde” norāda²⁰ uz nepieciešamību izskaust izziņu pieprasīšanu, aizstājot to ar lēmuma pieņēmēju nepastarpinātu piekļuvi informācijas sistēmām. Arī iepriekšējā plānošanas dokumentā “Informācijas sabiedrības pamatnostādnes 2006.–2013.gadam” tiek norādīts uz izveidoto informācijas sistēmu nespēju atbilstoši sadarboties un to izpildes pārskatā tiek norādīts, ka attīstīta bāzes infrastruktūra, integrēti valsts reģistri, ar IKT palīdzību uzlaboti pakalpojumi un kopumā indikatori demonstrē uzlabojumus. Pamatnostādnēs paredzētais īstenots, piemēram, ar Elektroniskās pārvaldes attīstības programmas 2005.–2009.gadam palīdzību.

Lai realizētu Informācijas sabiedrības pamatnostādnes 2014.–2020.gadam, tajās pie nepieciešamās rīcības vispārīgi paredzēts pārveidot procesus, pilnveidot normatīvos aktus, pēc iespējas izmantot centralizētas tehnoloģiskās platformas, pilnveidot datu apmaiņas drošumu un ātrumu, veikt mērķtiecīgu valsts informācijas sistēmu pieslēgšanu VISS.

Politikas plānošanas dokumentos ir norādīts uz datu apmaiņas nozīmību un izziņu pieprasīšanas izskaušanu, iestādēm pašām piekļūstot nepieciešamajai informācijai.

Īstenošanai līdz 2020.gadam izvirzīti uzdevumi izveidot publiskās pārvaldes IKT centralizētu platformu, atsevišķas informācijas sistēmas un e-pakalpojumus, bet neaptver jautājumu par pārveidojamajiem procesiem vai sistēmu pieslēgšanu savietotājam. Sasniedzamie rezultatīvie rādītāji ir noteikti visai politikai kopumā – Latvijas valsts pārvaldes efektivitātes novērtējums Pasaules Bankas Institūta GRICS rādītājā, Latvijas vērtējums publiskā sektora informācijas atkalizmantošanas indeksā, uzņēmējdarbības vides uzlabojums Latvijā Pasaules Bankas pētījumā *Doing Business*, iedzīvotāju un uzņēmēju skaits, kas izmanto internetu saziņai ar valsts un pašvaldību institūcijām u. c.

Pamatnostādnēs ietvertais turpmākās rīcības plāns (skatīt 1. tabulu) vispārīgi nosaka, piemēram, ka visas ministrijas strādās virzienā Publiskās pārvaldes IKT centralizētu platformu izveide un Publiskās pārvaldes pakalpojumu elektronizācija, bet nenosaka konkrētus darbības rezultātus, pēc kuriem tiks mērīta rīcības virziena sasniegšana katrā ministrijā.

Datu apmaiņas problēma apzināta, bet risinājumi un sasniedzamie rādītāji noteikti vispārīgi.

1. tabula. Pamatnostādnēs ietvertais rīcības plāns

Rīcības virziens	Atbildīgās iestādes	Nepieciešamais finansējums (EUR)
Publiskās pārvaldes IKT centralizētu platformu izveide	Visas ministrijas	30 278 712 (ERAF) 5 343 302 (budžets)
Publiskās pārvaldes pakalpojumu elektronizācija	Visas ministrijas, pašvaldības	92 230 551 (ERAF) 16 275 980 (budžets)
Koplietošanas IKT organizācijas izveide valsts pārvaldes organizatoriskā modeļa ieviešanai	VARAM, VRAA	2 115 842 (budžets)

Pirmais progresa vērtējums politikai kopumā izvirzīto rādītāju sasniegšanā VARAM jāiesniedz Ministru kabinetā līdz 2017.gada jūnijam (revīzijas veikšanas laikā minētais pārskats vēl nebija sagatavots).

Salīdzinājumam, piemēram, Lietuvā Informācijas sabiedrības attīstības programmā 2014–2020 paredzēti²¹ arī tādi rādītāji kā valsts

vienotā informācijas sistēmu savietotāja funkcijas izmantojošo valsts un pašvaldības iestāžu īpatsvars (plāns panākt attīstību no 24 līdz 48 %), kā arī valsts reģistri un informācijas sistēmas ar iebūvētiem sadarbības risinājumiem (plāns panākt attīstību no 85 līdz 95 %).

Pirms 10 gadiem veidotajā Elektroniskās pārvaldes attīstības programmā 2005.–2009.gadam tiek norādīts uz problēmām valsts informācijas sistēmu sadarbībai – sistēmas izveidotas tikai to pārziņu vajadzībām, to izmantošana citu iestāžu darbam ir apgrūtināta, informācijas sistēmu attīstība plānota atrauti no procesiem un pakalpojumiem, trūkst vienotas koordinējošas institūcijas, trūkst rīcības plānu, politikas plānošanas dokumentu un īstermiņa politikas rezultātu. Arī šeit tika paredzēts sakārtot valsts informācijas sistēmu normatīvo vidi, definēt datu apmaiņas un sistēmu pakalpojumu un interfeisu standartus, veidot valsts informācijas sistēmu reģistru ar valsts nozīmes informācijas resursu uzskaitījumu, izstrādāt līgumu aprakstus, uzlabot datu kvalitāti reģistros un piešķirt to ierakstiem juridisko spēku, veidot tiešsaistes pieejas reģistriem, izveidot starpprogrammatūru (platformu) datu apmaiņai un pieslēgt reģistrus šai infrastruktūrai, nodrošināt pašvaldībām piekļuvi valsts reģistru datiem, samazināt dokumentu skaitu iepirkumos u. c.

Izpildes rādītāji katram uzdevumam nebija paredzēti, tomēr programmai kopumā tika paredzēti tādi rādītāji kā apstiprinātie normatīvie akti valsts informācijas sistēmu darbības jomā, izstrādāti pakalpojumu un IT servisu standartprakses, izstrādāti datu apmaiņas standarti, izveidota valsts informācijas sistēmu integrācijas platforma, tai gada laikā pieslēgti 25 % valsts reģistru, gadā izveidoti pat 60 valsts informācijas sistēmu integrācijas interfeisi datu apmaiņai starp valsts informācijas sistēmām u. c.

Īpašu uzdevumu ministra elektroniskās pārvaldes lietās sekretariāta, kas tajā laikā bija atbildīgā iestāde par e-pārvaldes jautājumiem, sagatavotajā ziņojumā izpilde par katru no šiem izvirzītajiem uzdevumiem netika analizēta un vērtēta. Piemēram, nav iespējams novērtēt izveidoto saskarņu skaitu, iegūt atbildi, vai 25 % valsts reģistru ir pieslēgti sistēmu integrācijas platformai. Nav iespējams arī noteikt neizpildīto uzdevumu iemeslus un nepieciešamās izmaiņas turpmākajai darbībai.

Elektroniskās pārvaldes attīstības plāns

Informācijas sabiedrības pamatnostādņu 2006.–2013.gadam īstenošanai bija izstrādāts Elektroniskās pārvaldes attīstības plāns 2011.–2013.gadam.

Uz līdzīgām problēmām datu apmaiņā tika norādīts jau pirms 10 gadiem. Arī toreiz konkrēta rīcība un sasniedzamie rādītāji netika paredzēti, līdz ar to problēmas pilnībā novērst nav izdevies.

Arī tajā tiek plānota aktivitāte “izziņām-nē” – koordinēta grozījumu veikšana normatīvajos aktos, lai izslēgtu valsts informācijas sistēmās un reģistros esošas informācijas pieprasīšanu no privātpersonām. Pamatnostādnēs paredzētas prasības datu apmaiņai izmantot VISS, veikt starpsistēmu integrācijas saskarņu aprakstīšanu un loģisko pieslēgumu izveidi VISS, kā arī attīstīt valsts informācijas sistēmu reģistru (t. sk. uzturētās informācijas katalogu, uzkrāto datu modeli), pašvaldību apgādāšana ar datiem no valsts informācijas sistēmām, atsevišķu valsts informācijas sistēmu un e-pakalpojumu attīstība. Kā rezultatīvais rādītājs tostarp izvirzīto mērķu sasniegšanai norādīts arī to valsts informācijas sistēmu reģistrā esošo sistēmu īpatsvars, kas izmanto VISS (plānots pieaugums no 5 līdz 30 %).

Īss un vispārīgs plāna izpildes pārskats iekļauts nākamā perioda “Informācijas sabiedrības pamatnostādnes 2014.–2020.gadam” pielikumā, tomēr tajā nav detalizēta pārskata par katru no plānotajām aktivitātēm – norādīts tikai, ka kopumā plānā izvirzītie rādītāji ir sasniegti, un tas uzskatāms par realizētu. Piemēram, ir izdarīti grozījumi normatīvajos aktos administratīvā sloga mazināšanai, turpināta koplietošanas infrastruktūras izveide, datu apmaiņai veikta datu pārvešana no vienas informācijas sistēmas uz citu, apstiprināta koncepcija par valsts IKT pārvaldības organizatorisko modeli. Tiek norādīts, ka 2013.gadā jau 30 % no valsts informācijas sistēmām izmanto VISS. Kā revīzijas laikā skaidroja VARAM, tad šajos Ministru kabinetam ziņotajos 30 % ietilpst ne tikai faktiskā datu apmaiņa starp valsts informācijas sistēmām, bet informācijas sistēmas, kas e-pakalpojumu sniegšanai iedzīvotājiem izmanto kaut vienu no centralizētajiem koplietošanas risinājumiem, piemēram, maksāšanas vai autorizācijas moduli. Tā kā 2016.gadā VISS savus datus apmaiņai piedāvā tikai 11 iestādēs un 119 pašvaldībās, tad var secināt, ka lielāko daļu no šiem 30 % veido tieši dažādu atbalsta moduļu lietošana un attiecībā uz datu apmaiņu šis rādītājs nav sasniegts.

Koncepcijas, informatīvie ziņojumi un datu apmaiņas finansējums

Datu apmaiņa kā efektīvs kvalitatīvas informācijas iegūšanas veids no otras iestādes, neprasot tos iesniegt atkārtoti iedzīvotājam, izriet no vairākiem normatīvajiem aktiem²² kopš 2004. gada paredz iestādēm iegūt nepieciešamo informāciju pašām (ja tā ir citas iestādes rīcībā), bet kopš 2002.gada paredz datu lietošanu un apmaiņu starp valsts informācijas sistēmām elektroniskā veidā, nevis atkārtotu vākšanu un uzkrāšanu valsts informācijas sistēmās.

VARAM izstrādātais “Informatīvais ziņojums par publiskās pārvaldes informācijas sistēmu konceptuālo arhitektūru”²³ iepazīstina ar publiskās pārvaldes informācijas sistēmu konceptuālo arhitektūru, kas

Jau pirms 10 gadiem normatīvajos dokumentos tika uzsvērts nepieprasīt informāciju no personām, veicinot sistēmu integrēšanu un datu apmaiņu.

40 vispārēju principu formā definē virzienu un vispārējus noteikumus publiskās pārvaldes informācijas sistēmu un IKT atbalsta organizācijas attīstībai. Lai gan šajā dokumentā tiek runāts par datu apmaiņu un VISS kā koplietošanas platformas izmantošanu, informācijas pārvaldību un uzskaiti, datu atkalizmantošanu, tiek norādīti tikai piemērojamie principi, kas ir kā sava veida vispārīgi uzdevumi, no kuriem neizriet konkrētas aktivitātes, atbildīgie, termiņi un finansējums.

1.2. Vai VARAM mērķtiecīgi plāno un uzrauga datu apmaiņas attīstību valsts pārvaldē?

Arī VARAM stratēģijā un darba plānos, lai gan tiek norādīts uz centralizētu IKT platformu un iedarbīgu koordinācijas mehānismu nepieciešamību, konkrētas aktivitātes šajā jomā netiek plānotas, izvirzot tos pašus politikas plānošanas dokumentos esošos vispārīgos rezultātīvos rādītājus.

Datu apmaiņu galvenokārt VARAM ietekmējusi, vērtējot un administrējot ERAF finansētos projektus, kur viens no vērtēšanas kritērijiem ir datu apmaiņas īstenošana. Katra iestāde to dara individuāli. IKT uzturēšanai (41 milj.euro) un pilnveidei (28 milj.euro) vidēji gadā tiek izlietoti 69 miljoni euro no valsts budžeta, kuru VARAM līdz šim nav plānojusi un koordinējusi. Būtiski lielākā daļa IKT izdevumu veido līdzšinējās infrastruktūras un izstrādāto informācijas sistēmu uzturēšana, tomēr Valsts kontroles ieskatā IKT budžeta līdzekļi izmantojami mērķtiecīgāk, mazinot administratīvo slogu valsts iestāžu darbībā.

Kopš 2010.gadā Valsts kontroles konstatētā, ka VARAM nav pilnīgas informācijas par valsts pārvaldē ieviešamiem IKT projektiem, vēl arvien informācija VARAM nav pieejama.

Arī VARAM darba plāni ir pārāk vispārīgi un nekonkrēti efektīvai rīcībai. Konkrētas rīcības un plānotie rādītāji tieši datu apmaiņā un sistēmu integrācijās netiek paredzēti.

Papildus politikas plānošanas dokumentiem katra institūcija izstrādā arī savus vadības dokumentus, kuros nosaka tieši attiecīgās institūcijas darbības virzienus, sasniedzamos mērķus un rezultātus, ko iedala –

darbības stratēģijā (trīs gadu periodam) un gada darbu plānā (vienam gadam).

VARAM stratēģiskā plānošana

VARAM darbības stratēģijā 2014.–2016.gadam²⁴ viena no 20 VARAM prioritātēm un tikai viens no 12 ministrijas darbības virzieniem ir saistīts ar e-pārvaldi. Šajā jomā plānoti trīs uzdevumi – e-prasmju pilnveide, IKT centralizētu platformu izveide (t. sk. koplietošana), pakalpojumu elektronizācija un procesu pilnveide.

VARAM darbības stratēģijā e-pārvaldes situācijas raksturojumā tiek norādīts, ka lielāks uzsvars jāliek uz atvērto saskarņu attīstību, plašāk jāveido un jāizmanto centralizētas IKT infrastruktūras platformas, jāizstrādā iedarbīgāki koordinācijas mehānismi, jo iepriekš koordinācijas trūkums nav ļāvis laikus identificēt citu iestāžu prasības datu apmaiņai un integrācijai. Stratēģijā akcentēts, ka publiskajā pārvaldē tikai atsevišķos gadījumos tiek nodrošināta atvērto datu izmantošana.

Līdz ar vispārīgiem uzdevumiem ir arī izvirzīti vispārīgi rezultatīvie rādītāji, kas ir ļoti līdzīgi politikas plānošanas dokumentos definētajiem – valsts pārvaldes efektivitātes novērtējums pēc GRICS rādītāja, publiskā sektora informācijas atkalizmantošanas indekss, IKT prasmju attīstība, īpatsvars interneta izmantošanai sadarbībai ar valsts pārvaldi u. c. Izvirzītajos uzdevumos un rezultatīvajos rādītājos tiešā veidā netiek plānotas aktivitātes datu apmaiņas jomā, informācijas sistēmu savietošanai vai sadarbības koordinēšanai, kas ir paredzētas jomas raksturojumā. Tajā pašā laikā ir izvirzīts rezultatīvais rādītājs atvērto datu jomā, lai gan tam nav plānots konkrēts veicamais uzdevums.

2017.gada martā apstiprinātajā jaunajā VARAM darbības stratēģijā²⁵ 2017.–2019.gadam jau divi no sešiem ministrijas darbības virzieniem un trīs no 11 prioritātēm ir saistītas ar e-pārvaldi, plānojot tādus uzdevumus kā attīstīt digitālās prasmes, koordinēt un pārraudzīt elektroniskās saziņas principa ieviešanu starp iestādēm, pilnveidot valsts IKT pārvaldības sistēmu un nodrošināt tās darbību, nodrošināt VISS un VRAA pārziņā esošo koplietošanas komponentu izmantošanas veicināšanas pasākumus valsts pārvaldē (īpaši to kontrolējot ERAF projektos) u. c. Lai gan pie esošā situācijas apraksta tiek akcentēts informācijas un tās apstrādes būtiskums, norādīts uz iespēju panākt elektronisku sadarbību starp iestādēm pie pārdomātu IKT risinājumu izvēles, uz iespēju izskaust dažādu izzīņu pieprasīšanu un saņemšanu, tomēr rezultatīvajos rādītājos konkrēti datu apmaiņas rādītāji nav izvirzīti (tiek plānoti IKT mērķarhitektūrā iekļautie projekti, pilnveidoti publiskās pārvaldes procesi, palielinātas e-

Vispārīgi uzdevumi un vispārīgi rezultatīvie rādītāji neļauj novērtēt progresu.

prasmes, elektroniski parakstītie dokumenti, koplietošanas moduļus izmantojošo iestāžu īpatsvars).

Tā kā par laika posmu no 2011. līdz 2013.gadam VARAM darbības stratēģija nebija izveidota²⁶, pirms tam e-pārvaldes uzdevumi stratēģiju līmenī plānoti tikai 2006.gadā, – Vides ministrijas 2007.–2009.gada stratēģijā²⁷ vai Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijas 2008.–2010.gada stratēģijā²⁸ e-pārvaldes jautājumi vēl neparādījās, jo līdz tam ar to nodarbojās ĪUMEPLS (kopš 2009.gada ĪUMEPLS funkciju un saistību pārņēmejs bija Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija, kuru 2011.gadā, apvienojot ar Vides ministriju, izveidoja VARAM). Arī pirms 10 gadiem ĪUMEPLS stratēģijā norādīti tie paši politikas plānošanas dokumentos izvirzītie rezultātīvie rādītāji, plānojot galvenokārt veikt standartu, rekomendāciju, politikas plānošanas dokumentu un normatīvo aktu, koncepciju un citu dokumentu izstrādi, bet citi konkrētāki uzdevumi vai rādītāji informācijas sistēmu sadarbības un datu apmaiņas izveides vai šīs sadarbības koordinācijas jomā netiek paredzēti.

VARAM gada darba plāni

VARAM gada darba plānos ir noteikts darbības virziens e-pārvalde, informācijas sabiedrība un valsts informācijas sistēmu attīstība. 2016. un 2017.gada darba plānos uzdevumi konkrētu datu apmaiņas vai informācijas sistēmas savietošanas, sadarbības vai koordinācijas jomā nav noteikti.

Līdzīga situācija novērojama arī 2014. un 2015.gadā, kur tieši uzdevumi datu apmaiņas jomā valsts vai starpresoru līmenī nav noteikti, izņemot jaunu normatīvo aktu izstrādi vai grozījumu veikšanu IKT kopējai pārvaldībai.

Arī VARAM pakļautajā VRAA 2015. un 2016.gada darba plānos tiek plānoti tehniska rakstura uzdevumi koplietošanas infrastruktūras uzturēšanai un attīstībai, nevis konkrētu iestāžu datu savienojumu izveidošanai. Iestādēm tiek plānots tikai konsultatīvs atbalsts par koplietošanas infrastruktūras izmantošanu.

Salīdzinot VARAM stratēģijās un gada darba plānos paredzētos uzdevumus ar iestādes nolikumā un atbildīgo struktūrvienību reglamentos paredzētajiem uzdevumiem, darba plānos netiek plānotas darbības saistībā ar datu par valsts informācijas sistēmām un to sadarbību apkopošanu un uzturēšanu, valsts informācijas sistēmu attīstības un darbības pārraudzību, valsts un pašvaldību pakalpojumu izvērtēšanu un pārskatīšanu, kā arī maz tiek veiktas tādas aktivitātes kā labās prakses izplatīšana un ieteikumu, vadlīniju un metodikas izstrāde tieši resursu koplietošanā un sadarbības nodrošināšanā.

Arī VARAM gada darba plānos bez normatīvo aktu izstrādes un aktualizācijas citu būtisku konkrētu aktivitāšu datu apmaiņas uzlabošanas jomā nav.

Izņemot ERAF līdzfinansētos projektus, netiek plānotas konkrētas aktivitātes, lai uzraudzītu valsts informācijas sistēmu izveidi, attīstību un uzturēšanu.

VARAM, ņemot vērā, piemēram, ierobežotos budžeta resursus, 2016.gadā izdarīja grozījumus savu struktūrvienību reglamentos un vairs neparedzēja tādus līdz tam ietvertos uzdevumus kā sadarbības līgumu vai vienošanās projektu izstrāde, valsts informācijas sistēmu audits un ekspertīžu veikšana u. c.

Arī VRAA reglamentos, tāpat kā darba plānos, paredzēti pamatā koplietošanas infrastruktūras attīstības un uzturēšanas uzdevumi, nevis savietotāja plašākas izmantošanas popularizēšanas uzdevumi.

Tomēr revīzijā VARAM papildus norādīja²⁹, ka notiekot darbs pie IKT arhitektūras vadlīniju izstrādes un ieviešanas, kur tiks izstrādātas arī dažādas vadlīnijas un kontroljautājumi sistēmu sadarbības novērtēšanai un veicināšanai.

VARAM un ERAF IKT projektu administrēšana

Informācijas sistēmu koplietošana, procesu pilnveidošana un datu atvēršana ir ERAF IKT projektu mērķis. Mērķtiecīga datu apmaiņas attīstība veicināta gan iepriekšējā ERAF plānošanas periodā (2007.–2013.gads) 3.2.2.1.1. apakšaktivitātē “Informācijas sistēmu un elektronisko pakalpojumu attīstība”, kur³⁰ kā mērķis izvirzīts arī administratīvā sloga samazināšana un informācijas aprites uzlabošana, gan pašreizējā ERAF plānošanas perioda (2014.–2020.gads) 2.2.1.1.pasākumā “Centralizētu publiskās pārvaldes IKT platformu izveide, publiskās pārvaldes procesu optimizēšana un attīstība”, kur³¹ ir izvirzīts mērķis nodrošināt sadarbību un valsts informācijas sistēmās esošo datu izmantošanu citās valsts un pašvaldību iestādēs, nepieprasot tos atkārtoti iesniegt datu subjektiem.

Projektu iesniedzējiem jāveic aprēķini un jānorāda, cik un kādi procesi novērs nepieciešamību personai iestādē iesniegt publiskās pārvaldes rīcībā esošus datus vai dokumentus. Arī projektu vērtēšanas kritēriji³² paredz, ka jāizmanto citās sistēmās uzkrātie dati, nevis tie atkārtoti jāpieprasa no iedzīvotājiem, kā arī ir jāapzina tās citas informācijas sistēmas, kurām nepieciešami dati no projekta īstenotāja sistēmas.

Sarakstu ar atbalstāmajiem ERAF projektiem un to finansējuma apmēru iekļauj IKT mērķarhitektūrā³³ un iesniedz apstiprināšanai Ministru kabinetā.

Arī iepriekšējā ERAF plānošanas periodā (2007.–2013.gads) tika īstenota datu apmaiņas izveide, piemēram:

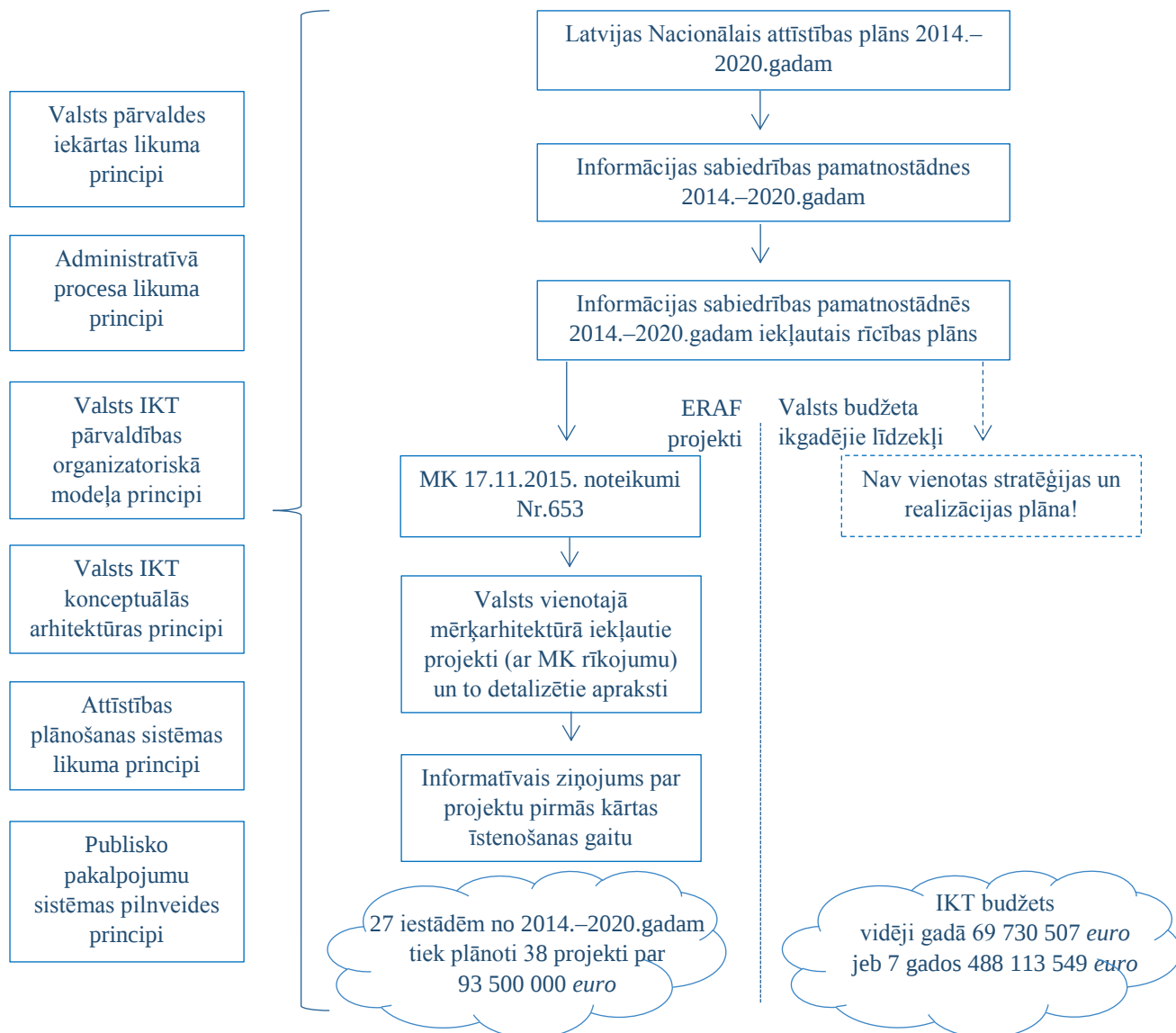
Attiecībā uz ERAF finansējuma saņemšanu VARAM izvirza un uzrauga noteiktas prasības datu apmaiņas attīstībā. Attiecībā uz ikgadējiem budžeta līdzekļiem – uzraudzība nenotiek.

- Prokuratūras informācijas sistēmas izveides projektā izveidota datu apmaiņa ar Kriminālprocesu informācijas sistēmu, Tiesu informācijas sistēmu, Iedzīvotāju reģistru, Valsts adrešu reģistru u. c. sistēmām;
- Būvniecības informācijas sistēmas izveides projektā izveidota datu apmaiņa ar Kadastru, Valsts adrešu reģistru, Zemesgrāmatu, Iedzīvotāju reģistru, Teritoriālās attīstības plānošanas informācijas sistēmu un citām sistēmām;
- Valsts izglītības informācijas sistēmas izveides projektā izveidota datu apmaiņa ar Iedzīvotāju reģistru, Sodreģistru, Uzņēmumu reģistru un citām sistēmām;
- Biometrijas datu apstrādes sistēmas izveides projektā izveidota datu apmaiņa ar Iedzīvotāju reģistru, Transportlīdzekļu un to vadītāju valsts reģistru, Personu apliecinošo dokumentu informācijas sistēmu un citām sistēmām.

Iestādēm, kuras nav piedalījušās ERAF vai citu ārvalstu projektu īstenošanā, izdevumi datu apmaiņai un sadarbības attīstībai ir jāfinansē no pieejamā budžeta. Vidēji gadā IKT jomā (bez ārvalstu finansējuma) izdevumi ir ap 69 730 507 *euro* (skatīt 6. attēlu). Tomēr jāņem vērā, ka būtiski lielākā daļa IKT izdevumi sedz līdzšinējās infrastruktūras un izstrādāto informācijas sistēmu uzturēšanu.

Izņemot normatīvajos aktos noteikto prasību, ka iestādes savā starpā apmainās ar informāciju, valsts pārvaldē nav vienota rīcības plāna datu apmaiņas politikas īstenošanai un attīstībai. Iestādes, saskatot nepieciešamību datu apmaiņas kanālu izveidei, to organizē pastāvīgi savstarpēji sadarbojoties ikgadējā budžeta ietvaros.

Arī 2010.gadā Valsts kontrole jau akcentēja³⁴, ka par e-pārvaldi atbildīgajām iestādēm IKT ieviešanas koordinēšanai un valsts pārvaldes modernizēšanai nav informācijas par valsts pārvaldē ieviešamiem IKT projektiem, tomēr VARAM visas solītās aktivitātes šajā jomā nav paveikusi, un pēc vairākkārtējas ieteikuma ieviešanas termiņa pārcelšanas VARAM apņēmusies to ieviest līdz 2018.gada februārim.

6. attēls. Politikas plānošana informācijas sistēmu un tehnoloģiju attīstības, tostarp datu apmaiņas un sadarbības jomā.

ERAF projektu finansējums norādīts kā VARAM saskaņošanai iesniegtajos projektos plānotais attiecināmais finansējums, ieskaitot gan ERAF finansējumu, gan valsts un pašvaldību budžeta līdzfinansējumu. Valsts budžeta ikgadējie līdzekļi norādīti kā vidējie 2014. un 2015.gadā ministriju un centrālo valsts iestāžu gada pārskatos norādītie budžeta izpildes izdevumi šādās pozīcijās (bez ERAF un citu ārvalstu finansējuma budžeta programmām) – EKK2210 “Pasta, telefona un citi sakaru pakalpojumi”, EKK2250 “Informācijas tehnoloģiju pakalpojumi”, EKK5121 “Datorprogrammas”, EKK5140 “Nemateriālo ieguldījumu izveidošana” un EKK5238 “Datortehnika, sakaru un cita biroja tehnika”.

1.3. Vai valsts pārvaldē ir vienota pieeja atvērto datu politikas ieviešanai?

Lai gan tiek aktīvi apzināta atvērto datu nozīmība un nepieciešamība, kā arī tiek norādīts uz nepieciešamību izvirzīt prioritāri atveramās datu kopas, no kurām sabiedrībai būtu augsta pievienotā vērtība, VARAM pašlaik šādu prioritāro datu kopu sarakstu nav izstrādājusi, vienlaikus paredzot, ka ERAF 2014.–2020.gadā finansēto IKT risinājumu ietvaros jānodrošina datu kopu atvēršana. Līdz ar to rodas risks, ka resursi tiek izlietoti tādu atvērto datu kopu veidošanai, no kurām būtiskas pievienotās vērtības un ieguvuma sabiedrībai nav, bet kuras ir paredzētas tikai, lai projekta pieteikums iegūtu papildu vērtējuma punktu un tiktu apstiprināts.

Līdzīga pieredze ERAF 2007.–2013.gada periodā Latvijā bija saistībā ar e-pakalpojumu izstrādi, kuri arī tika veidoti katrā informācijas sistēmas attīstības projektā, nevērtējot potenciālo pieprasījumu un pakalpojuma elektronizēšanas ieguvumus, līdz ar to tie netiek aktīvi lietoti.

Atbilstoši starptautiskajai atvērto datu hartai ikviena organizācija tiek rekomendēta digitālās informācijas uzturēšanas jomā ievērot “atvērta pēc noklusējuma” principu, publiski sniedzot informāciju sabiedrībai, izņemot gadījumus, ja vien to nedrīkst veikt³⁵. Pēc Eiropas Komisijas viedokļa, datu atvēršana var ievērojami uzlabot valsts administrācijas caurskatāmību un veicināt iedzīvotāju sociālās un politiskās aktivitātes izaugsmi³⁶.

Publiskās pārvaldes datu pieejamība atvērto datu kopu veidā ir arī viens no e-pārvaldes politikas pamatprincipiem 2014.–2020.gada attīstības plānošanas periodā.

Atvērtie dati ir³⁷ brīvi pieejama bezmaksas informācija bez atkalizmantošanas ierobežojumiem, kurus var rediģēt un automatizēti apstrādāt ar brīvi pieejamām lietojumprogrammām.

Ar atkalizmantošanu šajā gadījumā ir jāsaprot kādas iestādes rīcībā esošas un radītas vispārpieejamas informācijas izmantošana komerciāliem vai nekomerciāliem mērķiem, kas nav šīs informācijas radīšanas sākotnējais mērķis, ja to dara privātpersona, kura iestādes

Nav vienotas pieejas atvērto datu politikas ieviešanai, jo nav noteiktas prioritātes un veicināšana tiek organizēta tikai ERAF līdzfinansējuma projektos.

Atvērtie dati – viens no e-pārvaldes politikas pamatprincipiem.

rīcībā esošo informāciju izmanto, neveicot valsts pārvaldes uzdevumus. Saskaņā ar Eiropas Parlamenta direktīvu³⁸ par valsts sektora informācijas atkalizmantošanu dokumentu apmaiņai starp valsts sektora iestādēm, kas tiek veikta, vienīgi pildot to publiskos uzdevumus, nav atkalizmantošana.

Atbilstoši Informācijas atklātības likumam³⁹ iestādes pēc savas iniciatīvas, ja tas ir lietderīgi, vispārpieejamo informāciju internetā publicē tieši atvērto datu veidā kopā ar informācijas metadatiem. Tomēr likumam pakārtotie detalizētie noteikumi⁴⁰ par informācijas ievietošanas kārtību internetā vairs neko papildus par atvērto datu publicēšanas nepieciešamību nenosaka un neregulē.

Atvērto datu potenciāls slēpjas valsts un pašvaldību iestāžu apkopotajā informācijā⁴¹, kas nepieciešama to funkciju pildīšanai. Publiskajā pārvaldē apkopotie dati visbiežāk tiek izmantoti kādam konkrētam mērķim un pēc tam tiek vienkārši uzglabāti. Šo datu savākšanai tiek izmantoti publiskie resursi, tāpēc datu atvēršana būtu efektīva resursu izmantošana.

Saskaņā ar ES direktīvu⁴² atvērto datu politikas īstenošanas mērķis ir padarīt valsts pārvaldes vāktos datus brīvi pieejamus atkalizmantošanai privātiem vai komerciāliem mērķiem, tā veicinot informācijas apriti ne vien uzņēmēju, bet visas sabiedrības vajadzībām, kas var dot būtisku impulsu tādu jaunu pakalpojumu attīstībai, kuru pamatā ir jauni šādas informācijas kombinēšanas un izmantošanas veidi, tādējādi stimulējot ekonomikas izaugsmi un veicinot sociālo līdzdalību.

Privātajā sektorā atvērtie dati dod iespēju⁴³ radīt uz tiem balstītus pakalpojumus, būt sākuma punktam jaunas uzņēmējdarbības uzsākšanai un jaunu digitālu inovāciju radīšanai. Publiskajai pārvaldei datu nodošana atkalizmantošanai dod iespēju ar sabiedrības spēkiem identificēt vājās vietas pašā publiskajā pārvaldē. Savukārt iedzīvotājiem atvērto datu galvenā vērtība ir daudz plašāks pieejamo pakalpojumu klāsts, pieeja dažādiem datiem un to izmantošanas iespējas pēc vajadzības. Kā netiešos ieguvumus no atvērtajiem datiem var minēt arī demokrātiskās līdzdalības veicināšana, publiskās atbildības stiprināšana, atsevišķu nozaru politikas savstarpējās mijiedarbības noteikšana un mērķu sasniegšana⁴⁴.

Informācijas sabiedrības pamatnostādnes 2014.–2020.gadam tiek norādīts, ka īpaša uzmanība pievērsta atvērto datu principa ieviešanai publiskajā pārvaldē. Veidojot jaunas informācijas sistēmas un attīstot esošās, atvērto datu principa ievērošana ir jāietver sistēmas pamatos, izvērtējot datu kopu iespējamo izmantošanu, lietotāju grupas, datu kvalitāti, atjaunošanas pieeju. Valsts rīcībā esošajiem datiem jābūt gan tiesiski, gan tehnoloģiski pieejamiem kopīgai izmantošanai un

Atvērto datu principi jāietver visu jauno un attīstāmo esošo informācijas sistēmu pamatos. Vienlaikus jādoma par finansēšanas modeļa maiņu, lai nodrošinātu to bezmaksas lietošanu valsts iestādēm.

atkalizmantošanai (ievērojot personas datu aizsardzības un ierobežotas pieejamības informācijas prasības).

Informācijas resursiem (gan digitalizēti materiāli, gan datu kopas), kurus iegūst, sagatavo, uztur, piegādā lietotājiem pilnībā publiskā finansējuma ietvaros (valsts un pašvaldību budžeta dotācijas, ES fondu finansējums), jābūt pieejamiem kopizmantošanai publiskās pārvaldes iestādēm bez maksas. Attiecībā uz fiziskām un juridiskām personām samaksas pieprasīšanai, ja tāda tiek veikta, nedrīkst pārsniegt šo resursu reproducēšanas, nodrošināšanas un izplatīšanas robežmaksas (izņemot, ja iestāde gūst ienākumus būtiskas daļas izdevumu segšanai, tomēr jāizmanto pārbaudāmi un pārredzami kritēriji, kuri ir noteikti tiesību aktos). Tomēr publiskās pārvaldes iestāžu pamatdarbībai nepieciešamais finansējums jāplāno un jānodrošina neatkarīgi no ieņēmumiem, kas var rasties no informācijas nodošanas atkalizmantošanai vai koplietošanai.

Tāpat tiek norādīti dažādi veicamie rīcības virzieni, tomēr tie pamatā vērsti uz mērķi iegūt pēc iespējas augstāku informācijas atkalizmantošanas novērtējumu indeksā, norādot jau konkrētus papildus iegūstamos punktus par katru no šiem veicamajiem pasākumiem, piemēram, pārņemt aktualizēto PSI direktīvu, izstrādāt procedūras datu izsniegšanas atteikuma apstrīdēšanai, ieviest prasības proaktīvi publicēt datu kopas, pieprasīt datu publicēšanu atvērto formātos, izveidot nacionālo datu kopu katalogu u. c. Papildus tiek plānotas tādas konkrētākas rīcības kā tehnisko risinājumu izveides atbalstīšana datu sagatavošanai un publicēšanai, nepieciešamo koplietošanas infrastruktūru izveide, centralizētu datu izplatīšanas risinājumu izveide, datu anonimizācija, kā arī tehniskā regulējuma ieviešana, t. sk. publiskās pārvaldes iestāžu finansēšanas modeļa maiņa, pēc iespējas mazinot tiešu atkarību iestāžu pamatdarbības nodrošināšanā no informācijas nodošanas ieņēmumiem.

Tajā pat laikā datu publicēšana pati par sevi nerada tiešus ieguvumus, tā rada tikai nepieciešamos apstākļus, lai, balstoties uz pieejamo informāciju, radītu papildu pievienoto vērtību⁴⁵. Neizbēgami vērtības apjoms ir atkarīgs no publicēto datu saturiskās nozīmības, detalizētības pakāpes, datu atjaunināšanas ātruma un precizitātes, kā arī datu kopņu savstarpējās sasaistes digitālā vidē. Eiropas līmenī tiek vērtēts⁴⁶, ka datu atvēršanas rezultātā līdz 2020. gadam var tikt radīti pat 100 000 jaunu darbavietu, kamēr potenciāls ieguvums valsts pārvaldei var sasniegt 22 milj. *euro*. Savukārt Latvijā atvērto datu potenciāls var sasniegt 70 milj. *euro* vērtību un 2 milj. *euro* ietaupījumu valsts pārvaldei.

Lai gan pamatnostādņu izstrādes stadijā tika identificētas jau vairākas datu kopas ar augstu pievienoto vērtību atkalizmantošanā (piemēram,

nodokļu maksātāju informācija, Uzņēmumu reģistrā reģistrētā pamata informācija par subjektiem, publisko iepirkumu informācija, ģeotelpiskā informācija, Iedzīvotāju reģistra dati, anonimizēti Nacionālā veselības dienesta un Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras reģistru dati), tomēr pamatnostādnēs noteikts, ka precīzākas prioritāri atveramās datu kopas tiks identificētas vēlāk un tās tiks iekļautas attiecīgā tematiskā virziena prioritāri īstenojamo projektu sarakstā.

Atbilstoši arī ES fondu projektu specifiskajos atbalsta mērķa īstenošanas noteikumos⁴⁷ tiek paredzēts, ka pasākuma mērķis ir arī radīt priekšnosacījumus publiskās pārvaldes rīcībā esošās informācijas izmantošanai ārpus publiskā sektora. Attiecīgi viena no atbalstāmajām aktivitātēm ir datu atkalizmantošana. Savukārt viens no izvirzītajiem rezultativitātes rādītājiem ir Latvijas reitings atkalizmantošanas indeksā. Vērtēšanas kritērijos⁴⁸ viens no specifiskajiem atbilstības kritērijiem ir, vai projektā nodrošinās, ka bez maksas, publiski un neierobežotā veidā atkalizmantošanai nodos vispārpieejamu informāciju. Tas jānodrošina atbilstoši atvērtajam standartam, atvērtā formātā un mašīnlasāmā veidā kopā ar metadatiem. Savukārt pie kvalitātes kritērijiem paredzēti papildu punkti par iespējami plašāku datu atkalizmantošanas veicināšanu. Konkrētākas atvērtu datu prioritārās jomas dokumentos netiek norādītas.

VARAM 2015.gada darba plānos atvērtu datu jomā bija paredzējis izstrādāt normatīvo aktu projektus par atvērtu datu principu ieviešanu, ko realizēja ar grozījumiem Informācijas atklātības likumā. Savukārt 2016. un 2017.gada darba plānos paredzētas aktivitātes atvērtu datu portāla izveidei, tādējādi veicinot publiskās pārvaldes informācijas pieejamību un palielinot atkalizmantošanas indeksu.

Jau 2015.gadā Informācijas sabiedrības padomes sēdē⁴⁹ tiek norādīts, ka ir patīkami redzēt plānus par datu atvēršanu un portāla izveidi datu atkalizmantošanai, tomēr nav skaidrs, kādas jaunas datu kopas tiks atvērtas (bez jau Uzņēmumu reģistru atvērtajiem datiem), jo ar kopējas platformas izveidi vien būs par maz. Tomēr VARAM skaidro, ka no katra ERAF projekta sagaida atvērtu datu formā publicējamās datu kopas un VARAM stingri uzraudzīs, lai katrs projektu īstenojais publicē tam paredzētos datus.

Arī revīzijā VARAM norāda⁵⁰, ka pašlaik vēl konkrēti prioritāri atveramie dati vēl nav noteikti:

Katras valsts pārvaldē esošās datu kopas atsevišķa potenciālās ietekmes, pievienotās vērtības sabiedrībai un ekonomisko ieguvumu izvērtēšana var radīt būtisku slogu valsts pārvaldei, kas var nebūt samērīgs ar šo datu kopu vienkāršu atvēršanu. Vienlaikus potenciālo ekonomisko ietekmi ir gandrīz

Kaut arī ir noteiktas iespējamās datu kopas ar augstu pievienoto vērtību atkalizmantošanā, konkrētu prioritāri atveramo datu saraksts nav izveidots. Un, lai gan prioritāšu nav, ERAF līdzfinansēto sistēmu priekšnosacījums ir atvērtu datu kopu veidošana.

Lai gan plānots veidot vienu atvērtu datu portālu, ar to var būt nepietiekami, ja nav skaidrs, kādas jaunas datu kopas tiks atvērtas.

neiespējami novērtēt, jo bieži vien atvērtie dati tiek lietoti dažādos veidos un scenārijos, kas nav bijis to publicēšanas sākotnējais mērķis.

Atvērto datu portālā sākotnēji tiks iekļautas tās datu kopas no iestādēm, kuras šobrīd jau ir publicējušas datus atvērtā veidā. Pēc tam tiks iekļautas ERAF projektu tvērumā esošās datu kopas. Atsevišķs izvērtējums par citām prioritāri atveramajām datu kopām pilotprojekta veidā notiks, īstenojot Informācijas sabiedrības padomes lēmumu (tiks izvērtētas VZD un LĢIA datu kopas, kuras būtu lietderīgi atvērt, un tiks sagatavoti provizorisks aprēķini par to izmantošanas ekonomisko atdevi). Turpmākais sadarbības modelis prioritāro datu kopu noteikšanā tiks iekļauts 2016.gada decembrī parakstītajā VARAM un LIKTA sadarbības memorandā paredzētajā pasākumu plānā, nosakot, ka VARAM, nozarei un datu pārziņiem regulāri jāizskata prioritāri atveramās datu kopas un jānovērtē to atvēršanas ietekme.

Arī IKT jomas organizāciju (LATA⁵¹ un LIKTA⁵²) pārstāvji norādīja, ka vienotas darbības šajā jomā valsts pārvaldē pašlaik notiek lēni un pasīvi. Latvijā ir problēmas ar datu atvēršanu un vajadzētu ieviest “atvērts pēc noklusējuma” principu (meklēt pamatojumu nevis datu došanai, bet gan nedomāšanai), kā arī domāt par samaksas pieprasīšanas atcelšanu. Trūkst vienkopus informācijas par visiem valsts pārvaldes jau atvērtajiem datiem, lai gan citās valstīs šādi katalogi eksistē. Latvijā ir gan pozitīvi piemēri, piemēram, Uzņēmumu reģistrs, kas publicē atvērto datu veidā regulāri savus publiskos reģistrus, gan arī ne tik labi piemēri, piemēram, Valsts ieņēmumu dienests, kur publiski informācija par to reģistriem ir pieejama, tomēr tā nav iegūstama mašīnlasāmā veidā un informācija jāmeklē par katru ierakstu atsevišķi.

Tomēr, kā norādīja Igaunijas pārstāvji⁵³, arī Igaunijā ir jau panākta plašāka atvērto datu veidošana un publicēšana, tomēr trūkstot skaidras atvērto datu stratēģijas, līdz ar to lielākoties šie dati atrodami portālā bez būtiskas pievienotās vērtības. Pēc Igaunijas pārstāvju domām, Igaunija ir par mazu, lai būtiskus budžeta līdzekļus ieguldītu datu atvēršanā, un atvērtie dati atmaksājas valstīs ar iedzīvotāju skaitu virs 10 miljoniem.

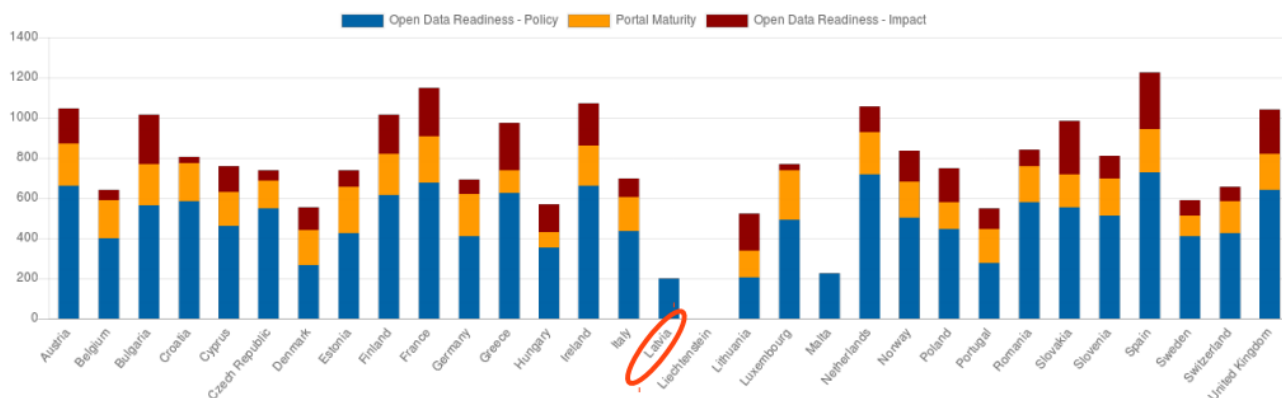
Nepietiekamo attīstību atvērto datu jomā apstiprina arī vairāki pētījumi. Piemēram, Eiropas Komisijas pētījumā “Digitālās ekonomikas un sabiedrības indekss”⁵⁴ Latvija 2016.gadā atvērto datu jomā atrodas pēdējā 28.vietā.

Par vienu no datu atkalizmantošanas iniciatīvas pamata soļiem tiek uzskatīta vienota nacionālā portāla izveide (piemēram, Lielbritānijas

Latvija ir pēdējā vietā EK pētījumā atvērto datu jomā, kas norāda uz attīstības nepieciešamību.

<https://data.gov.uk/>, Spānijas <http://datos.gob.es/>, Kanādas <http://open.canada.ca/en/open-data> un ASV <https://www.data.gov/> atvērto datu portāli). Šobrīd no visām ES dalībvalstīm vienots atvērto datu portāls nav pieejams vienīgi Latvijā (skatīt 7. attēlu). Atvērto datu portāla <https://www.data.gov.lv> izveide Latvijā ir uzsākta un to plānots pabeigt līdz 2017.gada 10.augustam.

7. attēls. Latvijas novērtējums atvērto datu jomā ES līmenī 2016.gadā.

Diagrammā izmantots attēls no ES Datu portāla⁵⁵.

Latvijas atpazīcība šajā jomā gadu no gada pastiprinās (skatīt 8. attēlu). Pēdējo gadu pētījumi uzrāda, ka valstīm, kuras ir izvēlējušās samazināt šķēršļus datu pieejamībai un samazināt to publicēšanas izmaksas līdz robežizmaksām, ir izdevies palielināt datu lietotāju skaitu.

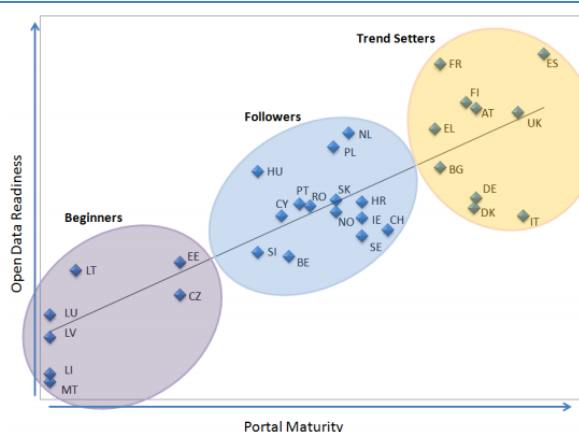

Figure 3 - EU28+ Open Data Maturity clusters
2015.gads

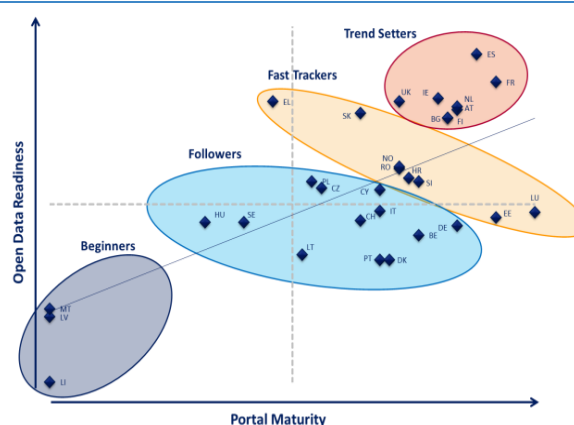

Figure 3 - EU28+ Open Data Maturity clusters
2016.gads

8. attēls. Latvijas novērtējums atvērto datu ieviešanas jomā.

Diagrammā izmantoti attēli no Eiropas Komisijas pētījuma⁵⁶.

Ieteikumi

Lai nodrošinātu iestāžu sadarbību elektronisko datu apmaiņai, VARAM pilnveidot politikas plānošanas dokumentus arī datu apmaiņas jomā izvirzot prioritātes, konkrētus sasniedzamos mērķus, veicamos pasākumus, sasniedzamo rezultātus un to novērtēšanas rādītājus, kā arī ietverot rīcības plānu iestādēm datu apmaiņas jomā ar konkrētiem uzdevumiem un sasniedzamajiem rezultātiem, aptverot visu valsts pārvaldes IKT, ne tikai ERAF līdzfinansēto.

VARAM noteikt un apstiprināt prioritāri atveramo datu kopas, ņemot vērā izmaksas to atvēršanai pret ieguvumiem, lai tādējādi nodrošinātu Informācijas sabiedrības attīstības pamatnostādnēs izvirzītā mērķa atvērto datu principa ieviešanai publiskajā pārvaldē īstenošanu, kā arī lai veicinātu atvērto datu portāla izveides lietderību un nodrošinātu efektīvu resursu izlietojumu valsts informācijas sistēmās uzkrāto datu atvēršanā.

2. Vai valsts pārvaldē tiek īstenota vienota un sistemātiska datu pārvaldība efektīvai datu apmaiņai?

2.1. Vai valsts pārvaldē vienkopus ir apzināti visi uzkrātie dati un to aprīte?

Neskatoties uz plašajām iespējām datu izmantošanas attīstībā, to pozitīvo ekonomisko ietekmi ikdienas procesu vienkāršošanā, VARAM nav apzinājis, kādi dati tiek apstrādāti un uzkrāti 178 valsts informācijas sistēmās un to izplatīšana.

Lai gan jau vairāk nekā desmit gadus darbojas Valsts informācijas sistēmu reģistrs, tā dati ne visos gadījumos ir aktuāli. Vēl joprojām vienkopus nav pieejama informācija par visiem valsts un pašvaldību informācijas sistēmās uzkrātajiem datiem, esošo datu apmaiņu un datu piekļuves nosacījumiem.

Tāpēc iestādes nevar efektīvi plānot informācijas sistēmu attīstību. Savukārt VARAM nenodrošina kvalitatīvu esošās situācijas apzināšanu valsts pārvaldē un pamatotas datu apmaiņas un informācijas sistēmu sadarbības attīstības politikas izveidi un uzraudzību. Turklāt VARAM nav pietiekami informēts par valsts pārvaldē IKT notiekošo, lai gan normatīvie akti paredz par izmaiņām informācijas sistēmās informēt VARAM, bet efektīva uzraudzības mehānisms nav.

Sekas tam, ka vienkopus netiek uzkrāta informācija, ir administratīvais slogs iedzīvotājiem, papildu izmaksas iestādēm un datu savietojamības problēmas saistībā ar viennozīmīgu datu subjektu identificēšanu.

Piemēram, jau 2012.gadā Valsts kontroles konstatētās problēmas Rīgas domē attiecībā uz nodokļu atvieglojumu

Detalizēta saraksta par valsts pārvaldē uzkrātajiem datiem nav. Datu aprītes plūsma nav izsekojama.

piemērošanu nav atrisinātas, jo, lai gan dati iestādēs ir, tie nav viennozīmīgi savietojami ar pašvaldības informācijas sistēmu.

VARAM Valsts informācijas sistēmu reģistra attīstības dokumentācijā paredz datu uzkrāšanu par tikai 30 no 178 valsts informācijas sistēmām. Līdz ar to Valsts kontrole atbalsta VARAM ieceri reģistrā uzskaitīt informāciju par visām valsts informācijas sistēmām un tam nepieciešamos grozījumus normatīvajos aktos. .

Normatīvais akts paredz⁵⁷, ka VARAM apkopo un uztur datus par elektronisko pārvaldi, e-pakalpojumiem un informācijas sistēmām. Atbilstoši normatīvajam aktam⁵⁸ visas valsts informācijas sistēmas reģistrē Valsts informācijas sistēmu reģistrā, iekļaujot tajā informāciju par sistēmas pārzini un turētāju, sistēmas izveidošanas un darbības tiesisko pamatu, ar šo informācijas apriti nodrošinātās funkcijas un uzdevumus, informācijas apjoma un iespējamo lietotāju vispārīgu raksturojumu, datu apmaiņas protokolus (standarti, kas apraksta tehnisko iekārtu un programmu mijiedarbības nosacījumus datu apmaiņas procesā), tehniskos parametrus un sistēmas izmaksas. Reģistra pārzinis ir⁵⁹ VARAM, bet katras sistēmas pārzinis pēc izmaiņu veikšanas to sistēmā aktualizē datus reģistrā triju darba dienu laikā.

Pašlaik⁶⁰ reģistrā reģistrētas jau 178 valsts informācijas sistēmas. Apskatot reģistrēto valsts informācijas sistēmu aprakstus, var konstatēt, ka apmēram 100 sistēmām šajos oficiālajos aprakstos nav norādītas nekādas pastāvošās datu apmaiņas, tomēr pēc to aprakstošās informācijas (nodrošinātās funkcijas, darbību regulējošie normatīvie akti) šādi datu apmaiņai būtu jābūt. Piemēram, 15 no 16 Valsts ieņēmumu dienesta sistēmām, tostarp Nodokļu informācijas sistēma vai Elektroniskās deklarēšanas sistēma, nav norādīta neviena informācijas sistēma, no kuras dati tiktu saņemti vai kurai dati tiktu nodoti (lai gan faktiski šādas datu apmaiņas notiek). Konstatēts, ka tāpat arī Administratīvo un kriminālo lietu informācijas sistēmai nav norādīta datu apmaiņa, lai gan pēc būtības būtu vajadzīga datu apmaiņa, piemēram, ar Iedzīvotāju reģistru, Uzņēmumu reģistru, Transportlīdzekļu un to vadītāju reģistru, Sodu reģistru u. c.

Revīzijas laikā, veicot 55 Valsts informācijas sistēmu reģistrā uzskaitīto informācijas sistēmu aprakstu detalizētāku analīzi, konstatēts, ka reģistrā iekļautā informācija nav sniegta pilnā apjomā. Piemēram, atsevišķos gadījumos nav sniegtas ziņas par sistēmas turētāju, par fiziskās un loģiskās aizsardzības līdzekļiem, tehniskiem

Nav kontroles mehānisma, lai VARAM uzraudzītu normatīvā akta prasības par reģistra pilnību īstenošanu.

Valsts informācijas sistēmu reģistrā pieejamā informācija ir nepilnīga un nav aktuāla.

parametriem un datu bāzēm. 53 % gadījumu informācija par sistēmas izveidošanas vai uzturēšanas izmaksām nav sniegta vispār vai arī tā ir vispārīga. Lai gan 93 % gadījumu ir norādīti izmantojamie datu apmaiņas protokoli, tikai 49 % ir aprakstīta pati datu apmaiņa ar citām informācijas sistēmām. Informācija tiek atjaunota vidēji ik pēc diviem gadiem, bet atsevišķos gadījumos tā nav aktualizēta jau piecus gadus.

VARAM revīzijā norādīja⁶¹, ka:

VARAM var nosūtīt tikai lūguma vēstules, bet iestādes bieži nekādi nereaģē. VARAM rīcībā bez Valsts informācijas sistēmu reģistra neesot apkopota nekāda cita aktuāla informācija vai statistika par to, kādas sistēmas ir iestādēs valsts pārvaldē, kādi dati tajās tiek uzkrāti un kā šīs sistēmas savstarpēji sadarbojas un apmainās ar datiem, kādas tehnoloģijas tiek izmantotas.

Minētās datu kvalitātes problēmas daļēji varētu būt saistītas arī ar to, ka normatīvais akts paredz⁶² norādīt informācijas aprites apjomus un datu apmaiņas protokolus, bet faktiski reģistrā ir paredzētas arī papildu sadaļas par informācijas sistēmām, no kurām tiek saņemti un kurām tiek nodoti dati.

Līdz ar to, lai gan Valsts informācijas sistēmu reģistram jānodrošina⁶³ plaša un vispusīga valsts informācijas sistēmu sadarbība, jākoordinē esošo valsts informācijas sistēmu attīstība un jāuzlabo publiskās informācijas pieejamība, šobrīd reģistrs nesniedz nekādu plašāku informāciju par valsts pārvaldē uzkrāto aktuālo faktisko datu apjomu, ar to saistītajām informācijas sistēmām un šo datu apmaiņu, gatavajiem standarta datu apmaiņas aprakstiem, piekļuves nosacījumiem, izvirzītajām prasībām sadarbības partneriem utt., lai iestādes vienkopus varētu uzzināt, vai un kur valsts pārvaldē var iegūt savai darbībai nepieciešamos konkrētos datus, kādi ir piekļuves nosacījumi šiem datiem un kādas darbības jāizpilda to iegūšanai. Daļēji šāda informācija parādās arī citā resursā – VISS un www.latvija.lv piekļuves portālā, kas paredzēts e-pakalpojumu izstrādātājiem un informācijas sistēmu integrētājiem. Tomēr šī portāla saturu veido vairāk tehniska rakstura informācija⁶⁴ – vadlīnijas un standarti izstrādes un integrācijas procesiem, visu VISS infrastruktūrā izmantoto XML shēmu apraksti, visu VISS infrastruktūrā pieejamo integrācijas WEB servisi (iestāžu informācijas sistēmas un to iespēju saraksts), VISS koplietojamo klasifikatoru katalogi utt. Tomēr jāņem vērā, ka VISS resursus izmanto tikai neliela daļa valsts informācijas sistēmu, līdz ar to valsts kopējās situācijas dati šeit nav pieejami.

Lai gan VARAM norāda, ka tās rīcībā bez reģistra nav citu aktuālu datu, normatīvais akts paredz⁶⁵, ka katras valsts informācijas sistēmas pārzinis pēc valsts informācijas sistēmas izveidošanas, reorganizēšanas vai likvidēšanas projekta izstrādes saskaņo to ar

Informācijas sistēmu attīstības un sadarbības plānošana ir apgrūtināta, jo iestādēm nav pieejama pilnīga informācija.

VARAM. Arī attiecībā uz valsts informācijas sistēmu attīstības projektiem paredzēts⁶⁶, ka sistēmas pārzinis projekta aprakstu pēc finansējuma apstiprināšanas (neatkarīgi no finansēšanas avota) iesniedz VARAM, kā arī pēc tam regulāri iesniedz pārskatus par projekta īstenošanu, bet VARAM par to sniedz atzinumus un reizi gadā iesniedz Ministru kabinetā ziņojumu par īstenotajiem projektiem un priekšlikumus par valsts informācijas sistēmu attīstību. Ar VARAM jāaskaņo⁶⁷ arī katrs valsts informācijas sistēmu savietotāja izveidošanas, attīstīšanas vai likvidēšanas projekts, kā arī katram informācijas sistēmas pārziņa valsts budžeta pieprasījumam par informācijas sistēmu izveidošanu, attīstīšanu un uzturēšanu jāpievieno VARAM atzinums⁶⁸.

Papildu normatīvajos aktos jau noteiktajiem uzdevumiem, kopš 2016.gada VARAM loma budžeta izstrādē un IKT izdevumu plānošanā vēl tiek stiprināta, nosakot⁶⁹, ka ar VARAM ir jāaskaņo iestāžu budžeta bāzes izdevumu nepieciešamais palielinājums ERAF IKT projektu uzturēšanai pēc to pabeigšanas. Papildus VARAM sadarbībā ar Finanšu ministriju 2017.gadā ir uzdots⁷⁰ uzsākt visaptverošu optimizācijas priekšlikumu izstrādi valsts budžeta iestāžu IKT jomā, ietverot izdevumu pārskatīšanu, informācijas sistēmu funkcionalitātes nepamatotas dublēšanās novēršanas un resursu koplietošanas iespēju izvērtēšanu.

Lai gan normatīvais akts⁷¹ nosaka prasību valsts informācijas sistēmu pārzinim iesniegt VARAM saskaņošanai valsts informācijas sistēmas izveidošanas, reorganizēšanas vai likvidēšanas projektu, faktiski šo informāciju VARAM nesaņem, jo trūkst efektīva ietekmes mehānisma, kādā veidā valsts informācijas sistēmu pārziņi būtu ieinteresēti izpildīt Valsts informācijas sistēmu likuma noteiktās normas. Tāpat arī VARAM lomas stiprināšanai IKT budžeta pārvaldībā VARAM plāno izmaiņa snormatīvajos aktos IKT projektu izvērtēšanai un īstenošanas uzraudzībai, kā arī budžeta pieprasījumu izvērtēšanai un saskaņošanai saistībā ar IKT projektu īstenošanu un to rezultātu uzturēšanu visā valsts pārvaldē kopumā.

Kā revīzijā norādīja⁷² VARAM, 2014.–2016.gadā ārpus ERAF projektu aktivitātēm tā ir saskaņojusi septiņus valsts informācijas sistēmu izveides, reorganizēšanas vai likvidēšanas projektus un sniegusi astoņus budžeta pieprasījumu atzinumus, bet nav saskaņojusi nevienu valsts informācijas sistēmu attīstības projektu vai to atskaites, kā arī nav saskaņojusi nevienu valsts informācijas sistēmu savietotāja izveidošanas, attīstīšanas vai likvidēšanas projektu. Minētais liecina par nepilnībām jau pastāvošo normatīvo aktu prasību izpildē gan

VARAM nav pietiekami informēta par valsts pārvaldē IKT notiekošo.

iestāžu pusē, gan VARAM kā par šo jomu atbildīgās iestādes pusē. VARAM skaidro:

Ministrijas ieskatā minētā IKT attīstības projektu izvērtēšana un uzraudzība būtu vispārīgāka, un tā būtu attiecināma ne tikai uz ERAF IKT projektiem, bet arī uz visu valsts pārvaldi kopumā, lai nodrošinātu vienotas un racionālas valsts IKT arhitektūras ieviešanu un darbību.

Šobrīd īstenoto ERAF IKT projektu pārvaldības sistēmu ir plānots ieviest attiecībā uz visu valsts pārvaldes IKT jomu kopumā ietverot nepieciešamās normas likumprojektā „Valsts pārvaldes informācijas un komunikācijas tehnoloģiju likums”.

Likumprojekta deleģētajos Ministru kabineta noteikumos ir paredzēts noteikt kārtību, kādā tiek īstenoti IKT pasākumi, kas ir saistīti ar IKT pakalpojumu nodrošināšanu un lietošanu, IKT resursu pārvaldīšanu un informācijas aprites nodrošināšanu elektroniskā veidā, plānošanu un veikšanu, saskaņojot attiecīgos pasākumus un tiem nepieciešamos tehnoloģiskos, finanšu un cilvēkresursus, kā arī valsts budžeta līdzekļu pieprasījumus. Saskaņā ar šiem Ministru kabineta noteikumiem tiks veikta IKT projektu izvērtēšana un īstenošanas uzraudzība, kā arī budžeta pieprasījumu izvērtēšana un saskaņošana saistībā ar IKT projektu īstenošanu un to rezultātu uzturēšanu visā valsts pārvaldē kopumā. Sekas tam, ka vienkopus netiek uzkrāta informācija par valsts informācijas sistēmās apstrādātajiem datiem, rada datu savietojamības problēmas saistībā ar viennozīmīgu datu subjektu identificēšanu. Pirms to atrisināšanas nav iespējama datu apmaiņa un datu efektīva izmantošana. Piemēram, 2012.gadā Valsts kontrole veica revīziju Rīgas domē par nekustamā īpašuma nodokļa administrēšanas efektivitāti. Revīzijā tika secināts, ka nodokļa atvieglojumi tika piemēroti tikai pēc nodokļu maksātāja atvieglojumu pamatojošo dokumentu iesniegšanas, jo Rīgas domes izmantotajās informācijas sistēmās nebija pieejama nepieciešamā informācija no citiem valsts reģistriem automātiskai atvieglojumu noteikšanai.

Revīzijā tika konstatēti desmit valsts reģistri⁷³, un datu saņemšana no tiem mazinātu administratīvo slogu gan nodokļu maksātājiem, gan Rīgas domei. Tika sniegts ieteikums, aicinot Rīgas pilsētas pašvaldību noslēgt starpresoru vienošanos ar valsts reģistru turētājiem un turpmāk no nodokļu maksātājiem nepieprasīt informāciju, kas ir pieejama valsts reģistros.

Kopš revīzijas ieteikumu sniegšanas ir pagājuši pieci gadi, kuru laikā nav panākta starpresoru vienošanās noslēgšana, kas liecina par kūtru valsts pārvaldes iestāžu darbību savu uzturēto reģistru sakārtošanā un datu pieejamības nodrošināšanu citām institūcijām. Šajā laikā:

- tika secināts, ka problēma ir faktā, ka reģistri nav gatavi datu nodošanai, jo nesatur nepieciešamo informāciju, lai viennozīmīgi identificētu attiecīgo datu kopu citā reģistrā (piemēram, Muzeju reģistrs nesatur Kadastram atbilstošu telpu grupas apzīmējumu);
- Ministru kabinets bija uzdevis iestādēm līdz 2016. gada 1. augustam izvērtēt nepieciešamību to kompetencē esošajos normatīvajos aktos noteikt, ka par reģistrāciju atbildīgā iestāde, pieņemot lēmumu par informācijas ievietošanu attiecīgajā reģistrā vai informācijas sistēmā, balstās uz Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmā (turpmāk – Kadastra informācijas sistēma) reģistrētajiem objektu raksturojošiem datiem (tai skaitā lietošanas veidu);
- līdz 2017. gada 30. aprīlim tikai Zemkopības ministrija (Veterinārmedicīniskās prakses vietu reģistra pārzinis) un Kultūras ministrija (Muzeju reģistra un Bibliotēku reģistra pārzinis) ir grozījušas normatīvos aktus par reģistros uzkrājamo informāciju. Pārējās iestādes vai to pārraugošās ministrijas (Tieslietu ministrija, IZM, VARAM, Labklājības ministrija, Dabas aizsardzības pārvalde) nav grozījušas normatīvos aktus, lai panāktu datu kvalitātes problēmas risinājumu.

Citu valstu pieredze

Piemēram, Igaunijā ir izveidots detalizēts valsts informācijas sistēmu reģistrs (RIHA⁷⁴), kurā tiek uzkrāti⁷⁵ ne tikai informācijas sistēmu vispārīgie dati (nosaukums, atbildīgās iestādes un kontaktpersonas, to darbības juridiskais pamats, to drošības līmenis), bet arī sistēmās pieejamā informācija atsevišķu datu lauku līmenī (nosaukums, apraksts, norāde, vai tie ir šīs sistēmas unikāli veidotie primārie dati vai tie tiek ņemti no kādas citas informācijas sistēmas), sistēmu piedāvātie pakalpojumi (*X-Road WEB* saskarnes, cita veida elektroniskie vai citi pakalpojumi), atkalizmantojamie resursi (XML shēmas, klasifikatori utt.). Pie katras jaunas informācijas sistēmas izveides un attīstības saskaņošanas atbildīgās iestādes skatās RIHA datus, vai tiešām jaunās informācijas sistēmas uzkrātā informācija jau kaut kur neeksistē valsts pārvaldē un to nav iespējams iegūt caur *X-Road* no citām sistēmām (lai novērstu dublējošu datubāzu izveidi).

Arī Eiropas valstīs Eiropas Komisijas ISA programmas ietvaros tika veikta plaša analīze⁷⁶ par piekļuvi pamata reģistriem ES dalībvalstīs publisko pakalpojumu jomā, identificējot labās prakses piemērus. Valsts reģistru sadarbības veicināšanai tiek rekomendēts veidot publiski pieejamus pamata reģistru katalogus ar to darbību ietekmējošajiem normatīvajiem aktiem. Jāveic arī atbilstoša datu pārvaldība (jāapkopo visi dati un to īpašnieki), novēršot datu dublēšanos dažādās sistēmās un tā vietā ieviešot datu tiešu iegūšanu

Igaunijā valsts informācijas sistēmu reģistrā uzkrāj detalizētu informāciju par visām sistēmām, to uzkrātajiem datiem un savstarpējo apmaiņu, sistēmu piedāvātajiem pakalpojumiem u. c.

no to pamata reģistriem. Pretējā gadījumā, nesavienojot reģistrus, vērojama datu dublēšanās, neuzticība un neskaidrība (kuri ir īstie un pareizie dati), nedarbojas “tikai vienreiz” princips.

Līdzīgas atziņas un rekomendācijas norādītas arī citā ISA programmas ziņojumā⁷⁷ par valsts iestāžu sadarbības veicināšanu, daloties un atkalizmantojot savus resursus (lai gan pamatā tiek domāta programmatūras un infrastruktūras atkalizmantošana, idejiski tas ir attiecināms arī uz datiem). Tiek norādīts, ka sākumā ir svarīgi zināt, ka šādi atkalizmantojami resursi valsts pārvaldē jau kaut kur eksistē un tie ir uzticami – nepieciešams vienas pieturas piekļuves punkts šiem resursiem, to standartizēti un aktuāli apraksti, to kvalitātes un lietošanas nosacījumi utt. Nepieciešams uzturēt vienotu valsts datu arhitektūru, jo tā ir vieglāk saprast, kādus datus vispār iestādei vajag un kur tos meklēt. Pirms jaunu risinājumu izveides vienmēr nepieciešams pārliecināties, vai šie risinājumi jau nepastāv kaut kur citur valsts pārvaldē.

Veiktie pētījumi pierāda detalizēta un kvalitatīva valsts informācijas resursu reģistra nozīmību un nepieciešamību, kas jāņem vērā pie esošā valsts informācijas sistēmu reģistra darbības novērtēšanas un turpmākās attīstīšanas, lai veicinātu arī datu apmaiņas jautājumus. Arī VARAM jauna ERAF projekta⁷⁸ ietvaros plāno izveidot apkopojumu par publiskās pārvaldes informācijas sistēmām un to sadarbības datiem, bet tikai ilgākā perspektīvā tas varētu uzlabot kopējo situāciju un ietekmēt visu pašlaik pastāvošo 178 informācijas sistēmu pārziņus un turētājus. Projektā plānots attīstīt esošo Valsts informācijas sistēmu reģistru, aptverot ne tikai informācijas sistēmu uzskaitījumu, bet arī tajās esošās informācijas uzskaitījumu. Reģistru plānots arī izmantot datu kopu piekļuves atļauju reģistrēšanai, plānota integrācija ar Datu izplatīšanas platformu un publisko pakalpojumu katalogu. Jaunajā reģistrā plānots uzkrāt datus par visām publiskās pārvaldes informācijas sistēmām, to pārziņiem un turētājiem, to publicēto servisu piekļuves atļaujām, informācijas sistēmu un informācijas resursu sasaistēm ar konkrētiem publiskajiem pakalpojumiem, datu apmaiņām starp informācijas sistēmām, kā arī citiem IT pārvaldībai nepieciešamiem elementiem. Tomēr projekta ietvaros tiek plānota⁷⁹ vēsturisko Valsts informācijas sistēmu reģistra datu migrācija un reģistra satura tālāka papildināšana tikai no 2014.–2020.gadam ES fondu līdzfinansētajiem projektiem (sistēmām), bet nav plānotas vēsturisko datu pilnīguma un aktualitātes pārbaudes, kā arī iepriekš reģistrēto sistēmu datu papildināšana atbilstoši jaunajām reģistra iespējām un tvērumam. Līdz ar to tiek plānots, ka jaunajā reģistrā projekta rezultātā būs pieejama informācija par ne mazāk kā 30 sistēmu pārziņiem un turētājiem, kuri saņems ERAF finansējumu informācijas sistēmu attīstībai 2014.–2020.gada plānošanas perioda

Kvalitatīvs reģistrs kalpo kā vienas pieturas aģentūra – var uzzināt, kādi dati valsts pārvaldē jau ir pieejami un kā tiem piekļūt.

VARAM plāno attīstīt valsts informācijas sistēmu reģistru, bet projekta ietvaros aptverot tikai ERAF projektu sistēmas jeb 30 no 178 sistēmām.

ietvaros un tikai ilgākā perspektīvā ietekmēs citu informācijas sistēmu pārziņus un turētājus. Plānots arī mainīt jaunajam reģistram atbilstošu tiesisko regulējumu, veicot izmaiņas Valsts informācijas sistēmu likumā un saistošajos Ministru kabineta noteikumos.

Revīzijā VARAM norādīja, ka:

Projekta aprakstā paredzētais uzkrāt informāciju par datiem, kas ir pieejami 30 valsts informācijas sistēmās, ir vērtējams tikai kontekstā ar projekta rezultatīvo rādītāju sasniegšanu. Kopumā izstrādātā funkcionalitāte nodrošinās informācijas uzkrāšanu par datiem visās valsts informācijas sistēmās. Tomēr, lai nodrošinātu informācijas iekļaušanu par visām valsts informācijas sistēmām, nepieciešamas tiesiskais regulējums, un VARAM ir uzsācis tā izstrādi.

2.2. Vai valsts pārvaldē tiek centralizēti koordinēta datu apmaiņa un sadarbība?

Lai gan par e-pārvaldes jomu ir noteikta viena atbildīgā iestāde – VARAM un ir izveidota Informācijas sabiedrības padome un IKT vadītāju forums, centralizētas un koordinētas sadarbības veicināšana datu apmaiņas un sistēmu sadarbības jomā nenotiek.

VARAM aktīvi neiesaistās un nekoordinē iestāžu sadarbību. Arī horizontālā līmeņa institūcijas, kā Informācijas sabiedrības padome un IKT vadītāju forums, pamatā vērtē ERAF atbalstāmo projektu prioritātes, nevis aktīvi veicina labās prakses izplatīšanu un sadarbību.

Turklāt VARAM, pieņemot lēmumus par IKT jomas attīstību, pamatojas arī uz Koalīcijas padomes ieteikumiem, kas nav rakstiski noformēti un nav publiski pieejami. Tādējādi pastāv risks, ka attiecīgie VARAM lēmumi nav pieņemti, prioritāri izvērtējot un izsverot valsts un sabiedrības vajadzības, bet gan izpildot politiskus ieteikumus.

Pozitīvi vērtējams, ka ir noteikta atbildība par e-pārvaldi un ir izveidotas starpnozaru darba grupas, bet tās koncentrējas tikai uz ERAF projektiem. Atbildība īstenojama arī par ne-ERAF projektu sistēmām.

Līdz ar to datu apmaiņā būtiska nozīme ir individuālu iestāžu vajadzībām, kontaktiem un spējai panākt sev nepieciešamos sadarbības risinājumus. Sadarbība valsts pārvaldē ir sadrumstalota un ļoti dažāda, ko raksturo individuāli veiksmes stāsti un ne tik veiksmīgi sadarbības gadījumi.

Datu apmaiņas jautājumu risināšana ir saistīta ar komunikāciju starp dažādām iestādēm un pat resoriem, kur katram primāri svarīgi ir iestādei noteikto funkciju ietvaros nodrošināt to noteikto uzdevumu izpildi, tāpēc svarīgi šo sadarbību veicināt un koordinēt valstiskā līmenī, ievērojot arī kopējās valsts intereses).

Normatīvie akti paredz, ka VARAM veicina iestāžu vadības un personāla zināšanas un prasmes IKT sniegto iespēju un priekšrocību izmantošanā iestāžu funkciju izpildē un pakalpojumu sniegšanā, veicina labas prakses izplatīšanu (t. sk. izstrādā arī ieteikumus, vadlīnijas, metodiskos materiālus IKT koplietošanā un sadarbības nodrošināšanā), kā arī nodrošina politikas īstenošanai nepieciešamās valsts un pašvaldību institūciju darbības koordināciju un to savstarpējās sadarbības organizēšanu starpnozaru (pārresoru) līmenī.

Tomēr revīzijā konstatēts, ka VARAM starpiestāžu sadarbības jautājumos tiešā veidā neiesaistās un sadarbību starpnozaru līmenī neorganizē, tādējādi revidentu ieskatā nepilnīgi īstenojot VARAM noteiktās funkcijas. Kā skaidro⁸⁰ VARAM, tad tā pamatā izstrādā kopējo nozares politiku un rekomendējošus īstenošanas plānus. Arī revīzijā apmeklētās iestādes⁸¹ norādīja, ka kopumā valsts pārvaldē trūkstot vienotas izpratnes par e-pārvaldi un politiskās gribas kaut ko mainīt vai kādu prasību obligātā piemērošanā, trūkstot stratēģiskas pieejas iestāžu vajadzību apzināšanā un salāgošanā, trūkstot vienotas, stipras un autoritatīvas koordinācijas datu apmaiņā, grūti salāgot iestāžu finanšu resursu vienlaicīgu pieejamību abās pusēs jaunas datu apmaiņas izveides gadījumā (lielākām iestādēm to vieglāk realizēt), vairums iestāžu savus datus vēlas izplatīt pēc iespējas standartizētā veidā, bet no citiem saņemt arī ar specifiskiem kritērijiem papildinātas datu kopas, līdz ar to kopumā katra iestāde mēģina darboties vispirms savās interesēs.

Normatīvie akti⁸² paredz, ka VRAA nodrošina VISS uzturēšanu, attīstību un izmantošanu, kā arī nodrošina mācības un seminārus par kompetencē esošajiem jautājumiem. Papildus kopš 2016.gada jūnija normatīvie akti paredz⁸³, ka savietotāja pārzinis veicina savietotāja izmantošanu, lai informācijas aprīte nebūtu jānodrošina, izmantojot tiešās saites starp sistēmām. Savietotāja pārzinis veic arī informēšanas

VARAM un VRAA aktīvi neiesaistās iestāžu datu apmaiņas organizēšanā un koordinēšanā, vairāk uzmanības veltot politikas un normatīvo aktu izstrādei, kā arī VISS uzturēšanai.

pasākumus, kas ir veltīti informācijas aprites nodrošināšanai un attīstīšanai, izmantojot savietotāju. Tomēr revīzijā VRAA skaidroja⁸⁴, ka sevi vairāk pozicionē tieši kā izveidoto koplietošanas platformu tehnisko turētāju un nekādas plašas darbības citu iestāžu savstarpējas sadarbības veicināšanas jautājumos neveic, arī plašas mācības netiek veiktas. Tajā pašā laikā VRAA 2016.gada darba plānā⁸⁵ ir paredzēti arī tādi uzdevumi kā atbalsta un konsultāciju sniegšana valsts pārvaldes iestādēm un pašvaldībām, veicinot datu apmaiņas gadījumu un pieslēgto iestāžu skaita pieaugumu. Kā norādīja VARAM, tad 2015.gadā apstiprinātais valsts IKT pārvaldības organizatoriskais modelis paredzēja papildus cilvēkresursu piesaisti VRAA, lai nodrošinātu VISS uzturēšanu un veicinātu tā attīstību un izmantošanu. Tomēr līdz šim papildus finansējums VRAA šīm aktivitātēm nav piešķirts.

Latvijā ir izveidotas arī Informācijas sabiedrības padome un Valsts IKT pārvaldības vadītāju forums.

Informācijas sabiedrības padome ir augsta līmeņa institūcija, kur dažādu ministru un profesionālo asociāciju pārstāvju darbu vada ministru prezidents. Padome darbību uzsāka 2012.gadā. Informācijas sabiedrības padomes uzdevumi⁸⁶ ir novērtēt un analizēt informācijas sabiedrības procesus, pārraudzīt un koordinēt valsts nozīmes pasākumus un projektus informācijas sabiedrības jomā, kā arī sniegt priekšlikumus politikas un normatīvo aktu izstrādē vienotu IKT risinājumu izmantošanai valsts pārvaldē. Tomēr Informācijas sabiedrības padome piecu darbības gadu laikā sanākusi tikai astoņas reizes⁸⁷, pamatā diskutējot tikai par ES struktūrfondu projektiem un to prioritātēm, kā arī valsts kopējo arhitektūru un IKT pārvaldības modeli. Par datu apmaiņu, sistēmu savietojamību un atvērtajiem datiem tiek runāts tikai atsevišķu plānoto projektu kontekstā, nevis valstiskā vai starpnozaru sadarbības koordinācijas līmenī.

Līdzīga situācija bija arī pirms tam pastāvējušajā Latvijas elektroniskās pārvaldes koordinācijas padomē⁸⁸ (darbojās no 2005. līdz 2012.gadam), kas kopš 2008.gada bija sanākusi tikai divas reizes.

Savukārt valsts IKT pārvaldības vadītāju forumā darbojas nozaru augstākās IKT jomas amatpersonas, un to vada VARAM. Forumu uzdevums⁸⁹ ir gan saskaņot IKT pārvaldības pasākumu izstrādi un veikšanu resoru un pārresoru līmenī, gan arī nodrošināt regulāru informācijas un pieredzes apmaiņu, situācijas un problēmu izvērtēšanu, priekšlikumu sniegšanu un pasākumu starpnozaru līmenī saskaņošanu, t. sk. arī IKT resursu koplietošanas un sadarbības nodrošināšanas jautājumos. Forumam četru gadu laikā notikušas aptuveni 16 sēdes (precīzs skaits un to saturs nav zināms VARAM klūdaini sastādīto protokolu dēļ⁹⁰), kurās arī galvenais uzsvars tiek

Arī Informācijas sabiedrības padome un Valsts IKT pārvaldības vadītāju forums būtiskus datu apmaiņas, iestāžu sadarbības un koordinācijas jautājumus nerisina, vairāk uzmanības veltot ERAF projektu izskatīšanai.

likts tieši uz plānoto ERAF projektu prezentācijām un diskusijām konkrētu projektu līmenī par to trūkumiem un atbalstīšanu, nevis uz valsts līmeņa labās prakses izplatīšanu vai starpnozaru horizontālās sadarbības regulāru veicināšanu un koordināciju administratīvā sloga mazināšanai. Arī šeit par informācijas sistēmu savietojamību, datu apmaiņu un atvērtajiem datiem šo četru gadu laikā tiešā veidā tiek diskutēts tikai trīs sēdēs un arī pamatā saistībā ar jaunajiem ERAF projektiem, piemēram, norādot uz nepieciešamību projektā vairāk aprakstīt un vērtēt koplietošanas resursu izmantošanu, integrāciju vai sadarbību ar citām iestādēm un sistēmām, datu kopu atvēršanu utt.

Gan VARAM, gan Informācijas sabiedrības padomes, gan valsts IKT pārvaldības vadītāju foruma sagatavotajos dokumentos ir konstatētas atsauces arī uz trīs valdības Koalīcijas padomes darba grupas sanāksmēs pieņemtajiem lēmumiem. Koalīcijas padomi veido Saeimā pārstāvētās un Ministru kabineta veidojošās politiskās partijas, brīvprātīgi noslēdzot vienošanos par sadarbības pamatprincipiem un jautājumu risināšanas kārtību un paredzot regulāri rīkot politisko partiju pārstāvju sanāksmes.

Lai iegūtu izpratni par Koalīcijas padomes lēmumiem par ERAF pieejamā finansējuma apguvi, Valsts kontrole vērsās Ministru prezidenta birojā. Birojs sēžu protokolu kopijas Valsts kontrolei neiesniedza, skaidrojot, ka Koalīcijas padomes sēžu lēmumi valsts pārvaldei nav saistoši un nepakļaujas izpildvaras sistēmai, tie ir tikai politisko partiju iekšējās lietošanas dokumenti⁹¹:

Sadarbības padomes protokoli ir politiska ieteikuma raksti, un tie nerada tiesiskas sekas, kā arī tie nav iestādes dokumenti, līdz ar to tie nevar būt Valsts kontroles revīzijas ietvara dokumenti.

Revidentiem, izvērtējot VARAM sagatavoto normatīvo aktu anotācijas un ziņojumus, tika konstatēts, ka VARAM tieši un nepārprotami atsauca uz konkrētiem Koalīcijas padomes vai tās veidoto specializēto darba grupu uzdevumiem izpildinstitūcijām. Tādējādi ir konstatējamas pretrunas starp Ministru prezidenta biroja sniegto informāciju un faktisko normatīvo aktu izstrādi, to anotācijās ministriju atbildīgajām personām sniedzot atsauces uz Koalīcijas padomes izstrādātiem iekšējās lietošanas dokumentiem. VARAM revīzijā skaidro, ka:

Atsauces uz Koalīcijas padomes darba grupu sanāksmju rezultātā izteiktām iniciatīvām vai priekšlikumiem tiek izdarītas korekti. VARAM normatīvo aktu un informatīvo ziņojumu anotācijās uz Koalīcijas padomes vai tās veidoto specializēto darba grupu uzdevumiem atsauca, kā uz rekomendējoša rakstura iniciatīvu, ko VARAM kā IKT nozares kompetentā institūcija vērtē un veic padziļinātu

Valsts kontroles ieskatā VARAM darbs jāorganizē, prioritāri izvērtējot valsts un sabiedrības intereses, nevis balstoties uz “politiska ieteikuma rakstiem”.

priekšlikuma analīzi, lai pārlicinātos par tā tālākas virzības pozitīvu ietekmi uz sabiedrību un valsts pārvaldi kopumā.

Savukārt VARAM e-pasta vēstulē revidentiem sniedza vienīgi aprakstu par attiecīgo Koalīcijas padomes darba grupas lēmumu saturu, jo oficiāli šo lēmumu izraksti vai kopijas VARAM nebija pieejami.

Šāda prakse liecina par necaurskatāmu un neizsekojamu valsts pārvaldes darbību. Valsts kontrolei un arī dzīvē sabiedrībai nav pieejami nozīmīgi dokumenti par Koalīcijas padomē skatītajiem jautājumiem un pieņemtajiem lēmumiem, radot risku, ka iestāžu darbību ietekmē lēmumi, kas netiek pieņemti valdībā un kas tiek balstīti uz Koalīcijas padomē sniegtiem politiskiem ieteikumiem.

Arī Eiropas valstīs Eiropas Komisijas ISA programmas ietvaros tika veikta plaša analīze⁹² par piekļuvi pamata reģistriem ES dalībvalstīs publisko pakalpojumu jomā, identificējot labās prakses piemērus. Valsts reģistru sadarbības veicināšanai un aktivitāšu koordinēšanai tiek rekomendēts veidot starpnozaru komiteju, bet tai jābūt ar atbilstošu pilnvarojumu (netiek rekomendēts veidot komitejas bez lēmumu pieņemšanas tiesībām). Šādas komitejas tipiski tiek veidotas no vairāku pamata reģistru pārstāvjiem un to kompetencē var ietilpt gan tikai informācijas pārvaldības jautājumi, gan arī kopīgas infrastruktūras un tehniska rakstura jautājumi. Komitejas var darboties gan kā kādas ministrijas sastāvdaļa, gan kā atsevišķa vienība ar horizontāla rakstura lomu valsts pārvaldē. Līdz ar to komitejas var veikt:

- gan veicināšanas aktivitātes – dialoga veidošana starp dažādām iesaistītajām pusēm par sadarbības nepieciešamību un kopīgu standartu piemērošanu, lēmumu pieņemšana par jauna savienojuma nepieciešamību;
- gan koordinējošās aktivitātes – savienojumu koordinācija un nepieciešamās infrastruktūras koordinācija;
- gan harmonizācijas aktivitātes – datu modeļu, interfeisu u. c. lietu harmonizācija;
- gan uzraudzības aktivitātes – kā faktiski valsts pārvalde izmanto pamata reģistru datus, nepieciešamās koriģējošās darbības.

Arī pašiem pamata reģistru turētājiem ir jāattīstās – tiem jāmeklē visu pārējo iestāžu viedoklis par datu izmantošanas vajadzībām un pieslēgšanās iespējām, jāņem vērā savu datu patieso lietotāju vēlmes, netiek rekomendēts veidot iespējamus datu izplatīšanas risinājumus izolēti no citām iestādēm, bet gan fokusējoties uz pieeju “kādi dati ir manā reģistrā un kas no tā ir noderīgs ikvienai valsts iestādei”. Šādu sadarbību var veikt gan individuālā komunikācijā, gan ar starpnozaru komiteju starpniecību.

Labā prakse sadarbību attīstībai rekomendē veidot ar lēmumu pieņemšanas tiesībās pilnvarotas starpnozaru komitejas, kas veic gan veicināšanas, gan koordinējošās, gan uzraudzības aktivitātes.

Arī sistēmu turētājiem attīstības plānošanā aktīvāk jāņem vērā citu potenciālo datu izmantotāju viedoklis un vajadzības, vērtējot datu noderīgumu citai iestādei.

Eiropas pieredze arī rāda, ka pamata reģistru sadarbībai ir liela organizatoriskā ietekme, jāņem vērā visas iesaistītās puses un uz lietotāju orientēta pieeja. Pie lietotāju orientētas pieejas maksimāli jāņem vērā pamata reģistru īpašnieku vajadzības jau no datu apmaiņas izveides projektu paša sākuma, piemēram, attīstības sākumā fokusējoties uz visvairāk lietotajiem pakalpojumiem ikvienā iestādē (parasti tā ir iedzīvotāju un uzņēmumu pamata informācija). Ir jāveic apmācības par savienojumu izveides priekšrocībām, par skaidriem sagaidāmajiem labumiem ar konkrētiem ikdienas piemēriem, jāpopularizē kopējā infrastruktūra, jādalās ar labo pieredzi un gūtajām mācībām. Ieinteresēto pušu iesaistīšana ir neatņemama procesa sastāvdaļa.

Līdz ar to arī Latvijā jāņem vērā citu Eiropas valstu labā prakse, piemēram, Informācijas sabiedrības padomes un Valsts IKT pārvaldības vadītāju foruma pilnvaru un lomas noteikšanā, kā arī darba organizācijā, lai maksimāli efektīvi izmantotu šo starpnozaru institūciju iespējas un pievienoto vērtību.

2.3. Vai iestādēm ir viegli nodibināt sadarbību ar citu iestādi nepieciešamo datu apmaiņai?

Sadarbības un datu apmaiņas nodibināšana starp iestādēm ir ilgstošs un smags process. Valsts pārvaldē nav standartizēta un vienota pieeja līgumu izstrādē, datu apmaiņas pamatošanā un saskaņošanā, lai gan kopumā valsts pārvaldē šādu sadarbības līgumu skaits ir ļoti liels. Valsts kontroles izlasē ietvertajās astoņās iestādēs (no 75, kas uztur valsts informācijas sistēmas) bija noslēgti 1464 līgumi. Piemēram, PMLP – 686 līgumi, kuru noslēgšanai un uzturēšanai ir nepieciešams būtisks resurss.

Līdzīgi arī līgumos ietvertajiem fizisko personu datu aizsardzības jautājumiem nav konsekvences, vienotas pieejas un metodikas. Arī atbildīgās iestādes par e-pārvaldi un datu aizsardzību neiesaistās problēmas risināšanā.

Vienlaikus atsevišķas iestādes izvēlas atšķirīgu sadarbības ceļu – rosinot datu apmaiņai nepieciešamās informācijas definēšanu un iekļaušanu jau ārējos normatīvajos aktos, līdz

Datu apmaiņas nodibināšana ir izaicinājums ne tikai IT speciālistiem, bet arī juristiem.

ar to neslēdzot atsevišķus sadarbības līgumus. Šāda risinājuma priekšrocība ir informācijas pieejamība fiziskām personām par to, kam un kādiem nolūkiem viņu dati tiek nodoti, ko no publiski nepieejamiem iestāžu divpusējiem līgumiem nevar uzzināt.

Zīmīgi, ka vienotu sadarbības līgumu un principu trūkuma dēļ lielākās diskusijas sadarbības izveidē ir par juridiska rakstura jautājumiem, nevis par detalizētiem un atšķirīgiem tehniska rakstura jautājumiem. Starp iestādēm pastāvot šādi krasi atšķirīgai pieejai, atsevišķas iestādes lieki tērē resursus pārāk detalizētai līgumu izstrādei, bet citas iestādes neizvērtē visus būtiskos datu apmaiņu un sadarbību pamatojošos aspektus.

Sadarbības līgumu slēgšana

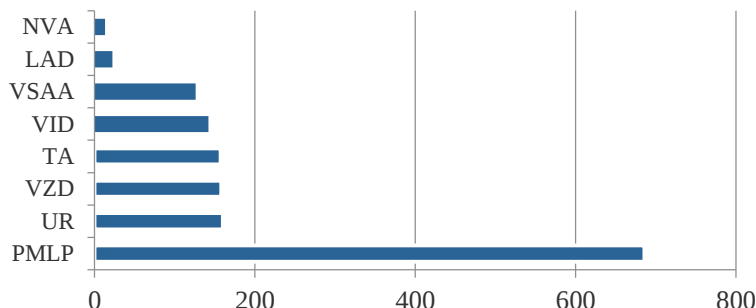
Normatīvie akti paredz⁹³, ka iestādes sadarbojas, lai veiktu funkcijas un uzdevumus. Iestāde var rosināt citai iestādei sniegt tās rīcībā esošo informāciju, ievērojot normatīvajos aktos noteiktos ierobežojumus. Sadarbojoties pastāvīgi, iestādes var slēgt starpresoru vienošanos, bet tas nav obligāti.

Valsts informācijas sistēmu turētājs atbild⁹⁴ par datu lietošanu un to apmaiņu starp valsts informācijas sistēmām elektroniskā veidā, piekļūšanu aprītē esošajai informācijai elektroniskā veidā (ja vien ar likumu nav noteikts citādi). Informācija valsts informācijas sistēmās ir pieejama saskaņā ar normatīvajiem aktiem.

Kopumā valsts pārvaldes iestādes ir noslēgušas ļoti daudz savstarpējo līgumu (starpresoru vienošanās), kas prasa būtiskus resursus ne tikai to noslēgšanai, bet arī aktualizēšanai. Tikai astoņās revīzijās apmeklētajās iestādēs vien ir noslēgti 1464 līgumi informācijas apmaiņai (no 13 līgumiem NVA līdz 686 līgumiem PMLP).

Pozitīvi vērtējams, ka sadarbība ir dokumentēta, bet lielā apjoma dēļ tas prasa būtiskus iestāžu resursus.

9. attēls. Iestādēs noslēgto datu apmaiņas līgumu skaits.

Revīzijā iestādes norādīja, ka vidēji vienas starpresoru vienošanās noslēgšana prasa sešus līdz 12 mēnešus, jo līgumi nav standartizēti (katrai iestādei ir savas prasības un nianšes), ir nepieciešama gara saskaņošana abu iestāžu un to ministriju starpā, kā arī būtiskākās diskusijas galvenokārt ir nevis par tehniskiem datu apmaiņas jautājumiem, bet par juridisko tehniku un datu apmaiņas pamatojumiem (datu izmantošanas mērķis un nepieciešamais datu apjoms, to pamatojošie normatīvie akti u.c.).

Lai gan visi šie līgumi pamatā tiek slēgti ar vienu mērķi, proti, vienas iestādes uzkrātos datus padarīt pieejamus citai iestādei, tomēr valsts pārvaldē vienota pieeja un prasības šim procesam nav izveidotas. Kā norādīja revīzijā pārbaudītās iestādes, ne VARAM, ne cita kāda iestāde tiešā veidā iestāžu sadarbības veidošanā vai koordinēšanā neiesaistās, šos procesus nevada vai nesaskaņo. Nav izstrādāti un pieejami arī standartizēti līgumu paraugi vai kopējā metodika šo jautājumu risināšanai, labās prakses apkopošanai un izplatīšanai.

Kā idejas uzlabojumiem iestādes⁹⁵ norādīja uz līgumu standartizāciju vai atteikšanos no tiem vispār, aizstājot tos ar vienotām datu apmaiņas pieprasījuma formām vai visu nepieciešamo prasību definēšanu jau konkrētu Ministru kabineta noteikumu līmenī. Atsevišķas iestādes norādīja, ka grozījumu izdarīšana Ministru kabineta noteikumos ir sarežģītāks process par grozījumu izdarīšanu starpresoru vienošanās.

Arī Eiropas valstīs Eiropas Komisijas ISA programmas ietvaros tika veikta plaša analīze⁹⁶ par piekļuvi pamata reģistriem ES dalībvalstīs publisko pakalpojumu jomā, identificējot labās prakses piemērus. Pētījumā tiek norādīts, ka savietojamības izveidē iestādes saskaras ar atšķirīgām vai pat pretrunīgām normatīvo aktu normām dažādās jomās. Tomēr šādas pretrunas atrisina atsevišķi vienoti datu apmaiņas principi, t. sk. savstarpējie līgumi ar ietvertiem izmaksu vadības, atbildības, datu apmaiņas, datu aizsardzības, datu kvalitātes, principa “tikai vienreiz” pielietošanas jautājumiem. Šāda sadarbības

Sadarbības un datu apmaiņas līgumi valsts pārvaldē nav standartizēti, lai gan pamatā tie tiek slēgti ar vienu mērķi un labā prakse rekomendē tipveida līguma paraugu izveidi dažādo sektoru prasību harmonizēšanai.

vienošanās ir nozīmīga, jo formāli nosaka pušu attiecības un veido savstarpēju uzticēšanos. Tomēr šie vienošanās veidi var būt no vienkāršiem nodomu protokoliem līdz juridiskiem pakalpojuma līmeņa līgumiem. Labā prakse rekomendē sadarbības sākumā neveidot juridiski ļoti ierobežotus līgumus, it sevišķi, ja pati normatīvā bāze ir nepilnīga. Labāk sākumā ir veidot brīvas formas vienošanos, kas pakāpeniski ļauj pārvarēt grūtības un panākt kopīgu saskaņu. Iestādēm parasti ir grūti panākt kopīgu sadarbības līguma formu starp dažādiem sektoriem, tāpēc citās valstīs veido tipveida līgumus datu apmaiņai starp valsts pamata reģistriem.

Ņemot vērā Eiropas labo praksi un Latvijā pastāvošo nenoteiktību šajā jomā, arī VARAM būtu jāvērtē skaidrāku un vienotu sadarbības principu noteikšana, lai sekmētu ātrāku un plašāku iestāžu sadarbību.

Uz normatīvajiem aktiem pamatota sadarbība

Tajā pašā laikā atsevišķos gadījumos (it sevišķi tas attiecas uz pašu VARAM un VRAA) datu apmaiņa tiek veikta arī bez speciālas starpresoru vienošanās slēgšanas, datu apmaiņas apjomus un nosacījumus norādot jau normatīvo aktu līmenī, piemēram:

- PMLP, TA un VZD sniedz datus VRAA (valsts informācijas sistēmu savietotājam) datu savietošanai un nodošanai pašvaldībām, lai piešķirtu nekustamā īpašuma nodokļu atvieglojumus, sadarbojoties tikai uz Ministru kabineta noteikumu pamata⁹⁷, neslēdzot savstarpēju vienošanos (noteikumos ir atrunāts jau sniedzamās informācijas apjoms, datu aprīte, sniegšanas secība un kārtība, datu savietošana, pušu pienākumi). Papildus VRAA izstrādā arī vienotas vadlīnijas visām iesaistītajām iestādēm par integrācijas funkcionalitāti, datu apmaiņas formātiem, tehnisko pieslēgšanās informāciju utt.;
- LAD sniedz datus pašvaldībām un to iestādēm, balstoties uz to iesniegtajiem standartizētiem pieprasījumiem piekļuves nodrošināšanai datiem (dati tiek izvietoti uz VISS resursiem), atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām⁹⁸ tiesībām iestādēm iegūt šādus datus;
- VID informāciju bankām un apdrošinātāju kompānijām sniedz tikai uz Ministru kabineta noteikumu⁹⁹ pamata, bez atsevišķu papildu līgumu slēgšanas, jo šajos noteikumos jau detalizēti aprakstīts pieprasāmās un izsniedzamās informācijas apjoms, pieprasīšanas veids, juridiskais pamatojums, datu apmaiņas veids utt.;
- Ministru kabineta noteikumu projektā¹⁰⁰ plānots, ka iestādes oficiālās e-adreses sistēmas uzturēšanas ietvaros ar VRAA sadarbosies, neslēdzot savstarpējās vienošanās, bet pamatojoties

Valsts pārvaldē sadarbība notiek ne tikai uz savstarpēju līguma pamata, bet arī uz normatīvajos aktos iekļautiem un publiski pieejamiem sadarbības nosacījumiem.

uz norādītajiem Ministru kabineta noteikumiem. Paredzēts, piemēram, ka PMLP šādā veidā sniegs ziņas par fiziskām personām, UR par juridiskām personām, TA par tiesu iestādēm un zvērīnātiem tiesu izpildītājiem, valsts iestādes par saviem datiem.

Papildus arī valsts informācijas sistēmu savietotāja noteikumi paredz¹⁰¹, ka VISS izmantošanas gadījumā tiek paredzēts sistēmas pārziņiem aizpildīt tikai standartizētu pieteikumu VRAA (līgums ar VRAA nav jāslēdz), lai nodrošinātu piekļuvi VISS resursiem, bet savstarpējo sadarbību sistēmas pārziņi organizē atbilstoši normatīvajos aktos noteiktiem vai savstarpējā vienošanās norādītiem informācijas aprites nosacījumiem (no 2018.gada minētos informācijas aprites nosacījumus sistēmas pārziņis varēs arī publicēt VISS un attiecīgi arī saņemt piekrišanu ievērot šos nosacījumus no citas sistēmas pārziņa, kas piesakās saņemt šos datus). VARAM norāda, ka:

Nākotnē pamatā iestāžu datu apmaiņa tik organizēta caur VISS un līgumu slēgšana tiks nodrošināta VRAA radītajā tehniskajā risinājumā, līdz ar to risinot pastāvošās problēmas datu apmaiņas līgumu dažādībā.

Ministru kabineta 2016.gada 14.jūnija noteikumu Nr.374 „Valsts informācijas sistēmu savietotāja noteikumi” piemērošana unificē un standartizē informācijas aprites nodrošināšanu, izmantojot VISS, kā arī mazina ar VISS infrastruktūras izmantošanu saistīto administratīvo slogu. Piemērojot noteikumus, zūd nepieciešamība pēc pastāvošās prakses ar līgumu palīdzību regulēt sadarbību starp VISS pārziņi un informācijas sistēmu pārziņiem, kuri izmanto VISS, lai nodrošinātu attiecīgajās IS pieejamās informācijas apriti.

Minēto noteikumu piemērošana būtiski palielina motivāciju izmantot VISS, veicinot e-pārvaldes attīstību, jo tiek standartizēti starpiestāžu datu apmaiņas tehniskie un organizatoriskie risinājumi, kā arī samazināts iestādēm nepieciešamais laiks, lai izveidotu un ieviestu katru atsevišķo datu apmaiņas risinājumu.

Kopš 2014.gada normatīvais akts paredz¹⁰², ka valsts informācijas sistēmas izveido, reorganizē vai likvidē, pamatojoties uz normatīvajiem aktiem, kuros norādīts vismaz tās pārziņis, sistēmā iekļaujamā informācija, kādu funkciju, uzdevumu un mērķu izpildei nepieciešama sistēmā nodrošinātā informācijas aprīte, informācijas iekļaušanas kārtība sistēmā, nosacījumi piekļuvei sistēmā iekļautajai informācijai.

Veiktie normatīvā akta grozījumi neparedzēja šādas prasības noteiktā pārejas periodā attiecināt arī uz visām līdz tam izveidotajām valsts informācijas sistēmām, lai valsts pārvaldē veidotu vienotu un

Normatīvie akti par sistēmu izveidi ne vienmēr ietver nosacījumus datu izplatīšanai.

izsekojamu pamatojumu par visām valsts informācijas sistēmām, tajās uzkrātajiem datiem un to savstarpējo saistību. Līdz ar to šobrīd ir apgrūtināta visu normatīvo aktu apzināšana, saskaņā ar kuriem valsts pārvaldē tiek apstrādāti dati.

Ja visām valsts informācijas sistēmām būtu nodrošināts vismaz šādas detalizācijas pakāpes darbības pamatojums normatīvo aktu līmenī, piemēram, kā atsevišķi Ministru kabineta noteikumi par noteiktas sistēmas darbību, kuros būtu norādīti arī visi sistēmā uzkrātie dati, to izmantošanas mērķis, iekļaušanas kārtība un piekļuve (nodošana) citām iestādēm, tad būtu iespējams daudz vieglāk nodefinēt kādas datu apmaiņas nepieciešamību. Iespējams, tas atvieglotu arī nepieciešamās sadarbības formas izvēli, neslēdzot tik detalizētas vienošanās.

Līdz ar to pašlaik valsts pārvaldē ir atšķirīga situācija dažādām valsts informācijas sistēmām attiecībā uz to reglamentējošajiem normatīvajiem aktiem, kurus būtu iespējams izmantot arī par pamatu ērtākai datu apmaiņas organizēšanai, piemēram:

- Zemesgrāmatas¹⁰³ darbībai ir gan atsevišķs likums¹⁰⁴, kurā atrunāta tajā uzkrājamā informācija un mērķis, gan atsevišķi Ministru kabineta noteikumi¹⁰⁵ ar konkrētu iestāžu uzskaitījumu un informācijas apjomu, kam un kādā veidā var piekļūt noteiktas iestādes;
- Iedzīvotāju reģistram¹⁰⁶ ir atsevišķs likums¹⁰⁷, kurā atrunāta tajā uzkrājamā informācija, informācijas iekļaušanas kārtība, personu un valsts pārvaldes iestāžu tiesības iegūt šo informāciju, tomēr netiek norādītas konkrētas iestādes un tām nododamais datu apjoms. Uz likuma pamata izdoti arī vairāki Ministru kabineta noteikumi, tostarp noteikumi¹⁰⁸ par detalizētu sistēmā uzkrājamo datu laukiem un informācijas izsniegšanas kārtību un veidiem;
- Sociālās apdrošināšanas informācijas sistēmas¹⁰⁹ un Bezdarbnieku uzskaites un reģistrēto vakanču informācijas sistēmas¹¹⁰ izveide un darbības pamatmērķis ir paredzēts likumā¹¹¹, tomēr detalizēti vieni sistēmas darbības noteikumi ar visas uzkrātās informācija uzskaitījumu un noteiktām iestādēm nododamo informācijas apjomu nav izveidoti;
- Nodokļu informācijas sistēmas¹¹² vai Lauku atbalsta dienesta informācijas sistēmas¹¹³ darbības regulēšanai nav izstrādāts atsevišķs regulējums, – to darbības pamatojumi un apjomi jāmeklē dažādos normatīvajos aktos.

Fizisko personu datu aizsardzības prasību ietveršana līgumos

Fizisko personu datu aizsardzības likums¹¹⁴ paredz priekšnosacījumus personu datu apstrādei – datu apstrādi var veikt, piemēram, ja ir datu subjekta piekrišana vai datu apstrāde nepieciešama likumā noteikto

pienākumu veikšanai. Personas datu apstrāde jānodrošina tikai atbilstoši paredzētajam mērķim un tam nepieciešamajā apjomā. Fizisko personu datu aizsardzības regulējums tiešā veidā nekavē datu apmaiņu starp valsts pārvaldes iestādēm, tomēr tas prasa zināmus priekšnosacījumus – ir jāvērtē likumiskais pamats un faktiski nepieciešamais datu apjoms konkrētā mērķa sasniegšanai.

Arī fizisko personu datu aizsardzības jautājumi datu apmaiņā starp valsts pārvaldes iestādēm vienoti netiek koordinēti un vadīti, jo normatīvie akti neparedz DVI iesaistīties jaunu informācijas sistēmu izveidē. DVI minētos jautājumus skatās pamatā pie personas datu apstrādes reģistrācijas vai iestāžu iesniegtajiem personas datu apstrādes atbilstības novērtējumiem (iestādes sākotnēji DVI iesniedz novērtējuma kopsavilkumu un DVI pieprasa pilnu datu apstrādes atbilstības novērtējumu tikai, ja tiek konstatēti paaugstināti riski fizisku personu tiesību un brīvību īstenošanai). DVI visus datu apmaiņas un valsts pārvaldes iestāžu sadarbības līgumu gadījumus nevērtē, vairāk sadarbojoties ar iestādēm gadījumos, kad tās lūdz DVI palīdzību, kā arī izvērtējot datu subjektu iesniegtās sūdzības. Piemēram¹¹⁵, DVI ir piedalījusies un sniegusi atzinumu par līguma projektu, kas noteiktu fizisko personu datu aizsardzības nosacījumus Klientu apkalpošanas centru darbībā. Līdzīgā veidā DVI ir vērtējusi arī atsevišķu informācijas sistēmu, piemēram, e-veselības sistēmas, atbilstību Fizisko personu datu aizsardzības likuma prasībām datu apstrādes pirmsreģistrācijas ietvaros. Tāpat DVI 2015.gadā veikusi 416 pārbaudes, sniegtas 331 atbildes uz e-pasta vēstulēm un 162 iesniegumiem (sūdzībām), pieņemti 142 lēmumi Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā noteiktajā kārtībā.

Valsts pārvaldē nav izstrādāti arī standartizēti līgumu paraugi vai kopējā metodika šo jautājumu risināšanai, labās prakses apkopošanai un izplatīšanai. Ir pieejami tikai atsevišķi Ministru kabineta noteikumi par līgumos obligāti ietveramiem nosacījumiem datu nodošanai ārpus ES un EEZ dalībvalstīm. Šajos līgumos, piemēram, ietver¹¹⁶ datu nodošanas mērķi, datu veidus, nodošanas veidus, pārziņa pienākumus un saņēmēja pienākumus (apstrādāt atbilstoši mērķim, rakstiski vienoties ar pārzini par datu tālāku nodošanu un paredzēt tādas pašas datu aizsardzības prasības), pienākumus abām pusēm saglabāt informāciju par datu apstrādes laikiem, apstrādājamajiem datiem un apstrādi veikušajām personām. Šādu līgumu paraugu DVI gan publicē¹¹⁷ savā mājaslapā.

Rezultātā arī izlases veidā izvērtētajos iestāžu līgumos vērojama dažāda pieeja personas datu aizsardzības jautājumiem, līgumi saturiski ir atšķirīgi. Piemēram, līgumos nav konsekvences datu sniegšanas nepieciešamības pamatošanai:

DVI tikai atsevišķos gadījumos pēc iestāžu lūguma vērtē datu apmaiņas līgumus, kopumā neiesaistoties procesā, kā valsts pārvalde apmainās ar personas datiem.

Iestādēm ir dažāda izpratne, cik detalizētam jābūt pamatojumam, lai sniegtu datus citai iestādei.

- dažos līgumos tiek izdarīta atsauce uz konkrētiem punktiem normatīvajos aktos (gan likumos, gan Ministru kabineta noteikumos), kas pamato datu iegūšanas nepieciešamību noteiktam mērķim, piemēram, "...lai nodrošinātu Uzturlīdzekļu garantijas fonda likuma 5.panta pirmās daļas 3.punktā un otrās daļas 1., 2. un 3.punktā noteikto piedzinēja tiesību un pienākumu izpildi"¹¹⁸;
- citos līgumos tiek aprakstīta iestādes funkcija vai vispārīgs mērķis, kura īstenošanai dati ir nepieciešami, bet netiek norādīta atsauce uz konkrētu normatīvo aktu punktu, piemēram, "... lai nodrošinātu vienotu reflektantu elektroniskās pieteikšanās iespēju studijām Latvijas Republikas akreditēto augstākās izglītības mācību iestāžu studiju programmās"¹¹⁹ vai "... funkciju nodrošināšanai ugunsdrošības uzraudzības un glābšanas darbu jomā"¹²⁰;
- atsevišķos līgumos netiek norādīta ne atsauce uz konkrētu normatīvo aktu, ne uz vispārīgu funkciju vai mērķi, bet tiek norādīta vispārīga nepieciešamība iegūt datus iestādes pakalpojumu sniegšanai, piemēram, "...lai nodrošinātu piekļuvi iestādei normatīvajos aktos noteikto funkciju izpildei nepieciešamajai informācijai"¹²¹ (UR to skaidro ar faktu, ka tiek sniegta vispārpieejama informācija).

Līgumos ir atšķirīga pieeja un nav konsekvences, atrunājot datu apmaiņā piemērojamās fizisko personu datu aizsardzības prasības, piemēram:

- dažos līgumos tiek paredzētas atsevišķas prasības visiem lietotājiem parakstīt noteikta veida informācijas neizpaušanas saistību rakstus, kā arī tiek izvirzītas noteiktas prasības auditācijas pierakstu veidošanai (apjoms, glabāšanas ilgums, pieejamība) un katra konkrēta datu apstrādes pamatojuma norādīšanai pēc iestādes pieprasījuma;
- citos līgumos tiek paredzētas vispārīgas fizisko personu datu aizsardzības vai auditācijas pierakstu veidošanas prasības, piemēram, norādot uz prasību ievērot Fizisko personu datu aizsardzības likumu;
- dažos līgumos atsevišķas fizisko personu datu aizsardzības prasības netiek izceltas un norādītas vispār.

Tieslietu ministrija, kas atbild par fizisko personu datu aizsardzības politiku, norāda¹²², ka:

Lai personas datu apstrādi uzskatītu par tiesisku, likumā ir nepieciešams noteikt vismaz datu apstrādes nolūku piemērošanas jomu un nozīmi, savukārt konkrēta datu apstrādes apjoma noteikšanu, kā arī procedūru izstrādi likumdevējs var deleģēt Ministru kabinetam. Nav pieļaujams datu apmaiņu

pamatot ar tādu funkciju, kas izriet tikai no Ministru kabineta noteikumiem. Proti, ir nepieciešams, lai attiecīgās personas datu apmaiņas pamatā būtu arī likumā noteikta valsts pārvaldes funkcija vai uzdevums.

Nozīmīgi arī, lai persona būtu informēta par to, kādām vajadzībām tās dati tiek apkopoti vai nodoti tālāk. Tas uzliek pienākumu valsts pārvaldes iestādei informēt datu subjektus par šo datu pārsūtīšanu citai valsts pārvaldes iestādei. Proti, lai izpildītu informēšanas pienākumu, tiesību aktā ir jānorāda nosūtāmās informācijas definīcija, kā arī šīs nosūtīšanas īstenošanas kārtība, apstrādes nolūki un attiecīgo datu kategorijas. Šāda informācija nevar tikt ietverta līgumā, kas noslēgts starp valsts iestādēm, jo tas nav oficiāli publicēts.

Ja papildu datu aizsardzības prasības nav noteiktas, tiesību aktu dublēšana līgumā nav nepieciešama, savukārt, ja tiek paredzētas konkrētas prasības datu aizsardzībai, ko nenotiec normatīvie akti, šīs prasības līgumā ietvert ir pieļaujams.

Vienlaikus norādām, ka no 2018.gada 25.maija personas datu apstrādei tiks piemērota Vispārīgā datu aizsardzības regula, savukārt precīzāks regulējums tiks ietverts normatīvajos aktos, kas tiks izstrādāts, lai Latvijas tiesību sistēmā ieviestu Vispārīgo datu aizsardzības regulu.

Arī Eiropas valstīs Eiropas Komisijas ISA programmas ietvaros tika veikta plaša analīze¹²³ par piekļuvi pamata reģistriem ES dalībvalstīs publisko pakalpojumu jomā, nosakot labās prakses piemērus. Tiek rekomendēts fizisko personu datu aizsardzībai datu apmaiņā pievērst īpašu uzmanību, jo tas saistīts ar ļoti būtisku reputācijas risku. Labā prakse rāda, ka dalībvalstu datu aizsardzības institūcijas iesaistīšana pamata reģistru savienošanā vairo uzticību starp informācijas sistēmu īpašniekiem. Tiek rekomendēts šo institūciju iesaistīt jau pieprasījuma par jaunas datu apmaiņas apstiprināšanas vai noraidīšanas, kā arī tālāk jau ar personas datu apstrādes prasību uzraudzību un saistīto strīdu izšķiršanā.

Arī Igaunijā tās atbildīgā iestāde par fizisko personu datu aizsardzību saskaņo¹²⁴ katras jaunas valsts informācijas sistēmas izveidi, izmaiņas tajā vai tās darbības pārtraukšanu, pārbaudot iesniegto tehnisko dokumentāciju (to dara arī Igaunijas Informācijas sistēmu aģentūra un Igaunijas Statistikas birojs). Minētās informācijas sistēmu pārbaudes tiek veiktas kopā ar citām personu datu apstrādes pārbaudēm. Pēc Igaunijas DVI publicētās darbības statistikas¹²⁵ tā 2015.gadā veikusi 167 saskaņojumus informācijas sistēmu izveidei un pārveidei (Latvijā DVI neuzskaita šādu statistiku par informācijas sistēmu izveidi un pārveidi personas datu apstrādes reģistrācijas lietu ietvaros).

Svarīgi ir informēt personu, kādām vajadzībām dati tiek apkopoti un nodoti tālāk. Starp valsts iestādēm noslēgtie līgumi nav publiski pieejami, līdz ar to informāciju par datu nodošanu būtu vēlams norādīt jau tiesību aktā.

Igaunijā katru informācijas sistēmu attīstības aktivitāti saskaņo ne tikai par valsts informācijas sistēmu kopējo attīstību atbildīgā iestāde, bet arī par fizisko personu datu aizsardzību un valsts statistiku atbildīgās iestādes.

Arī Latvijā, ņemot vērā citu Eiropas valstu atziņas, VARAM kā par e-pārvaldi atbildīgajai iestādei būtu jāvērtē plašāka fizisko personu datu aizsardzības jautājumu vienota vērtēšana pie informācijas sistēmu, tostarp datu apmaiņas kanālu, attīstības.

Piemēram, arī Latvijā Informācijas sabiedrības padomes sēdē¹²⁶ 2015.gadā tika sniegts priekšlikums aicināt iesaistīt Datu valsts inspekciju jautājumos par informācijas sistēmu atkalizmantošanu, tomēr tālākas diskusijas un lēmumi par to netika veikti.

Tikai vienā no revīzijā apskatītajām iestādēm tika konstatēta prakse izmantot paša datu subjekta piekrišanu savu datu apstrādei, nevis tikai likumiskā pamatojuma izvēle. Piemēram, VSAA šādā veidā ļauj finanšu institūcijām iegūt un apskatīt kredītņēmēju ienākumus.

Ieteikumi

Lai ieviestu noteiktību un caurskatāmību datu plūsmās un aprītē valsts pārvaldē, VARAM, attīstot Valsts informācijas sistēmu reģistru, apzināt, uzkrāt un nodrošināt pieejamību informācijai par valsts informācijas sistēmās uzkrātajiem datiem (datu lauku līmenī), par piekļuves nosacījumiem, kā arī iestādēm un to informācijas sistēmām, kas nodod vai saņem datus. Paredzēt kontroles procedūras reģistrā uzkrātās informācijas kvalitātes un aktualitātes uzraudzībai.

Lai īstenotu valsts pārvaldē saskaņotas IKT attīstības uzraudzības funkciju, virzot vienotas valsts plānotās IKT arhitektūras virzienā, un veicinātu efektīvu IKT budžeta resursu izlietojumu, VARAM izstrādāt kontroles mehānismu, lai nodrošinātu valsts informācijas sistēmu un savietotāju izveides un attīstības projektu saskaņošanu, kā arī ar to saistīto budžeta pieprasījumu saskaņošanu.

Lai, izstrādājot iestāžu sadarbības līgumus, samazinātu nepieciešamos resursus un laiku dažādu juridiska rakstura jautājumu risināšanai, bet vienlaikus nodrošinātu atbilstošu fizisko personu datu aizsardzības prasību paredzēšanu, VARAM izstrādāt vienotus principus (metodiku) vai līgumu paraugus datu apmaiņas izveidei vai pasākumu plānu, lai nodrošinātu, ka visas starpsistēmu sadarbības tiek noteiktas jau normatīvo aktu līmenī.

3. Vai datu apmaiņa un piekļuve citu iestāžu uzkrātiem datiem ir centralizēti nodrošināta?

3.1. Vai valsts izveidotā VISS lietošana ir obligāta?

Latvijā jau vairākus gadus darbojas VISS, kas pirmsākumos tika veidots iedzīvotājiem sniedzamo e-pakalpojumu atbalstam, bet pēc tam uzsākta arī tā izmantošana datu apmaiņai starp iestādēm. Tomēr nedz VISS izveides brīdī, nedz arī vairāku tā funkcionēšanas gadu laikā nav paredzēta obligāta tā lietošana – nav skaidras un vienotas politikas ne attiecībā uz jau strādājošām datu apmaiņām, ne attiecībā uz jaunu datu apmaiņas izveides gadījumiem. Kamēr nav noteiktas obligātas prasības VISS lietošanai, valsts pārvaldē līdz šim, t.i., līdz jaunajam ERAF plānošanas periodam, turpināja pieaugt dažādu citu sistēmu tiešu datu apmaiņas veidu skaits, kuriem jau pēc to izveides pāreja uz VISS būs sarežģītāka un dārgāka nekā jaunai datu apmaiņas izveidei uzreiz VISS vidē.

Informācijas sistēmas var savienot tieši savā starpā, tādējādi uzturot vairākus šādus savienojumus ar katru no ārējām sistēmām, bet katra sistēma var arī veidot vienu vai dažus savienojumus ar savietotāju un ar citām sistēmām apmainīties caur šo vienu savienojumu. Latvijā valsts ir nolēmusi un izveidojusi valsts informācijas sistēmu savietotāju (VISS), kas ir¹²⁷ centralizēts IKT kopums, ar kura palīdzību var nodrošināt informācijas apriti integrētas valsts informācijas sistēmas ietvaros, kā arī starp valsts informācijas sistēmām un citām informācijas sistēmām, kuras veido un uztur valsts vai pašvaldību institūcijas vai privātpersonas. Tā ir¹²⁸ standartizētas un platformneatkarīgas datu apmaiņas pārvaldības vide.

VISS pakāpeniski veidots vismaz piecu projektu¹²⁹ ietvaros laika posmā no 2004. līdz 2013.gadam (pirmsākumos kā integrētās valsts informācijas sistēmas izveide). Šajos projektos kopumā tika piešķirti 16,3 milj. *euro*, tomēr nav iespējams detalizēti izdalīt un noteikt tieši ar datu apmaiņu informācijas sistēmu līmenī saistītos VISS izveides izdevumus (piemēram, infrastruktūra tiek izmantota gan VISS, gan e-

Vai savietotāja lietošanai ir jābūt obligātai? Ilgtermiņā – noteikti.

Latvijā jau vairākus gadus ir izveidota standartizētas un platformneatkarīgas datu apmaiņas pārvaldības vide – valsts informācijas sistēmu savietotājs (VISS).

pakalpojumu darbības nodrošināšanai, bet pēc VRAA aplēsēm kopumā tieši VISS un www.latvija.lv attīstībai šajos projektos izlietoti 9,7 milj. euro).

Projektos tika paredzētas tādas dažādas aktivitātes kā VISS izveide, valsts nozīmes reģistru saišu nodrošināšana, publisko pakalpojumu reģistra izveide (elektroniska vienas pieturas aģentūra), WEB servisu izstrāde reģistru integrācijai, publiskās pārvaldes dokumentu pārvaldības sistēmas integrācijas vides izveide kā pamats vienotai e-dokumentu maršrutizācijas mežglam, dažādu e-pakalpojumu izveidi, infrastruktūras un dažādu VISS atbalsta moduļu izveide VISS kā nacionālā sadarbības ietvara lomas stiprināšanai, darbību uzskaites un analīzes rīku izveide, Pašvaldību funkciju atbalsta sistēmas attīstība pašvaldību darbinieku nodrošināšanai ar datiem no valsts reģistriem u. c.

Izstrādājot un pilnveidojot VISS daudzu gadu garumā, VARAM un VRAA projektos nav tomēr skaidri noteikušas un paredzējušas tādus mērķus, kas obligāti paredzētu visu valsts iestāžu starpā esošās datu apmaiņas procesu pilnīgu pārņemšanu uz VISS. VISS izstrāde un attīstība pamatā tika virzīta uz mērķi uzlabot kopējo e-pārvaldes vidi un radīt iespēju nepieciešamības gadījumā izmantot VISS infrastruktūru elektroniskās sadarbības starp iestādēm nodrošināšanai. Daudz lielāka nozīme attīstībā tika piešķirta tieši e-pakalpojumu darbības nodrošināšanai. Izņēmums varētu būt datu apmaiņa ar pašvaldībām, kur tomēr tiek norādīts, ka iespēju robežās VISS varētu nodrošināt tās ar normatīvajos aktos paredzētajiem datiem no valsts informācijas sistēmām un maksimāli samazināt papīra dokumentu apriti.

Jau 2010.gadā Valsts kontrole revīzijā¹³⁰ par E-pārvaldes portfeli secināja, ka visi izvirzītie mērķi nav sasniegti – nav uzsākta visaptveroša datu par iedzīvotājiem, adresēm, uzņēmumiem izmantošana, nodrošinot to apmaiņu starp valsts un pašvaldību informācijas sistēmām, jo nav normatīvā regulējuma, kas ietvertu datu apmaiņas nosacījumus starp iestādēm, nav īstenota datu izplatīšana starp iestāžu informācijas sistēmām, izveidotā platforma tiek izmantota tikai neliela skaita e-pakalpojumu darbības nodrošināšanai. Līdz ar to Valsts kontrole sniedza ieteikumu:

Lai nodrošinātu mērķu sasniegšanu, izmantojot integrēto valsts informācijas sistēmu, realizēt datu izplatīšanu starp iestāžu informācijas sistēmām, izstrādāt nepieciešamo normatīvo aktu priekšlikumus datu apmaiņas nosacījumiem.

VARAM saskatīja VISS nozīmību un potenciālu datu apmaiņā un piekrita ieteikuma ieviešanai. No 2014.gada arī tika uzsākta VISS un DIT izmantošana arī datu apmaiņai tieši starp informācijas sistēmām,

VISS sākumā tika pozicionēts kā e-pakalpojumu atbalsta rīks, tikai pēc tam to piedāvājot tiešai datu apmaiņai starp informācijas sistēmām.

ne tikai e-pakalpojumu darbības nodrošināšanai, kam pamatā līdz tam tika izmantota un veidota VISS infrastruktūra, līdz ar to Valsts kontroles ieteikums tika ieviests. Tomēr pilnvērtīgu VISS un DIT izmantošanu ierobežo normatīvajā aktā paredzēta izvēles iespēja to lietot vai neliidot.

Normatīvais akts paredz¹³¹, ka lēmumu par informācijas aprites nodrošināšanu, izmantojot VISS, pieņem valsts informācijas sistēmu pārziņi, ievērojot likumā noteiktos kritērijus (vai netiek dublēta informācijas aprite, nodrošina pēc iespējas vienkāršu un vienvērtīgu informācijas apriti, atbilstošs drošības līmenis, netiek palielinātas informācijas aprites izmaksas, salīdzinot ar apriti bez VISS). Citu savietotāju izveides projektus saskaņo ar VARAM. VARAM skaidro:

Var būt gadījumi, kad informācijas sistēmas vajadzībām nepieciešamo datu saņemšana, izmantojot VISS, nav racionālākais risinājums. Piemēram, ja datu apmaiņa notiek ļoti reti, vai saņemamais datu apjoms ir ļoti liels, nav lietderīgi investēt tiešsaistes datu apmaiņas risinājumā, jo šāda izvēle var ievērojami sadārdzināt datu apmaiņas procesu. Līdz ar to, līdz šim valsts informācijas sistēmu saskarņu izveide un izmitināšana Valsts informācijas sistēmu savietotājā nav bijusi pietiekami aktīva, tādēļ pamatnostādnēs izvirzīts turpmāk veikt mērķtiecīgu valsts informācijas sistēmu pieslēgšanu Valsts informācijas sistēmu savietotājam, lai panāktu, ka visi dati, kuri nepieciešami vairāk nekā vienam lietotājam publiskajā pārvaldē vai ārpus tās, ir pieejami, izmantojot Valsts informācijas sistēmu savietotāju. Ņemot vērā sagaidāmo Valsts informācijas sistēmu savietotāja lietošanas pieaugumu, ir jāpilnveido arī Valsts informācijas sistēmu savietotāja funkcionalitāte un darbība, kā no tehnoloģiskā, tā arī organizatoriskā un tiesiskā aspekta.

Arī Valsts kontroles ieskatā savietotājs būtu jāattīsta kā pamata rīks datu apmaiņai publiskajā pārvaldē, jo ilgtermiņā tam ir vairākas priekšrocības:

- vienota datu apmaiņas uzraudzības un kontroles vide, tai skaitā drošības pārvaldība;
- standartizēta organizatoriskā puse līgumu slēgšanai, lai datus nodotu vai saņemtu;
- datu devējam nav nepieciešami papildu resursi neatkarīgi no datu saņēmēju skaita;
- mainoties datu struktūrai vai sniedzamās informācijas apjomam, izmaiņas ir jāveic vienā vietā, nevis jāpielāgo vairākās vietās atbilstoši katram datu saņēmējam.

Arī ES finansētajos projektos netiek stingri un nepārprotami paredzēta obligāta prasība VISS izmantošanai. 2007.–2013.gada plānošanas periodā VISS izmantošana starpsistēmu datu apmaiņā nebija noteikta

Latvijā nav paredzēta obligāta savietotāja lietošana un gala lēmumu par tā izmantošanu pēc izvērtēšanas pieņem informācijas sistēmas pārziņis – iestāde.

VISS ilgtermiņā var sniegt vairākas priekšrocības – vienotu uzraudzības vidi, standartizētu organizatorisko pusi, iespēju izmaiņas veikt vienuviet. Datu nodošana jauniem klientiem ir mazāk resursietilpīga.

kā obligāta prasība, par VISS izmantošanu tika piešķirti tikai papildu punkti¹³². Arī jaunajos 2014.–2010.plānošanas perioda projektu iesniegumu atlases kritērijos¹³³ VISS izmantošana kā obligāta tieša prasība netiek norādīta (kā tas ir, piemēram, saistībā ar atvērto datu nodrošināšanu), tajā pašā laikā viens no specifiskajiem atbilstības kritērijiem ir automatizētu risinājumu paredzēšana datu iegūšanai un nodošanai citām informācijas sistēmām (lai tie nebūtu jāprasa no datu subjektiem), kā arī ERAF projektam jābūt iekļautam IKT mērķarhitektūrā, kas savukārt paredz konceptuālās mērķarhitektūras principu ievērošanu, tostarp centralizēto platformu attīstību un izmantošanu (to vērtē pats VARAM).

Eiropas valstīs Eiropas Komisijas ISA programmas ietvaros tika veikta plaša analīze¹³⁴ par piekļuvi pamata reģistriem ES dalībvalstīs publisko pakalpojumu jomā, nosakot labās prakses piemērus. Dalībvalstu pieredze rāda, ka gadījumos, ja tiek veidota kopīga infrastruktūra pamata reģistru savienošanai, galvenais izaicinājums ir nevis tehniskie jautājumi, bet gan tas, kā panākt, lai pamata reģistru īpašnieki izmanto šo kopīgo infrastruktūru. Un normatīvais regulējums ir efektīvs veids, kā nodrošināt kopīgās infrastruktūras lietošanu. Ja nepastāv nekāds piespiešanas mehānisms, visticamāk, turpinās eksistēt un veidoties jauni divu sistēmu tieši savienojumi, neskatoties uz kopīgas centralizētas infrastruktūras eksistēšanu. Tomēr labā prakse arī rāda, ka šādām normatīvā regulējuma prasībām ir jānāk pirms paša kopīgā tehniskā risinājuma, lai reģistru īpašniekiem būtu laiks piemēroties šo prasību īstenošanai. Rezultātā tiek panākta situācija, ka valsts pārvalde neizvairās no kopīgās infrastruktūras izmantošanas un ka investīcijas reģistru savienošanā tiek veiktas vienuviet.

Arī Igaunijā darbojas centralizēta datu apmaiņas platforma *X-Road*. *X-Road* ļauj iestādēm un iedzīvotājiem droši apmainīties ar datiem, kā arī nodrošina iedzīvotājiem piekļuvi datiem, kas par tiem tiek uzkrāti un apstrādāti valsts informācijas sistēmās (vienots datu apmaiņas standarts). Valsts iestādes, kā arī valsts un privātā sektora uzņēmumi var pieslēgt savu informācijas sistēmu *X-Road* un izmantot *X-Road* pakalpojumus gan savā informācijas sistēmu vidē, gan *X-Road* e-pakalpojumu veidā. Igaunijā jau normatīvo aktu līmenī¹³⁵ tiek paredzēts, ka *X-Road* ir viena no sešām centralizētajām atbalsta sistēmām un to lietošana ir obligāta visām valsts un pašvaldību informācijas sistēmām, līdz ar to datu apmaiņa starp sistēmām ir jāveic ar *X-Road* datu apmaiņas platformas starpniecību. Šādas prasības Igaunijā tika ieviestas no 2008.gada, un pārejas noteikumos bija minēts, ka sešu mēnešu laikā visām informācijas sistēmām ir jāparedz atbilstība šīm prasībām (ja tas netiek nodrošināts, sistēmas darbība bija jāpārtrauc). Kā papildus norādīja¹³⁶ Igaunijas

Eiropas labā prakse rekomendē izmantot normatīvo regulējumu kā līdzekli kopīgās infrastruktūras izmantošanai, lai iestādes neizvairītos no tā lietošanas un investīcijas sistēmu savienošanā tiktu veiktas vienuviet. Tomēr jāparedz arī pārejas periods.

Igaunijā *X-Road* izmantošana ir obligāta, un tā notiek plašos apmēros, kas sekmē gan pašu datu apmaiņu, gan ļauj iegūt kopējās situācijas novērtējumu.

Informācijas sistēmu aģentūra, kas atbild par *X-Road* darbību, pirmsākumos nebija pilnīgas pārlicības par *X-Road* sekmīgu ieviešanu un tā piedāvātajiem labumiem, līdz ar to vienu brīdi ir bijušas arī domas par projekta neturpināšanu. Tomēr nelielo izmaksu dēļ projekts tika turpināts līdz pilnīgai pabeigšanai un sākumā ilga aptuveni četrus gadus ilgs iepazīšanās periods, kad *X-Road* visi varēja iepazīt un lietot brīvprātīgi. Tomēr pēc tam tā lietošanas obligātumu noteica jau likuma līmenī. Arī Igaunijā sākotnēji bija grūti pārliecināt iestādes iesaistīties *X-Road* darbībā, tomēr pavērsienu *X-Road* attīstībā radīja divi faktori – normatīvais akts vienā brīdī paredzēja obligātu tā lietošanu, kas savukārt ļāva ātri sasniegt lietotāju un datu plūsmas kritisko masu, ļaujot piedāvāt ļoti plašu apmaināmās informācijas klāstu un iespējas. Arī pie dažādiem finansējuma pieprasījumiem (piemēram, projektos) strikti skatās, vai tiek paredzēta *X-Road* izmantošana, pretējā gadījumā tas netiekot piešķirts.

Savukārt attiecībā uz *X-Road* obligātas lietošanas ieguvumiem Igaunijas Informācijas sistēmu aģentūra norādīja, ka ir sekmēta informācijas apmaiņa starp iestādēm (vienots datu apmaiņas protokols), iegūtas visu sistēmu un datu plūsmas kopējā bilde, sekmēta resursu efektīvāka izmantošana (taupa laiku informācijas pieprasīšanā, izmanto jau kādas iestādes apkopotus gatavus datus utt.).

Igaunijā *X-Road* tiek lietots ļoti plašos apmēros. Piemēram, 2016.gadā tam bija pieslēgtas¹³⁷ 246 datubāzes, 975 iestādes un 1789 servisi, kopā gadā veidojot 575 miljonus pieprasījumu.

Piemēram, arī Latvijā Informācijas sabiedrības padomes sēdē¹³⁸ 2015.gadā tika sniegts priekšlikums izskatīt iespējas izmantot jau esošus risinājumus, piemēram, Igaunijas integrācijas platformu *X-Road*, tomēr tālākas diskusijas par to nenotiek un lēmumi netiek pieņemti.

Arī Spānijā¹³⁹ tika izveidota datu starpniecības platforma (angliski – *Data Mediation Platform*), lai atvieglotu valsts pārvaldes iestādēm atbilstību normatīvo aktu prasībām (atkārtota informācijas nepieprasīšana) un aizvietotu informācijas savstarpējo pieprasīšanu papīra veidā ar elektronisku informācijas pieprasījumu sūtīšanu un nepieciešamās informācijas iegūšanu tiešsaistē. Ieviestā datu starpniecības platforma ir ļāvusi¹⁴⁰ pilnveidot sniedzamos pakalpojumus (ietaupīts laiks un nauda mazāk iesniedzamo dokumentu dēļ), nodrošināt labāku datu kvalitāti (izvairoties no krāpniecības un pārrakstīšanās kļūdām), uzlabot iekšējo darba efektivitāti valsts pārvaldē (iespēja apstrādāt lielus failu apjomus), lielāku sadarbību starp valsts pārvaldes iestādēm un departamentiem, vienkāršot administratīvās procedūras. Datu starpniecības platforma kopš 2012.gada Spānijā ir jāizmanto visiem¹⁴¹, kas vēlas saņemt un

nodot datus no pamata reģistriem, un tā 2014.gadā pat ir saņēmusi¹⁴² Apvienoto Nāciju Organizācijas Publisko pakalpojumu balvu par uzlabojumiem pakalpojumu sniegšanā.

Šai Spānijas platformā ir pieejami¹⁴³ vairāk nekā 45 automatizēti datu sniegšanas servisi un 2014.gadā veikti vairāk nekā 37 miljoni datu pieprasījumu (ikgadējais pieaugums vairāk nekā 20 %). Platformu izmanto vairāk nekā 250 publiskās iestādes, radot 189 milj. *euro* ietaupījumu iedzīvotājiem un 20 milj. *euro* ietaupījumu valsts pārvaldei (pēc Spānijas aprēķiniem¹⁴⁴ katrs elektronisks datu pieprasījums ļauj ietaupīt iedzīvotājam 2,38 *euro*). Datu starpniecības platformā ir pārstāvētas¹⁴⁵ tādas iestādes kā, piemēram, Nodokļu aģentūra (nodokļu parādu neesamības dati), Sociālās drošības nacionālais institūts (pensionēšanās dati), Reģistra ofiss (dzimšanas, miršanas un laulību dati), Policijas departaments (identitātes pārbaude), Izglītības, kultūras un sporta ministrija (augstskolu un ne-augstskolu diplomi), Zemes reģistrs (kadastra informācija un apliecības), Sociālās apdrošināšanas aģentūra (sociālās apdrošināšanas iemaksas un reģistrācija), Valsts nodarbinātības pakalpojumi (bezdarbnieka statuss un iegūtie atbalsti), Nacionālais Statistikas institūts (dzīvesvietas pārbaude) u. c.

Spānija no savas pieredzes norāda¹⁴⁶, ka ir jāizveido stipra normatīvā bāze, lai pārvarētu iestāžu nevēlēšanos pārsūtīt un apmainīties ar to datiem. Arī ieguvumi ir jāsaskata un jānosaka stratēģiskā izteiksmē, jo dažkārt nākas atduroties vai būt atkarīgam no kādas iestādes, kurai pašai ir maz ieguvumu no datu apmaiņas. Spānija norāda¹⁴⁷, ka pirmais izaicinājums bija radīt uzticēšanos iestādēs pārsūtīt datus, ņemot vērā drošības un fizisko personu datu aizsardzības prasības. Tam sekoja vajadzība iegūt atbilstošu platformā pieejamo datu nodošanas servisu skaitu un to izmantotāju skaitu. Pēc tam izaicinājums bija parādīt praksē, ka izveidotais modelis tiešām ir dzīvotspējīgs, kā arī panākt, lai visi izaugsmes rādītāji katru gadu ir vismaz ar divciparu skaitļiem.

Arī Dānijā 2011.gadā tika uzsākta¹⁴⁸ pamata datu programma (angliski – *Basic Data Program*), kurā plānots standartizēt un apvienot (kombinēt) dažādos atsevišķos reģistros esošos pamata datus tā, lai tos varētu izmantot saskaņoti. Pamata reģistrus programmai bija paredzēts pievienot pakāpeniski, nevis visus reizē, līdz ar to pakāpeniski līdz 2017.gadam tika plānots¹⁴⁹, ka datu izplatīšanas rīkā varēs brīvi piekļūt visai ģeogrāfiskajai informācijai (t. sk. Kadastra kartēm un novērtēšanas modelim), sākotnējie pamata datu izvilkumi no iedzīvotāju un uzņēmumu reģistriem pakāpeniski pārtaps daudz kvalitatīvākos un apjomīgākos datus (t. sk. personas ar pārstāvības tiesībām, īpašnieku dati u. c.), tiks nodrošināta piekļuve nekustamo

Arī Spānijā centrālo resursu izmantošana ir obligāta, kas sniedz vairākus ieguvumus. Bet galvenie izaicinājumi bija uzticēšanās radīšana iestādēm, kritiskā datu apjoma sasniegšana un izveidotā modeļa dzīvotspējas pierādīšana.

īpašumu datiem, pakāpeniski tiks apvienoti adrešu dati un izveidots viens centrāls Adrešu reģistrs utt.

Arī Dānijā valsts pārvalde agrāk izplatīja dažādus savus datus caur dažādiem individuāliem kanāliem¹⁵⁰, tomēr arvien pieaugošais pieprasījums pēc šiem datiem radīja arvien lielāku spiedienu uz iestādēm datu izplatīšanas nodrošināšanā, ņemot vērā arī pakāpeniski novecojošās tehnoloģijas, kas ne vienmēr spēj nodrošināt šāda apjoma ātru datu izplatīšanu atbilstoši lietotāju vajadzībām. Tāpēc tika nolemts veidot vienotu publiskā sektora datu izplatītāju (angliski – *Common Public-Sector Data Distributor*), kas ļautu ietaupīt gan resursus (katrai iestādei vairs nevajadzēs modernizēt un attīstīt katru savu individuālo izplatīšanas tīklu), gan nodrošināt arvien pieaugošo pieprasījumu datus iegūt ātri, viegli, uzticami un pēc iespējas lētāk. Ir veikti aprēķini¹⁵¹, ka pamata datu programma Dānijas centrālajām valsts iestādēm un pašvaldībām varētu sniegt ekonomiskos labumus aptuveni 34 milj. euro apmērā gadā.

Tā kā jau vairākas Eiropas valstis ir pieredzējušas kopējas infrastruktūras un savietotāju ieviešanas posma grūtības, VARAM būtu jāvērtē šo valstu gūtās atziņas par šo rīku obligāto lietošanu un pakāpeniskiem ieviešanas plāniem. Bez obligātas prasības VISS izmantošanā Latvijā iestādes ne vienmēr ir gatavas pāriet no jau funkcionējošiem datu apmaiņas risinājumiem uz datu apmaiņu VISS vidē, jo tas saistās ar papildu izdevumiem. Tomēr VISS aktīvas neizmantošanas un jaunu datu apmaiņas kanālu izveide rada risku nelietderīgai resursu izmantošanai, jo valsts, no vienas puses, jau par saviem un ES līdzekļiem ir izveidojusi un uztur vienu centralizētu datu apmaiņas risinājumu, bet, no otras puses, netiek skaidri paredzēta pāreja uz tā lietošanu un iestādes turpina ieguldīt papildu resursus citu jaunu datu apmaiņas kanālu izveidē un uzturēšanā. Pēc VARAM domām:

Obligāta VISS izmantošana būtu nosakāma pēc ERAF 2014.-2020. plānošanas perioda IKT projektu īstenošanas, jo to rezultātā VISS būs būtiski modernizēts un tiks paplašināta datu apmaiņu funkcionalitāte, esošo datu apmaiņu risinājumu iekļaujot Datu izplatīšanas platformā, padarot vienkāršāku un ērtāku servisu izmantošanu. Ieviešot Valsts informācijas resursu, sistēmu un sadarbības reģistru, kurā iestādēm būs nodrošināta funkcionalitāte datu piekļuves atļauju pārvaldībai un iestāžu pieteikumu apstrādei, process tiks automatizēts sistēmas līmenī, maksimāli izslēdzot cilvēciska rakstura kļūdas. Līdz ar to, pēc VISS attīstības īstenošanas VARAM plāno izstrādāt informatīvo ziņojumu ar plānu un konkrētiem uzdevumiem par datu apmaiņas

Dānijā jau sākotnēji tika plānota pakāpeniska un mērķtiecīga pamata reģistru pievienošana obligātajam publiskā sektora datu izplatītājam, tādējādi gūstot būtiskus ieguvumus valsts pārvaldei.

centralizāciju, lai risinātu gan jautājumus, kuri saistīti ar datu apmaiņas nodrošināšanu valsts pārvaldē, gan VISS obligātās izmantošanas problemātiku, gan izvērtēt rīcības plāna ieviešanai nepieciešamo un pieejamo finansējumu.

Tajā pašā laikā arī VARAM un VRAA jaunās informācijas sistēmas “Reģionālās attīstības indikatoru modulis” darbības vajadzībām vēl 2014.gada vidū Ministru kabineta noteikumu līmenī paredzēja¹⁵², ka datu apmaiņa (saņemšana) no iesaistītajām 11 iestādēm (piemēram, Labklājības ministrija, Lauku atbalsta dienests, Uzņēmumu reģistrs u. c.) ar regularitāti no vienas reizes mēnesī līdz vienai reizei gadā notiks ar datņu pārsūtīšanas protokola (angliski – *File Transfer Protocol* jeb *FTP*) servera palīdzību, nevis ar pašu veidotā un uzturētā VISS vai DIT starpniecību. Kā skaidro¹⁵³ VRAA, tad dati no iestādēm tiek saņemti dažādos formātos, arī vienkāršās *MS Excel* vai *CSV* datnēs, ko nenodrošina DIT (DIT gadījumā datu apmaiņa notiek tikai *XML* formātā, kam iepriekš nepieciešams precīzi definēt apmaināmo datu shēmu). Pie sistēmas turpmākās attīstības tikšot vērtēti arī datu apmaiņas varianti ar DIT vai VISS.

3.2. Vai iestādes aktīvi izmanto VISS datu apmaiņai vai piekļuvei citu iestāžu datiem?

VISS izmantošana datu apmaiņai valsts iestāžu starpā nav ļoti populāra, lai gan to arvien vairāk izmanto tieši pašvaldības valsts reģistru datu iegūšanai. Tomēr atsevišķas iestādes (VID VSAA) caur to sniedz informāciju vairāku miljonu pieprasījumu apmēros, kas atslogo iestādes darbu un citu datu apmaiņas kanālu uzturēšanas nepieciešamību.

Līdz ar pārtraukumu starp ES finansējuma plānošanas periodiem informācijas sistēmu attīstībā pārtrūkusi arī jaunu datu sniedzēju aktīva pievienošanās VISS resursu izmantošanai.

Ja valsts vēlas pozicionēt VISS kā centrālu datu apmaiņas rīku, tad nepieciešams veicināt tā atbalsta funkciju kalpošanu kā centrālajam punktam, kas vienuviet nodrošinātu ātru un kvalitatīvu problēmu uzraudzību, identificēšanu, risināšanu un novēršanu. Pašlaik VRAA pamatā veic tikai VISS tehnisko

Savietotāja izmantošana ir brīvprātīga. Tikai 11 no 75 pārziņiem izplata datus caur savietotāju, radot sadrumstalotu un sarežģītu vidi IKT uzturēšanai.

resursu aktīvu uzraudzību un problēmu risināšanu, kamēr servisu līmenī pašas iestādes ir galvenie atbildīgie gan par servisu veiktspējas uzraudzību, gan problēmu identificēšanu un novēršanu.

Tomēr datu saņēmējiem ne vienmēr no malas ir iespējas precīzi noteikt, kas ir atbildīgs par laikā nesaņemtiem datiem – kāds no datu devējiem, VISS kā starpnieks vai pats datu saņēmējs, kas kopumā var radīt lielu apjukumu un neskaidrību par VISS darbību. Šobrīd, datu devējiem un ņēmējiem piesakot datu apmaiņas un servisu darbības problēmas VRAA, VRAA veic to analīzi un atsevišķos gadījumos pieteikuma tālāka novirzīšana izpildei VRAA var aizņemt līdz pat trīs mēnešus un pirmā atbilde pieteikuma sniedzējam var tikt sniegta no vienas dienas līdz pat vienam gadam.

Lai veicinātu savietotāja izmantošanu, jāpilnveido klientu atbalsts VRAA.

VISS izmantošanas statistika

VISS darbību vada un organizē¹⁵⁴ VRAA, nodrošinot informācijas apriti starp iestādēm jebkurā to darbības jomā neatkarīgi no aprītē esošās informācijas izmantošanas mērķa. Paredzēts, ka, izmantojot VISS, sistēmu pārziņi var piekļūt standartizētai informācijai un tehnoloģiju koplietošanas infrastruktūrai, kas atbalsta informācijas apriti starp sistēmām (gan nemainot informācijas saturu, gan aktualizējot to), elektronisko dokumentu apriti, pakalpojumu sniegšanai nepieciešamās informācijas apriti, informācijas apriti attālinātai personu identificēšanai, kā arī var noteikt to pārstāvības tiesības vai pilnvarojumus un veikt pakalpojumu apmaksu.

VRAA nodrošina sistēmu pārziņiem iespēju izmitināt infrastruktūru, pārbaudīt to darbību testa vidē, lietot infrastruktūras katalogus, izmantot virtuālo darbavietu, iegūt no juridiskām personām vai valsts vai pašvaldību institūcijām pilnvarojumus fiziskajām personām pieprasīt vai saņemt pakalpojumus to vārdā. Katras sistēmas pārzinis nosaka savas pakalpes lietošanas tiesības un atļauj citas sistēmas pārzinim pēc viņa pieprasījuma to lietot, lai nodrošinātu informācijas apriti ar attiecīgo sistēmu. VRAA, pēc pakalpes turētāja pieprasījuma, nekavējoties nodrošina vai liedz piekļuvi lietotājiem šai pakalpei atbilstoši pakalpes turētāja norādītajiem piekļuves nosacījumiem. Iesniedzot pieteikumu VISS izmantošanai, sistēmas pārzinis piekrīt citas sistēmas pārziņa noteiktajiem informācijas aprites nosacījumiem un apņemas tos ievērot, piedaloties attiecīgās informācijas aprītē.

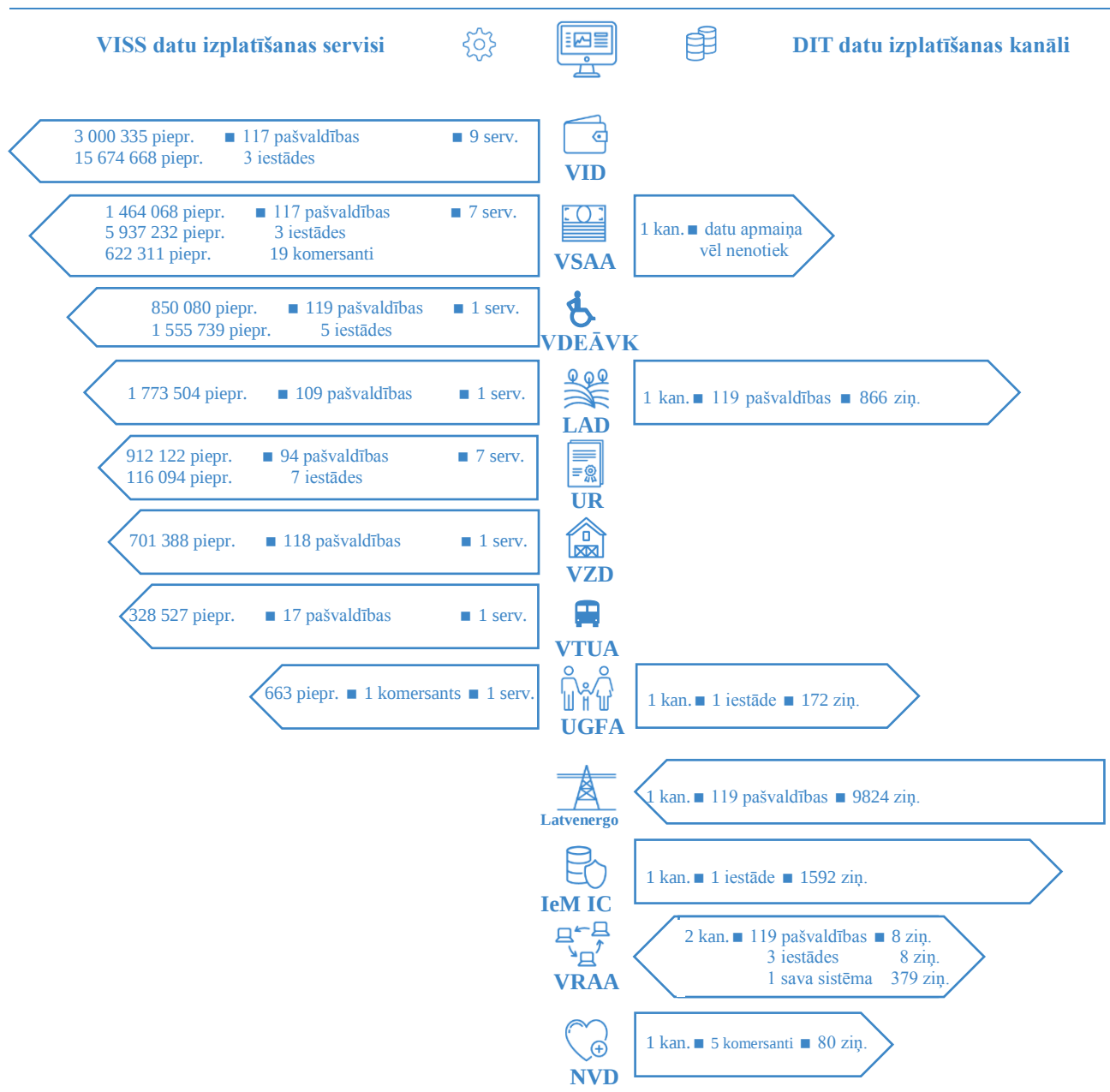
Tomēr, neskatoties uz plašajām VISS iespējām un Latvijā reģistrētajām 75 iestāžu (pārziņu) 178 valsts informācijas sistēmām, VISS (tostarp DIT) datu apmaiņai kopš 2014.gada savus datus piedāvā izplatīt tikai 11 valsts iestādes un viens komersants (tostarp sadarbībai ar 119 pašvaldībām), citām iestādēm turpinot paralēli veidot un uzturēt savstarpējus tiešus savienojumus vai citus datu apmaiņas veidus. No valsts informācijas sistēmu reģistrā ievietotajiem sistēmu aprakstiem var secināt, ka vismaz 78 sistēmas jeb 44 % sistēmu saņem datus no citām informācijas sistēmām un 52 sistēmas jeb 29 % sistēmu nodod datus kādai citai informācijas sistēmai (apmēram 100 sistēmām šajos oficiālajos aprakstos nav norādītas nekādas pastāvošās datu apmaiņas, tomēr pēc to aprakstošās informācijas šāda datu apmaiņa būtu jābūt, piemēram, datu apmaiņa nav norādīta nevienai no VID informācijas sistēmām, lai gan faktiski tādas ir un VID ir noslēgti pat 142 datu apmaiņas līgumi).

VISS ietvaros savus datus piedāvā izplatīt tikai astoņas iestādes no 75 dažādiem valsts informācijas sistēmu pārziņiem, piedāvājot¹⁵⁵ citām iestādēm 28 dažādus gatavus datu izplatīšanas servissus jeb vienkāršoti pakalpojumu veidus, ko pēc iestāžu skaita izmanto lielākoties tieši pašvaldības, bet pēc pieprasījumu skaita lielāko apjomu veido tieši dažas valsts iestādes (skatīt 10. attēlu). Kopā ieviestas 2069 datu apmaiņas, jo katrs saņēmējs var izmantot vairākus servissus no viena datu izplatītāja.

Visvairāk jaunu datu izplatīšanas servisu tika radīti tieši 2014. un 2015.gadā, kopā 23 no 28 servisiem, kas sakrīt ar periodu, kad tika pabeigtas un ekspluatācijā ieviestas daudzas ERAF finansētas jaunas vai būtiski pilnveidotas informācijas sistēmas un to piedāvātie pakalpojumi. Tas norāda, ka ārpus ES projektu realizēšanas, kur vēl pastarpināti var likt obligāti izmantot VISS, ir grūti panākt sistēmas īpašnieku pievienošanos VISS datu izplatīšanas lokam. Pēc VRAA rīcībā esošās informācijas neesot arī sagaidāms¹⁵⁶, ka piedāvāto servisu skaits tuvākajā laikā būtiski palielināsies (būtiskāks pieaugums sagaidāms līdz ar jauno ERAF projektu īstenošanu). Tajā pašā laikā datu došanas servisu izsaukumu skaits katru gadu vairākkārtīgi pieaug.

Latvijā VISS savus datus apmaiņai piedāvā tikai 11 iestādes, būtiskāku pieaugumu paredzot tikai pēc jauno ERAF projektu realizēšanas.

10. attēls. Iestāžu VISS un DIT izveidotie datu izplatīšanas servisi un kanāli, kā arī pa tiem izplatīto datu apjomi.

Līdzīga situācija ir arī ar DIT izmantošanu, kas pat ir vienkāršāks risinājums nekā VISS (centralizēts datņu transportēšanas servera risinājums, bet nevar pārsūtīt parastas datnes, tikai XML shēmu veidā). Arī tur savus datu kanālus informācijas izplatīšanai vai savākšanai ir izveidojušas un izmanto sešas iestādes¹⁵⁷, datus izplatot vai iegūstot no 119 pašvaldībām, piecām valsts iestādēm un pieciem komersantiem, bet viena izveidotā datu kanāla ietvaros ziņojumi vēl nebija nosūtīti (skatīt 10. attēlu). Plānots, ka DIT izmantošana

pieaug 2017.gada otrajā pusē, kad sāks darboties datu apmaiņas risinājums starp komercbankām, maksātnespējas administratoriem un VID.

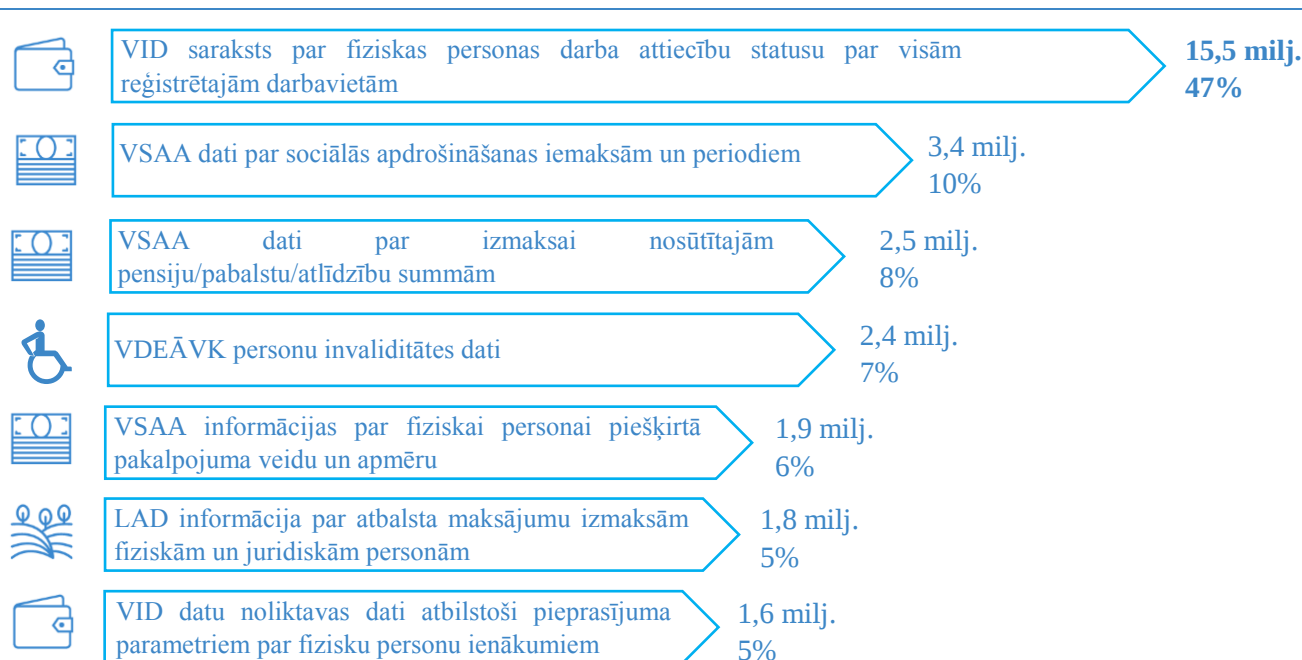
DIT specifika ir, ka tā pamatā ir liela apjoma datu izplatīšana un viens paziņojums var ietvert ļoti lielu informācijas apjomu. Piemēram, šādā veidā vienu reizi gadā VRAA saņem datus no Tiesu administrācijas, Valsts zemes dienesta un Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes, lai tos atbilstoši savienotu un nodotu visām pašvaldībām par datiem nekustamo īpašumu nodokļu atlaižu aprēķiniem.

Kā skaidroja¹⁵⁸ VARAM, tad arī vairāki e-pakalpojumu servisi, ja nepieciešams, varētu tikt izmantoti kā datu izplatīšanas servisi. Tomēr arī ar e-pakalpojumiem novērojama tendence, ka liela daļa e-pakalpojumu tiek piedāvāti un uzturēti nevis valsts centralizēti izveidotajā koplietošanas resursā www.latvija.lv, bet gan pašu iestāžu mājaslapās.

Atsevišķu datu došanas servisu griezumā vispopulārākie no 28 servisiem ir apkopoti 11. attēlā, tomēr tajos dominē VID, VSAA un LAD dati par dažāda veida ieņēmumiem, pabalstiem, maksājumiem. Populārākie septiņi pakalpojumi vien jau veido 88 % no visiem kopējiem datu pieprasījumiem.

Apjomīgākās datu plūsmas savietotājā veido VID, VSAA, VDEĀVK un LAD.

11. attēls. VISS populārākie datu sniegšanas servisi (servisu izsaukumu skaits un to procentuālā daļa no kopēja skaita).

Atsevišķu datu izplatīšanas servisu izmantošanas dati arī liecina, ka tie var kalpot par ļoti būtisku datu izplatīšanas veidu, samazinot administratīvo slogu gan iedzīvotājiem, gan atvieglojot darbu pašām iestādēm.

Tomēr kopējie VISS un DIT lietošanas dati rāda, ka ne visi lielle pamata valsts reģistri šos centralizētos resursus izmanto un piedāvā datus citām iestādēm caur tiem. Piemēram, tādi lieli reģistru turētāji kā Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde (686 datu apmaiņas līgumi) un Tiesu administrācija (157 datu apmaiņas līgumi) savus standartizētos datus caur VISS un DIT nepiedāvā izplatīt, izmantojot citus savus veidotos datu apmaiņas kanālus. Tomēr pozitīvu signālu noteikti rada arvien plašāka pašvaldību pieslēgšana VISS un DIT dažādu valsts reģistru datu iegūšanai.

Revīzijā apmeklētajās iestādēs norādītais liecina, ka iestādēm nav viennozīmīga attieksme pret VISS izmantošanu datu apmaiņā – citas iestādes to labprāt izmanto pašas un aicina arī savus partnerus pāriet uz sadarbību šajā vidē, bet citas iestādes nogaida un ļoti skeptiski raugās pret VISS izmantošanu datu apmaiņas nodrošināšanā. Iestādēm ir arī skepse par VISS veikspēju, kā arī tās uzskata, ka VISS ir kā papildu trešais spēlētājs sadarbībā starp divām iestādēm. Tajā pašā laikā citas iestādes atzīst, ka VISS izmantošanas gadījumā ir jāuztur un jāaktualizē mazāks savienojumu skaits.

VISS neizmanto ne tikai nelielās iestādes, bet arī vairāki valsts pamata reģistri, kuru standartizētos datus izmanto daudzas citas valsts iestādes.

VISS ikdienas uzturēšana

Lai vērtētu iestāžu viedokli par VISS veikspējas problēmām, revīzijā tika analizēta VISS uzturētāja VRAA darbība. Pēc VRAA datiem¹⁵⁹, 2015. un 2016.gadā ir bijuši reģistrēti tikai 10 VISS darbības pārtraukumi, kuri ietekmēja datu apmaiņas pieejamību (četri no tiem bija iesaistīto iestāžu resursu nepieejamības dēļ). Viens no tiem ilga sešas stundas, viens – 30 minūtes, bet pārējie bija īslaicīgi. Pēc VRAA domām¹⁶⁰, nav bijuši tādi gadījumi, kad datu apmaiņa nevarētu notikt tieši nepietiekamas VISS veikspējas dēļ un uz esošās infrastruktūras ir iespējams nodrošināt daudz lielāku datu apmaiņas apjomu. Revīzijas ietvaros no VRAA klientu pieteikumu reģistrācijas sistēmas nebija iespējams papildus apkopotā veidā strukturēt un iegūt informāciju tieši par veikspējas vai nepieejamības pieteikumiem (pēc to nosaukumiem vai iedalījuma).

VRAA ir arī veicis atsevišķus veikspējas auditus, tomēr to tvērums neiekļāva tieši informācijas izgūšanu no trešo pušu informācijas sistēmām, līdz ar to no tiem nav iespējams noteikt, vai VISS kopumā spēj nodrošināt tieši iestādēm vajadzīgos faktiskos datu pārraides

apjomus un rādītājus. Veiktspējas auditi ietvēra tādas scenārijus kā informācijas sistēmu servisu kataloga sarakstu ielāde, resursu meklēšana, pārslēgšanās portāla navigācijas joslā, informācijas sistēmu kataloga servisu meklēšana vairāku ierakstu izgūšanai, DIT datu izgūšana u. c.

Lai gan VISS infrastruktūrai ir noteikti dažādi veiktspējas rādītāji¹⁶¹, piemēram, integrācijas servisam jānodrošina veiktspēja 90 % gadījumu 50 ziņojumi sekundē pie vidējā ziņojuma izmēra 2 kB, atbildes laiks sinhroniem servisiem nevar būt lielāks par 3–5 sekundēm u. c. VRAA¹⁶²:

- vienmēr veic tehnisko resursu (piemēram, brīvās vietas apjomu serveros, procesoru noslodzes līmeni) monitoringu, gan vizuāli sekojot rādītājiem, gan programmai ģenerējot paziņojumus pie iepriekš definēto rādītāju robežvērtības pārsniegšanas, lai laikus būtu iespēja reaģēt un novērstu kritisko vērtību sasniegšanu;
- selektīvi veic VISS servisu monitoringu, lai nodrošinātu uzturamo resursu darbību un veiktu tendenču analīzes, tomēr tas pamatā tiek veikts, saņemot sūdzības no trešajām pusēm par kāda konkrēta servisa nepieejamību vai atbildes aizturi, vai arī pamatojoties uz tehnisko resursu monitoringa ģenerētajiem brīdinājumiem par kāda VISS servisa tehniskās komponentes nepieejamību, lai veiktu attiecīgu padziļinātu problēmas analīzi un, ja nepieciešams, informētu arī attiecīgā servisa pārzini (iestādi). Piekļuve VISS servisu monitoringam ir nodrošināta ne tikai VRAA darbiniekiem, bet arī VISS resursus izmantojošo iestāžu darbiniekiem. Pēc VRAA domām, tieši iestādēm jāuzrauga un jāseko līdzi savu sistēmu servisu darbības rādītājiem un pieejamībai.

Saskaņā ar VRAA viedokli¹⁶³ VISS ir mērogojams risinājums un, palielinoties noslodzei un nepieciešamībai pēc papildu resursiem, tehniskie resursi var palielināt un nodrošināt specifiskācijas prasībām atbilstošu infrastruktūras darbību.

Tomēr iestāžu neapmierinātību ar VISS var vairot nepilnības VRAA nodrošinātajā lietotāju atbalstā. IT pakalpojumu pārvaldības labās prakses standarts¹⁶⁴ nosaka, ka incidentiem un pakalpojumiem ir jābūt atbilstoši pārvaldītiem un iestādē ir jābūt izstrādātai procedūrai, kurā definētas prasības incidentu reģistrēšanai, prioritātes noteikšanai, klasificēšanai, ierakstu aktualizēšanai, izplatīšanai, atrisināšanai un slēgšanai, kā pārvaldīt pakalpojuma pieteikumus no reģistrēšanas līdz aizvēršanai.

Lai gan VRAA ir izstrādātas, piemēram, Pieteikumu reģistrēšanas procedūra, Incidentu klasificēšanas, izmeklēšanas un diagnosticēšanas procedūra, Incidentu novēršanas un slēgšanas procedūra, Laidienu uzstādīšanas un pārvaldības procedūra, kā arī Lietotāju tiesību

Lai gan VISS ir noteikti vairāki veiktspējas rādītāji, VRAA pastāvīgi centralizēti uzrauga tikai tehnisko resursu rādītājus, bet par servisu monitoringu pamatā atbild katra iestāde, un VRAA to veic problēmu gadījumā.

pārvaldības procedūra, ikdienā tās pilnībā netiek ievērotas, kas var ietekmēt lietotāju apmierinātību ar VISS un VRAA kā trešā sadarbības partnera darbību. Piemēram, veicot pieteikumu reģistra datu analīzi un 31 pieteikuma detalizētāku izlases veida pārbaudi, tika konstatēts, ka:

- pieteikumi tiek slēgti no deviņām dienām līdz pat gada un astoņu mēnešu periodā, līdz ar to no 2015.gada 1.janvāra līdz 2016.gada 1.oktobrim saņemtajiem 8854 pieteikumiem¹⁶⁵ uz 2016.gada 12.oktobri ar statusu “veiksmīgi aizvērts” bija 6711 pieteikumi jeb 76 %. Kopumā 10 dienu laikā slēdz 64 % pieteikumu, bet virs 10 dienām – 35 % pieteikumu;
- pieteikumu reģistrācijas sistēmā var piešķirt 19 tipu veidus¹⁶⁶ un piecas prioritātes pakāpes, lai gan procedūras¹⁶⁷ paredz tikai sešus tipu veidus un četras prioritātes pakāpes, tomēr pieteikumu reģistrēšanas procedūrā nav norādīti skaidri kritēriji pieteikumu tipu izvēlei (klasificēšanai), kādas ir to prioritātes un izpildes termiņi (VRAA skaidro¹⁶⁸, ka reakcijas laiki esot noteikti vai nu katrā atsevišķā “jumta” vienošanās par VISS infrastruktūras izmantošanu vai datu apmaiņas vienošanās, kurās reakcijas laiks svārstās no trīs līdz piecām dienām, bet pašlaik tiek izstrādātas jaunas pieteikumu un incidentu apstrādes procedūras, kuras paredz vienotus reakcijas laikus);
- par pieteikuma izpildi atbildīgā persona ir noteikta no vienas dienas līdz trīs mēnešu termiņā (bez atbildīgās personas noteikšanas nenotiek arī pieteikuma tālāka virzība) un pirmā atbilde pieteikuma pieteicējam tiek sniegta laikā no vienas dienas līdz vienam gadam, lai gan procedūra paredz, ka gadījumā, ja pieteikumu nav iespējams atrisināt un sniegt atbildi līdz darba dienas beigām, VRAA nosūta pieteikuma pieteicējam paziņojumu par saņemtu pieteikumu un tā nodošanu tālākai risināšanai. Vairāk nekā trīs dienās atbilde sniegta 18 % aizvērtu gadījumu, kā arī vēl 21 % gadījumu atbildes sniegšanas laiks nav fiksēts;
- lai gan tiek paredzēts¹⁶⁹ gatavot un analizēt atskaites par lietotāju pieteikumiem, lai noteiktu nepieciešamos uzlabojumus, identificētu lietojumu darbības problēmas un iniciētu problēmu novēršanu, atskaitēs tiek norādīta informācija tikai par ienākošo pieteikumu skaitu, slēgto pieteikumu skaitu, pieteikumu sadalījumu pa atbildīgajām personām, bet nav norādīts apkopojums pa pieteikumu tēmām, tipiem, prioritātēm vai izpildes termiņiem, bez kā nav iespējama kvalitatīva situācijas kopējā analīze un attīstības iespēju noskaidrošana.

Neuzticību VISS rada nepilnības klientu atbalstā, jo nav vienotas pieejas pieteikumu klasifikācijā, atbildīgās personas tiek noteiktas pat trīs mēnešu termiņā, pieteikumi tiek slēgti pat pēc vairāk nekā pusotra gada, netiek apkopota un analizēta visa pieteikumu statistika.

3.3. Kādus datu apmaiņas veidus iestādes faktiski izmanto?

Lai gan iestādēs notiek aktīva datu apmaiņa, ne visos gadījumos tā tiek organizēta valsts pārvaldē prioritāri izvirzītajos tiešsaistes veidos, tā vietā datu apmaiņa bieži notiek dažādos manuālu darbu ietverošos veidos, piemēram, ar datņu transportēšanas serveriem vai e-pastiem. Šādu iestāžu izvēli ietekmē gan jau vēsturiski izveidoti un vēl joprojām strādājošie datu apmaiņas kanāli, gan papildus nepieciešamie resursi pāriešanai uz jaunu datu savienojuma veidu, gan nepieciešamība iegūt unikāli strukturētus datus, gan vienkārši pārlicības trūkums par VISS priekšrocībām un izmantošanas nepieciešamību.

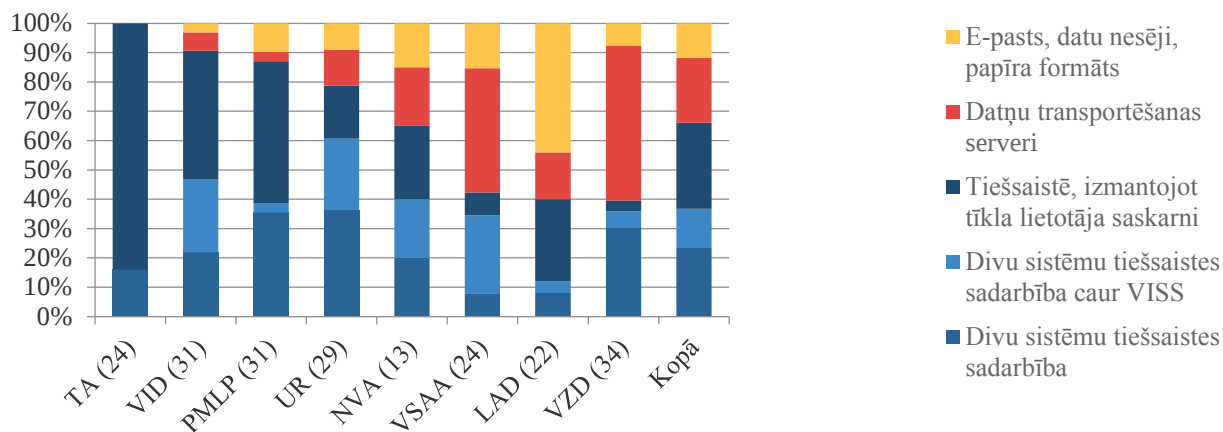
Rezultātā vēl joprojām tiek ne tikai uzturēti līdzšinējie dažādie datu savienojumi, bet arī tiek veidoti jauni tieši datu savienojumi ārpus VISS, un pat liela apjoma standartizēti dati regulāri tiek izplatīti ārpus centrālā VISS vai līdzīga veida dati iestādēm tiek izplatīti paralēli gan tiešsaistē, gan pa citiem saziņas kanāliem.

Izlases veidā revīzijā tika pārbaudīti 208 iestāžu noslēgtie līgumi astoņās iestādēs, konstatējot gan kopīgas, gan atšķirīgas iezīmes datu apmaiņas veidu izvēlē un izmantošanā.

Normatīvais akts paredz¹⁷⁰, ka iestādēm primāri būtu jānodrošina tiešsaistes datu apmaiņa tieši starp informācijas sistēmām (t. sk. izmantojot valsts centralizēti uzturēto VISS) vai izmantojot tīkla lietotāja tiešsaistes saskarni, un tikai pēc tam izmantojot datņu transportēšanas serverus vai e-pastus. Faktiski datu apmaiņai iestādēs tiek izmantoti dažādi apmaiņas kanāli un to popularitāte katrā iestādē ir atšķirīga (izlases veidā pārbaudītajos līgumos izmantotie datu apmaiņas veidi norādīti 12. attēlā).

Datu apmaiņā vēl arvien 43 % gadījumu dominē datu apmaiņas kanāli ar datņu transportēšanas serveriem vai e-pastiem, kuros nepieciešams būtisks manuālā darba ieguldījums.

12. attēls. Iestāžu sadarbības līgumos norādītie datu apmaiņas kanālu veidi.

No izlases veidā pārbaudītajiem līgumiem kopumā vispopulārākie datu apmaiņas kanāli ir dažādi tiešsaistes risinājumi (66 %), tomēr bieži tiek izmantoti tādi ne-tiešsaistes datu apmaiņas risinājumi kā datņu transportēšanas serveri (22 %) un e-pasti (12 %). Atsevišķās iestādēs šo abu risinājumu popularitāte pārsniedz pat 50 %. Šādā veidā datu apmaiņa tiek organizēta ar dažādu regularitāti (no vienas reizes gadā līdz pat vienai reizei dienā), kas pamatā prasa iestāžu darbinieku manuālu iesaisti – par noteiktu periodu atlasot un pēc noteiktas struktūras sagatavojot nepieciešamos datus (datnes), novietojot tos uz otram iestādei pieejama servera vai pievienojot tos nosūtāmajam e-pastam otrai iestādei, kuras darbinieki savukārt šos datus saglabā un pievieno savās informācijas sistēmās.

Līgumos pamatā netiek paredzēts izmantot valsts centralizēto VISS, bet gan organizējot datu apmaiņu ar atsevišķām, tiešām datu apmaiņas plūsmām. Pārbaudītajos izlases veida gadījumos VISS tiek izmantots tikai 13 %. Jāatzīmē, ka ir arī tādi gadījumi (piemēram, VSAA, VID), kur līdzīga veida informāciju, tikai par atšķirīgām personām vai atšķirīgā apjomā, iestāde vienām iestādēm sniedz tiešsaistē, bet citām iestādēm ar datņu transportēšanas serveru vai e-pastu starpniecību. Ir gadījumi (piemēram, TA, VZD un PMLP), kad ārpus VISS daudzām iestādēm tiek izplatīti līdzīgi, standartizēta apjoma dati. Piemēram, iestādēm to funkciju vai uzdevumu izpildei VZD šādā veidā izplata Kadastra teksta datus (grupēti informācijas blokos), savukārt TA sniedz informāciju par Zemesgrāmatā ierakstītajiem nekustamajiem īpašumiem (iespēja standartizētā veidā ieskatīties Zemesgrāmatā).

Nenoliedzami, datu apmaiņas veids ir atkarīgs no abu datu apmaiņā iesaistīto iestāžu iespējām un interesēm (tās var nesakrist). Kā visbiežākie iemesli datu apmaiņai ārpus VISS iestāžu vidū tiek minēti šādi apsvērumi:

- izveidoto un darbojošos savienojumu vēsturiskais aspekts, līdz ar to netiek saskatīta lietderība tos tāpat vien pārveidot un pārcelt uz centralizēto VISS vidi (tam nepieciešami papildu resursi);
- iestādēs nav resursu, lai izveidotu datu apmaiņu caur savietotāju. Lai gan VRAA mājaslapā ir pieejama tehniska informācija par nepieciešamo darbam ar savietotāju, iestādes darbinieki bieži vien nav pietiekami kvalificēti, lai to īstenotu, līdz ar to izstrāde ir jānodod ārpalpojuma. To ietekmē arī iestādēs izmantotās dažādās tehnoloģijas un sistēmu vecums, kas savietojamību padara daudz sarežģītāku vai pat neiespējamu;
- iestādei ir nepieciešams saņemt datus unikālā griezumā, līdz ar to nav lietderīgi to organizēt caur savietotāju;
- valsts pārvaldē kopumā nav vienotas politikas e-pārvaldes jautājumos.

Piemēram, UR skaidro¹⁷¹, ka, lai gan vēsturiski daudzi savienojumi ir izveidoti ārpus VISS, ir vēlme pāriet un darboties VISS vidē. Līdz ar to pašlaik visiem sadarbības partneriem ir paziņots, ka esošajos datu savienojumos nekādas būtiskas izmaiņas un papildinājumi vairs netiks veikti, kā arī jauni tieši divu sistēmu savienojumi pamatā netiks veidoti, bet izmaiņu un jaunu savienojumu gadījumā sadarbība tiks pārcelta jau uz VISS vidi.

Piemēram, VSAA norāda¹⁷², ka lielu daļu datņu transportēšanas serveru datu plūsmu būtu iespējams un lietderīgi pārcelt uz VISS DIT rīku (centralizēts risinājums, datu apmaiņa arī notiek XML datņu veidā, tomēr iespējamās plašākas automatizācijas iespējas un nav nepieciešams nodrošināt savus tehniskos resursus), tomēr aktīvas darbības un pārrunas ar visiem sadarbības partneriem par to netiekot vēl veiktas.

3.4. Vai datu apmaiņa ar valsts pārvaldē uzkrātajiem datiem starp iestādēm notiek bez maksas?

Lai gan pamatā informācijas apmaiņa starp valsts pārvaldes iestādēm notiek bez maksas, tomēr vēl joprojām ir arī izņēmuma gadījumi. Šie izņēmumi pamatā ir saistīti ar iestāžu pamatdarbības atkarību ne tikai no valsts budžeta

Savietotāja attīstību bez politikas plānošanas jautājumiem ietekmē arī pirms tam jau izveidotie un vēl funkcionējošie datu savienojumi un resursu trūkums to pielāgošanai savietotāja prasībām.

Pamatā iestādes ar uzkrātajiem datiem apmainās bez maksas, izņemot dažus datu veidus, kurus sniedz VZD, PMLP un TA.

finansējuma, bet arī no maksas pakalpojumu un valsts nodevu ieņēmumiem, tostarp par vienkāršu reģistros esošās informācijas apskati, kas neprasa būtiskus iestāžu tiešos resursus to nodrošināšanā.

Arī VARAM ir konstatējusi nepieciešamību mainīt iestāžu finansēšanas modeli, samazinot pamatfunkciju veikšanas finansēšanas atkarību no informācijas nodošanas ieņēmumiem, tomēr konkrēti uzdevumi šajā jomā vēl nav veikti.

Tā kā iestādes tiešā sadarbības veidā atsevišķus no šiem izņēmumu gadījumiem nevar atrisināt jau gadiem ilgi un tie saistīti arī ar budžeta jautājumiem, to tālāka risināšana būtu jāveic jau augstākā vairāku iestāžu starpnozaru sadarbības veidā vai pat politiskā līmenī. Viena no šādām iespējām ir jautājuma risināšana un kompromisu meklēšana Informācijas sabiedrības padomē Ministru prezidenta vadībā, kurā dalībniece ir un sekretariāta funkcijas pilda arī pati VARAM.

Normatīvie akti pamatā paredz bezmaksas datu apmaiņu starp valsts pārvaldes iestādēm, ja citos normatīvajos aktos nav noteikts savādāk. Lai gan revīzijā izlases veidā apskatītajos starpiestāžu sadarbības līgumos datu apmaiņa notiek bez maksas, iestādes norādīja arī uz samaksas pieprasīšanas fakta ietekmi uz datu apmaiņas attīstību kā tādu¹⁷³ un arī uz atsevišķiem gadījumiem, kad par iespējamo datu apmaiņu tiek prasīta samaksa. Revīzijā šādā veidā tika konstatētas četras situācijas, kad datu apmaiņu ietekmē samaksas jautājums:

- kadastrālās uzmērīšanas lietu informācijas pieejamība;
- arhīva izziņu pieejamība darba stāža pierādīšanai;
- augstas detalizācijas topogrāfiskās informācijas pieejamība;
- valsts reģistru informācijas pieejamība zvērinātiem notāriem.

Rezultātā iestāde iegūst datus nevis no otras iestādes, bet lūdz tos iesniegt vai par to saņemšanu maksāt pašam iedzīvotājam.

Kopumā nav atbalstāma pieeja par samaksas pieprasīšanu no citas iestādes, jo tādējādi, no vienas puses, šī samaksas pieprasīšana valsts pārvaldes ietvaros ir naudas pārlikšana no viena valsts konta uz citu, un, no otras puses, ikviena šāda darbība prasa arī papildu resursus oficiālu informācijas pieprasījumu veidošanai un saskaņošanai, rēķinu

Tā kā iestādes nepiekrīt par datu saņemšanu no otras iestādes veikt samaksu, par savu datu iegūšanu maksā pati persona.

gatavošanai, samaksas veikšanai un samaksas fakta kontrolei, nododamās informācijas sagatavošanai un oficiālai nodošanai utt. Atsevišķos gadījumos šīs papildu izmaksas sedz pati persona, kurai pakalpojumu saņemšanai šī informācija ir nepieciešama. Iestādēm ar mazāku budžetu tas var liegt vispār iegūt šo informāciju.

Eiropas valstīs Eiropas Komisijas ISA programmas ietvaros tika veikta plaša analīze¹⁷⁴ par piekļuvi pamata reģistriem ES dalībvalstīs publisko pakalpojumu jomā, nosakot labās prakses piemērus. Dalībvalstu pieredze rāda, ka maksa par piekļuvi datiem var būt viens no būtiskākajiem šķēršļiem efektīvai datu apmaiņai, tāpēc no samaksas būtu jāatsakās vai arī tā jānosaka minimālā apmērā.

Samaksas pieprasīšana var būt būtisks šķērslis datu apmaiņas izveidei.

Kadastrālās uzmērīšanas lietu informācijas pieejamība

Valsts zemes dienests Kadastra informāciju noteiktā apjomā (pamatā tekstuālos datus) pašvaldībām sniedz bez maksas, tomēr cita informācija tiek sniegta jau par maksu. Vairāku būvvalžu pakalpojumu sniegšanai ir nepieciešamas kadastrālās uzmērīšanas jeb inventarizācijas lietas, kuras uztur VZD (lietas eksemplārs tiek izsniegts arī pašai personai) un kuru saņemšana un izsniegšana pamatā ir maksas pakalpojums. Atbilstoši VZD maksas pakalpojumu cenrādīm vienas kadastrālās uzmērīšanas lietas sagatavošana maksā 15 euro, savukārt, pēc Ekonomikas ministrijas aplēsēm¹⁷⁵, vidēji gadā tiek saņemti 7000 pieprasījumi būves nodošanai ekspluatācijā un BIS vidēji gadā¹⁷⁶ tiek reģistrēti 1000 iesniegumi par ēkas neesamību un jaunbūves reģistrēšanu, kur šīs kadastrālās uzmērīšanas lietas ir nepieciešamas.

Ekonomikas ministrija ir aicinājusi¹⁷⁷ būvvaldes nepieciešamības gadījumā iegūt informāciju, tostarp būves kadastrālās uzmērīšanas lietas, no Valsts zemes dienesta bez maksas, nevis uzlikt iesniedzējiem (būvniecības ierosinātājiem) par pienākumu šo informāciju iegūt pašiem. Arī Valsts zemes dienests norāda¹⁷⁸, ka izprot būvvalžu vajadzības pēc papildu informācijas, kas netiek nodota jau izveidoto datu apmaiņas ietvaros (pašvaldībām funkciju veikšanai bez maksas tiek nodoti Kadastra aktuālie un vēsturiskie teksta dati, kā arī telpiskie dati, bet cita informācija bez maksas tiek sniegta tikai nodokļu administrēšanas vajadzībām), un būvvaldes var pieprasīt šādu informāciju ierosinātas administratīvas lietas ietvaros (iesniedzot atbilstoši noformētu pieprasījumu) un Valsts zemes dienests bez maksas (ja nebūs jāiegulda ievērojami resursi) to izsniegs elektroniskā veidā Dokumentu integrācijas vidē vai www.kadastrs.lv. Tomēr Valsts zemes dienests arī vērš uzmanību¹⁷⁹, ka:

Būvvaldēm ir problemātiski iegūt aktuālos kadastrālās uzmērīšanas datus, līdz ar to tos pamatā iesniedz pati persona.

Gadījumā, ja pieprasītās informācijas sagatavošanai un izsniegšanai Valsts zemes dienestam būs jāiegulda ievērojami

resursi, Valsts zemes dienests atbilstoši Administratīvā procesa likuma 53.panta otrās daļas 4.punktam informāciju sniegs par maksu.

Tajā pašā laikā Valsts zemes dienesta Rīgas reģiona nodaļa vienai no būvvaldēm pēc šādas informācijas pieprasīšanas norāda¹⁸⁰, ka:

Nemot vērā, ka pieprasītā informācija (dokumenti) administratīvā procesa ietvaros Valsts zemes dienestam jāsaņem un jāizsniedz bez maksas, bet pieprasītās informācijas sagatavošanai un izsniegšanai Valsts zemes dienestam jāiegulda ievērojami resursi, lūdzam citkārt administratīvās lietas izskatīšanai nepieciešamo informāciju (dokumentus) vispirms izprasīt no administratīvā procesa dalībniekiem un Valsts zemes dienestā vērsties tad, ja kāda informācija (dokuments) iztrūkst, bet ir būtiski nepieciešams administratīvās lietas izskatīšanā.

Līdz ar to, neskatoties uz iesaistīto iestāžu labajiem nodomiem, rodas risks, ka gadījumā, ja visas būvvaldes visos gadījumos sāks pieprasīt informāciju no Valsts zemes dienesta, dienestam tiešām būs nepieciešami būtiski resursi informācijas sagatavošanai un par informācijas sniegšanu tomēr tiks pieprasīta samaksa. Rezultātā pašlaik revīzijā apmeklētās būvvaldes turpina pieprasīt informāciju no pašām personām, nevis no Valsts zemes dienesta, kas neatbilst Administratīvā procesa likuma 59.panta otrās daļas prasībām.

Vienlaikus tiek arī norādīts¹⁸¹, ka, lai BIS varētu nodrošināt ar būvju un telpu grupu grafisko informāciju vektordatu formā un ar drošu elektronisko parakstu parakstīto kadastrālās uzmērīšanas lietu pieejamību, gan Kadastra sistēmā, gan BIS nepieciešams izstrādāt attiecīgus risinājumus, kurus Kadastra pusē Valsts zemes dienests plāno paveikt līdz 2018.gada 1.janvārim, bet BIS pusē Ekonomikas ministrija – līdz 2019.gada 1.janvārim.

Arhīvu izziņu pieejamība darba stāža pierādīšanai

Vairāku VSAA pakalpojumu saņemšanai nepieciešams iesniegumam pievienot dažādus darba stāžu apliecinājošus dokumentus, tostarp izziņas no Latvijas Nacionālā arhīva. Latvijas Nacionālā arhīva izziņu pieprasīšana no pašas personas tiek pamatota ar izziņas kā valsts nodevas objektu, par ko VSAA būtu jāveic samaksa¹⁸²:

VSAA 2014.gada 14.augustā vērsās ar priekšlikumu Latvijas Nacionālajā arhīvā par iespēju VSAA bez maksas saņemt arhīva izziņas par privātpersonu darba un tam pielīdzinātajiem periodiem apdrošināšanas stāža pierādīšanai. Latvijas Nacionālais arhīvs atbalstīja šādu sadarbību, taču vērsa

Arhīva izziņas ir valsts nodevas objekts, līdz ar to tās pieprasa un par tām maksā pati persona, nevis iestāde.

uzmanību uz vairākiem apsvērumiem un ierosināja šā jautājuma risināšanai vērsties Labklājības ministrijā un Kultūras ministrijā. Izvērtējot minēto sadarbību ministriju līmenī, kā arī ņemot vērā, ka Latvijas Nacionālā arhīva izziņas ir valsts nodevas objekti, kas ietekmētu valsts budžetu, vienošanās par sadarbību netika noslēgta.

Taču gadījumos, kad, izvērtējot personas VSAA iesniegto arhīva izziņu, ir nepieciešami precizējumi tajā vai papildu informācija, tā netiek pieprasīta no personas, bet gan no attiecīga arhīva, atsaucoties uz Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta astoto daļu. Parasti nepieciešamā papildu informācija tiek saņemta.

Vienas standarta arhīva izziņas valsts nodevas apmērs svārstās no 14,23 līdz 99,60 euro atkarībā no tajā ietveramo faktu skaita, savukārt gadā kopumā tiek izsniegtas 20 500 Latvijas Nacionālā arhīva izziņas¹⁸³, no kurām 52 % ir tieši dažādas šāda veida sociāli tiesiskās izziņas par darba stāžu, atalgojumu, radniecību utt.

Augstas detalizācijas topogrāfiskās informācijas pieejamība

Gan būvvaldes, gan citas pašvaldības struktūrvienības savā darbā izmanto augstas detalizācijas topogrāfisko informāciju. Revīzijā apmeklētajās būvvaldēs tika konstatēts, ka tās visas šāda veida informāciju iegūst un apstrādā nevis centrālajā un vienotajā BIS, bet gan katra savā atsevišķā datubāzē (pārsvarā ārpakalpojumā to uztur komersants, ar kuru personām topogrāfiskā informācija jāsaskaņo un kura šo informāciju reģistrē savā datubāzē, būvvaldei nodrošinot bezmaksas piekļuvi šai informācijai). Līdz ar to BIS nekalpo būvvaldēm kā vienīgā vienotā darba vide savu funkciju veikšanai.

Būvvaldes ir vairākkārt lūgušas¹⁸⁴ Ekonomikas ministrijai nodrošināt augstas detalizācijas topogrāfiskās informācijas pieejamību BIS, piemēram, lai būtu iespējams pēc iespējas precīzāk noteikt plānotās būves atrašanās vietu un koordinātes, tādējādi nodrošinot daudz kvalitatīvāku datu uzkrāšanu BIS un tālāku nodošanu Kadastram.

Normatīvie akti¹⁸⁵ paredz, ka vietējās pašvaldības organizē savu funkciju izpildei nepieciešamās ģeotelpiskās informācijas iegūšanu, atjaunināšanu un uzturēšanu, kā arī nodrošina sadarbību ar citām iestādēm ģeotelpiskās informācijas aprites jomā, piemēram, VZD. Augstas detalizācijas topogrāfiskā informācija tiek uzkrāta datubāzē. VZD uzkrāj augstas detalizācijas topogrāfisko informāciju par visu valsts teritoriju centrālajā datubāzē un ir augstas detalizācijas topogrāfiskās informācijas valsts informācijas sistēmas pārzinis. Savukārt pašvaldības, lai nodrošinātu savu funkciju izpildi, par savu administratīvo teritoriju izveido un uztur augstas detalizācijas

topogrāfiskās informācijas datubāzi, veic iesniegtās informācijas pārbaudi un nodrošina datubāzes sadarbību ar centrālo datubāzi (pašvaldība šo uzdevumu var arī deleģēt, tostarp pašam VZD). Pašvaldības datubāzes turētājs reizi nedēļā iesniedz topogrāfisko informāciju centrālajai datubāzei, bet centrālās datubāzes pārzinis piecu darbdienu laikā pārbauda iesniegtās informācijas atbilstību un aktualizē datus centrālajā datubāzē.

Informācijas apmaiņa starp pašvaldības datubāzi un centrālo datubāzi notiek bez maksas. Savukārt maksu par ģeotelpiskās informācijas saņemšanu valsts pārvaldes funkciju un uzdevumu izpildei, ja šīs informācijas iegūšanai, sagatavošanai un uzturēšanai vai pakalpojuma sniegšanai finansējums nav nodrošināts no iestādei šim mērķim piešķirtajiem valsts budžeta līdzekļiem, nosaka saskaņā ar publisko maksas pakalpojumu cenrādi.

Ekonomikas ministrija ir aicinājusi¹⁸⁶ VZD nodrošināt BIS piekļuvi augstas detalizācijas topogrāfiskajai informācijai, jo nav lietderīgi BIS izstrādāt saskarnes ar 119 pašvaldībām par topogrāfiskās informācijas saņemšanu, ja valstī tā tiek uzkrāta vienuviet, pie tam valsts informācijas sistēmā. Centrālajā datubāzē iekļautie dati arī tiek papildus pārbaudīti, līdz ar to uzskatāmi par pareiziem un aktuāliem. Informācija pašvaldībām būtu jānodrošina bez maksas, jo tās ir šīs informācijas gala lietotāji, kā arī šīs informācijas radītāji. Ja nepieciešams veidot savienojumus ar katras pašvaldības datubāzi, tad, Ekonomikas ministrijas ieskatā, iespējams, ir jāvērtē centrālās datubāzes lietderība.

Savukārt VZD norāda¹⁸⁷, ka tas uzkrāj augstas detalizācijas topogrāfisko informāciju par visu valsts teritoriju augstas detalizācijas topogrāfiskās informācijas centrālajā datubāzē un datu iekļaušana centrālajā datubāzē objektīvi aizņem apmēram divas nedēļas, līdz ar to sadarbībā ar pašvaldībām būtu papildus jāizvērtē, vai projektu sasakņošanai BIS nav nepieciešami aktuālāki augstas detalizācijas topogrāfiskās informācijas dati. VZD uzskata, ka BIS būtu lietderīgi izstrādāt funkcionalitāti, kas ļautu kā fona datus pieslēgt jebkādu pašvaldības rīcībā esošus vektordatus. Tomēr papildus tiek arī norādīts, ka:

Tā kā VZD augstas detalizācijas topogrāfiskās informācijas centrālās datubāzes uzturēšanai nav piešķirti finanšu līdzekļi, šo informāciju VZD sniedz par maksu atbilstoši VZD maksas pakalpojumu cenrādim.

Pašreiz spēkā esošais VZD maksas pakalpojumu cenrādis¹⁸⁸, piemēram, par visas Latvijas teritorijas datiem paredz samaksu 75 000 euro gadā.

Pašvaldības augstas detalizācijas topogrāfisko informāciju uz centrālo datubāzi nodod bez maksas, bet visa informācija no centrālās datubāzes tiek izplatīta tikai par maksu, jo budžeta līdzekļi tās uzturēšanai netiek piešķirti.

Līdzīga situācija ir arī saistībā ar Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūras izplatāmo informāciju, kas arī pamatā tiek izplatīta tikai par maksu¹⁸⁹, tomēr BIS izveides ietvaros Ekonomikas ministrija ir panākusi vienošanos par bezmaksas datu apmaiņu (informācijas tiek saņemta no Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūras, kā arī bez maksas sniedzot pretī aģentūrai nepieciešamo informāciju).

Valsts reģistru informācijas pieejamība zvērinātiem notāriem

Revīzijā konstatēta arī atšķirīga pieeja dažāda veida informācijas sniegšanai no valsts reģistriem zvērinātiem notāriem. Lai gan Ministru kabinets ir pieņēmis zināšanai¹⁹⁰, ka zvērināti notāri, veicot amata darbības, pilda valsts pārvaldes funkcijas un uz tiem ir attiecināma bezmaksas sadarbība, vēl joprojām atsevišķu valsts reģistru informācija zvērinātajiem notāriem tiek sniegta par maksu.

Revīzijā ir konstatēti gadījumi, ka viena un tā paša pakalpojuma saņemšanai pie zvērināta notāra vai bāriņtiesā (teritorijās, kur tāds pakalpojums tiek nodrošināts) ir atšķirīgi nosacījumi valsts reģistros uzkrātās informācijas pieejamībā par maksu vai bez maksas. Piemēram, privātpersonu parakstus uz nostiprinājuma lūguma Zemesgrāmatai var apstiprināt zvērināti notāri, kas no iedzīvotāja bez notāru atlīdzības un valsts nodevas papildus saņem arī samaksu par datu pārbaudi valsts reģistros, un var apstiprināt bāriņtiesas, kas no iedzīvotāja saņem tikai valsts nodevu par pakalpojuma sniegšanu. Tādējādi valsts pārvaldē rodas nevienlīdzīga pieeja, kad vienas un tās pašas informācijas iegūšana vienam un tam pašam mērķim notiek gan par maksu, gan bez maksas.

Tajā pašā laikā revīzijā konstatēti arī gadījumi, kad citas valsts pārvaldes iestādes nodrošina bezmaksas informācijas sniegšanu ne tikai valsts pārvaldes iestādēm, bet arī, piemēram, kredītiestādēm, pamatojoties uz paša datu subjekta piekrišanu savu datu iegūšanai un apskatei, tādējādi neradot iedzīvotājiem nepieciešamību pašiem iegūt šo informāciju un nogādāt kredītiestādē un neradot iedzīvotājam papildu izmaksas par šīs informācijas iegūšanu.

Valsts kontrole jau 2012.gadā norādīja¹⁹¹, ka nav nodrošināta vienota pieeja informācijas zvērinātiem notāriem un tiesu izpildītājiem saņemšanai no Iedzīvotāju reģistra un Nederīgo dokumentu reģistra un ka pastāv normatīvo aktu neievērošanas risks attiecībā uz iestāžu bezmaksas sadarbību. Iekšlietu ministrija ieteikumu ieviešanas gaitā Valsts kontrolei norādīja¹⁹², ka, tiekoties ar Tieslietu ministriju, secināts, ka zvērināti notāri un tiesu izpildītāji ir uzskatāmi par Valsts pārvaldes iekārtas likuma subjektu un līdz ar to uz šīm amatpersonām būtu attiecināma bezmaksas sadarbība. Attiecībā uz zvērinātiem tiesu izpildītājiem tika izdarīti grozījumi normatīvajos aktos, paredzot valsts

Valsts pārvaldē pastāv nevienlīdzība, vieniem un tiem pašiem datiem līdzīgu valsts funkciju veikšanai piekļūstot gan bez maksas, gan par maksu, izmaksas sedzot pēc tam pašām personām.

iestādēm tiesu izpildītājiem nepieciešamo informāciju spriedumu un citu nolēmumu izpildes nodrošināšanai sniegt bez maksas. Attiecībā uz zvērinātiem notāriem šāds lēmums netika pieņemts, norādot, ka jautājums par bezmaksas informācijas sniegšanu notāriem būtu skatāms kompleksi, proti, risinot to visu valsts informācijas sistēmu kontekstā. Iekšlietu ministrija norāda, ka, piemēram, Iedzīvotāju reģistrs ir uzskatāms par lielu informācijas sistēmu, kuras datus izmanto citas valsts informācijas sistēmas un kuram ir ievērojams skaits lietotāju. Lai administrētu, uzturētu un attīstītu šo informācijas sistēmu, nepieciešami ievērojami resursi, kas daļēji tiek segti arī no ieņēmumiem no sniegtajiem maksas pakalpojumiem un valsts nodevu ieņēmumiem, kas dotācijas veidā tiek piešķirti PMLP bāzes izdevumos un novirzīti Iedzīvotāju reģistra administrēšanai, uzturēšanai un attīstībai. Sniedzot bezmaksas pakalpojumus zvērinātiem norātiem, minētie ieņēmumi samazināsies.

Jautājums skatīts arī Ministru kabineta līmenī¹⁹³, kur arī norādīts uz negūtajiem ieņēmumiem bezmaksas informācijas nodrošināšanā zvērinātajiem notāriem un nepieciešamību rast papildu finansējumu reģistru turētājiem šādu neiekasēto ieņēmumu segšanai. Kā revīzijā norādīja¹⁹⁴ Tieslietu ministrija, kas atbild gan par politikas izstrādi publisko reģistru un nekustamā īpašuma valsts kadastra uzturēšanas jomā, gan arī nodrošina zvērināto notāru darbību likumā noteiktajā kārtībā, tad:

Konkrētā uzdevuma saturs skartu valsts budžetu, jo iespējas zvērinātiem notāriem izsniegt ziņas no valsts informācijas sistēmām bez maksas ir pakārtotas atbilstoša finansējuma saņemšanai no valsts budžeta, kompensējot neieņemtus ieņēmumus, kuri nepieciešami valsts informācijas sistēmas uzturēšanai un pilnveidošanai. Jānorāda, ka šāda risinājuma īstenošana ir ārpus ministrijas kompetences un tā risināšanā būtisks ir Finanšu ministrijas viedoklis. Vienlaikus vēršam uzmanību, ka atbilstoši Finanšu ministrijas sniegtajai informācijai citu uzdevumu izpildes sakarā Finanšu ministrija nepiekrīt valsts budžeta ieņēmumu samazināšanai, ja pretim netiek radīti ieņēmumu samazināšanai kompensējošie pasākumi. Ja zvērinātiem notāriem tiek paredzētas tiesības ziņas no valsts informācijas sistēmām saņemt bez maksas, pēc būtības samazināsies valsts budžeta ieņēmumi, ko šobrīd apmaksā personas, kas vērsušās pie zvērināta notāra akta vai apliecinājuma izdarīšanai.

Iedzīvotājiem ir jāmaksā zvērinātiem notāriem par katru personas vai īpašuma datu elektronisku pieprasījumu tiešsaistē (piemēram¹⁹⁵, 1,14 euro par vienas personas datiem Iedzīvotāju reģistrā, 3 euro par vienu nekustamo īpašumu Zemesgrāmatā, 1 euro par katru nekustamo

īpašumu Kadastrā un 6,70 euro par mantojuma atstājēja nekustamajiem īpašumiem Kadastrā). Kā norāda¹⁹⁶ Tieslietu ministrija, tad 2016.gadā zvērinātie notāri vai to pārstāvošā Latvijas zvērinātu notāru padome par dažādas informācijas iegūšanu ir veikuši samaksu kopumā 850 046 apmērā (notāri apmaksā ne tikai valsts nodevas par katras informācijas iegūšanas gadījumu, bet arī dažādas piekļuves rīku un testa datubāzes abonēšanas maksas, pievienotās vērtības nodokli):

- PMLP par informācijas saņemšanu no Iedzīvotāju reģistra 334 160 euro apmērā;
- VZD par informācijas saņemšanu no Kadastra 86 771 euro apmērā;
- TA par informācijas saņemšanu no Zemesgrāmatas 389 115 euro apmērā;
- UR informācijas (komercreģistrs, laulāto mantisko attiecību reģistrs, Biedrību un nodibinājumu reģistrs, Reliģisko organizāciju un to iestāžu reģistrs) atkalizmantotājiem 40 000 euro apmērā.

Tajā pašā laikā ir arī izņēmumu gadījumi, kad notāriem nav jāmaksā par informācijas saņemšanu, t. sk. Iedzīvotāju reģistrā, piemēram¹⁹⁷, veicot personas datu pārbaudi Iedzīvotāju reģistra likumā “Par tautas nobalsošanu un likumu ierosināšanu” paredzētajā paraksta apliecināšanas gadījumā. Bez maksas informācijas iegūšana notiek arī no Nederīgo dokumentu reģistra un Meklējamo personu reģistra.

Kā saistībā ar informācijas bezmaksas pieejamības no valsts reģistriem nepieciešamību norāda¹⁹⁸ Latvijas Zvērinātu notāru padome:

Likums uzliek zvērinātiem notāriem pienākumu veikt datu pārbaudi. Lai arī Latvijas nodokļu maksātāji caur nodokļu, nodevu maksājumiem finansē valsts informācijas sistēmu izveidi, uzturēšanu un attīstību, vēršoties pie zvērināta notāra, viņiem ir atkāroti jāsamaksā par personas un īpašuma datu pārbaudēm valsts informācijas sistēmās, kuras zvērinātam notāram jāveic, izpildot likumos noteiktos pienākumus. Liedzot zvērinātam notāram bezmaksas piekļuvi valsts informācijas sistēmām, tiek sadārdzinātas zvērinātu notāru klientu izmaksas. Līdz ar to nav iespējams paplašināt zvērināta notāra pakalpojumu loku (tai skaitā zvērināta notāra biroja kā vienas pieturas aģentūras funkcionēšanu) daļā, kas saistās ar ziņu saņemšanu no valsts reģistriem, jo Latvijas iedzīvotāju maksātspēja nav tik liela, lai tie izmantotu šādus pakalpojumus.

Iestāžu finansēšanas modeļa maiņa

Arī Informācijas sabiedrības pamatnostādnēs 2014.–2020.gadam saistībā ar publiskās pārvaldes datu atvēršanu citiem lietotājiem jau tiek norādīts, ka nepieciešama arī politikas izstrāde un tiesiskā regulējuma ieviešana publiskās pārvaldes iestāžu finansēšanas modeļa maiņai, lai veicinātu valsts rīcībā esošo datu atkalizmantošanu un kopizmantošanu, pēc iespējas mazinot tiešu atkarību iestāžu pamatdarbības nodrošināšanā no tādiem ieņēmumiem, kas gūti nododot informāciju atkalizmantošanai.

Piemēram, revīzijā tika noskaidrota dažāda VZD uzkrātā informācija, kuru bez maksas vēlētos saņemt citas iestādes:

- augstas detalizācijas topogrāfisko informāciju no centrālās datubāzes BIS vajadzībām, par ko tiek prasīti 75 000 *euro* gadā;
- kadastrālās uzmērīšanas lietas būvvalžu vajadzībām, par ko iedzīvotāji maksā aptuveni 120 000 *euro* (pieņemot, ka viena lieta izmaksā 15 *euro* un tās nepieciešamas gadā vismaz 7000 būvju nodošanai ekspluatācijā un 1000 iesniegumiem par būvju neesamību un jaunbūves reģistrēšanu);
- dažāda veida nekustamo īpašumu dati zvērinātu notāru vajadzībām, par ko notāri ik gadu samaksā 86 771 *euro*.

Līdz ar to VZD no budžeta pārdalāmā summa veidotu aptuveni 281 771 *euro*, kas ir aptuveni 2 % no VZD ikgadējā budžeta (13 020 340 *euro*¹⁹⁹) vai 16 % no informācijas izplatīšanas ieņēmumiem (piemēram, Kadastra informācijas izsniegšana, Adrešu reģistra informācijas izsniegšana, augstas detalizācijas topogrāfiskās informācijas izsniegšana, datu izplatīšanas portāla un ar tīmekļa pakalpēm gūtie ieņēmumi veido aptuveni 1,8 milj. *euro*). Finansējuma pārdale veicinātu efektīvāku datu apmaiņu starp valsts pārvaldes funkciju veicējiem.

Arī zvērinātu notāru maksātā summa veido tikai 2 % no PMLP ikgadējā budžeta (17 082 807 *euro*²⁰⁰) un tikai 1 % no TA ikgadējā budžeta (51 422 272 *euro*²⁰¹).

Pamatnostādnēs tiek norādīts, ka 2014.–2020.gada attīstības plānošanas periodā jāatbalsta aktivitātes, kas nav pretrunā ar definētajiem e-pārvaldes pamatprincipiem, starp kuriem arī norādīts, ka publiskās pārvaldes iestāžu pamatdarbībai nepieciešamais finansējums jāplāno un jānodrošina neatkarīgi no ieņēmumiem, kas var rasties no iestāžu rīcībā esošās informācijas nodošanas atkalizmantošanai vai koplietošanai.

Lai gan konkrēti tālāk veicamie pasākumi un uzdevumi šajā sakarā pamatnostādnēs vairs netiek norādīti, par e-pakalpojumu un digitālā satura pieejamību un attīstību kopumā atbild VARAM. Arī VARAM

Lai gan politikas līmenī jau tiek norādīts uz nepieciešamību mainīt finansēšanas modeli šīm iestādēm, faktiskas rīcības VARAM darba plānos šajā jomā vēl netiek plānotas.

2014., 2015., 2016. un 2017.gada darba plānā²⁰² konkrētākas rīcības un uzdevumi šajā jomā netika identificēti.

Kā revīzijā norādīja VARAM, ārpus revīzijā apskatītā perioda (2015.-2016.gads) 2017.gada februārī VARAM iniciējis starpinstitūciju darba grupas izveidi, kurai tika doti uzdevumi gan izvērtēt valsts pārvaldes iestāžu iesniegto un ministrijas apkopoto sarakstu ar identificētajiem maksas pakalpojumiem, ko savstarpēji sniedz un saņem valsts tiešās pārvaldes iestādes, gan atbilstoši izvērtējuma rezultātiem sagatavot sarakstu ar datu apmaiņas pakalpojumiem, par kuru sniegšanu tiešās valsts pārvaldes iestāžu savstarpējie norēķini ir jāsamazina vai jāatceļ. VARAM ir apzinājis, ka kopumā 88 valsts budžeta iestādes savstarpēji sniedz datu apmaiņas maksas pakalpojumus, un sagatavojis priekšlikumus par iespējām atcelt maksu noteiktām pakalpojumu grupām, kas tiks izskatīti Informācijas sabiedrības padomē.

Savukārt attiecībā uz atvērtajiem datiem, ārpus revīzijā apskatītā perioda (2015.-2016.gads), 2017.gada 27.aprīlī VARAM organizēja tikšanos starp VZD un nozares pārstāvjiem (Latvijas atvērto tehnoloģiju asociācijas un Latvijas informācijas un komunikācijas tehnoloģiju asociācijas pārstāvjiem). Sanāksmē tika panākta vienošanās, ka nozare sniedz finanšu aprēķinus par ieguvumiem valsts budžetā, ja tiktu atvērta Adrešu reģistra datu kopa.

VARAM norāda, ka²⁰³:

Regulāri risinot jautājumu par prioritāri atveramajām datu kopām, vienlaikus tiks aktualizēts jautājums par attiecīgo datu kopu finansēšanas modeli un tā maiņas iespējām, VARAM sadarbībā ar nozares asociācijām un datu pārziņiem var identificēt finansējuma apmēru un finansēšanas modeļa maiņas ietekmi, nododot to izvērtēšanai Ministru kabinetam.

Ja, atverot konkrētas datu kopas, ieņēmumi valsts budžetā no uzņēmumu nomaksātajiem nodokļiem ir lielāki kā iestādes norādītie ieņēmumi no informācijas nodošanas par maksu, tad valstij ir izdevīgāk attiecīgos datus nodot publiskai lietošanai. Līdz ar to arī mainīsies iestāžu finansēšanas modelis, novirzot tiešās budžeta dotācijas valsts iestādēm nevis gūstot ieņēmumus pašām no informācijas nodošanas iedzīvotājiem un komersantiem.

Darbs ar prioritāro datu kopu atvēršanu organizējams pakāpeniski, tas ir – vismaz divās kārtās, katrā kārtā identificējot pieprasītākās datu kopas, veicot nepieciešamo

procesu analīzi, izpēti un aprēķinus, tādējādi izstrādājot divus informatīvos ziņojumus par prioritāri atveramajām datu kopām. Sadarbību ar nozari paredzēts turpināt, kā arī informatīvajos ziņojumos vērst uzmanību, ka, lai atvērtu konkrētas datu kopas, ir nepieciešama to finansēšanas modeļa maiņa.

Ieteikumi

Lai veiktu mērķtiecīgu valsts informācijas sistēmu pieslēgšanu Valsts informācijas sistēmu savietotājam, tādējādi veicinot vienotu un uzticamu informācijas apmaiņas vidi, izstrādāt ilgtermiņa pasākumu plānu un noteikt prioritāro secību, kādā valsts informācijas sistēmas nodrošinās datu apmaiņu, izmantojot savietotāju.

Lai veicinātu savietotāja darbības nepārtrauktību un klientorientētu sadarbību ar iestādēm savietotāja izmantošanā, pilnveidot uzraudzību pār VRAA pieteikto incidentu apstrādi un novēršanu atbilstoši noteiktajiem reakcijas laikiem. Izstrādāt kārtību, kādā VRAA sadarbojas ar iestādēm, ja noteiktā laikā nav iespējams noskaidrot problēmas cēloni (VRAA vai iestādes IKT resursi) un to novērst.

VARAM iniciēt jautājuma par bezmaksas datu izplatīšanas veicināšanu un ar to saistītā finansēšanas modeļa maiņu izskatīšanu starpnozaru līmenī Informācijas sabiedrības padomē, tādējādi veicinot “tikai vienreiz” principa ieviešanu valsts informācijas sistēmas uzkrāto datu izplatīšanai valsts pārvaldē bez maksas.

4. Vai iestādes nodrošina “tikai vienreiz” principa ievērošanu?

4.1. Vai iestādes atkārtoti prasa iesniegt informāciju iedzīvotājiem pakalpojumu sniegšanai?

Iestādes atsevišķu pakalpojumu sniegšanai pieprasa personām iesniegt valsts pārvaldē jau uzkrātu informāciju.

Pozitīvi vērtējama iestāžu iniciatīva organizēt un veidot jaunas datu apmaiņas, lai mazinātu personām radīto administratīvo slogu, tomēr vēl joprojām atsevišķu pakalpojumu sniegšanai persona pilda “kurjera” funkciju, iegūstot informāciju vienā iestādē un iesniedzot citā iestādē. Aptuveni 32 % valsts un pašvaldību iestāžu pakalpojumu aprakstos portālā www.latvija.lv tiek norādīta nepieciešamība iesniegt informāciju, kura valsts pārvaldē ir uzkrāta.

Iemesli tam, neskatoties uz mūsdienu informācijas tehnoloģiju iespējām, ir gan pašu iestāžu neaktualizēti normatīvie akti attiecībā uz noteikta veida dokumentācijas obligātu iesniegšanu, gan tas, ka datu apmaiņa nav izveidota, (trūkst resursu, novecojušas tehnoloģijas, mazi pakalpojumu apjomi vai vienkārši līdz šim par to nav domāts), gan iespēja saņemt pakalpojumu īsākā termiņā, gan samaksas pieprasīšana par datu izsniegšanu, gan arī tas, ka iestādes var nezināt par noteikta veida datu uzkrāšanu citās iestādēs.

Tas, ka iestādēs informācija nav uzkrāta automatizētā elektroniskā veidā, nav arguments, lai šo informāciju pieprasītu no personas. Jāvērtē šādas informācijas pieprasīšana no citām iestādēm kaut vai elektroniskas e-pasta sarakstes veidā. Arī apstāklis, ka iestādēm pakalpojumu sniegšanai noteiktajos termiņos dažkārt ir vieglāk un ērtāk pieprasīt informāciju no personas, nevis no otras iestādes, kā arī viena veida informācijas dažādi aprites veidi, neliecina par labu valsts iestāžu sadarbības modeli un optimālāko sadarbības un datu apmaiņas veidu izvēli.

Revīzijā izlasē iekļautās iestādes aktīvi rīkojas un vairāku veidu informācijas iegūšanai ir jau izveidotas datu apmaiņas ar citām iestādēm, rezultātā neprasot informāciju no pašām personām. Piemēram, iestādes šādā veidā iegūst informāciju no PMLP par personu datiem, no Izglītības un zinātnes ministrijas iegūst informāciju par bērnu mācīšanos vispārējās izglītības iestādēs, no Valsts darba inspekcijas par darbā notikušiem nelaimes gadījumiem, no VZD un TA par nekustamajiem īpašumiem un to īpašniekiem, no UR par juridisko personu datiem, no Iekšlietu ministrijas Informācijas centra par sodāmības datiem, no VID par noteikta veida ienākumiem un gada pārskatiem, no Ceļu satiksmes drošības direkcijas par transportlīdzekļiem un to īpašniekiem u. c.

Atbilstoši valsts pārvaldes pakalpojumu portālā (www.latvija.lv) vai iestādes mājaslapā (ja www.latvija.lv iestādes pakalpojumi nebija uzskaitīti) norādītajai informācijai revīzijā apmeklētās iestādes sniedz 538 pakalpojumus. Izvērtējot norādīto informāciju par pakalpojumu saņemšanai iestādēs iesniedzamajiem dokumentiem (atbilstoši www.latvija.lv lietošanas noteikumiem²⁰⁴ pakalpojuma turētājs ir atbildīgs par portālā publicētajiem e-pakalpojumiem un “Pakalpojuma katalogā” pieejamajiem pakalpojumu aprakstiem), tika konstatēts, ka 87 pakalpojumu saņemšanai iestādēs jāiesniedz dokumenti, kas ir citu valsts iestāžu rīcībā. Revīzijā izlases kārtībā tika izvērtētas 21 pakalpojuma 508 lietas, konstatējot, ka lietas satur personu iesniegtus citu iestāžu dokumentus (detalizētāku informāciju skatīt 1. pielikumā).

Kā dokumentu pieprasīšanas pamatojumi tiek norādīti dažādi iemesli:

- informācijas iesniegšana kā obligāta paredzēta normatīvajos aktos vai citās iekšējās procedūrās, lai gan valsts pārvaldē ir arī attiecīgi elektroniski reģistri vai tā ir pieejama publisku reģistru veidā internetā. Iestādes šādā veidā, piemēram, pamato Zemesgrāmatas apliecību un Zemesgrāmatā reģistrētu ilgtermiņa nomas līgumu iesniegšanu, Iepirkuma uzraudzības biroja mājaslapas izdrukas par publisko iepirkumu paziņojumiem un lēmumiem iesniegšanu, laulības apliecību kopiju iesniegšanu, paziņojuma par advokātu biroja reģistrēšanu iesniegšanu, darba devēju (t. sk. valsts un pašvaldības iestāžu) izziņas, BIS uzkrājamās informācijas iesniegšanu, valsts nodevas samaksu apliecinošo dokumentu iesniegšanu u. c. Daudzos gadījumos pietiktu ar attiecīgo pakalpojumu regulējošo normatīvo aktu aktualizēšanu, vairs neparedzot attiecīgu dokumentu iesniegšanu;
- valsts pārvaldē neesoši elektroniski vai centralizēti reģistri, kur būtu iespējams iegūt iestādei nepieciešamo informāciju. Šādā veidā, piemēram, tiek pamatota profesionālās izglītības iestādēs, koledžās vai augstskolās studējošo personu un izmaksāto stipendiju datu pieprasīšana, augstskolu un dažādu mācību centru

Iestādes daudzos gadījumos aktīvi rīkojas un arī pašas meklē iespējas datus iegūt elektroniski reģistru pārziņiem, neprasot to iesniegt personām.

Galvenie dokumentu pieprasīšanas iemesli pārējos gadījumos:

- normatīvā akta prasība;
- neesoši reģistri;
- neizveidoti savienojumi;
- ātrāki pakalpojumu termiņi;
- samaksas pieprasīšana.

izsniegto diplomu un sekmju izrakstu pieprasīšana, valsts un pašvaldības iestāžu pirmpirkuma tiesību atteikumu lēmumu pieprasīšana, atsevišķu būvvalžu rīcībā esošo dokumentu pieprasīšana (BIS pamatā ir izveidota atbilstoša funkcionalitāte, tomēr būvvaldēs tā tiek izmantota dažādā intensitātē), valsts valodas prasmes apliecinājumu pieprasīšana u. c. Šajos gadījumos valsts pārvaldē būtu jāvērtē, vai turpmāk nebūtu lietderīgi veidot un uzturēt šādus elektroniskus reģistrus informācijai, kas nepieciešama vairākām iestādēm;

- nav vēl izveidoti atbilstoši tehniskie risinājumi (savienojumi) prasītās informācijas iegūšanai elektroniskā formā no citām iestādēm, lai gan valsts pārvaldē ir arī attiecīgi elektroniski reģistri, kur informācija tiek uzkrāta. Iestādes šādā veidā, piemēram, pamato, nodokļu (t. sk. nekustamā īpašuma) samaksas vai parāda termiņa atlikšanas izziņu pieprasīšanu, izglītības iestāžu izziņu par bērnu mācīšanos pieprasīšanu, invaliditātes faktu apstiprinošo dokumentu pieprasīšanu, tiesas lēmumu pieprasīšanu, Zemesgrāmatas datu pieprasīšanu u. c. Šajos gadījumos iestādēm nepieciešams veikt pārrunas ar attiecīgu reģistru turētājiem par piekļuves tiesību vai datu apmaiņas nodrošināšanu;
- iestāde pati noteiktos termiņos pieprasa vai saņem vajadzīgo informāciju no citām iestādēm, tomēr pakalpojuma saņēmējs var arī pats brīvprātīgi iesniegt šos dokumentus, tādējādi paātrinot pakalpojuma sniegšanas un lēmuma pieņemšanas termiņus. Līdzīgi vairāki dokumenti personām jau ikdienā ir pieejami un to uzrādīšana vai iesniegšana pēc iestāžu domām personām nesagādājot papildu slogu, bet vajadzības gadījumā arī pašas iestādes šos datus var pieprasīt. Šādā veidā, piemēram, personas iesniedz VSAA un VID izziņas par legāliem iztikas avotiem un parādu neesamību, lēmumus par fizisko personu datu apstrādes un komercdarbības reģistrāciju, noteiktas komercdarbības veida veikšanas atļaujas (licences), pašvaldību lēmumus par nekustamo īpašumu adresēm, nosaukumiem, lietošanas mērķiem, invaliditātes vai pensionāru apliecības u. c. Šajos gadījumos iestādes bieži pēc tam arī pašas prasa/iegūst šo informāciju no atbildīgajām iestādēm un pēc tam nepieciešamības gadījumā veic attiecīgas korekcijas;
- par informācijas sniegšanu pašai iestādei tiek pieprasīta samaksa, līdz ar to dokumentus pieprasa no pašām personām. Šādā veidā, piemēram, Latvijas Nacionālais arhīvs prasa samaksu par arhīva izziņu izsniegšanu (valsts nodevas objekts).

Dažādo dokumentu pievienošana pakalpojumu iesniegumiem arī apgrūtina šādu pakalpojumu elektronizāciju, jo ir nepieciešama papildu funkcionalitāte dokumentu pievienošanai un to autentiskuma apliecināšanai.

Tajā pašā laikā, salīdzinot dažādu iestāžu pieredzi un praksi, identificējama arī tāda informācija vai dokumenti, ko viena iestāde iegūst pati, bet cita iestāde to prasa no personām (detalizētus piemērus skatīt 1. pielikumā), kas var norādīt uz risku, ka pašas iestādes ne vienmēr spēj uzzināt, kādi dati valsts pārvaldē tiek uzkrāti:

- personas iesniedz PMLP izziņas no izglītības iestādēm un PMLP papildus telefoniski vai pa e-pastu pārbauda informāciju Izglītības kvalitātes valsts dienestā, savukārt VSAA līdzīgus datus saņem elektroniski no Valsts izglītības informācijas sistēmas;
- personas iesniedz PMLP invaliditātes informāciju un PMLP risina sarunas ar Veselības un darbaspēju ekspertīzes ārstu valsts komisiju, bet VSAA šādu informāciju elektroniski jau iegūst;
- personas PMLP iesniedz VID uzkrāto informāciju vai PMLP to pieprasa elektroniski pati VID, bet LAD līdzīga veida informāciju VID reģistros atsevišķos gadījumos pārbauda paši;
- persona iesniedz PMLP nekustamā īpašuma nodokļa samaksu apliecināšanu informāciju (PMLP tikai risina sarunas ar Rīgas domi par šādas informācijas elektronisku iegūšanu), savukārt TA šādu informāciju elektroniski jau iegūst no pašvaldībām, kā to paredz likums "Par nodokļiem un nodevām", kā arī VRAA portālā www.latvija.lv nodrošina pat atsevišķu e-pakalpojumu²⁰⁵, kurā var redzēt personai piederošos nekustamos īpašumus un nenomaksāto nekustamā īpašuma nodokļa summu;
- personas iesniedz tiesas lēmumus VZD, bet UR šos datus iegūst elektroniski no Tiesu informācijas sistēmas;
- personas dažādus pašvaldību lēmumus par nekustamajiem īpašumiem iesniedz zemesgrāmtā un UR, bet VZD atsevišķus līdzīgus lēmumus saņem arī tieši no pašvaldībām.

Informācijas elektroniska uzkrāšana un drukāšana papīra formā

Izvērtējot pakalpojumu lietas iestādēs, tika konstatēts, ka atsevišķos gadījumos lietām tiek pievienotas izdrukas gan no pašas iestādes informācijas sistēmas, gan citām apskatītajām sistēmām (atsevišķos gadījumos tās pat vēl papildus parakstot kā izziņu). Šādā veidā, piemēram, tiek izdrukāti apskatītie fizisko personu dati, uzņēmumu dati, sodāmības dati, nekustamo īpašumu dati, mācīšanās dati izglītības iestādē, e-pastu izdrukas par papildu pieprasīto informāciju, pašas iestādes sagatavotie lēmumi un vēstules u. c. Kā iemesli šādai rīcībai minami gan darbinieku pieradums tā darīt, gan vēlēšanās saglabāt redzamu pierādījumu par paveikto darbu, gan iekšējo iestāžu procedūru prasības, gan elektronisku dokumentu arhīvu vai elektroniskas ārējās informācijas saglabāšanas neesamība (izmantotās informācijas negrozīta nepieejamība pēc kāda laika).

Valsts pārvaldē nav vienotas pieejas un viena veida informāciju dažas iestādes iegūst pašas elektroniski, bet citas pieprasa no personām.

Atsevišķas iestādes citos reģistros iegūto informāciju izdrukā un uzkrāj papīra failos, savukārt citās iestādēs šī apskatītā informācija tiek uzglabāta elektroniski vai par pārbaudi tiek veikta tikai atzīme darba dokumentos.

Tajā pašā laikā citās iestādēs tiek veidoti elektroniski dokumentu arhīvi, kuros tiek skenēti un glabāti gan visi no personām saņemtie dokumenti (vieglāka to aprīte un nepārtraukta pieejamība plašākam darbinieku lokam, ne tikai pašā iestādē, bet arī ārpus tās), gan arī pašu darbinieku papildus iegūtā informācija (gan dokumenti elektroniskā formā, gan datoru ekrānuzņēmumi). Atsevišķos gadījumos, piemēram, TA pat normatīvā akta līmenī tiek norādīts²⁰⁶, ka elektroniski saņemtie dokumenti tiek glabāti tikai elektroniski un tie nav jādrukā un jāpievieno nekustamā īpašuma lietai, kā arī no papīra formas elektronisko dokumentu veido, ievērojot Arhīvu likuma prasības. TA novērojama arī tāda prakse, ka uz pašas personas iesnieguma tiek veikta darbinieka atzīme par to, ka ir apskatīti dati noteiktos ārējos reģistros, kurā datumā tas izdarīts, kāda bija apskatīto datu vērtība un veikts darbinieka paraksta apliecinājums par šo darbību, nekādus papildus dokumentus par to nedrukājot un nesaglabājot.

Par minētajiem konstatējumiem iestādes revīzijā tika informētas atsevišķi, norādot uz nepieciešamību pārvērtēt šādas prakses nepieciešamību un lietderību, jo lieka elektroniski iegūtas informācijas drukāšana prasa papildu resursus gan drukāšanai, gan arī pēc tam šīs informācijas uzglabāšanai.

4.2. Vai iestādes uztur aktuālu informāciju par pakalpojumu sniegšanai nepieciešamajiem dokumentiem?

Iestādes atsevišķos gadījumos pašas laikus neaktualizē savu sniegto pakalpojumu aprakstus un turpina lūgt iesniegt to rīcībā jau esošu informāciju.

Arī normatīvie akti atsevišķos gadījumos rada neviennozīmīgu situāciju, no vienas puses paredzot ciešu iestāžu sadarbību un valsts pārvaldē jau uzkrātās informācijas apmaiņu, bet, no otras puses dažkārt vēl joprojām personām uzdodot pakalpojumu saņemšanai iesniegt valsts pārvaldē jau uzkrātu informāciju. Tas norāda uz nepilnībām normatīvo aktu projektu saskaņošanā un informācijas trūkumu par to, kas valsts pārvaldē ir uzkrāts.

Normatīvajos aktos paredzētie iesniedzamie dokumenti tiek iesniegti lieki

Pakalpojumu aprakstu neaktualitāte

Valsts pārvaldes iekārtas likums kopš 2016.gada jau skaidri nosaka²⁰⁷, ka valsts pārvaldes pakalpojumu portāls ir www.latvija.lv un tajā ir ievietots pakalpojumu katalogs ar aktuālo informāciju par visiem valsts pārvaldes sniegtajiem pakalpojumiem (tomēr ir paredzēts pārejas periods, un iestādēm tas jānodrošina ne vēlāk kā līdz 2018.gadam).

Revīzijā tika konstatēts, ka atsevišķos gadījumos laikus nav aktualizēts pakalpojumu portālā vai iestādes mājaslapā publicētais pakalpojuma apraksts un norādītā iesniedzamā informācija, kas var maldināt klientus un likt tiem iesniegt liekus un nevajadzīgus dokumentus, kas jau ir pašas iestādes rīcībā.

Šādā veidā, piemēram, personām neaktuālos aprakstos tiek norādīta nepieciešamība iesniegt tādus dokumentus kā apliecinājumus par darbā notikušu nelaimes gadījumu vai arodslimību, dažādu Kadastra sistēmas informāciju kā kadastrālās uzmērīšanas lietas, zemes robežu plāni, izziņas par kadastrālo vērtību, nekustamā īpašuma nodokļa samaksas apliecinājumus, tiesas nolēmumus, pašas iestādes citas struktūrvienības izsniegtas atļaujas (detalizētāku informāciju skatīt 2. pielikumā).

Normatīvo aktu neaktualitāte un pretrunas

Bez pašu pakalpojumu aprakstiem nepieciešams aktualizēt arī to sniegšanu regulējošos normatīvos aktus, kuros arī paredzēta noteikta veida dokumentu iesniegšanu, radot neviennozīmīgu attieksmi un pretrunas pat normatīvo aktu līmenī – no vienas puses, tiek paredzēta iestāžu sadarbība un informācijas savstarpēja apmaiņa, no otras puses, vēl joprojām tiek paredzēta dokumentu iesniegšana pašām personām.

Ja fizisko personu datu aizsardzības normatīvie akti tiešā veidā šādi nekonfliktē ar valsts pārvaldes iekārtas likuma prasībām par datu apmaiņas veicināšanu atkārtotas informācijas pieprasīšana vietā, bet tikai uzliek papildu pienākums tās organizēšanā un nepieciešamības novērtēšanā, tad cita situācija ir ar konkrētu pakalpojumu sniegšanu regulējošajiem normatīvajiem aktiem (pamatā MK noteikumi), kuros nereti tiek paredzēta citu valsts iestāžu rīcībā jau esošas informācijas pieprasīšana tieši no privātpersonām (nevis tās iegūšana pašu spēkiem no citas iestādes), piemēram:

- Ministru kabineta 2015.gada 24.maija noteikumi Nr.320 “Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība pasākumā “Atbalsts ieguldījumiem ar lauksaimniecību nesaistītu darbību radīšanā un attīstīšanā” atklātu projektu iesniegumu konkursu veidā” paredz, ka pretendentiem LAD jāiesniedz arī zemesgrāmatā

Arī iestāžu pakalpojumu apraksti dažkārt paredz iesniegt dokumentus, kas jau ir iestādes rīcībā vai šie dati iestādei ir publiski pieejami.

Pretrunas normatīvo aktu līmenī – no vienas puses, vispārīgie normatīvie akti paredz iestādēm pašām iegūt informāciju, bet, no otras puses, konkrētus iestāžu pakalpojumus regulējošie normatīvie akti paredz informācijas iesniegšanu pašām personām.

reģistrēta ilgtermiņa nomas līguma kopija, izdrukas no Iepirkumu uzraudzības biroja mājaslapas par iepirkumiem, būvatļaujas kopiju (revīzijas veikšanas laikā LAD veica grozījumus normatīvajā aktā, vairs neparedzot iesniegt Iepirkumu uzraudzības biroja mājaslapā publicēto informāciju);

- Ministru kabineta 2014.gada 30.septembra noteikumi Nr.601 "Pagaidu uzglabāšanas noteikumi" paredz, ka pretendenti iesniedz VID arī dokumentu, kas apliecina, ka pagaidu uzglabāšanas vieta atrodas tās personas īpašumā, kura pieprasa atļauju;
- Ministru kabineta 2014.gada 2.septembra noteikumi Nr.529 "Ēku būvnoteikumi" paredz, ka persona, ierosinot jebkura veida būvniecību, iesniegumam pievieno arī īpašuma, valdījuma vai lietojuma tiesību apliecinājošus dokumentus.

Citi piemēri norādīti arī 1. pielikumā un ziņojuma 4.1.nodaļā. Šādi pakalpojumu noteikumi nav vienmēr pieņemti pirms daudziem gadiem, kas norādītu tikai uz aktualizācijas problēmu – šādi noteikumi tiek pieņemti vēl joprojām, kad valsts pārvaldē aktīvi tiek domāts par atkārtotas informācijas pieprasīšanas un administratīvā sloga mazināšanu. Tas var liecināt gan par pašu iestāžu neieinteresētību mainīt gadiem darbojošos iekšējos procesus, gan par nepietiekamu VARAM un citu atbildīgo iestāžu darbību normatīvo aktu saskaņošanas procesā, jo netiek skaidri un stingri norādīts par kādas normatīvo aktu projektā plānotas no iedzīvotājiem atkārtoti pieprasāmās informācijas pieejamību jau pašā valsts pārvaldē.

4.3. Vai iestāde veicina izziņu papīra formā izsniegšanas apjomu samazināšanu iesniegšanai citās iestādēs?

Lai gan valsts pārvaldē resursi tiek tērēti plaša e-pakalpojumu klāsta izveidei un informāciju no iestādēm var iegūt elektroniskā veidā, personas informācijas saņemšanai vēl joprojām dodas klātienē uz iestādēm un pieprasa izziņas papīra formā, iestādēm neanalizējot, kādam nolūkam papīra izziņa tiek pieprasīta. Revīzijā iekļautajās iestādēs gadā kopā gan par maksu, gan bez maksas šādā veidā tiek izsniegtas 1 678 022 dažādas izziņas, izdrukas vai paziņojumi, no kuriem papīra formā tiek izsniegtas 618 568 jeb 37 % izziņu. Līdz ar to netiek veicināta atdeve no e-pakalpojumiem ieguldītājiem

Netiek detalizēti analizēti papīra izziņu izsniegšanas iemesli un iespējas to sniegt uzreiz pašai iestādei.

resursiem, kā arī netiek veicināta administratīvā sloga samazināšanu valsts pārvaldē kopumā.

Krasi atšķirīgā iestāžu pieeja informācijas sniegšanā par maksu vai bez maksas, personai saņemot informāciju pašai par sevi, norāda uz vienotas valsts pieejas un konsekvences trūkumu.

Vienotas pieejas trūkums vērojams arī e-pakalpojumos sagatavotās informācijas apstiprināšanā – informācija tiek sniegta informatīviem nolūkiem un nav izmantojama tālāk kā dokuments, parakstīta ar e-parakstu vai pat automātiski apstiprināta ar e-zīmogu. Tas norāda uz nepietiekamo informācijas tehnoloģiju iespēju izmantošanu un labās prakses centralizētu un vienotu izplatīšanu iestāžu starpā, organizējot elektronisko risinājumu attīstību vienā virzienā.

Personas var iepazīties ar iestāžu rīcībā esošo informāciju vai pieņemtajiem lēmumiem, izmantojot valsts pārvaldes pakalpojumu portālā (latvija.lv) vai pašu iestāžu mājaslapās pieejamos e-pakalpojumus, vai arī pieprasot iestādēm informāciju papīra izziņu formā.

Katra iestāde informācijas uzkrāšanā un apmaiņā var būt iesaistīta divējādi – gan kā pakalpojuma sniedzēja, kas pieprasa citas iestādes informāciju, gan kā savas uzkrātās informācijas sniedzēja gan citām valsts iestādēm, gan pašām personām pēc to pieprasījuma dažādu izziņu un izdruku veidā. Revīzijā pārbaudītās iestādes šādas izziņas pašām personām sniedz dažādā veidā (detalizētāku informāciju skatīt 3. pielikumā):

- VSAA, NVA, VID un LAD visos gadījumos informāciju personām sniedz bez maksas, neatkarīgi no pakalpojuma sniegšanas skaita vai tā pieprasīšanas un saņemšanas kanāla (klātienē, pa pastu, pa e-pastu vai e-pakalpojumā);
- TA, VZD un PMLP personas var bez maksas elektroniskā veidā ar e-pakalpojuma starpniecību iepazīties ar saviem datiem un šo informāciju arī saglabāt, tomēr tā ir informatīva rakstura informācija bez paraksta vai citiem apstiprinošiem rekvizītiem (piemēram, www.latvija.lv pieejamajā e-pakalpojumā lietotājam ir jāapstiprina iepazīšanās ar tā lietošanas noteikumiem, ka iegūtajiem datiem ir tikai informatīvs raksturs un tie nav paredzēti izmantošanai kā dokuments). Savukārt klātienē šādu informāciju

Iestādes par pašu personu uzkrāto informāciju sniedz dažādos veidos – gan neierobežotu reižu skaitu bez maksas, bez maksas tikai divas reizes gadā vai vienmēr par maksu.

persona personas bez maksas var iegūt vienu vai divas reizes gadā, pārējos gadījumos gan par neapliecinātu datorizdruku, gan apstiprinātu izziņu maksājot samaksu. Personas faktiski bez iestādes darbinieku iesaistes nevar pats automātiski no sistēmas sagatavot juridiski derīgu elektronisko izziņu. TA norāda, ka saskaņā ar Zemesgrāmatu likuma 114.pantu Valsts vienotā datorizētā zemesgrāmata ir vienīgā datorizētā zemesgrāmata, kura satur juridiski atzītu informāciju. Savukārt VZD skaidro²⁰⁸:

Bez maksas informatīva rakstura informācija personām tiek sniegta, lai nodrošinātu to informētību atbilstoši Valsts informācijas sistēmu likuma un Fizisko personu datu aizsardzības likuma prasībām, pie tam šī informācija no Kadastra tiek sniegta tiešsaistē automatizēti, tāpēc arī šāda izdruka nesatur nekādus Dokumentu juridiskā spēka likuma noteiktos rekvizītus (personu informēšanas mērķim tas ir pietiekoši). Savukārt, lai personas varētu to izmantot kā dokumentu, tam nepieciešams juridisks spēks un VZD darbinieku manuāls darbs dokumentu atbilstošai izveidei un noformēšanai (tā kā VZD valsts budžeta līdzekļi tam netiek paredzēti, tad šāda informācija tiek sniegta kā maksas pakalpojums).

- UR izziņas personām pamatā visos gadījumos sniedz tikai par maksu, neatkarīgi no to pieprasīšanas vai izsniegšanas veida (gan e-pakalpojumos, gan klātienē papīra formā, gan elektroniski parakstītas utt.), bez maksas izziņas sniedzot tikai valsts un pašvaldības iestādēm. E-pakalpojumu rezultātā sistēma automātiski, bez darbinieku iesaistes ģenerē elektronisko izziņu ar elektronisko zīmogu, kas dokumentam nodrošina²⁰⁹ juridisko spēku un apliecina datu ticamību un atbilstību iestādes reģistros ierakstītajai informācijai.

Kopumā ir noteikts, ka valsts pārvalde pakalpojumu sniegšanu organizē²¹⁰ elektroniski, ja tas ir iespējams un lietderīgi, un Ministru kabinets līdz 2017.gada 1.jūlijam noteiks kārtību par valsts pārvaldes pakalpojumu elektronizāciju un e-pakalpojumu pieejamību. VARAM vērš uzmanību, ka, motivējot iestādes nodrošināt elektronisku izziņu, tas bremzēs starpiestāžu datu apmaiņas iniciatīvu un veicinās tieši iedzīvotāja iesaisti informācijas nodošanā no vienas iestādei citā, tādējādi “pastnieka funkciju” pārceļot uz digitālo vidi un pēc būtības nerisinot iestāžu savstarpējās izmantošanu.

Tomēr informācijas saņemšanas apjomi papīra un elektroniski parakstītā formā iestādēs būtiski atšķiras no e-pakalpojumu veidā iegūtās informācijas, lai gan kopumā elektroniska informācijas aprīte ir lētāka:

Citās iestādēs dominē izziņu izsniegšana papīra formā, citās tieši elektroniskā formā, tomēr ne vienmēr elektroniski iegūtā informācija ir ar juridisku spēku un izmantojama kā dokuments.

- VSAA kopumā divas reizes vairāk dominē tieši papīra formas izziņas, pie tam šī starpība ir vairāku simtu tūkstošu papīra formas izziņu gadā. Arī UR klātienē, pa pastu vai e-pastu pieprasītās izziņu skaits 20 reizes pārsniedz e-pakalpojumos pieprasītās izziņas, tomēr šeit starpība ir tikai daži desmiti tūkstoši. Līdzīgi arī VZD informācija papīra formā vairākas reizes vēl pārsniedz ar e-pakalpojumu izplatītās informācijas apjomu, tomēr pēc jaunu e-pakalpojumu ieviešanas 2015.gadā to popularitāte 2016.gadā ļoti strauji aug;
- TA un PMLP kopumā elektroniskā e-pakalpojuma informācija ir četras līdz piecas reizes populārākā par papīra formas izziņām;
- NVA un LAD atsevišķus automatizētus e-pakalpojumus informācijas vai izziņas iegūšanai nepiedāvā (ir iespēja iegūt tikai elektroniski parakstītu izziņu uz e-pastu).

Nevienā iestādē detalizēta uzskaitē par izziņu adresātiem netiek veikta un iestādēm precīza informācija par izziņu tālāko ceļu nav pieejama. Tomēr, pēc iestāžu domām, galvenie iemesli vēl joprojām lielajai papīra formas izziņu popularitātei ir, ka:

- ne visām personām ir pieejama e-vidē, t. sk. internetbanka vai e-paraksts, lai autorizētos e-pakalpojumiem;
- papīra formas un oficiāli apstiprinātas izziņas tiek pieprasītas iesniegšanai ārvalstu iestādēs (t. sk. uzreiz tulkotas citās valodās);
- personas izvēlas papīra formas izziņas iesniegšanai kredītiestādēs, lai gan tām pašām bieži arī ir piekļuve iestāžu reģistriem (bet tā ir personu izvēle pieprasīt un iesniegt šo informāciju pašiem, kā arī kredītiestādēm, atšķirībā no personām, informācijas iegūšana dažkārt ir par maksu);
- dokumenti tieši papīra formā tiek iesniegti tiesās, maksātnespējas pieteikšanai un tamlīdzīgos gadījumos, kur svarīgi dažādi juridiski pierādījumi;
- dokumenti tiek iesniegti darba devējam vai citām iestādēm, kas nav valsts iestādes un kurām ir apgrūtināta piekļuve valsts iestāžu informācijai;
- atsevišķi e-pakalpojumi personām un datu apmaiņas risinājumi ar citām iestādēm tika veidoti un to darbība tika uzsākta tikai 2015.gadā, līdz ar to patiesais ieguvums būs vērtējams tikai nākamajos gados.

Ieteikums

VARAM sadarbībā ar ministrijām un Valsts kanceleju apzināt jomas, kurās pakalpojumu saņemšanai tiek prasīta informācija no personas, kā arī apzināt iestādēs vēl joprojām aktīvi pieprasāmo izziņu izsniegšanas mērķus un identificēt neizveidotās datu apmaiņas un to iemeslus, paredzot rīcības plānu situācijas risināšanai.

5. Vai pašvaldības nodrošina “tikai vienreiz” principa ievērošanu būvniecības procesā?

5.1. Vai būvvaldes izmanto Būvniecības informācijas sistēmu vai citās sistēmās esošos datus?

Būvvaldes funkciju realizēšanā ir nozīmīgi saņemt datus no citām iestādēm, kā arī citām iestādēm ir būtiski būvvalžu rīcībā esošie dati. Lai gan Būvniecības informācijas sistēma ir nodota lietošanā visām būvvaldēm, sistēmas izmantošanas līmenis ir ļoti dažāds, vienā būvvaldē sistēmā tikai un vienīgi reģistrējot pasūtītāja iesniegumu, citā – līdz pat lēmuma izsniegšanai elektroniskā veidā. Šobrīd Būvniecības informācijas sistēma neaptver visu nepieciešamo informāciju, un tajā nav integrēti visi nepieciešamie reģistri būvvalžu darbam, līdz ar to būvvaldes darbā izmanto paralēli vēl vairākās citas informācijas sistēmas, lieki tērējot administratīvos resursus.

Būvniecības informācijas sistēma

Efektīvu informācijas apmaiņu un nepieciešamību pašām personām iesniegt dokumentus iestādēs bieži ietekmē arī iestādēs izmantotās informācijas sistēmas iespējas un attīstības pakāpe, kuras bieži ir tālāko problēmu cēlonis. Revīzijā tika pētīta viena šāda sistēma, kura par 3 484 092 euro tika veidota tieši ar mērķi samazināt administratīvo slogu – Būvniecības informācijas sistēma (turpmāk – BIS).

BIS ir valsts informācijas sistēma²¹¹, kas ietver būvniecības procesam un tā kontrolei nepieciešamo informāciju un dokumentus un nodrošina informācijas apriti starp publiskās pārvaldes, kontroles institūcijām un būvniecības dalībniekiem. Kopš 2017.gada BIS pārzinis²¹² ir Būvniecības valsts kontroles birojs, kas nodrošina būvniecības pārraudzību un kontrolei nepieciešamās BIS darbību (līdz 2017.gada 1.janvārim BIS pārzinis bija Ekonomikas ministrija).

Būvvaldes izmanto dažādus informācijas resursus – gan BIS, gan papildu resursus par BIS nepieejamiem datiem.

Viens no BIS izveides mērķiem bija tieši administratīvā sloga mazināšana būvniecības jomā.

BIS iekļauj²¹³ būvniecības uzsākšanai nepieciešamo informāciju, informāciju par paredzēto būvniecību, saistībā ar to pieņemtajiem lēmumiem un to spēkā stāšanos, informāciju par būvatļaujas nosacījumiem un to izpildi apliecinošo dokumentu uzskaitījumu, informāciju par būvniecības procesa uzraudzību, būves pieņemšanai ekspluatācijā nepieciešamo informāciju, informāciju par būvniecības dalībniekiem un citu informāciju.

Līdz ar BIS izveidi tika paredzēts²¹⁴, ka tiks veicināta informācijas sistēmu sadarbība un integrācija (informācija aprīte līdz tam bieži notika tikai attiecīgās pašvaldības līmenī, un būvvaldēs bija jāiesniedz citās valsts informācijas sistēmās jau pieejami dokumenti), tiks elektronizēti pakalpojumi un nodrošināta elektroniska būvniecības dokumentācijas aprīte (līdz tam būvvaldes dokumentus pieprasīja un savus lēmumus gatavoja papīra formā), tiks nodrošināta BIS integrācija ar citām valsts informācijas sistēmām, kas ļautu piekļūt visiem dokumentiem un ziņām par konkrēto būvi (vairumā pašvaldību nav vietēja līmeņa informācijas sistēmas vai sasaistes ar valsts informācijas sistēmām).

No tā izriet BIS mērķis²¹⁵ – nodrošināt elektronisku būvniecības dokumentācijas aprīti, vienādu pieeju lēmumu pieņemšanā par būvniecību un vienādu likumu interpretāciju visā Latvijas teritorijā. BIS garantēs, ka personām un būvniecības uzraudzības iestādēm ir pieejami visi nepieciešamie dokumenti un ziņas no valsts informācijas sistēmām, kas attiecas uz konkrēto būvi.

Paredzēts²¹⁶, ka BIS bez maksas saņem informāciju no valsts adrešu reģistra, Nekustamo īpašumu valsts kadastra informācijas sistēmas (turpmāk – Kadastrs), Teritorijas attīstības plānošanas informācijas sistēmas, Valsts vienotās datorizētās zemesgrāmatas (turpmāk – Zemesgrāmata), Meliorācijas kadastra informācijas sistēmas, Iedzīvotāju reģistra, Uzņēmumu reģistra informācijas sistēmas, nodokļu maksātāju reģistra, Valsts ieņēmumu dienesta nodokļu maksātāju reģistra un pievienotās vērtības nodokļa maksātāju reģistra un Ģeotelpisko pamatdatu informācijas sistēmas.

BIS portālā www.bis.gov.lv ir pieejami arī vairāki BIS publiskie reģistri – Būvkomersantu reģistrs, Būvspeciālistu reģistrs, Būvinspektoru reģistrs, Dzīvojamo māju pārvaldnieku reģistrs, Neatkarīgu ekspertu ēku energoefektivitātes jomā reģistrs un Ēku energoefektivitātes sertifikātu reģistrs. Papildus tiek nodrošināta sabiedrības informēšana par paredzamo būvniecību un saistībā ar to pieņemtajiem lēmumiem (ja būvvaldes šo informāciju ievada BIS) un vairākas tiešsaistes formas būvniecības pakalpojumu ieviešanai elektroniskā vidē.

BIS būtu jānodrošina datu apmaiņa ar citām informācijas sistēmām, darbam nepieciešamo datu iegūšana, elektroniska būvniecības dokumentu aprīte un e-pakalpojumi sabiedrībai.

Būvvaldes loma Būvniecības informācijas sistēmas lietošanā

Vietējās pašvaldības nodrošina²¹⁷ būvniecības procesa tiesiskumu, izveidojot būvvaldi un nodrošinot tās darbībai nepieciešamos resursus, kā arī nodrošina informācijas pieejamību BIS un informē sabiedrību par saņemtajām būvniecības iecerēm. Būvvaldes atbilstoši savai kompetencei²¹⁸ kontrolē būvniecības procesu, informē par notiekošās būvniecības tiesisko pamatojumu un sniedz ziņas par būvi, izskata iesniegumus un pieņem lēmumus par būvniecības ieceri, pārbauda lēmumos ietvertu nosacījumu izpildi un iesniegto dokumentu saturu normatīvajos aktos noteiktajā apjomā, pieņem būves ekspluatācijā, sniedz konsultācijas par būvniecības procesa kārtību un veic citas paredzētās darbības.

Būvvaldes nodrošina papīra formā iesniegtā dokumentā minētās informācijas ievadi sistēmā, kā arī būvvaldes izmanto BIS, lai saņemtu informāciju no citām sistēmām.

Normatīvie akti paredzēja²¹⁹, ka būvvaldes uzsāk sistēmas lietošanu pēc tam, kad noslēgta vienošanās ar sistēmas pārzini (vienošanās noslēdzamas līdz 2016.gada 1.martam). Lai gan revīzijā apmeklētās piecas būvvaldes līgumus noslēgušas laikā no 2015.gada 3.augusta līdz 2016.gada 17.martam, praktiski BIS lietošana uzsākta vēlāk – divās būvvaldēs pakāpeniski uzsākta no 2016.gada otrās puses (Ķekavas novada būvvalde un Stopiņu novada būvvalde) un vēl divās būvvaldēs – no 2017.gada janvāra (Garkalnes novada būvvalde un Ropažu novada būvvalde). Tikai viena būvvalde (Ādažu novada būvvalde), kas piedalījās BIS izmēģināšanā (pilotēšanā), sistēmas atsevišķu funkcionalitāti uzsāka lietot 2015.gadā.

Visas revīzijā apmeklētās būvvaldes ikdienā izmanto BIS, tomēr dažādā līmenī – gan tikai sākotnēji saņemtās informācijas reģistrēšanai, gan veidojot sistēmā arī darba uzdevumus un dokumentus (skatīt 2. tabulu).

BIS tiek lietots būvvalžu darbā, tomēr dažādā līmenī – no pamatinformācijas ievadīšanas līdz ikdienas procesu organizēšanai un elektronisku dokumentu veidošanai sistēmā.

2. tabula. BIS lietošanas līmenis būvvaldēs

Darbības BIS	Ķekavas novada būvvalde	Ādažu novada būvvalde	Stopiņu novada būvvalde	Garkalnes novada būvvalde	Ropažu novada būvvalde	Komentāri
Tiek ievadīti saņemtiem būvniecības ieceres iesniegumi	✓	✓	✓	✓	✓	Sistēmā ievada personas papīra formā iesniegtajā iesniegumā norādītos pamata datus.
BIS skenē un pievieno visu papīra formā saņemto dokumentāciju	✗ Skenē un pievieno iesniegumu un pilnvaras	✗	✗	✗	✗	Tā kā tālākā dokumentu aprīte ārpus būvvaldes nenotiek elektroniskā formā, kā arī iesniegtie tehniskie dokumenti ir skaitliski daudz un bieži pārsniedz A4 izmēra formātu, būvvaldes tos neskenē un nepievieno.
BIS tiek veidoti iekšējie darba uzdevumi darbiniekiem	✓	✓	✓	✗	✗	BIS veido veicamos uzdevumus (apgaitas lapas elektroniskā formā utt.) un nodod izpildei darbiniekiem.
Dokumenti tiek veidoti BIS vidē no sistēmā ievadītajiem datiem	✓	✓	✓	✗	✗	Pamatā veido būvatļaujas, atzinumus, pārbaužu aktus, atsevišķas izziņas, veic atzīmes par nosacījumu izpildi, bet neviens elektroniski neparaksta ēkas ekspluatācijā pieņemšanas aktus.

Bez BIS būvvaldes izmanto arī informāciju no citām gan iekšējām, gan ārējām informācijas sistēmām (skatīt 3. tabulu), līdz ar to pašreiz BIS būvvaldēm nekalpo kā vienīgā informācijas sistēma un visas nepieciešamās informācijas avots būvvaldes darbiniekiem.

3. tabula. Būvvaldēs papildus izmantotās informācijas sistēmas

Citas sistēmas	Ķekavas novada būvvalde	Ādažu novada būvvalde	Stopiņu novada būvvalde	Garkalnes novada būvvalde	Ropažu novada būvvalde	Komentāri
Pašvaldības iekšējā dokumentu vadības un lietvedības sistēma		☑	☑	☑	☑	Lietvedības sistēmā paralēli BIS tiek reģistrēta visa vai daļa no būvniecības dokumentācijas, jo tā pašvaldībām nodrošina pierastāku, vieglāku un pārskatāmāku informācijas meklēšanu tieši par konkrētās būvvaldes dokumentiem un to izpildes virzību.
Zemesgrāmatas interneta vietne www.zemesgramata.lv un Kadastra interneta vietnes www.kadastrs.lv	☑	☑				Tiek meklēta un skatīta informācija par nekustamo īpašumu un tā īpašnieku. BIS šī informācija tiek automātiski atlasīta konkrētās dokumenta veidnēs pie to veidošanas, bet nav iespējams atsevišķi meklēt un pārbaudīt vajadzīgos nekustamo īpašumu datus, piemēram, par kaimiņu īpašumtiesībām, kā arī iegūt vēsturisko informāciju.
Pašvaldības nekustamo īpašumu nodokļa administrēšanas sistēma NINO	☑	☑	☑	☑	☑	
Augstas detalizācijas topogrāfiskās informācijas datubāze, t. sk. inženierkomunikāciju informācija	☑	☑	☑	☑	☑	BIS nav pieejama šāda augstas detalizācijas topogrāfiskā informācija, tāpēc katra pašvaldība pati vai sadarbībā ar kādu privātu uzņēmēju (iedzīvotājiem par maksu mērījumi obligāti jāaskaņo ar šo uzņēmēju, bet pašvaldībai ir bezmaksas piekļuve šiem datiem) uztur šādu datubāzi par savu administratīvo teritoriju.
SIA "Lursoft" interneta vietnes www.lursoft.lv	☑	☑	☑		☑	Tiek meklēta informācija par būvniecības dokumentus iesniegušo uzņēmumu pārstāvju paraksttiesībām, jo BIS šāda informācija nav pieejama. Šis būvvaldēm ir maksas pakalpojums. VARAM vērš uzmanību, ka īstermiņa, kamēr nav iestrādāts BIS, šādu informāciju ir iespējams iegūt UR mājaslapā un VARAM apņemas nosūtīt informāciju visām valsts un pašvaldību iestādēm par šādu iespēju.
Citu iestāžu kartogrāfiskais materiāls					☑	Piemēram, Lauku atbalsta dienesta kartes, www.melioracija.lv kartes, Valsts mežu kartes.

Apkopojot iemeslus, kāpēc būvvaldēs ir dažāda pieceja BIS izmantošanā, minami vairāki faktori, kurus uzsvērušas pašvaldības:

- nepietiekamā lietotāju apmācība (BIS zināšanas pamatā tiek apgūta pašmācības ceļā un būvvalžu darbiniekiem, iespējams, atsevišķa funkcionalitāte nav zināma);
- nepietiekams lietotāju atbalsts BIS ieviešanas procesā un izmantošanas jautājumos (nepietiekoša kapacitāte lietotāju atbalstam, līdz ar to nav zināmi visi attīstības plāni un BIS lietošanas nosacījumi, prasības utt.);
- BIS lietošanas uzsākšana ir saistīta ar atšķirīgu darba organizāciju un procesu norisi nekā būvvaldēs bija ierasts darīt līdz šim, līdz ar to vairākos jautājumos būvvaldēm nav pārlicības par BIS veikto darbību atbilstību normatīvajos aktos noteiktajam. Piemēram:
 - vai līdz ar elektroniski izsniegtas būvatļaujas nosūtīšanu personai uz e-pastu uzskatāms, ka persona ir iepazinusies ar to, un tas aizstāj parakstīšanos, piemēram, par būvatļaujas saņemšanu;
 - kā praktiski organizēt akta par būves nodošanu ekspluatācijā elektronisku parakstīšanu un nodrošināt to, ka aktu paraksta vairākas personas;
 - vai BIS ģenerētās dokumentu veidlapas ir atbilstošas un likumīgi lietojamas, ja tās vizuāli ir atšķirīgas no normatīvajos aktos noteiktajām formām.

BIS lietotājiem trūkst apmācības un ikdienas atbalsts, kā arī izpratne par tā pielāgošanu pierastajiem ikdienas procesiem un normatīvo aktu prasībām.

5.2. Vai būvvaldes pakalpojumu sniegšanā atkārtoti pieprasa informāciju no iedzīvotājiem?

Pozitīvi vērtējama būvvalžu rīcība, organizējot un iegūstot darbam nepieciešamo informāciju no citiem reģistriem un iestādēm, lai mazinātu personām radīto administratīvo slogu pakalpojumu saņemšanā, tomēr vēl joprojām atsevišķu būvvaldes pakalpojumu sniegšanai personas pilda “kurjera” funkciju, iegūstot informāciju citā valsts vai pašvaldības iestādē, lai iesniegtu to būvvaldē. Tam par iemeslu ir gan neaktualizētas normatīvo aktu prasības un iesniegumu formas, gan būvvaldēm nenodrošināta piekļuve visai nepieciešamajai informācijai. Līdz ar to šobrīd BIS nemazina administratīvo slogu.

Būvvaldes atsevišķu pakalpojumu sniegšanai pieprasa personām iesniegt valsts pārvaldē jau uzkrātu informāciju, radot papildu administratīvo slogu.

Būvvaldes ikdienā sniedz dažādus ar būvniecību saistītus pakalpojumus, piemēram, izskata būvniecības ieceres, izsniedz un pagarina būvatļaujas, sniedz atzinumus, pieņem ekspluatācijā būves, izsniedz izziņas u. c.

Pēc Ekonomikas ministrijas aplēsēm²²⁰ gada laikā vidēji tiek izsniegtas 10 000 būvatļaujas, tiek saņemti vidēji 8200 pieprasījumi vienkāršotas rekonstrukcijas vai renovācijas saskaņošanai, tiek saņemti vidēji 7000 pieprasījumi būves nodošanai ekspluatācijā, savukārt pēc Būvniecības valsts kontroles biroja aplēsēm²²¹ gadā BIS tiek reģistrēti aptuveni 1000 iesniegumi par ēku neesamību un jaunbūves reģistrēšanu.

Pakalpojumu portālā www.latvija.lv revīzijas veikšanas brīdī nebija norādīti un aprakstīti revīzijā apmeklēto būvvalžu pakalpojumi. Citu pašvaldību būvvalžu sniegtajos pakalposumos tiek norādīta nepieciešamība iesniegt tādus dokumentus kā īpašumtiesības apliecinājošos dokumentus, zemes robežu plānus, kadastrālās uzmērīšanas lietas un citus dokumentus, kuriem vajadzētu būt pieejamiem citos reģistros.

Lai gan būvvalde izmanto datus gan no BIS, gan no citiem ārējiem reģistriem, piemēram, piekļūst nekustamā īpašuma datiem Zemesgrāmatā un Kadastrā, Uzņēmumu reģistra datiem un augstas detalizācijas topogrāfiskajai informācijai, revīzijā, izlases kārtībā izvērtējot pakalpojumu “Būvniecības iecere”, “Izziņa par būves neesamību” un “Izziņa par jaunbūvi” 90 iesniegumus (tostarp Ķekavas novada būvvaldē pārbaudīti 13 iesniegumi, Ādažu novada būvvaldē pārbaudīti 24 iesniegumi, Stopiņu novada būvvaldē pārbaudīti 20 iesniegumi, Garkalnes novada būvvaldē pārbaudīti 14 iesniegumi un Ropažu novada būvvaldē pārbaudīti 19 iesniegumi), konstatēts, ka:

- minēto pakalpojumu saņemšanai visās būvvaldēs personas iesniedz īpašumtiesības apliecinājošus dokumentus, lai gan aktuālos Zemesgrāmatas datus būvvalde iegūst gan BIS pie dokumentu veidnes aizpildīšanas, gan arī tiešsaistē interneta vietnē www.zemesgramata.lv vai NINO sistēmā.

Attiecībā uz būvniecības ierosinājumiem normatīvais akts paredz, ka²²², ierosinot jebkura veida būvniecību, būvniecības ieceres iesniegumam pievieno īpašuma, valdījuma vai lietojuma tiesību apliecinājošus dokumentus. Bet abu izziņu gadījumā nav vienotas prasības valsts pārvaldē un tas atkarīgs no katrā pašvaldībā noteiktajām prasībām – lai gan Zemesgrāmatas apliecības vairākos gadījumos iesniegumam bija pievienotas visās būvvaldēs, tikai viena būvvalde (Garkalnes novada būvvalde) norādīja, ka tā šo dokumentu prasa pievienot obligāti, bet pārējās norādīja, ka šādas stingras prasības neesot, pie tam dažkārt Zemesgrāmatas apliecība

Būvniecības pakalposumos arī pēc BIS ieviešanas personas iesniedz īpašumtiesību apliecinājošus dokumentus, kadastrālās uzmērīšanas lietas, iepriekš izsniegtās būvatļaujas.

uzreiz pēc pārbaudes tiek atdota arī atpakaļ, pakalpojuma lietā to nemaz nesaglabājot.

Revīzijā tika konstatēts, ka atsevišķos gadījumos laikus nav aktualizēts būvvaldes mājaslapā publicētais pakalpojuma apraksts vai iesnieguma veidlapa, kur norādītā papildus iesniedzamā informācija var maldināt klientus un likt tiem iesniegt liekus un nevajadzīgus dokumentus, kas jau ir pašas iestādes rīcībā vai kuriem būvvaldei ir piekļuve. Piemēram, četrās no piecām būvvaldēm (Ķekavas novada būvvalde, Ādažu novada būvvalde, Stopiņu novada būvvalde un Ropažu novada būvvalde) pakalpojumu “Izziņa par jaunbūvi” vai “Izziņa par būves neesamību” iesniegumu veidlapās vai pakalpojuma aprakstos norādīta nepieciešamība iesniegt tādus dokumentus kā īpašumtiesību apliecinājoši dokumenti, lai gan vienlaicīgi visas būvvaldes revīzijā norādīja, ka tām ir piekļuve aktuālajai Zemesgrāmatas informācijai;

- visās būvvaldēs atsevišķos gadījumos pasūtītājs iesniedz arī iepriekš tās pašas būvvaldes izsniegtās būvatļaujas vai apstiprināto būvprojektu kopijas. Tā kā šo pakalpojumu pieprasīšanas nosacījumi valsts pārvaldē nav skaidri definēti, tad revīzijā tika konstatēts, ka atsevišķos gadījumos laikus nav aktualizēts būvvaldes mājaslapā publicētais pakalpojuma apraksts vai iesnieguma veidlapa, kur norādītā iesniedzamā informācija var maldināt klientus un likt tiem atkārtoti iesniegt šos dokumentus. Piemēram, visās būvvaldēs pakalpojumu “Izziņa par jaunbūvi” vai “Izziņa par būves neesamību”, kā arī trijās būvvaldēs (Ķekavas novada būvvalde, Ādažu novada būvvalde, Stopiņu novada būvvalde) pie būvatļaujas pagarināšanas (atlikušajās divās būvvaldēs nav noteikta veidlapa vai apraksts šim pakalpojumam) iesniegumu veidlapās vai pakalpojuma aprakstos norādīta nepieciešamība iesniegt arī tādus dokumentus kā būvatļauja vai būvprojekts, lai gan vienlaicīgi visas būvvaldes revīzijā norādīja, ka pirms tam izsniegtās būvatļaujas un būvvaldē iesniegtie būvprojekti pamatā ir jau pašas būvvaldes rīcībā, ja vien vēsturisku reformu gadījumā pilnīgi dokumenti nav saglabājušies. Kā papildus norāda būvvaldes, tad līdz BIS ieviešanai būvatļaujas tika izsniegtas papīra formā divos eksemplāros un šo būvatļauju pagarināšanai papīra formā ir nepieciešams veikt attiecīgas atzīmes abos to eksemplāros – ne tikai būvvaldes rīcībā esošajā, bet arī personai izsniegtajā;
- minētajos pakalpojumos visās būvvaldēs personas bieži iesniedz kadastrālās uzmērīšanas jeb inventarizācijas lietas. Atsevišķos gadījumos tās pievieno arī zemes robežu plānus, apgrūtinājumu plānus, topogrāfiskos plānus. Visas būvvaldes skaidro, ka, piemēram, izziņu izsniegšanai no personas tiek paņemta oriģinālā kadastrālās uzmērīšanas lieta un pēc tam atgriezta kopā ar

sagatavoto izziņu (vajadzīgā informācija būvvaldē tiek norakstīta vai nokopēta).

Ekonomikas ministrija ir aicinājusi²²³ būvvaldes nepieciešamības gadījumā iegūt informāciju, tostarp būves kadastrālās uzmērīšanas lietas, no Valsts zemes dienesta bez maksas, nevis uzlikt iesniedzējiem (būvniecības ierosinātājiem) par pienākumu šo informāciju iegūt pašiem, tomēr visas apmeklētās būvvaldes pārbaužu veikšanas brīdī vēl turpināja informāciju pieprasīt no personām (papildus skatīt ziņojuma 3.4. nodaļu).

Revīzijas pārbaudēs novērots, ka būvprojektu sastāvā vairumā gadījumu tiek pievienoti arī tādi dokumenti kā Uzņēmuma reģistra reģistrācijas apliecība, būvkomersanta reģistrācijas apliecība, arhitekta prakses sertifikāts, sertifikāts darba aizsardzības speciālistam, energoefektivitātes sertifikāti u. c., lai gan šo dokumentu iesniegšanu tiešā veidā neparedz normatīvie akti (piemēram, būvnormatīvs²²⁴ “Būvprojekta saturs un noformēšana”) vai daļa no šiem dokumentiem līdz ar BIS ieviešanu ir pieejami arī publiski www.bis.gov.lv, piemēram, Būvkomersantu reģistrs, Būvspeciālistu reģistrs, Neatkarīgo ekspertu reģistrs ēku energoefektivitātes jomā, Ēku energosertifikātu reģistrs. Būvvalžu darbinieki nav komunicējuši, ka šādas informācijas iesniegšana nav nepieciešama, līdz ar to personas aktīvi turpina to iesniegt, vadoties no līdzšinējās pieredzes un “nerakstītajiem likumiem”, lai gan daļa no šīs informācijas vispār vairs nav vajadzīga vai arī būvvalde aktuālo informāciju pārbauda publiskajos reģistros. Šādā veidā valsts pārvaldē netiek nodrošināta vienota pieeja iesniedzamo dokumentu jomā un netiek samazināts nevajadzīgi iesniedzamās informācijas apjoms, kas pēc tam pašai būvvaldei arī ir jāuzglabā un jāarhivē.

Būvvaldēs iesniedzamajos dokumentos tiek pievienotas arī civiltiesiskās apdrošināšanas polises. Šajā gadījumā tieši normatīvais akts paredz²²⁵, ka būvniecības ierosinātājs iesniedz būvatļaujas izdevējam būvspeciālistu profesionālās civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas polises kopijas un apliecinājumu par prēmijas samaksu – būvatļaujas projektēšanas nosacījumu izpildes laikā par būvprojekta vadītāju un būvprojekta ekspertīzes vadītāju, bet pirms būvdarbu uzsākšanas par atbildīgo būvdarbu vadītāju, atbildīgo būvuzraugu vai atbildīgo autoruzraugu. Šos dokumentus būvniecības ierosinātājam izsniedz pats būvkomersants vai būvspeciālists. Vienkopus šāda apdrošināšanas informācija pašlaik netiek uzkrāta, kā tā, piemēram, tiek apkopota par transportlīdzekļu obligāto civiltiesisko apdrošināšanu. Arī BIS pašlaik šāda informācija būvspeciālistu vai būvkomersantu reģistrā netiek uzkrāta.

Ekonomikas ministrija aicina dokumentus pieprasīt no VZD, nevis no personām, bet VZD nesola tos sniegt bez maksas un aicina vispirms prasīt dokumentus no pašas personas.

Būvprojektos tiek pievienoti arī vairāki normatīvajos aktos neprasīti vai publiski pieejami dokumenti, kas sarežģī būvniecības lietu izskatīšanu un uzglabāšanu.

Apkopojot iemeslus, kāpēc informācija tiek prasīta no personām, nevis saņemta no citas iestādes, minami vairāki faktori:

- dokumenta iesniegšanu paredz normatīvie akti, lai gan tie iestādei pieejami arī pašai;
- dokuments jau ir personas rīcībā, tāpēc tā iesniegšana ir ātrāks process nekā sazināšanās ar otru iestādi un iegūšana no šīs iestādes;
- Valsts zemes dienests par atsevišķas informācijas pieprasīšanu līdz šim ir prasījis samaksu;
- valsts pārvaldē netiek vienkopus uzkrāti dati, piemēram, par obligāto civiltiesisko apdrošināšanu.

5.3. Vai Būvniecības informācijas sistēma tiek izmantota efektīvai procesu veikšanai, lēmumu pieņemšanai un informācijas sniegšanai?

Neskatoties uz BIS izveides pamata mērķi administratīvā sloga mazināšanā un informācijas aprites uzlabošanā, situācijas dažādās būvvaldēs joprojām ir atšķirīgas attiecībā uz BIS lietošanas intensitāti un tajā uzkrājamās informācijas apjomu, kā arī BIS funkcionalitāte tomēr vēl nenodrošina visas dokumentācijas pilnu elektronisku uzkrāšanu, apriti un tālāku nodošanu citām iestādēm. Līdz ar to līdzšinējā BIS attīstība vēl nav būtiski mazinājusi administratīvo slogu pašām personām un vēl joprojām pastāv situācijas, kad tās pēc būvvaldes norādījumiem kā kurjers klātienē nogādā dokumentus papīra formā saskaņošanai dažādās iestādēs, lai tos pēc tam vēlreiz iesniegtu būvvaldē gala lēmuma pieņemšanai. Arī vairāki būvvaldes BIS vidē radītie dokumenti tiek izdrukāti parakstīšanai papīra formā, un persona kā kurjers tos nogādā tālāk iesniegšanai citās iestādēs. Arī pašas būvvaldes dažkārt vēl turpina paralēli informāciju uzkrāt un strādāt divās informācijas sistēmās – gan BIS, gan lietvedības sistēmā.

BIS nenodrošina funkcionalitāti efektīvai procesu veikšanai pilnā apmērā, un informācijas aprītē tiek iesaistītas personas.

Saskaņošanas funkcionalitātes un elektronisku datu neesamība

Izskatot būvprojekta iesniegumu, būvvalde vērtē, vai īpašums neskar trešo personu intereses un nav nepieciešami šo personu saskaņojumi. Nepieciešamos saskaņojumus būvvalde fiksē būvatļaujā – BIS no katrā pašvaldībā saglabāto visu iespējamo saskaņotāju saraksta dzēšot ārā un atstājot konkrētajā situācijā nepieciešamos saskaņotājus. Šie saskaņotāji ir ļoti plaša profila iestādes un personas – gan nekustamā īpašuma kaimiņi, gan inženiertīklu turētāji un pakalpojumu sniedzēji (ūdens, kanalizācija elektrība, gāze, sakaru kabeļu turētāji), nekustamo īpašumu apsaimniekotāji, ugunsdrošības iestādes, vides aizsardzības iestādes, veselības aizsardzības iestādes, citas iestādes (VAS “Latvijas Valsts ceļi”, AS “Latvijas Dzelzceļš”, VSIA “Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi”). Daļa no iespējamajiem saskaņotājiem visā valstī ir vienoti, bet daļa katrā pašvaldībā ir atšķirīgi. Arī to skaits katrā pašvaldībā atšķiras.

Normatīvais akts paredz²²⁶, ka trešo personu saskaņojumu noformē uz būvprojekta ģenerālpilāna (uz derīga topogrāfiskā plāna pamatnes izstrādāts projektējamās teritorijas vispārīgais plāns būvprojekta sastāvā ar būvju, labiekārtojuma elementu un inženiertīklu piesaisti zemes gabalam) vai kā atsevišķu dokumentu (piemēram, vienošanās, dzīvokļu īpašnieku kopsapulces lēmums, balsošanas protokols), lai no tā izrietētu nepārprotama šo personu piekrišana katram konkrētam aprūtinājumam, kas skar attiecīgo personu.

Kopš 2017.gada ir noteikta arī prasība²²⁷, ja būvniecības ieceres dokumenti tiek iesniegti elektroniski ar BIS speciālajām tiešsaistes formām, būvvalde nodrošina lēmuma pieņemšanu un atzīmju izdarīšanu, kā arī ieceres īstenošanai nepieciešamās tehniskās dokumentācijas saskaņošanu BIS. Iesniedzot elektroniski būvniecības ieceres dokumentus, persona BIS saņem valsts un pašvaldību institūciju un ārējo inženiertīklu īpašnieku vai tiesisko valdītāju tehniskos vai īpašos noteikumus, kā arī saskaņo būvprojekta risinājumus un to izmaiņas. Tomēr šīs prasības ir piemērojamas kopš dienas, kad BIS nodrošina būvniecības dokumentācijas elektronisku apriti un saskaņošanu, bet ne agrāk kā 2018.gada 1.janvārī.

Lai gan BIS izveides sākumposmā jau tika paredzēts nodrošināt elektronisku dokumentu apriti, pašlaik šāda funkcionalitāte pilnībā vēl nav pieejama un, piemēram, inženierkomunikāciju turētāji nav BIS lietotāji. Pat vairāk – BIS projekta pieteikumā²²⁸ tika paredzēts, ka sistēmā būs pieejama visa nepieciešamā informācija būvniecības ieceres izvērtēšanai un būvatļaujas izdošanai, novēršot nepieciešamību personām pašām vērsties pie dažādām iestādēm un sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem, lai iegūtu nepieciešamās ziņas,

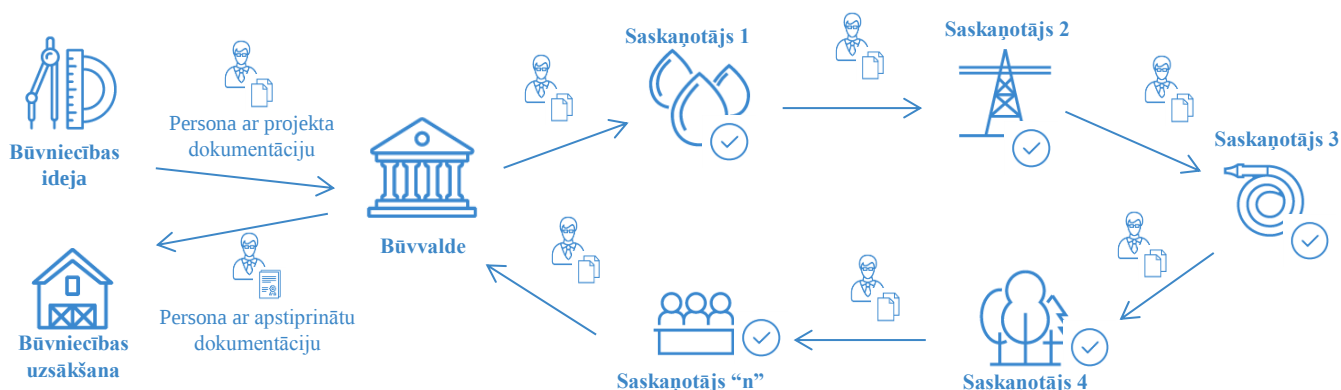
BIS vēl nenodrošina būvniecības dokumentu elektronisku saskaņošanu ar trešajām pusēm, līdz ar to pat elektroniski iesniegta dokumentācija pašlaik ir jāsaskaņo papīra formā un pilna elektroniska dokumentu aprite nevar tikt nodrošināta.

saskaņojumus, apstiprinājumus būvniecības uzsākšanai, veikšanai un nodošanai ekspluatācijā.

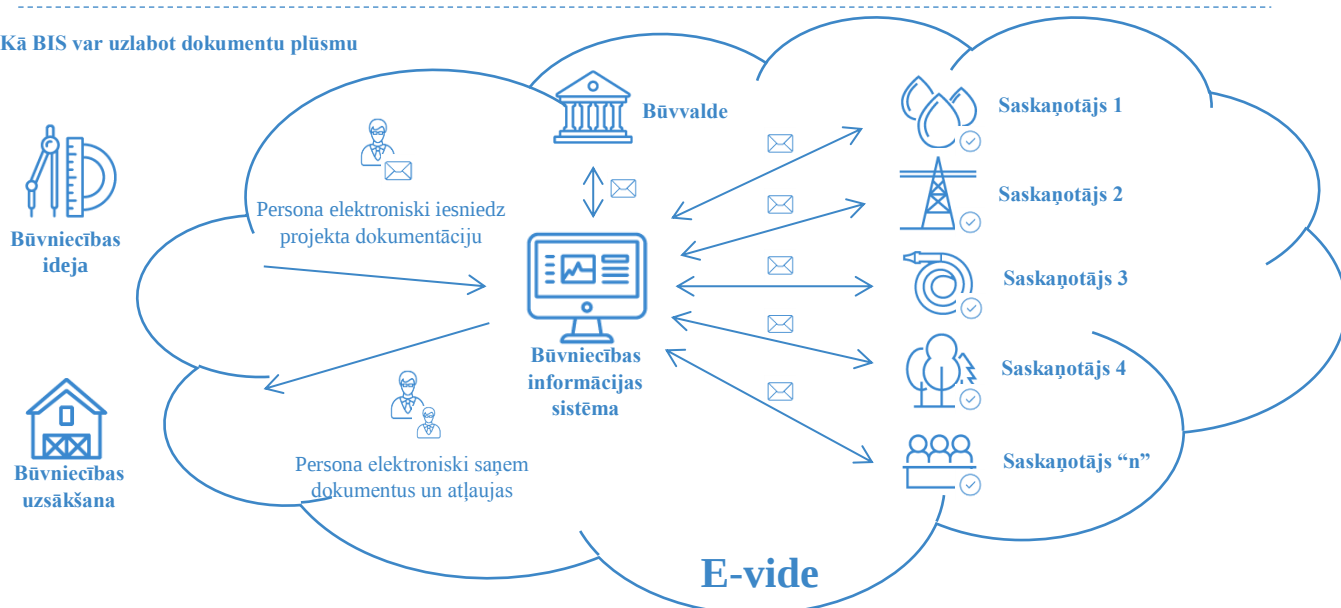
Četrās no piecām būvvaldēm līdz šim neviens elektronisks būvniecības ieceres pieteikums nav saņemts (personas izvēlas ierastos papīra formāta ieceres iesniegumus un saņemamās būvatļaujas) un tikai vienā būvvaldē (Ķekavas novada būvvalde) tiek iesniegti arī elektroniski būvniecības ieceres iesniegumi (pamatā pašiem būvvaldes darbiniekiem parādot personām, kā tas ir izdarāms). Līdz ar to BIS pamatā tiek pārvadīta personas papīra formā sagatavotā būvniecības ieceres iesnieguma pamata informācija, bet nekāda papildu informācija (piemēram, pielikumos esošā tehniskā dokumentācija) BIS netiek ievadīta vai ieskenēta (tas arī tehniski būtu sarežģīti vai pat neiespējami, jo papīra dokumenti bieži ir iesieti vai grafiskie materiāli tiek veidoti lielos izmēros). Arī visa tālākā informācijas aprīte, piemēram, ar inženierkomunikāciju turētājiem un citiem saskaņotājiem, notiek papīra formā, personai pildot kurjera funkcijas un, pēc būvvaldē iegūtās informācijas par nepieciešamajiem saskaņojumiem, fiziski nogādājot saskaņojamos dokumentus no vienas iestādes uz otru, beigās tos atkal iesniedzot būvvaldē gala lēmuma pieņemšanai (skatīt 13. attēlu).

BIS attīstības plānos²²⁹, realizējot sistēmas attīstību ar jauna Eiropas reģionālās attīstības fonda projekta palīdzību, turpmāk tiek paredzēts līdz 2019.gada beigām attīstīt un veidot elektronisku būvprojektu saskaņošanas funkcionalitāti ar dažādām iesaistītajām iestādēm (veicot grozījumus attiecīgajos normatīvajos aktos), kas ir nozīmīgi, nostiprinot ERAF pirmajā kārtā izstrādāto funkcionalitāti un ERAF efektīvu izmantošanu, novēršot uz ERAF neattiecināmu izdevumu risku. Pagaidām plānotais projekts vēl nav apstiprināts un iekļauts valsts kopējā IKT mērķarhitektūrā.

Dokumentu plūsma gan pirms BIS, gan pašlaik

Kā BIS var uzlabot dokumentu plūsmu

13. attēls. Personas kurjera ceļš pie dokumentācijas saskaņotājiem.

Elektronisko dokumentu uzkrāšana un papīra dokumentu izsniegšana personai iesniegšanai citās iestādēs

Būvniecības likums paredz²³⁰, ka BIS tiek ietverta ne tikai būvniecības procesam un tā kontrolei nepieciešamā informācija, bet arī dokumenti. Par katru dokumentu tiek paredzēts²³¹ uzglabāt ne tikai aprakstošo informāciju, bet arī datni. Šīs datnes tālāk ir arī paredzēts nodot citām iestādēm, piemēram, Ekonomikas ministrijas un Valsts zemes dienesta līgumā²³² par datu apmaiņu tiek noteikts, ka Ekonomikas ministrija nodrošinās, ka Valsts zemes dienests no BIS varēs saņemt gan strukturētus teksta datus, gan būvniecības dokumentus – datnes (t. sk. metadatus).

Vairākas būvvaldes savus dokumentus, piemēram, būvatļaujas un izziņas, arī gatavo BIS, pie tam dažos gadījumos tos arī elektroniski parakstot BIS. Tomēr personas šos dokumentus izvēlas saņemt papīra formā, līdz ar to šie dokumenti, lai gan tiek elektroniski veidoti un parakstīti BIS, bieži pēc tam tiek tomēr izdrukāti papīra formā un parakstīti ar roku, lai tos tālāk izsniegtu personai klātienē pret parakstu par to saņemšanu. Vienā būvvaldē (Ādažu novada būvvalde) līdz ar to veidojas pat divas dokumentu versijas – BIS pieejamais elektroniski parakstītais dokuments un otrs – papīra formā izdrukātais un ar roku parakstītais dokuments, kas var radīt arī neskaidrības par to, kurš no dokumentiem uzskatāms par juridiski spēkā esošu. Rezultātā nekāda būtiska elektroniska dokumentu aprīte nenotiek, lai gan daļa dokumentu tiešām tiek veidoti elektroniskā vidē.

Atsevišķi dokumenti, piemēram, akts par būves pieņemšanu ekspluatācijā, tiek parakstīti uz vietas būvobjektā, klātesot visām paredzētajām personām. Arī šiem dokumentiem sagataves tiek veidotas BIS, tomēr to vienlaicīga parakstīšana BIS nevar notikt, jo BIS nav ne iespējas dokumentu vienlaicīgi elektroniski parakstīt vairākām personām, ne arī to ir iespējams izdarīt, atrodoties būvobjektā, ko pašvaldības uzsver par nozīmīgu.

Vairāki būvvaldes izsniegtie dokumenti ir paredzēti iesniegšanai citās valsts pārvaldes iestādēs. Tomēr tie tiek visos gadījumos izsniegti papīra formā pašai personai (lai gan daļa no tiem tiek veidoti arī BIS), nevis iestādes šo informāciju pašas pieprasa no būvvaldes vai iegūst elektroniski no BIS. Revīzijā konstatēts, ka persona ierodas būvvaldē pieprasīt šos dokumentus, pēc tam saņem šos dokumentus un dodas uz iestādi, kur iesniedz šos būvvaldē saņemtos dokumentus. Starp šādiem revīzijā konstatētiem dokumentiem minami, piemēram:

- akts par būves pieņemšanu ekspluatācijā, kas nepieciešams būves lietošanas uzsākšanai un reģistrēšanai Kadastrā un Zemesgrāmatā. Vispirms personai jaunajai ēkai nepieciešams iegūt aktuālu kadastrālās uzmērīšanas lietu no Valsts zemes dienesta (ietver arī ēkas reģistrāciju Kadastrā), ģeodēzisko uzmērījumu, pagaidu energoefektivitātes sertifikātu, inženiertīklu turētāju saskaņojumus utt. Pēc tam šie dokumenti tiek iesniegti būvvaldē, kas tos pārbauda, komisija apseko ekspluatācijā nododamo objektu un sastāda aktu par būves pieņemšanu ekspluatācijā. Pēc tam šis akts papīra formā tiek iesniegts Valsts zemes dienestam nodošanas ekspluatācijā fakta reģistrēšanai Kadastra sistēmā un Zemesgrāmatā ēkas reģistrēšanai zemesgrāmatā. Arī Ekonomikas ministrija revīzijā apstiprināja²³³, ka uz Valsts zemes dienestu ekspluatācijā nodošanas dati netiek automātiski nodoti (lai gan nepieciešamās sistēmu saskarnes ir izstrādātas) un pašlaik nepietiek tikai ar būvvaldes apmeklējumu, jo nepieciešams vēl

Lai gan aktus par būves pieņemšanu ekspluatācijā veido BIS, tos pamatā izdrukā un paraksta papīra formā uz vietas objektā. Arī tālākā aprīte tiek veidota papīra formā.

veikt izmaiņas normatīvajos aktos, lai Valsts zemes dienests varētu veikt darbības ne tikai uz iesnieguma pamata, bet arī uz BIS pieejamo datu pamata;

- izziņa par jaunbūvi, kas nepieciešama iesāktas būvniecības (līdz nodošanai ekspluatācijā) reģistrācijai Zemesgrāmatā. Piemēram, kredītu gadījumā bankas pa posmiem vēlas redzēt izsniegtā kredīta ķīlu Zemesgrāmatā vai arī pirms jaunbūves objekta pārdošanas iedzīvotājs to vēlas reģistrēt Zemesgrāmatā, lai objekts būtu pievilcīgāks pircējam. Šajā procesā ir iesaistītas četras iestādes. Vispirms nepieciešams Valsts zemes dienestā pasūtīt un izveidot jaunu kadastrālās uzmērīšanas lietu par būvējamo objektu, kam tiek piešķirts kadastra numurs un cita informācija (objektu apseko mērnies). Kadastrālās uzmērīšanas lietas iegūšanai nepieciešams, piemēram, būvvaldē pirms tam iesniegtais būves projekts un būvvaldes izsniegtā būvatļauja. Pēc tam kadastrālās uzmērīšanas lieta kopā ar citiem dokumentiem tiek iesniegta būvvaldē, kas apseko objektu un izsniedz izziņu ar norādītu būvniecības tiesisko pamatojumu un jaunbūves raksturojumu, kas tālāk tiek nesta uz Zemesgrāmatas nodaļu jaunbūves reģistrēšanai (nepieciešamos Kadastra datus Zemesgrāmata pati iegūst elektroniskā veidā). Tomēr pirms ierakstīšanas Zemesgrāmatā personas dažkārt vēl apmeklē arī zvērinātu notāru vai bāriņtiesu, lai izveidotu un apstiprinātu pašu nostiprinājuma lūgumu iesniegšanai Zemesgrāmatā;
- izziņa par būves neesamību, kas nepieciešama dabā vairs neesošas ēkas izslēgšanai no Kadastra, piemēram, lai par to netiktu rēķināts nekustamā īpašuma nodoklis. Vispirms ir jāapmeklē būvvalde un jāpieprasa izziņa (pievienojot nepieciešamos papildu dokumentus), kas apseko objektu un izsniedz izziņu. Pēc tam izziņa tiek iesniegta Valsts zemes dienestā, kas aktualizē datus Kadastra sistēmā. Ja iesniegums adresēts arī Zemesgrāmatai, Valsts zemes dienests nodrošina informācijas tālāku nodošanu Zemesgrāmatai.

Attiecībā uz izziņas par būves neesamību un jaunbūvi BIS attīstības plānos²³⁴ ietilpst līdz 2019.gada beigām pilnveidot BIS būvju datu aktualizēšanas funkcionalitāti, veidojot integrāciju ar Kadastru un Zemesgrāmatu, piemēram, būves neesamības vai jaunbūves reģistrācijas gadījumā (projektu Ministru kabinets vēl nav apstiprinājis un iekļāvis valsts vienotajā IKT mērķarhitektūrā).

Tieslietu ministrija jau 2011.gadā norādīja²³⁵, ka būves kadastrālā uzmērīšana, lai būvi nodotu ekspluatācijā, zināmā mērā ir lieka un projektā esošo datu daļēji dublējoša funkcija, un tas personai būtiski pildzina un sadārdzina būvniecības procesu, bet atvieglo darbu būvuzraudzības institūcijām. Līdz ar to Ministru kabinets atbalstīja

BIS nenodrošina būvvalžu izziņu datu nodošanu citām sistēmām, līdz ar to izziņas tiek pamatā sagatavotas papīra formā. Personas tās nogādā tālāk citās iestādēs.

konceptijas variantu, ka Valsts zemes dienests neveic būvju apsekošanu un uzmērīšanu dabā, bet būvvaldes pie būvniecības ieceres saskaņošanas veic būves pirmsreģistrāciju (BIS nodod un saņem tiešsaistē nepieciešamos datus no Kadastra sistēmas, t. sk. tiek piešķirts kadastra apzīmējums), bet pie būves nodošanas ekspluatācijā būvuzraugs, būveksperts vai cita kompetenta persona apliecina uzbūvētās būves atbilstību būvprojektam, tiek sagatavoti un Kadastra sistēmai tiešsaistē nodoti nepieciešamie dati par būvi tās pamata reģistrācijai (gan strukturēta būvprojekta informācija, gan informācija par būves pieņemšanu ekspluatācijā, gan digitāli būves grafiskie materiāli ar stāvu plāniem).

Koncepcijā²³⁶ tiek izvirzīts nosacījums, ka BIS jābūt ieviestam visās pašvaldībās un sistēmai jāsaturs visi nepieciešamie dati. Arī BIS izveides projektā bija paredzētas aktivitātes būvju kadastrālās uzmērīšanas lietas pasūtīšanai un izstrādei. Pilnībā aktivitātes projekta ietvaros netika īstenotas (ir izstrādātas vairākas saskarnes ar Valsts zemes dienestu, tomēr tās vēl netiek lietotas, jo nepieciešamas izmaiņas normatīvajos aktos par veicamo datu apmaiņu, līdz ar to no šīm izstrādātajām saskarnēm tiek lietota tikai ēku pirmsreģistrācija no BIS sistēmas tiešsaistē Kadastra sistēmā), līdz ar to Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija norādīja²³⁷ uz šo izstrādāto moduļu pilnvērtīgas darbības pārbaudes nepieciešamību projekta pēcuzraudzības periodā.

Informācijas paralēla uzkrāšana divās sistēmās

Lai gan būvniecības iesniegumu un izdoto dokumentu informācija tiek ievadīta BIS, četrās būvvaldēs tā paralēli tiek ievadīta arī pašvaldības lietvedības sistēmā. Tas tiek darīts vairāku iemeslu dēļ. Viens no iemesliem ir līdzšinējā prakse to darīt lietvedības sistēmā, plašākas un pierastākas iespējas meklēt dažādu informāciju par konkrētās pašvaldības teritoriju, kā arī kontrolēt darbu izpildi. Otrs iemesls ir neskaidrā situācija ar dokumentācijas arhivēšanas prasībām un informācijas pieejamību.

Ekonomikas ministrija skaidro²³⁸, ka BIS tiek izpildītas normatīvo aktu prasības par dokumentu arhivēšanu, ja dokuments ir reģistrēts tikai BIS, kā arī kā piemēru min, ka kopš BIS ieviešanas visi Būvkomersantu reģistra lēmumi tiek reģistrēti tikai BIS, neregistrējot tos Ekonomikas ministrijas dokumentu vadības sistēmā. Būvvalžu lietvedības sistēmas nav savienotas ar BIS, līdz ar to automātiska informācijas apmaiņa starp tām nav pašlaik iespējama. Ekonomikas ministrija norāda²³⁹, ka tiek izstrādātas datu apmaiņas saskarnes ar Rīgas domes Vienoto informācijas sistēmu, ievērojot principu, ka potenciāli šīs saskarnes varēs izmantot ne tikai datu integrācijai ar

Būvvaldes turpina paralēli uzkrāt informāciju gan savās lietvedības sistēmās, gan BIS.

Rīgas domi, bet arī ar citu pašvaldību sistēmām, kuras ir iesaistītas būvniecības sfēras dokumentu un datu aprītē (piemēram, lietvedības sistēmas). Citās apmeklētajās būvvaldēs lietvedības sistēmu un BIS integrācija no Ekonomikas ministrijas puses netiek finansēta un izstrādāta. Tikai viena no piecām būvvaldēm (Ādažu novada būvvalde) pašlaik aktīvi interesējas un mēģina izpētīt šāda savienojuma izveides iespējamību, tomēr faktiski izstrādes un novērtēšanas darbi vēl nav uzsākti, jo Ekonomikas ministrija nav nodrošinājusi piekļuvi BIS testa videi pašvaldības lietvedības sistēmas izstrādātājiem. Visas būvvaldes arī pieļauj, ka nākotnē, kad veidosies lielāka uzticība BIS, varētu arī atteikties no informācijas ievadīšanas paralēli divās informācijas sistēmās un visu informāciju ievadīt tikai BIS.

Ieteikumi

Lai sekmētu BIS lietošanu būvvaldēs, Ekonomikas ministrijai un Būvniecības valsts kontroles birojam veikt aktīvāku BIS lietotāju apmācību, ikdienas atbalstu un konsultēšanu gan par BIS funkcionalitātes iespējām, gan tās pielietošanu būvvalžu ikdienas darbā un normatīvo aktu prasību izpildes nodrošināšanai. Regulāri informēt būvvaldes par BIS attīstības plāniem un laika grafikiem.

Lai mazinātu administratīvo slogu personām un resursus dokumentu uzglabāšanā un arhivēšanā, Ekonomikas ministrijai pārskatīt un aktualizēt normatīvo aktu prasības attiecībā uz būvniecības pakalpojumu saņemšanai iesniedzamajiem dokumentiem, par kuriem informācija jau ir pieejama citās valsts informācijas sistēmās, kā arī sadarbībā ar būvvaldēm plašāk skaidrot personām, kurus dokumentus būvvaldēs nav nepieciešams iesniegt.

Lai veicinātu BIS kā pamata darba vides būvniecības jomā attīstību, Ekonomikas ministrijai un Būvniecības valsts kontroles birojam sagatavot rīcības plānu datu (kadastrālās uzmērīšanas lietas, augstas detalizācijas kartogrāfiskie dati, informācija par nekustamo īpašumu kaimiņiem, uzņēmumu paraksttiesīgās personas) pieejamībai BIS.

Lai nodrošinātu pilnu elektronisko dokumentu aprites plūsmu būvniecības jomā, Ekonomikas ministrijai un Būvniecības valsts kontroles birojam izstrādāt rīcības plānu BIS elektroniski sagatavoto dokumentu nodošanai ārējiem saskaņotājiem un izziņu nodošanai Kadastram un Zemesgrāmatai, izvērtējot optimālāko risinājumu dokumentu aprites nodrošināšanā gan no funkcionālā, gan finanšu efektivitātes viedokļa.

Vides aizsardzības un reģionālā attīstības ministrijas viedoklis

Par veikto revīziju

Valsts pārvaldē uzkrātās informācijas efektīva izmantošana ir būtisks nosacījums efektīvākai publisko pakalpojumu pārvaldībai un administratīvā sloga mazināšanai iedzīvotājiem.

Valsts kontroles veiktā lietderības revīzija „Vai valsts pārvalde efektīvi rīkojas ar uzkrāto informāciju?” tika veikta brīdī, kad VARAM ir aktualizējusi valsts pārvaldes datu apmaiņas sfēras jautājumus, kuri saistīti ar valsts pārvaldē uzkrātās informācijas efektīvu izmantošanu, t.sk. „tikai vienreiz” principa ieviešanu valsts pārvaldē, efektīvas datu apmaiņas politikas īstenošanu valsts pārvaldē, kā arī atvērtās datu politikas realizēšanu. VARAM atzinīgi novērtē Valsts kontroles revidentu ieguldīto darbu situācijas izpētē, secinājumu un ieteikumu izstrādē.

Revīzijas secinājumi un ieteikumi kalpos kā papildus impulss un atbalsts VARAM, īstenojot ar datu apmaiņas pilnveidi saistītās aktivitātes, savukārt revīzijas ieteikumu ieviešana sniegs nozīmīgu ieguldījumu, lai veicinātu un efektīvizētu valsts pārvaldē uzkrātās informācijas izmantošanu, neapgrūtinot iedzīvotājus ar pieprasījumiem sniegt datus, kas jau ir iestāžu rīcībā.

Par revīzijas secinājumiem

Būtiski norādīt, ka revīzijas laikā apzinātas un izvērtētas ne tikai nepilnības uzkrātās informācijas izmantošanas jomā, bet arī pozitīvie aspekti līdzšinējā VARAM un plašāk - publiskās pārvaldes darbībā datu apmaiņas jomā. Tas ir būtiski, lai mērķtiecīgi turpinātu datu apmaiņas procesu tālāku pilnveidi, efektīvi izmantojot VARAM rīcībā esošos instrumentus, tādējādi nodrošinot iedzīvotājiem ērtus un efektīvus valsts pārvaldes sniegtos pakalpojumus.

Neskatoties uz to, ka jau šobrīd valsts pārvaldē ir izveidojusies laba sadarbība datu apmaiņas un izmantošanas jomā, VARAM ieskatā viens no galvenajiem iemesliem, kāpēc datu apmaiņa ne vienmēr tiek organizēta optimālajā veidā, ir saistīts ar aktuālas informācijas trūkumu par valsts pārvaldē esošajiem informācijas resursiem, kurš savukārt saistīts ar vispārīgi noteikto tiesisko regulējumu informācijas resursu uzskaites jomā, kā arī efektīva ietekmes mehānisma trūkumu, kādā veidā valsts informācijas sistēmu pārziņi būtu ieinteresēti izpildīt jau šobrīd spēkā esošās tiesību normas.

VARAM pilnībā piekrīt revīzijas ziņojumā paustajam viedoklim, ka ir lietderīgi virzīties uz obligātu valsts informācijas sistēmu savietotāja (turpmāk - VISS) izmantošanu pakāpeniski, jo procesam ir jābūt samērojamam ar iesaistīto iestāžu tehniskajām un finansiālajām iespējām, kā arī šādu datu apmaiņu realizācijas lietderības izvērtējumiem. Var būt gadījumi, kad informācijas sistēmas vajadzībām nepieciešamo datu saņemšana, izmantojot VISS, nav racionālākais risinājums. Līdz ar to esošā situācija saistībā ar VISS izmantošanas rezultatīvo rādītāju pieaugumu ir bijusi lielā mērā atkarīga no iesaistīto iestāžu finansiālajām iespējām veikt nepieciešamos tehnoloģiskos pielāgojumus savās informācijas sistēmās.

Runājot par samaksas pieprasīšanu par datu apmaiņu var secināt, ka, lai gan pamatā informācijas apmaiņa starp valsts pārvaldes iestādēm notiek bez maksas, pastāv izņēmuma gadījumi, kad tiek prasīta samaksa par datu sniegšanu. Iepriekš minētā prakse ir saistīta ar nepietiekamu finansējumu datu sniedzējiem no valsts budžeta līdzekļiem.

VARAM ir apzinājusi atvērto datu politikas nozīmību un tās ieviešanas nepieciešamību. Lai īstenotu efektīvu atvērto datu politiku, VARAM ir izvēlējusies pieeju, kur pirmajā posmā tiek izveidots atvērto datu portāls, paralēli uzsākot darbu pie prioritāro datu kopu identificēšanas, bet vēlāk tiek nodrošināta datu kopu publicēšana atvērto datu portālā. Līdz ar to šobrīd notiek darbs pie prioritāro datu kopu identificēšanas. Papildus VARAM norāda, ka pirmais no 2013.gadā G8 dalībvalstu definētajiem atvērto datu principiem nosaka atvērtību pēc noklusējuma: „visiem valsts pārvaldes (publiskajiem) datiem ir jābūt atvērtiem pēc noklusējuma”.

Par revīzijas ieteikumiem

Revīzijas ziņojumā sniegtie ieteikumi ir saprotami un VARAM ieskatā to ieviešana ir iespējama. Ieteikumi veicinās valsts pārvaldē uzkrātās informācijas izmantošanu risinot problēmas, kuras saistītas ar „tikai vienreiz” principa ieviešanu, datu apmaiņas efektīvizēšanu, kā arī atvērto datu politikas īstenošanu.

Par revīzijas ieteikumu ieviešanu

VARAM veiks esošās situācijas izpēti datu apmaiņas jomā, izvirzot prioritātes, konkrētus sasniedzamos mērķus, veicamos pasākumus, sasniedzamos rezultātus un to novērtēšanas rādītājus. Atbilstoši izpētes rezultātiem VARAM izstrādās rīcības plānu ar konkrētiem uzdevumiem iestādēm datu apmaiņas jomā, t.sk. datu apmaiņas centralizācijai. Rezultātā tiks turpināts darbs, lai efektīvizētu un optimizētu datu apmaiņas procesus visā valsts pārvaldē kopumā.

VARAM ieviešot jauno VISS versiju un izstrādājot Valsts informācijas resursu, sistēmu un sadarbības reģistru (turpmāk – VIRSIS) nodrošinās funkcionalitāti, lai uzkrātu informāciju par informācijas resursiem publiskās pārvaldes informācijas sistēmās. Līdz ar to tiks attīstīts instruments, kurš nodrošinās aktuālu informāciju par valsts pārvaldē esošajiem informācijas resursiem.

VARAM izstrādās informatīvo ziņojumu par prioritāri atveramajām datu kopām, tādejādi turpinot īstenošanu efektīvu atvērto datu politiku.

VARAM izstrādās normatīvo aktu, kas nosaka kārtību, kādā vāc, apkopo un uztur informāciju par valsts informācijas sistēmās uzkrātajiem datiem, par piekļuves nosacījumiem, kā arī iestādēm un to informācijas sistēmām, kas nodod vai saņem datus, paredzot kontroles procedūras VIRSIS uzkrātās informācijas kvalitātes un aktualitātes uzraudzībai.

VARAM izstrādās normatīvo aktu, kas nosaka kontroles mehānismu, lai nodrošinātu valsts informācijas sistēmu un savietotāju izveides un attīstības projektu saskaņošanu, kā arī ar to saistīto budžeta pieprasījumu saskaņošanu. Rezultātā tiks uzlabota procesu uzraudzība informācijas sistēmu projektu uzraudzības jomā, kā arī precīzi noteikta kārtība budžeta pieprasījumu saskaņošanas procesam.

VARAM izveidos datu piekļuves risinājumu, lai nodrošinātu iespēju slēgt elektronisku vienošanos par datu apmaiņu starp iestādēm, tādejādi turpinot īstenošanu pasākumus, kuri saistīti ar administratīvā sloga mazināšanu valsts pārvaldes iestādēm datu apmaiņas jomā.

VARAM pilnveidos VISS funkcionalitāti, lai veicinātu datu izplatīšanu caur VISS. Rezultātā tiks veicināts datu apmaiņas centralizācijas process, kā rezultātā datu apmaiņa tiks organizēta optimālajā veidā.

VARAM pieprasīs ministrijām informāciju par identificētajiem maksas pakalpojumiem, ko savstarpēji sniedz un saņem valsts tiešās pārvaldes iestādes. Izvērtēs iesniegto informāciju un, atbilstoši izvērtējuma rezultātiem, sagatavos sarakstu ar datu apmaiņas pakalpojumiem, par kuru sniegšanu tiešās valsts pārvaldes iestāžu savstarpējie norēķini ir jāsamazina vai jāatceļ. Rezultātā tiks uzsākts darbs pie finanšu plūsmas optimizēšanas valsts pārvaldē attiecībā uz maksas pakalpojumiem, ko savstarpēji sniedz un saņem valsts tiešās pārvaldes iestādes.

VARAM, sadarbībā ar ministrijām un Valsts kanceleju, apzinās jomas, kurās pakalpojumu saņemšanai tiek prasīta informācija no personas, kā arī apzinās iestādēs vēl joprojām aktīvi pieprasāmo izziņu izsniegšanas mērķus un identificēs neizveidotās datu apmaiņas un to iemeslus. Pēc informācijas apkopošanas izstrādās rīcības plānu ar termiņiem šķēršļu novēršanai, lai izziņas netiktu pieprasītas. Rezultātā tiks pārskatīti pakalpojumu procesi, kas izslēgtu iespēju atkārtotas informācijas pieprasīšanu iedzīvotājiem dažādās iestādēs. Līdz ar to tiks panākta “tikai vienreiz” principa nodrošināšana.

Valsts reģionālās attīstības aģentūra (turpmāk – VRAA) pilnveidos uzraudzību pār VRAA pieteikto incidentu apstrādi un novēršanu atbilstoši noteiktajiem reakcijas laikiem. Līdz ar to tiks veicināta VISS darbības nepārtrauktība un klientorientēta sadarbība ar iestādēm VISS izmantošanā.

Revīzijas raksturojums, kritēriji un metodes

Revīzijas mērķis

Revīzijas mērķis ir pārliecināties, ka ir radīti visi priekšnoteikumi, lai:

- vienas valsts pārvaldes iestādes rīcībā jau esošie dati netiktu prasīti no privātpersonām, bet tos iegūtu pašas valsts pārvaldes iestādes, tādējādi nodrošinot ērtu un privātpersonām pieejamu valsts pārvaldi;
- valsts pārvaldes iestādes ar datiem apmainītos efektīvi, lieki netērējot administratīvos resursus, tādējādi taupot valsts pārvaldes resursus.

Vai iestādes neprasa informāciju no iedzīvotājiem, bet pašas to iegūst no otras iestādes?

Juridiskais pamatojums

Lietderības revīzija “Vai valsts pārvalde efektīvi rīkojas ar tās uzkrāto informāciju?” ir veikta, pamatojoties uz Valsts kontroles Revīzijas un metodoloģijas departamenta 2016.gada 12.aprīļa revīzijas uzdevumu Nr.2.4.1-12/2016. Papildus pārbaūžu veikšanai dažādās valsts un pašvaldību iestādēs revīzijā tika atvērti arī 14 apakšuzdevumi.

Revīziju veica revīzijas grupas vadītājs – informācijas sistēmu auditors Mārtiņš Vilmanis, informācijas sistēmu auditors Jānis Silinieks, informācijas sistēmu auditore Līga Nagle (līdz 2017.gada 19.janvārim), informācijas sistēmu auditore Žanete Abramenko (līdz 2016.gada 18.decembrim), informācijas sistēmu auditors Valdis Kaļupnieks (no 2017.gada 28.februāra) un informācijas sistēmu auditora palīgs Edmunds Jansons (no 2017.gada 20.marta).

Revidenta un revidējamās vienības atbildība

Valsts kontroles revidenti ir atbildīgi par revīzijas ziņojuma sniegšanu, kas pamatojas uz revīzijas laikā gūtiem atbilstošiem, pietiekamiem un ticamiem revīzijas pierādījumiem.

VARAM un VRAA, kā arī apakšuzdevumos ietvertās PMLP, UR, VZD, TA, VID, LAD, VSAA, NVA, EM, Ropažu novada dome, Garkalnes novada dome, Stopiņu novada dome, Ādažu novada dome un Ķekavas novada dome ir atbildīgas par normatīvo aktu ievērošanu un revidentiem sniegtās informācijas patiesumu.

Revīzijas apjoms un ierobežojumi

Revīzija ir veikta saskaņā ar Latvijas Republikā atzītiem starptautiskajiem revīzijas standartiem. Revīzija plānota un veikta tā, lai iegūtu pietiekamu pārlicību, ka valsts pārvaldē efektīvi rīkojas ar tās rīcībā uzkrātajiem datiem, proti, ir izveidoti atbilstoši un efektīvi datu apmaiņas risinājumi un pārvaldības procesi kā priekšnoteikumi datu apmaiņai, kā rezultātā valsts pārvaldes iestādes tos lieki nepieprasa no privātpersonām, bet gan iegūst pašas no citām valsts pārvaldes iestādēm.

Revīzija veikta par 2015.–2016.gadu, tomēr VISS un citu revīzijā apskatām lielo informācijas sistēmu izveidei un raksturojošo rādītāju salīdzināšanai, kā arī politikas plānošanas dokumentu novērtēšanai izmantoti dati arī no citiem periodiem.

Šī revīzijas ziņojuma apjomā ir iekļauta VARAM kā galvenā par e-pārvaldi atbildīgā iestāde Latvijā un tai pakļautā Valsts reģionālās attīstības aģentūra kā par valsts informācijas sistēmu savietotāja darbības nodrošināšanu atbildīgā iestāde, kā arī citas izlases veidā iekļautās iestādes, kas uztur dažādas valsts nozīmes informācijas sistēmas vai sniedz ar to datiem saistītus pakalpojumus – Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde, Uzņēmumu reģistrs, Valsts ieņēmumu dienests, Valsts zemes dienests, Tiesu administrācija (tikai Zemesgrāmatas pakalpojumi), Nodarbinātības valsts aģentūra, Valsts sociālās apdrošināšanas valsts aģentūra, Lauku atbalsta dienests, Ekonomikas ministrija un Būvniecības valsts kontroles birojs, Ādažu novada pašvaldība, Stopiņu novada pašvaldība, Garkalnes novada pašvaldība, Ropažu novada pašvaldība un Ķekavas novada pašvaldība.

Revīzijas ierobežojumi:

- netika vērtēta datu apmaiņa tiesībsargājošo iestāžu starpā (piemēram, Valsts policija, Prokuratūra, tiesas), kas saistīta ar atšķirīgu normatīvo regulējumu, procesu norisi, informācijas kā pierādījumu iesniegšanas nepieciešamību utt.;
- netika vērtēta “vienas pieturas aģentūras” koncepcijas īstenošana un loma, kā arī tās piedāvātais tehniskais risinājums datu apmaiņas nodrošināšanā;
- ierobežoto revīzijas resursu dēļ atvērto datu jautājums revīzijā tika skatīts tikai politikas plānošanas līmenī, t. i., vai valsts pārvaldē ir apzinātas šīs jomas problēmas un tiek plānotas noteiktas darbības situācijas uzlabošanai, bet netika vērtēts atsevišķu iestāžu jau paveiktais atvērto datu publicēšanā;
- atbilstoši revīzijas mērķim un apjomam tika skatīti datu apmaiņas organizatoriskie jautājumi, bet ne datu apmaiņas faktiskā drošības nodrošināšana.

Vērtēšanas kritēriji

Revīzijas jautājums	Noteiktais kritērijs	Kritērijs ir sasniegts/nav sasniegts?
1. Vai valsts pārvaldē tiek apzināta un plānota efektīva datu izmantošana?		
Vai ar e-pārvaldi saistītajos politikas plānošanas dokumentos ir ietverti datu apmaiņas jautājumi un konkrēti to risinājumi, t. sk. vērtējot atvērto datu lietošanu?	E-pārvaldes politikā par datu apmaiņas un atvērto datu jautājumiem ir noteikti sasniedzami mērķi, izmērāmi rezultatīvie rādītāji, atbildīgās iestādes un tiek plānots tam nepieciešamais finansējums VARAM ir sagatavojusi MK informatīvos ziņojumus par e-pārvaldes datu apmaiņas un atvērto datu jautājumu īstenošanas gaitu, tiek veiktas regulāras politikas ietekmes izvērtējums un tiek veiktas nepieciešamās izmaiņas tajā E-pārvaldes politikā par datu apmaiņas un atvērto datu jautājumiem tiek analizēta un ņemta vērā citu valstu pieredze	⊗ Kritērijs nav sasniegts – e-pārvaldes politikā tiek norādītas datu apmaiņas un atvērto datu problēmas un vispārīga nepieciešamā rīcība bez konkrētiem uzdevumiem sadalījumā pa dažādām iestādēm, bez skaidriem sasniedzamajiem rezultātiem un to rādītājiem. ⊙ Kritērijs ir sasniegts daļēji – iepriekšējos plānošanas periodos par politikas īstenošanas gaitu ir sagatavoti vairāki pārskati un ziņojumi, bet ne vienmēr tie gatavoti sākotnēji paredzētajā apjomā un regularitātē. Atvērto datu problemātika iepriekšējos periodos nebija analizēta. Attiecībā uz aktuālo politiku vēl nav pienācis sākotnēji noteiktais pārskata termiņš. Tomēr līdzīgu problēmu atkārtošana vairākos plānošanas dokumentos pēc kārtas var liecināt par nepietiekamu faktisko rezultātu analīzi un nepieciešamo izmaiņu izvērtēšanu politikas plānošanā. ⊗ Kritērijs nav sasniegts – e-pārvaldes politikas plānošanas dokumentos nav atsevišķi izcelta, norādīta un analizēta citu valstu pieredze datu apmaiņas organizēšanā.
2. Vai iestādēs tiek mērķtiecīgi īstenota datu apmaiņa ar citām valsts pārvaldes iestādēm, tādējādi sekmējot kopīgās politikas realizāciju valsts pārvaldē?		
2.1. Vai VARAM un VRAA ir izveidoti, plānoti un uzraudzīti ar datu apmaiņu saistītie procesi un tam ir pieejami nepieciešami resursi?		
Vai VARAM un VRAA stratēģijās un darba plānos ir iekļauti datu apmaiņas jautājumi, tiek veikta to izpildes uzraudzība?	Tiek nodrošināta stratēģisko mērķu datu apmaiņas vertikāla sasaiste (mērķu kaskāde) ar augstāka	⊙ Kritērijs ir sasniegts daļēji – pašreiz aktuālajām pamatnostādnēm nav pakārtoti citi vidēja termiņa plānošanas dokumenti, kas detalizētāk sadalītu tajā paredzētos mērķus. Iepriekšējos periodos tādi dokumenti bija, tomēr tieši datu apmaiņas jomā

Revīzijas jautājums	Noteiktais kritērijs	Kritērijs ir sasniegts/nav sasniegts?
	līmeņa plānošanas dokumentiem Tiek nodrošināta horizontāla sasaiste (pēctecība) ar iepriekšējo periodu stratēģijās nospraustajiem mērķiem datu apmaiņas jomā Darbības stratēģijās un darba plānos ir noteikti uzdevumi, termiņi, izpildītāji datu apmaiņas jautājumiem Izveidots izvirzīto mērķu un rezultātu uzraudzības mehānisms, tiek vērtēti uzdevumu izpildes vai neizpildes iemesli, paredzētas korektīvās darbības Tiek vērtēti datu apmaiņas funkciju īstenošanai faktiski izlietotie finanšu un cita veida resursi	mērķu definēšana un pārņemšana bija vispārīga. ⊗ Kritērijs nav sasniegts – datu apmaiņas jomā tiek nepārtraukti norādīts uz tajā pastāvošajām problēmām, tomēr tās atkārtojas no viena perioda uz nākamo periodu, attiecīgi arī mērķus tieši datu apmaiņas jomā izvirzot ļoti vispārīgus. ⊗ Kritērijs nav sasniegts – VARAM stratēģijā tiek norādītas tās pašas politikas plānošanas dokumentos jau norādītās vispārīgās datu apmaiņas problēmas un mērķi, būtiski konkrētākus un daudz precīzākus uzdevumus šajā jomā ne stratēģijā, ne ikgadējos darba plānos neparedzot. ⊗ Kritērijs nav sasniegts – tā kā netiek paredzēti un plānoti konkrēti un precīzi mērāmi uzdevumi tieši datu apmaiņas jomā, netiek veikta arī tās izpildes uzraudzība un vērtēšana. ⊗ Kritērijs nav sasniegts – tā kā netiek paredzēti un plānoti konkrēti un precīzi mērāmi uzdevumi tieši datu apmaiņas jomā, netiek veikta arī tam faktiski izlietoto resursu vērtēšana.
Vai plānoto datu apmaiņas pasākumu īstenošanai ir izveidota atbilstoša VARAM un VRAA struktūra, pienākumu sadalījums un izveidoti atbilstoši iekšējie procesi, paredzot arī sistemātisku valsts datu pārvaldību un centralizētu visu datu apmaiņas attīstības koordināciju un uzraudzību?	Valsts pārvaldē ir centrālā atbildīgā iestāde/institūcija (piemēram, starpnozaru komiteja), kas izvērtē, atbalsta, pieņem lēmumus, konsultē, koordinē un uzrauga sadarbības un datu apmaiņas jautājumus VARAM /VRAA nolikumos un reglamentos ir noteikti veicamie uzdevumi datu apmaiņas jomā, tie	⊗ Kritērijs ir sasniegts daļēji – e-pārvaldes galvenās un centrālās iestādes lomu pilda VARAM, kam papildus darbojas arī vairākas dažāda līmeņa starpnozaru komitejas, tomēr to darbība vairāk vērsta uz politikas un normatīvo aktu izstrādi, kā arī ERAF projektu īstenošanas sistēmas darbību, bet ir plašas iespējas pilnveidot tieši konsultatīvo, labās prakses izplatīšanas un koordinācijas atbalstu, kā arī vienotu lēmuma pieņemšanu un piemērošanu visā valsts pārvaldē. ⊗ Kritērijs ir sasniegts – funkcijas ir sadalītas starp vairākām iestādēm, tomēr tās tiešā veidā nepārklājas un viena otru papildina noteiktā jomā.

Revīzijas jautājums	Noteiktais kritērijs	Kritērijs ir sasniegts/nav sasniegts?
	nepārkļājas ar DVI, Valsts kancelejas, Informācijas sabiedrības padomes, IKT vadītāju foruma funkcijām un uzdevumiem	
	Visām funkcijām un uzdevumiem VARAM un VRAA datu apmaiņas jomā ir izveidota struktūra (pienākumu un atbildības sadalījums, iekšējie procesi)	⊗ Kritērijs ir sasniegts daļēji – VARAM reglamentos un nolikumos noteiktās funkcijas un uzdevumi tiek pārnesti detalizētāk uz attiecīgo struktūrvienību funkcijām un uzdevumiem, tomēr ne visas no tām ikdienā tiek veiktas atbilstošā apjomā.
	Gan valsts pārvaldē kopumā, gan katrā pamata reģistrā ir noteikts datu pārvaldnieks un viņa pienākumi, pilnvaras, tiek ņemti vērā datu semantiskās savietojamības jautājumi	⊗ Kritērijs ir sasniegts – valsts informācijas sistēmu reģistrā tiek norādīti katras sistēmas pārziņi (vada sistēmas darbību kopumā) un turētāji (nodrošina sistēmas funkcionalitāti un informācijas apriti), bet normatīvie akti nosaka to lomu. Savukārt VARAM darbojas valsts kopējās IS arhitektūras eksperti, kas plāno un vērtē valsts kopējo IT arhitektūru.

2.2. | Vai valsts pārvaldē tiek īstenota vienota un sistemātiska datu pārvaldība, lai īstenotu efektīvu datu apmaiņu?

Vai tiek salāgotas dažādu normatīvo aktu prasības vienotas datu apmaiņas un izpaušanas politikas plānošanai un tālākai īstenošanai?	Starp dažādiem normatīvajiem aktiem nav pretrunas attiecībā uz datu pieprasīšanu no privātpersonām un datu apmaiņu	⊗ Kritērijs nav sasniegts – vēl joprojām ir pieejami ne tikai pirms daudziem gadiem, bet arī nesen pieņemti un neaktualizēti konkrētus pakalpojumus regulējoši normatīvie akti, kuros tiek paredzēts pašām personām iestādēs iesniegt valsts pārvaldē jau uzkrātu informāciju.
Vai VARAM ir pietiekoša aktuālā informācija un statistika par valsts pārvaldē esošajiem IKT resursiem (t. sk. informācijas sistēmas, tajās uzkrātie dati, izveidotie savienojumi utt.) politikas plānošanas un vienotas datu pārvaldības nodrošināšanai?	Vienkopus tiek uzturēta informācija par valsts pārvaldes iestādēs un pašvaldībās uzkrātajiem datiem, to apmaiņas mehānismi	⊗ Kritērijs nav sasniegts – valsts pārvaldē tiek uzturēts tikai valsts informācijas sistēmu reģistrs, tomēr tajā galvenais uzvars netiek likts tieši uz uzkrātās informācijas (t. sk. konkrētu datu lauku) un tās izplatīšanas uzskaitījumu un nosacījumiem.
	Apkopotā un pieejamā informācija par IKT	⊗ Kritērijs nav sasniegts – arī tā ierobežotā informācija, kas ir pieejama valsts informācijas

Revīzijas jautājums	Noteiktais kritērijs	Kritērijs ir sasniegts/nav sasniegts?
	resursiem tiek aktualizēta vismaz reizi gadā	sistēmu reģistrā, visos gadījumos netiek regulāri un pilnīgi aktualizēta.

2.3. | Vai datu apmaiņa valsts pārvaldē tiek plānota, koordinēta un organizēta pēc vienotiem principiem?

Vai valsts pārvaldē ir noteikti vienoti datu apmaiņas organizatoriskie un tehniskie principi, ir pieejamas konsultācijas par to piemērošanu?	Valsts pārvaldē piemēro vienotus, VARAM noteiktus datu apmaiņas principus, tehniskos standartus, sadarbības līgumus Iestādēm ir pieejama publiska informācija (rokasgrāmatas, vadlīnijas, klasifikatori utt.) un konsultācijas vai labā prakse datu apmaiņas principu un tehnisko risinājumu pareizai un labākai piemērošanai Katrai valsts informācijas sistēmai ir tā darbību pamatojošs normatīvais regulējums, kas ietver arī datu apmaiņas jautājumus – no kā saņemt un kam sniegt datus, kādā apmērā, kādam mērķim, kādā veidā, cik bieži	⊗ Kritērijs nav sasniegts – Līgumos par datu nodošanu citai iestādei nav konsekvences, katrai iestādei ir savas specifiskas prasības, kuru saskaņošana ir laikietilpīga. Arī vienoti datu apmaiņas principi un tehniskie standarti valsts pārvaldē pašlaik vēl netiek ievēroti. ⊗ Kritērijs ir sasniegts daļēji – atsevišķas vienotas rokasgrāmatas un vadlīnijas ir pieejamas tikai par VISS datu apmaiņas veidu, bet par citiem datu apmaiņas veidiem vienota metodika nav pieejama. Arī konsultācijas un cita veida atbalsts minimāli pieejams tikai par VISS risinājumiem. ⊗ Kritērijs ir sasniegts daļēji – valsts informācijas sistēmām ir ļoti atšķirīga situācija, jo ir sistēmas ar detalizētiem atsevišķiem darbības noteikumiem un ir sistēmas bez nekādiem atsevišķiem noteikumiem, kur sistēmas darbība pamatojums jāmeklē daudzos dažādos normatīvajos aktos. Nav arī paredzēts kāds pārejas periods, kad visām valsts informācijas sistēmām šādi noteikumi tiktu izveidoti.
Vai valsts pārvaldē ir vienota pieeja fizisko personu datu aizsardzības jautājumiem datu apmaiņas jomā?	Sadarbību pamatojošajos dokumentos tiek paredzētas fizisko personu datu aizsardzības prasības (subjekta piekrišana vai apstrāde likumā noteikto funkciju veikšanai, apstrāde	⊗ Kritērijs ir sasniegts daļēji – Līgumos par datu nodošanu citai iestādei nav konsekvences, pamatojot datu sniegšanas nepieciešamību, mērķi un aizsardzības līmeni. Līdz ar to atsevišķos gadījumos nav izsekojamas visas fizisko personu datu aizsardzības prasības.

Revīzijas jautājums	Noteiktais kritērijs	Kritērijs ir sasniegts/nav sasniegts?
	atbilstoši konkrētam paredzētajam mērķim, datu aktualitāte un kvalitāte, ierobežota sensitīvo datu apstrāde), lai veicinātu sabiedrības uzticību un šo personas datu aizsardzību Labākai fizisko personu datu aizsardzībai datu apmaiņas procesos tieši vai kā konsultants, vienotu priekšnoteikumu definētājs tiek iesaistīta DVI Personas datu apstrādes gadījumā izmanto ne tikai likumisko pamatu, bet arī datu īpašnieka atļauju savu datu iegūšanai no dažādiem reģistriem un tālākai apstrādei konkrētā pakalpojuma sniegšanai, piekrišanu norādot papīra vai elektroniska formas pakalpojuma pieteikumos	⊗ Kritērijs nav sasniegts – sadarbības organizēšanā, līgumu slēgšanā vai informācijas sistēmu attīstībā netiek tiesā veidā regulāri iesaistīts DVI, kā arī valsts pārvaldes datu apmaiņai nekādas atsevišķas metodikas, vadlīnijas vai līgumu paraugi nav izveidoti. ⊙ Kritērijs ir sasniegts daļēji – tikai VSAA ar finanšu institūcijām ir noslēgti līgumi, kuros tiek piedāvāta bezmaksas iespēja ieskatīties VSAA datus, saņemot datu subjekta rakstisku piekrišanu.

2.4. | Vai datu apmaiņa un piekļuve citu iestāžu uzkrātiem datiem ir centralizēti nodrošināta?

Vai valsts pārvaldē izveidotā koplietošanas infrastruktūra tiek aktīvi lietota un tās darbībai un uzturēšanai tiek piemēroti atbilstoši pārvaldības procesi, tādējādi sekmējot mērķtiecīgu jau izstrādāto valsts centrālo tehnisko risinājumu un uzkrāto datu plašāku izmantošanu?	Normatīvie akti paredz kopīgās infrastruktūras izmantošanas nepieciešamību, iestādes ievēro šīs prasības Ir pieejama informācija par VISS un ar to saistīto citu sistēmu	⊙ Kritērijs ir sasniegts daļēji – normatīvie akti paredz iespēju lietot kopīgo infrastruktūru, bet tā nav obligāta prasība, līdz ar to VISS datu apmaiņā tiek izmantots tikai nelielā daļā gadījumu (pārējos gadījumos izmanto tiešus sistēmu tiešsaistes savienojumus vai arī datu transportēšanas serverus vai pat e-pastus). ⊙ Kritērijs ir sasniegts – VISS portālā VRAA veido un uztur dažādas vienotas rokasgrāmatas un vadlīnijas, tiek uzturēti servisu saraksti utt. Ja
---	--	--

Revīzijas jautājums	Noteiktais kritērijs	Kritērijs ir sasniegts/nav sasniegts?
	savietojumu lietošanas nosacījumiem, ir pieejama tehniskā informācija savienojumu izveidei un uzturēšanai	nepieciešams, ierobežotā apjomā tiek sniegtas arī konsultācijas un cita veida atbalsts.
	VISS spēj nodrošināt iestādēm vajadzīgos faktiskos datu pārraides apjomus	☑ Kritērijs ir sasniegts – balstoties uz VRAA iesniegtajiem VISS darbības datiem, bieži un ilgstošu darbības pārtraukumu tieši datu apmaiņas nodrošināšanā VISS pusē nav bijuši, tomēr būtu jāpildinveido tehniskā un servisu ikdienas darbības uzraudzība.
	VISS darbības atbalstam VRAA ir izveidoti līgumu noslēgšanas, datu apmaiņas izveides (t. sk. lietotāji, dati, piekļuves tiesības) un uzturēšanas (t. sk. tehniskā veikspēja un palīdzības dienests) procesi, ir noteikti to izpildes termiņi un apjomi, kā arī tie tiek sasniegti	☑ Kritērijs ir sasniegts daļēji – VRAA ir izveidoti procesi sadarbības izveidei un uzturēšanai, tomēr gan lietotāju atbalsts, gan tehnisko resursu un servisu darbības uzraudzība ir vispārīga, dažkārt bez skaidriem izpildes termiņiem, kā arī daudz atbildības deleģējot pašām iestādēm (bez centralizēta atbalsta).

3. | Kādas sekas un papildu administratīvo slogu pastāvošās nepilnības politikas plānošanā un tās īstenošanā atstāj uz konkrētiem pakalpojumiem privātpersonām?

Vai iestādes pamatoti pieprasa informāciju no privātpersonām, neizmantojot datu apmaiņas iespējas starp valsts pārvaldes iestādēm?	Bez informācijas pieprasīšanas no privātpersonas iestādes ir apzinājušas arī citus informācijas iegūšanas veidus	☑ Kritērijs ir sasniegts daļēji – iestādēs ir apzinātas iespējas datu saņemšanai no citām iestādēm un šīs iespējas pamatā tiek arī izmantotas, tomēr tas neaptver visu nepieciešamās informācijas apjomu. Atsevišķās iestādēs šādas iespējas visos gadījumos nav apzinātas, rezultātā vienādi vai līdzīgi dati vienā iestādē tiek pieprasīti no personas, citā iestādē tie tiek iegūti tieši no citas iestādes.
	Iestādes neprasa informāciju no privātpersonām tikai tāpēc, ka to paredz kāds normatīvais akts	☒ Kritērijs nav sasniegts – vēl joprojām atsevišķos pakalpojumos no personām tiek prasīta informācija tikai tāpēc, ka to paredz normatīvie akti, lai gan iestādei minētā informācija ir jau pieejama vai būtu salīdzinoši viegli iegūstama. Tomēr vairākas iestādes jau norādīja uz plāniem aktualizēt šos normatīvos aktus.

Revīzijas jautājums	Noteiktais kritērijs	Kritērijs ir sasniegts/nav sasniegts?
	Ir izveidoti risinājumi nepieciešamo datu apmaiņai pakalpojuma nodrošināšanai Izveidotie risinājumi ikdienā tiek lietoti pakalpojumu sniegšanai No iedzīvotāja tiek pieprasīta tikai tā informācija, kas valsts pārvaldē nav uzkrāta	☑ Kritērijs ir sasniegts daļēji – ne visos gadījumos ir uzsākta faktiska datu apmaiņa ar citām iestādēm, tādējādi pārtraucot noteikta veida informāciju pieprasīt no pašām personām. Kā arī izveidotie datu apmaiņas risinājumi ne vienmēr atbilst valsts pārvaldē prioritāri izvirzītajiem tiešsaistes datu apmaiņas veidiem. ☑ Kritērijs ir sasniegts – izveidotie datu apmaiņas risinājumi pamatā tiek lietoti iestāžu darbā. ☒ Kritērijs nav sasniegts – ne visos gadījumos iestādes pieprasa no personām tikai valsts pārvaldē neuzkrātu informāciju, bet arī tādu, kas centralizēti vienā vai vairākās vietās valsts pārvaldē elektroniskā vai citādā formātā tiek uzkrāta.
Vai pašvaldības (būvvaldes) pamatoti pieprasa informāciju no privātpersonām, neizmantojot datu apmaiņas iespējas starp valsts pārvaldes iestādēm?	Bez informācijas pieprasīšanas no privātpersonas iestāde ir apzinājusi arī citus informācijas iegūšanas veidus Iestāde neprasa informāciju no privātpersonām tikai tāpēc, ka to paredz kāds normatīvais akts Ir izveidoti risinājumi nepieciešamo datu apmaiņai pakalpojuma nodrošināšanai	☑ Kritērijs ir sasniegts daļēji – būvvaldē ir apzinātas iespējas datu saņemšanai no citām iestādēm un šīs iespējas pamatā tiek arī izmantotas, tomēr tas neaptver visu nepieciešamās informācijas apjomu. Piemēram, kadastrālās uzmērīšanas lietas iesniegšana tiek pieprasīta no personas, nevis pieprasīta un saņemta no Kadastra, jo BIS nav iestrādāta grafisko datu pieejamība un nav panākts cits efektīvs risinājums šo datu iegūšanai. ☒ Kritērijs nav sasniegts – būvvaldes saņem daudz dokumentu, lai gan informācija ir pieejama BIS un citos reģistros. Lieki dokumenti tiek iesniegti, jo tos pievieno pati persona, kā arī normatīvais akts nosaka, ka ir jāiesniedz, piemēram, īpašumtiesību apliecinājoši dokumenti un ēkas energoefektivitātes pagaidu sertifikāti, kas jau ir pieejami BIS. Turklāt pakalpojumu iesnieguma formas paredz iesniegt dokumentus, kuri jau ir pašvaldības rīcībā (būvatļauju, ko pati pašvaldība ir izsniegusi, vai būvprojektu, kurš jau ir pašvaldībā iesniegts). ☒ Kritērijs nav sasniegts – nav izveidots risinājums, lai pašvaldībai būtu pieejama visa nepieciešamā informācija, neprasot to iesniegt personai. Lai gan pašvaldību lietošanā ir nodots BIS ar mērķi nodrošināt vienkopus visu nepieciešamo informāciju un elektronisku informācijas apriti, būvvaldes lieto vairākus vēl citus informācijas avotus ārpus BIS, lai veiktu savas funkcijas. Piemēram, kadastrālās

Revīzijas jautājums	Noteiktais kritērijs	Kritērijs ir sasniegts/nav sasniegts?
		uzmērīšanas lietas iesniegšana tiek pieprasīta no personas, nevis pieprasīta un saņemta no Kadastra, augstas detalizācijas topogrāfiskā informācija tiek skatīta dažādos privāto uzņēmumu uzturētos reģistros, pašas būvvaldes izziņas tiek izsniegtas personām papīra formā, nevis nodotas iestādēm elektroniski tieši no BIS.
	Izveidotie risinājumi ikdienā tiek lietoti pakalpojumu sniegšanai	☑ Kritērijs ir sasniegts – pašvaldība lieto gan BIS (tomēr dažādos apmēros), gan citus informācijas avotus pakalpojumu sniegšanai.
	No privātpersonas tiek pieprasīta tikai tā informācija, kas valsts pārvaldē nav uzkrāta	☒ Kritērijs nav sasniegts – no personas tiek pieprasīti dokumenti, kas jau ir pieejami pašvaldībā vai citos reģistros (piemēram, Kadastrs, Zemesgrāmata, BIS publiskie reģistri, augstas detalizācijas topogrāfiskā informācija).

Revīzijas metodes

Revīzijā izmantotas šādas galvenās metodes:

- analizēti politikas plānošanas dokumenti, normatīvie akti un citi ar revidējamo jomu saistīti dokumenti un informācija;
- vērtēta un analizēta iestāžu iesniegtā informācija par datu apmaiņas veidiem un to atbilstība valsts pārvaldē noteiktajām prioritātēm, kā arī statistika par pakalpojumu un sniegtās informācijas apjomiem;
- pārbaudīti, analizēti un vērtēti iestāžu uzrādītie pakalpojumu sniegšanu pamatojošie dokumenti;
- intervētas iestāžu atbildīgās personas;
- veikta iedzīvotāju aptauja;
- analizēta un vērtēta citu Eiropas valstu pieredze datu apmaiņas organizēšanās.

Revīzijas grupas vadītājs –
informācijas sistēmu auditors

M. Vilmanis

Revīzijas grupa:
informācijas sistēmu auditors
informācijas sistēmu auditors

J. Silinieks
V. Kaļupnieks

Termini un skaidrojumi

Saīsinājums/ termins	Skaidrojums
BIS	Būvniecības informācijas sistēma
DIT	Valsts reģionālās attīstības aģentūras uzturētais Datu izplatīšanas tīkls, kas ir centralizēts datņu transportēšanas servera risinājums, kas izmanto standartizētus datu apmaiņas savienojumus un spēj nodrošināt centralizētu datu izplatīšanu vienlaikus vairākām iestādēm.
DVI	Datu valsts inspekcija
ERAF	Eiropas reģionālās attīstības aģentūra
FTP	Datņu pārsūtīšana protokols jeb FTP (angliski: <i>File Transfer Protocol</i>), kas ļauj tīkla lietotājiem apskatīt attālu datoru direktorijus, nolasīt, pārsūtīt vai atjaunot to datnes.
GRICS	Valsts pārvaldes efektivitātes novērtējums (angliski: <i>Governance Research Indicator Country Snapshot</i>), ko veic Pasaules Bankas institūts.
IeM IC	Iekšlietu ministrijas Informācijas centrs
IKT	Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas
ĪUMEPLS	Īpašu uzdevumu ministra elektroniskās pārvaldes lietās sekretariāts
ISA programma	Eiropas Komisijas realizētās ISA programmas jeb sadarbības risinājumi valsts pārvaldēm (angliski <i>Interoperability Solutions for Public Administrations</i>) mērķis ir radīt nepieciešamās izmaiņas un risinājumus Eiropas e-pārvaldes fragmentācijas mazināšanai tehniskajā, semantikas, organizatoriskajā un juridiskajā jomā, un tā ir daļa no Eiropas sadarbības stratēģijas.
IZM	Izglītības un zinātnes ministrija
Kadastrs	Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēma
LAD	Lauku atbalsta dienests

Saīsinājums/ termins	Skaidrojums
NVA	Nodarbinātības valsts aģentūra
Pakalpes	Tīmekļa pakalpes (angliski <i>WEB services</i>) ir vienots veids, kā tīkla lietojumprogrammām, arī tādām, kas strādā dažādās platformās, rakstītas dažādās valodās utt., savstarpēji sazināties, izmantojot starptīkla protokolus.
PMLP	Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde
PSI direktīva	Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2003/98/EK (2003.gada 17.novembris) par valsts sektora informācijas atkalizmantošanu
RIHA	Igaunijas valsts informācijas sistēmu administrēšanas sistēma (igauņiski <i>Riigi infosüsteemi haldussüsteem</i>)
TA	Tiesu administrācija
TM	Tieslietu ministrija
UGFA	Uzturlīdzekļu garantijas fonda administrācija
UR	Uzņēmumu reģistrs
VARAM	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VDEĀVK	Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija
VID	Valsts ieņēmumu dienests
VISS	Valsts reģionālās attīstības aģentūras uzturētais Valsts informācijas sistēmu savietotājs, kas ir centralizēts vairāku sistēmu tiešsaistes sadarbības risinājums, kas izmanto standartizētus informācijas sistēmu servisos, nevis divu sistēmu tiešus, slēgtus risinājumus.
VRAA	Valsts reģionālā attīstības aģentūra
VSAA	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
VTUA	Valsts tehniskās uzraudzības aģentūra
VZD	Valsts zemes dienests

Saīsinājums/ termins	Skaidrojums
WEB	Vispasaules jeb globālais tīmeklis (angliski <i>World Wide Web</i>) ir globāla hiperteksta sistēma, kas izmanto interneta tīklu kā informācijas transportēšanas mehānismu.
XML	Paplašinātās iezīmēšanas valoda jeb <i>XML</i> (angliski <i>eXtensible Markup Language</i>) ir programmēšanas valodas <i>SGML</i> apakškopa, kas speciāli izstrādāta darbam ar tīmekļa dokumentiem (dažāda veida datu aprakstīšanai un koplietošanas atvieglošanai internetā).
Zemesgrāmata	Valsts vienotā datorizētā zemesgrāmata

1. pielikums. Piemēri informācijas atkārtotai pieprasīšanai no personām iestādēs.

Iestāde un pakalpojums	Iesniedzamie dokumenti	Iemesls	Papildu skaidrojumi un komentāri
Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra (portālā www.latvija.lv norādīti 58 pakalpojumi, 8 no tiem norādīta nepieciešamība iesniegt citu iestāžu dokumentus, izlases veidā pārbaudītas 3 pakalpojumu 113 lietas)			
Apdrošināšanas atlīdzība	Atzinums par arodslimību	Neesoši elektroniski reģistri Normatīvo aktu prasības	VSAA skaidro ²⁴⁰ , ka ir nosūtījusi Aroda un radiācijas medicīnas centram vēstuli ar ierosinājumu slēgt vienošanos par informācijas apmaiņu ar VSAA un piedāvājumu izvērtēt iespēju informācijas apmaiņu nodrošināt integrētās valsts informācijas sistēmas ietvaros, izmantojot VRAA radīto infrastruktūru. Ņemot vērā VSAA ierosinājumu, Aroda un radiācijas medicīnas centrs uzsāka VSAA nosūtīt informāciju papīra dokumentu formā. Datu apmaiņa pašlaik tiek realizēta veidā, kādā to var nodrošināt sadarbības partneris. Ierosinātā atzinumu un slēdzien elektronizēšanas iespēja e-veselības projekta nākošajā kārtā netika atbalstīta, jo šis risinājums skartu pārāk mazu iedzīvotāju kontingentu. Saskaņā ar VSAA sniegto informāciju ²⁴¹ 2015.gadā kopā VSAA saņemti 2 410 atzinumi. Ņemot vērā, ka normatīvie akti neparedz Aroda un radiācijas medicīnas centram atzinumus sūtīt VSAA, tad arī VSAA klienti, pieprasot apdrošināšanas atlīdzību, iesniedz centra izsniegto atzinumu.
Ģimenes valsts pabalsts	Mācību iestādes izziņa (ja bērns ir sasniedzis 15 gadu vecumu un turpina mācības profesionālajā izglītības iestādē)	Neesoši elektroniski reģistri	Tas neatbilst normatīvajam aktam ²⁴² , no kura izriet, ka izglītības iestādes izziņa ir jāuzrāda katru gadu pēc bērna 15 gadu sasniegšanas tikai gadījumos, ja bērns mācās ārvalsts izglītības iestādē. VSAA no Izglītības un zinātnes ministrijas saņem tikai informāciju, ja bērns mācās vispārējā izglītības iestādē, bet nesaņem datus par mācībām profesionālās izglītības iestādēs, koledžās vai augstskolās un informāciju par stipendijām, kas ir būtiska pakalpojuma piešķiršanai, tāpēc no

Iestāde un pakalpojums	Iesniedzamie dokumenti	Iemesls	Papildu skaidrojumi un komentāri
			iedzīvotājiem tiek prasītas izziņas. VSAA skaidro ²⁴³ , ka Izglītības un zinātnes ministrija neuzkrāj visus nepieciešamos datus (informācija par izmaksātajām stipendijām un to veidiem), lai VSAA varētu izmantot elektroniski saņemamo informāciju pakalpojumu piešķiršanā. Pēdējā sarakstē Izglītības un zinātnes ministrija 2017.gadā informēja, ka šobrīd nav plānota darbu uzsākšana, lai uzkrātu vairāk informācijas par izglītības iestāžu audzēkņiem, kas saņem stipendiju. Dati par studējošajiem augstskolās un koledžās varētu sākt uzkrāties no 2017./2018.mācību gada, bet ne par stipendijām. Saskaņā ar VSAA sniegto informāciju ²⁴⁴ 2015.gadā saņemta 15 181 izglītības iestāžu izziņa.
Izdienas pensija	Darba devēja izziņa (ka darbs atbilst izdienas pensijas profesijām un ka persona vairs nestrādā profesijā, t. sk. norādot darba samaksu)	Normatīvo aktu prasības	Pārbaudītajos gadījumos personas pamatā pašas iesniedza šos dokumentus. Lai gan pamatā izdienas pensijas gadījumā darba devējs ir valsts vai pašvaldības iestādes, pat normatīvo aktu līmenī tiek paredzēts, ka informāciju no sava darba devēja pieprasa un pēc tam to iesniedz VSAA primāri pati persona. Piemēram, diplomātu izdienas pensijas gadījumā normatīvais akts vispirms paredz ²⁴⁵ izziņas no darba devēja iesniegt pašai personai un tikai pēc tam, ja persona tos nav iesniegusi, VSAA pati pieprasa informāciju no Ārlietu ministrijas. Savukārt attiecībā uz Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu izdienas pensiju normatīvais akts paredz ²⁴⁶ , ka personas atsevišķu informāciju pašas iesniedz, ja tā ir jau personas rīcībā, bet ja nav – to pieprasa pati VSAA. Jāatzīmē, ka kopš 2013.gada darba devēji sniedz informāciju VID arī par nodarbināto konkrētu arodu, amatu, specialitāti, līdz ar to par aktuālo situāciju (kopš kura brīža persona vairs nestrādā noteiktā amatā, par ko ir tiesības saņemt izdienas pensiju) informācija centralizēti ir pieejama arī VID rīcībā. Saskaņā ar VSAA sniegto informāciju ²⁴⁷ 2015.gadā kopā saņemtas 620 darba devēja izziņas par tiesībām uz izdienas pensiju.
	Darba stāžu apliecinājoši dokumenti	Samaksas pieprasīšana Neesoši elektroniskie reģistri	VSAA norāda ²⁴⁸ , ka VSAA 2014.gada 14.augustā vērsās ar priekšlikumu Latvijas Nacionālajā arhīvā par iespēju VSAA bez maksas saņemt arhīva izziņas par privātpersonu darba un tam pielīdzinātajiem periodiem apdrošināšanas stāža

Iestāde un pakalpojums	Iesniedzamie dokumenti	Iemesls	Papildu skaidrojumi un komentāri
	(darba grāmatiņas, izziņas no Latvijas Nacionālā arhīva u. c. dokumenti)	Normatīvo aktu prasības	pierādīšanai. Latvijas Nacionālais arhīvs atbalstīja šādu sadarbību, taču vērsa uzmanību uz vairākiem apsvērumiem un ierosināja šā jautājuma risināšanai vērsties Labklājības ministrijā un Kultūras ministrijā. Izvērtējot minēto sadarbību ministriju līmenī, kā arī ņemot vērā, ka Latvijas Nacionālā arhīva izziņas ir valsts nodevas objekti, kas ietekmētu valsts budžetu, vienošanās par sadarbību netika noslēgta. Saskaņā ar VSAA sniegto informāciju ²⁴⁹ 2015.gadā kopā saņemti 68 411 dažādi stāžu apliecinājoši dokumenti.
Tiesu administrācija (Zemesgrāmata) (portālā www.latvija.lv norādīti 15 pakalpojumi, 9 no tiem norādīta nepieciešamība iesniegt citu iestāžu dokumentus, izlases veidā pārbaudītas 2 pakalpojumu 69 lietas)			
Nekustamā īpašuma sadalīšana	Nodevas maksājumu apliecinājošs dokuments	Normatīvo aktu prasības	To iesniegšanu paredz Zemesgrāmatas likums ²⁵⁰ , lai gan dati par valsts budžetā veiktajiem maksājumiem ir pieejami Valsts kasē un normatīvie akti ²⁵¹ paredz iestādēm pašām pārliecināties par maksājumu saņemšanu, neprasot ²⁵² maksājumu apliecinājošo dokumentu iesniegšanu. Kā skaidro TA ²⁵³ , tad maksājumu apliecinājošo dokumentu (kvīšu) pievienošana ir paredzēta likumā, tomēr netiek prasīts to apliecinājums (bankas zīmogs), kā arī personām pašām ir vienkāršāk pievienot izdrukus no internetbankas, nekā norādīt maksājumu identificējošo informāciju. Zemesgrāmatām ir nodrošināta iespēja šos maksājumus atrast Valsts kasē, ko darbinieki arī dara, bet ir jāzina maksājumu identificējošā informācija – pati kvīts kā dokuments nav nepieciešama, jo tiek veikta pārbaude Valsts kases datos.
Īpašumtiesību reģistrācija uz pirkuma vai dāvinājuma līguma pamata	Pašvaldības vai iestādes atteikums par pirkuma tiesību izmantošanu	Neesoši elektroniskie reģistri	Minētā informācija valsts pārvaldē pašlaik centralizēti nekur netiek uzkrāta un, kā skaidro ²⁵⁴ TA, tad tiekot domāts arī par šo datu elektroniskas iegūšanas iespējām, tomēr pašlaik šī situācija vēl nav atrisināta un TA attīstības plānos tas vēl nav paredzēts nekur, jo vispirms ²⁵⁵ ir nepieciešams risinājums no pašvaldību puses. Līdzīga situācija ir arī ar citiem abos pakalpojumos nostiprinājumu lūgumos

Iestāde un pakalpojums	Iesniedzamie dokumenti	Iemesls	Papildu skaidrojumi un komentāri
pievienojamajiem pašvaldību lēmumiem un saskaņojumiem, piemēram, par adreses piešķiršanu, nekustamā īpašuma lietošanas mērķa noteikšanu, par zemes ierīcības projekta apstiprināšanu, par nosaukuma maiņu u. c., kas tiek gatavoti konkrētā pašvaldībā pēc personas pieprasījuma.			
Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde (portālā www.latvija.lv norādīti 49 pakalpojumi, 9 no tiem norādīta nepieciešamība iesniegt citu iestāžu dokumentus, izlases veidā pārbaudītas 4 pakalpojumu 112 lietas)			
Iesniegums par naturalizāciju	VSAA vai VID izziņas par ienākumiem Latvijā, NVA izziņas par bezdarbnieka statusu	Ātrāki pakalpojuma termiņi	Kā norāda PMLP ²⁵⁶ , tad PMLP nav piekļuves VSAA vai VID reģistriem. PMLP no pilsonības pretendenta tieši izziņas no VSAA vai VID nepieprasa, tā ir pilsonības pretendenta brīva izvēle, kādus dokumentus pievienot naturalizācijas iesniegumam. Personām, kas legāli strādā vai mācās vai ir reģistrēts bezdarbnieks, ir pilnīgi pietiekami iesniegt vienu izziņu no darbavietas, mācību iestādes vai NVA (galvenokārt legālo iztikas avotu pierāda ar izziņu no darbavietas vai izziņu no bankas par naudas līdzekļu esamību kontā). PMLP arī pati pieprasa informāciju no VSAA un VID (e-parakstīts pieprasījums), ja no iesniegumam pievienotajiem dokumentiem nav konstatējams fakts par pastāvīgu dzīvesvietu Latvijā vai legālu iztikas avotu un atbildes tiek sniegtas operatīvi. PMLP varētu atteikties no prasības iesniegt izziņas no VID un VSAA par pietiekamu iztikas līdzekļu esamību, jo šīs izziņas ir iespējams iegūt ļoti operatīvi un nav nepieciešams dubultot personu lietās esošās informācijas apjomu.
	Izziņas no izglītības iestādēm	Nav izveidota datu apmaiņa	Izziņas no izglītības iestādēm iesniedz, lai ar mācīšanās faktu apliecinātu dzīvošanu Latvijā. Kā skaidro PMLP ²⁵⁷ , tad papildus informācija no Izglītības kvalitātes valsts dienesta tiek pieprasīta gadījumos, kad PMLP rīcībā nav pilnīgas informācijas par pilsonības pretendenta mācībām pēdējos piecos gados vai izglītības iestādes izsniegtā izziņa nesniedz pilnīgu informāciju par izglītības iegūšanu latviešu valodā. Izglītības kvalitātes valsts dienests sniedz informāciju par personas bērnudārza, pamatskolas un vidusskolas apmeklējumiem.

Iestāde un pakalpojums	Iesniedzamie dokumenti	Iemesls	Papildu skaidrojumi un komentāri
	Lēmumi (atzinumi) par invaliditātes noteikšanu	Nav izveidota datu apmaiņa	Dokumenti tiek iesniegti atsevišķos gadījumos, lai iegūtu atbrīvojumu no zināšanu pārbaudēm. Kā norāda PMLP ²⁵⁸ , ir apsvērta iespēja un jau veiktas sarunas ar Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisiju par informācijas iegūšanu tiešsaistē, un tas varētu notikt jau 2017.gadā.
	Invaliditātes vai pensionāru apliecības	Ātrāki pakalpojuma termiņi	Tiek iesniegti (uzrādīti), lai apliecinātu samazinātas valsts nodevas piemērošanu.
ES pastāvīgā iedzīvotāja statusa LR pieprasīšana	VSAA vai VID izziņas par ienākumiem Latvijā, NVA izziņas par bezdarbnieka statusu	Ātrāki pakalpojuma termiņi	Skatīt iepriekš pie pakalpojuma “Iesniegums par naturalizāciju”.
	Valsts valodas prasmes sertifikāts	Neesoši elektroniskie reģistri	Kā skaidro PMLP ²⁵⁹ , tad Valsts izglītības satura centra sertifikātu elektroniska pārbaude šobrīd nav iespējama, jo VISC nav atbilstošas informācijas sistēmas, VISC dati ir sadalīti tabulās pa gadiem un informācijas meklēšana ir apgrūtināta. Kad persona uzrāda saņemto sertifikātu (tā nav īpaša izziņa, kas jāsaņem speciāli, bet dokuments, kas personas rīcībā jau ir), tad arī tas tiek pārbaudīts telefoniski vai ar e-pasta palīdzību.
Uzturēšanās atļaujas reģistrācija	VID izziņas par nodokļu samaksu vai parāda termiņa atlikšanu	Nav izveidota datu apmaiņa Normatīvo aktu prasības	Kā norāda PMLP ²⁶⁰ , PMLP piekļuves VID reģistriem nav. PMLP vairākkārt mēģinājusi vienoties ar VID par elektronisku datu apmaiņu, tomēr sarunas nav bijušas sekmīgas. Piemēram, lai lietotu VID informācijas sistēmu, lietotājam jābūt labai izpratnei nodokļu jautājumos, un VID amatpersonas izteikušas bažas par to, vai PMLP darbinieki VID sistēmā esošos datus spēs korekti interpretēt. Piemēram, Imigrācijas likumā nodokļu pārbaudes regulējošās normas bijušas formulētas neskaidri, radot neizpratni par to interpretāciju. Šobrīd šīs normas ir

Iestāde un pakalpojums	Iesniedzamie dokumenti	Iemesls	Papildu skaidrojumi un komentāri
	Pašvaldības izziņas par nekustamā īpašuma nodokļa samaksu	Nav izveidota datu apmaiņa	precizētas, līdz ar to PMLP varētu atkāroti uzsākt konsultācijas ar VID par iespēju izmantot tās sistēmās esošos datus.
	Komercedarbības veikšanas licences (atļaujas)	Ātrāki pakalpojuma termiņi	Kā skaidro PMLP ²⁶¹ , tad notiek sarunas un izstrādes darbs ar Rīgas domi par iespēju saņemt elektroniski datus par nekustamā īpašuma nodokļa samaksu, izmantojot starpsistēmu saskarni (savienojums ar Rīgas domes Nekustamā īpašuma nodokļu samaksas informācijas sistēmu).
	Valsts nodevas samaksu apliecinājoši dokumenti	Normatīvo aktu prasības	Šādi pamatā tiek iesniegtas uzņēmumu licences starptautiskajiem kravas komercpārvadājumiem ar kravas automobiļiem, kuru dati ir publiski pieejami arī internetā. Kā skaidro PMLP ²⁶² , ja persona ir ieradusies un gatava uzrādīt komercedarbības licenci, tad PMLP to izmanto un pievieno kopiju lietai, bet, ja licences nav līdzī, tad PMLP pati pārbauda šos datus publiski pieejamos reģistros.
			Kā skaidro PMLP ²⁶³ , faktiski dokuments par valsts nodevas samaksu netiek prasīts, bet, ja persona vēlas to iesniegt, tas tiek pieņemts, lai atvieglotu maksājuma pārbaudi Valsts kases informācijas sistēmā. No atsevišķiem Ministru kabineta noteikumiem šī dokumenta iesniegšana vēl nav svītrotā, bet, izdarot turpmākos grozījumus tiesību aktos, PMLP svītros šo prasību no Ministru kabineta noteikumu teksta.
Ielūguma apstiprināšana vīzas pieprasīšanai	VID izziņas par nodokļu samaksu vai parāda termiņa atlikšanu	Nav izveidota datu apmaiņa	Skatīt iepriekš pie pakalpojuma “Uzturēšanās atļaujas reģistrācija”.
	Komercedarbības veikšanas licences (atļaujas)	Ātrāki pakalpojuma termiņi	Skatīt iepriekš pie pakalpojuma “Uzturēšanās atļaujas reģistrācija”.
Nodarbinātības valsts aģentūra			

Iestāde un pakalpojums	Iesniedzamie dokumenti	Iemesls	Papildu skaidrojumi un komentāri
(portālā www.latvija.lv norādīti 7 pakalpojumi, vienā no tiem norādīta nepieciešamība iesniegt citu iestāžu dokumentus, izlases veidā pārbaudītas viena pakalpojuma 17 lietas)			
Licences saņemšana darbiekārtotānās pakalpojumu sniešanai	Datu valsts inspekcijas lēmums, UR izziņa, VID izziņa Valsts nodevas samaksu apliecināši dokumenti	Ātrāki pakalpojuma termiņi	NVA pakalpojuma iesniegumā tiek norādīta iespēja pēc izvēles iesniegt dažādus citu iestāžu dokumentus. Kā norāda NVA ²⁶⁴ , dokumentu neiesniegšanas gadījumā informāciju pieprasa pati NVA un, piemēram, 2015. gadā ir bijuši tikai seši iesniegumi bez neviena pievienotā dokumenta (šajā gadījumā informāciju pieprasa pati NVA), savukārt atlikušajiem 36 iesniegumiem dokumenti ir bijuši pievienoti daļēji un 2 iesniegumiem ir bijuši pievienoti pilnīgi visi dokumenti. NVA skaidro ²⁶⁵ , ka tā neliek komersantiem iesniegt dokumentus no citām valsts iestādēm, komersanti pēc savas iniciatīvas var tos pievienot, vai arī nē.
Lauku atbalsta dienests (portālā www.latvija.lv norādīti 30 pakalpojumi, 11 no tiem norādīta nepieciešamība iesniegt citu iestāžu dokumentus, izlases veidā pārbaudītas 3 pakalpojumu 66 lietas)			
Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem uzņēmējdarbības uzsākšanai	Izglītību apliecināošs dokuments vai izziņa no mācību iestādes	Normatīvo aktu prasības Neesoši elektroniskie reģistri	Atbalsta pretendents iesniedz izglītību apliecināša dokumenta kopiju vai izziņu no mācību iestādes (ja apliecināšanā dokumentā nav uzrādīts stundu skaits, pievieno izglītības iestādes izsniegto mācību programmu, kurā ir norādīts apgūto lauksaimniecības mācību stundu skaits) par to, ka iesniedzējs apgūst kādu no mācību programmām atbilstoši normatīvo aktu prasībām par valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanu, administrēšanu un uzraudzību lauku un zivsaimniecības attīstībai 2014.–2020. gada plānošanas periodā, tajā skaitā atbalsta pretendenta atbilstību normatīvajā aktā ²⁶⁶ noteiktajām izglītības prasībām. LAD skaidro ²⁶⁷ , ka valsts pārvaldē nav tādu reģistru, kur būtu uzkrāta informācija par personas iegūto lauksaimniecības izglītību, kā arī sekmju izrakstiem, lai pārliecinātos, vai iegūtā izglītība atbilst normatīvajos aktos noteiktajām prasībām. Turklāt atbilstoša ir arī citās valstīs iegūtā lauksaimniecības izglītība.
Atbalsts ieguldījumiem ar	Zemesgrāmatā reģistrēts	Normatīvo aktu prasības	Normatīvai akts ²⁶⁸ paredz, ja atbalsta pretendents neiesniedz zemesgrāmatā

Iestāde un pakalpojums	Iesniedzamie dokumenti	Iemesls	Papildu skaidrojumi un komentāri
lauksaimniecību nesaistītu darbību radīšanā un attīstīšanā	ilgtermiņa nomas līgums	Neesoši elektroniskie reģistri	reģistrēta ilgtermiņa nomas līguma kopiju (uzrādot oriģinālu), tad LAD šo informāciju saņem no iestādēm Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā un termiņā. Lai gan normatīvais akts paredz informācijas iegūšanu no citas iestādes, LAD revīzijā skaidro, ka atbalsta pretendenta iesniegtais ilgtermiņa nomas līgums nav pieejams citās valsts institūcijās un netiek uzkrāts citās datu bāzēs, tādēļ tiek prasīts atbalsta saņēmējam iesniegt tā kopiju.
	Iepirkuma procedūru apliecināšie dokumenti	Normatīvo aktu prasības	Informācija par Iepirkuma uzraudzības biroja publicēto iepirkuma procedūras uzaicinājumu, publicētajiem grozījumiem un publicēto gala lēmumu ir pieejama publiski Iepirkuma uzraudzības biroja mājaslapā. Kā norādīja LAD ²⁶⁹ , uz nākamajiem ministru kabineta noteikumu grozījumiem LAD plāno paredzēt, ka pretendents norāda iepirkuma numuru un LAD iegūst informāciju no Iepirkumu uzraudzības biroja mājaslapas. Bet citreiz pretendenti izvēlas labāk pievienot izdrukus no Iepirkumu uzraudzības biroja, nekā pārrakstīt numurus. Revīzijas veikšanas laikā 2017.gadā (ārpus revidējamā perioda 2015.-2016.gads) LAD veica grozījumus normatīvajā aktā, vairs neparedzot iesniegt Iepirkumu uzraudzības biroja mājaslapā publicēto informāciju.
	Būvniecības dokumenti (būvatļauja, paskaidrojuma raksts, apliecinājuma karte, būvprojekts u. c.)	Normatīvo aktu prasības Neesoši elektroniskie reģistri	Kā norādīja LAD ²⁷⁰ , primāri attiecīgo dokumentu iesniegšanu paredz spēkā esošie normatīvie akti. Būvniecības informācijas sistēmā ne visas pašvaldības laikus un precīzi ievada LAD lēmuma pieņemšanai nepieciešamo informāciju, kā arī sistēmā jau ievadītā informācija nav pietiekama. Ņemot vērā šo, iesnieguma izvērtēšanā palaužoties tikai uz BIS informāciju, kurā trūkst iepriekš uzskaitītā būvniecības informācija/dokumenti, rastos risks izmaksāt Eiropas Savienības atbalstu neatbilstošām investīcijām un mērķim
Dīzeļdegviela lauksaimniekiem	Ienākumu deklarācijas pielikumi	Ātrāki pakalpojuma termiņi	Normatīvais akts ²⁷¹ neparedz obligātu ieņēmumu no lauksaimnieciskās ražošanas vai akvakultūras produkcijas ražošanas apliecinājo dokumentu iesniegšanu, vien nosaka, lai varētu operatīvi izvērtēt iesniegumus un pieņemt lēmumu, ka

Iestāde un pakalpojums	Iesniedzamie dokumenti	Iemesls	Papildu skaidrojumi un komentāri
			lauksaimniecības produkcijas ražotājs iesniegumam var pievienot ieņēmumus no lauksaimnieciskās darbības par iepriekšējo taksācijas gadu apliecinošos dokumentus. LAD norāda ²⁷² , ka ņemot vērā, ka normatīvais akts nenosaka par pienākumu iesniegt ieņēmumu no lauksaimnieciskās darbības apliecinošos dokumentus, tad šo dokumentu neiesniegšana neietekmē LAD lēmumu, jo LAD šo informāciju iegūst no Valsts ieņēmumu dienesta.
Uzņēmumu reģistrs (2016.gada aprīlī portālā www.latvija.lv nebija norādīti iestādes pakalpojumi (UR pakalpojumu aprakstus aktualizēja 2016.gada vidū), bet iestādes mājaslapā ir norādīti vairāk nekā 100 iestādes pakalpojumi, 26 no tiem norādīta nepieciešamība iesniegt citu iestāžu dokumentus, izlases veidā pārbaudīta 3 pakalpojumu 51 lieta)			
Laulības līgumu reģistrācija	Laulības apliecība	Normatīvo aktu prasības	Normatīvais akts ²⁷³ nosaka, ka UR nodaļa, pamatojoties uz personas pieteikumu un tam pievienotajiem dokumentiem (tajā skaitā, laulības apliecības kopiju), lemj par ieraksta izdarīšanu vai atteikumu izdarīt ierakstu laulāto mantisko attiecību reģistrā. UR skaidro ²⁷⁴ , ka PMLP šobrīd UR nodrošina piekļuvi nepieciešamajai informācijai ierakstu izdarīšanai laulāto mantisko attiecību reģistrā. Tai skaitā tika secināts, ka nepieciešams uzlabot no PMLP saņemamo datu atveidošanu UR informācijas sistēmā, kā arī pilnveidot datu ielādi no PMLP datubāzes, kā arī nepieciešams izdarīt grozījumus Ministru kabineta 2002.gada 3.septembra noteikumos Nr. 37 "Laulāto mantisko attiecību reģistrācijas kārtība", izslēdzot no reģistrācijai iesniedzamo dokumentu uzskaitījuma laulības apliecības kopiju. Taču, ievērojot labas pārvaldības principu un pamatojoties uz Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta astoto daļu, minētais nevar kalpot par šķērslī laulāto mantisko attiecību reģistrācijai. Tādējādi pieejamā informācija ir pietiekama, lai personai jau šobrīd nelūgtu iesniegt laulības apliecības kopiju. UR revīzijas veikšanas laikā veica nepieciešamās darbības, lai mainītu praksi un no klientiem laulības apliecību kopijas vairs nepieprasītu.

Iestāde un pakalpojums	Iesniedzamie dokumenti	Iemesls	Papildu skaidrojumi un komentāri
Zemnieku saimniecības reģistrācija un īpašnieka maiņa	Notariāli apliecināts noraksts no zemesgrāmatu akta par zemes gabala piederību vai notariāli apliecināta zemesgrāmatas kopija	Normatīvo aktu prasības	TA sniedz informāciju UR no valsts vienotās datorizētās zemesgrāmatas, tajā skaitā informāciju par nekustamā īpašuma kadastra numuru, adresi, īpašnieku, nosaukumu u. c. UR skaidro ²⁷⁵ , ka, lai nepieprasītu no personām notariāli apliecinātu norakstu no zemesgrāmatu akta par zemes gabala piederību, būtu pietiekami, ja persona iesniegtu pietiekamu, īpašumu identificējošu informāciju – kadastra numurus. Lai šādu informāciju iekļautu pieteikumu veidlapās, nepieciešams precizēt pieteikumu veidlapas ierakstiem uzņēmumu reģistra žurnālā. Šādus precizējumus UR veiks, tiklīdz stāsies spēkā šobrīd izskatīšanai Saeimā virzītais likumprojekts “Grozījumi likumā “Par Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistru”” ²⁷⁶ .
	Pašvaldības domes vai zemes komisijas lēmums	Neesoši elektroniskie reģistri	UR skaidro ²⁷⁷ , ka valsts reģistros nav pieejama visa informācija, piemēram, pašvaldības domes (padomes) vai zemes komisijas lēmums par zemes gabala piešķiršanu lietošanā.
Ieraksts maksātnespējas reģistrā juridiskai personai	Tiesas nolēmums	Normatīvo aktu prasības	UR norādīja ²⁷⁸ , ka, lai gan pakalpojuma aprakstā ir norādīts, ka jāiesniedz tiesas nolēmumi, tomēr šo informāciju UR personām (maksātnespējas administratoriem) nepieprasa un iegūst no Tiesu informācijas sistēmas. Revīzijas veikšanas laikā 2016.gadā UR ir arī veicis labojumus pakalpojuma aprakstā.
Valsts zemes dienests (portālā www.latvija.lv norādīti 75 pakalpojumi, 6 no tiem norādīta nepieciešamība iesniegt citu iestāžu dokumentus, izlases veidā pārbaudītas viena pakalpojuma 52 lietas)			
Datu reģistrācija / aktualizācija Kadastra informācijas sistēmā uz iesniegtā dokumenta pamata, kas nav kadastrālās	Tiesas nolēmums, mantojuma apliecība	Nav izveidota datu apmaiņa Ātrāki pakalpojuma termiņi	VZD skaidro ²⁷⁹ , ka Kadastra subjekta datu aktualizācijai persona iesniedz tādus dokumentus kā, piemēram, tiesas lēmumu, darījumu dokumentu, mantojuma apliecību. Pakalpojuma saņemšanai ir nepieciešams kadastra subjekta iesniegums. Šis dokuments satur ierobežotas pieejamības informāciju, līdz ar to dokumentu pa e-pastu saņemt no citām iestādēm šobrīd vēl nevar.

Iestāde un pakalpojums	Iesniedzamie dokumenti	Iemesls	Papildu skaidrojumi un komentāri
uzmērīšanas dokuments	Pašvaldības lēmumi par nekustamo īpašumu adresēm, nosaukumiem, lietošanas mērķi	Ātrāki pakalpojuma termiņi	VZD skaidro ²⁸⁰ , ka datu reģistrācija un aktualizācija Kadastra informācijas sistēmā, pamatojoties uz pašvaldību pieņemtajiem lēmumiem par adresēm un nosaukumiem, nekustamā īpašuma lietošanas mērķiem, bez subjekta iesaistes, tiek nodrošināta VZD, saņemot nepieciešamo informāciju no pašvaldībām. Taču, ja kadastra subjekts vēlas aktualizēt datus paātrinātā kārtībā, tad viņš var vērsties Dienestā, ierosinot datu reģistrāciju/aktualizāciju Kadastra informācijas sistēmā. Kā norāda VZD ²⁸¹ , kopš 2017.gada (ārpus revīzijas perioda 2015.-2016.gads) pašvaldības sniedz VZD tiešsaistes pārraides režīmā informāciju par noteikto vai mainīto nekustamā īpašuma lietošanas mērķi zemes vienībai zemes vienības daļai, kurai Kadastrā ir piešķirts kadastra apzīmējums, un lietošanas mērķim piekrītošo zemes platību.
	Būvniecības dokumenti	Normatīvo aktu prasības	VZD skaidro ²⁸² , ka par pienākumu personām iesniegt būvniecības procesa dokumentus, tas tiks atrisināts, līdzko tiks izstrādāts normatīvais regulējums, lai VZD saņemtu datus no Būvniecības informācijas sistēmas integrēto procedūru ieviešanai par tiem objektiem, kuru reģistrāciju vai aktualizāciju Kadastrā persona būs ierosinājusi BIS (tehniskie risinājumi dokumentu saņemšanai ir izveidoti). Papildus VZD un Būvniecības valsts kontroles birojs izstrādā starpresoru vienošanos, kas paredzēs VZD nodarbinātajiem saņemt BIS tehniskās piekļuves rekvizītus, lai saņemtu BIS esošo informāciju, t.sk. būvniecības dokumentus arī citos gadījumos.
Valsts ieņēmumu dienests (portālā www.latvija.lv norādīti 204 pakalpojumi, 17 no tiem norādīta nepieciešamība iesniegt citu iestāžu dokumentus, izlases veidā pārbaudītas 4 pakalpojumu 28 lietas)			
Atļauja preču pagaidu uzglabāšanas vietas turēšanai	Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta un Valsts vides dienesta	Normatīvo aktu prasības Neesoši elektroniskie reģistri	Normatīvie akti paredz ²⁸³ iesniegt informāciju par Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta un Valsts vides dienesta atzinumiem par pagaidu uzglabāšanas vietas atbilstību normatīvajiem aktiem, pie tam ne visa šī informācija valsts

Iestāde un pakalpojums	Iesniedzamie dokumenti	Iemesls	Papildu skaidrojumi un komentāri
	atzinums		pārvaldē tiek vienkopus uzkrāta elektroniskā formā.
	Īpašumtiesības apliecinošs dokuments	Nav izveidota datu apmaiņa Normatīvo aktu prasības	Savukārt Informācija elektroniskā formā par īpašumtiesībām uz kādu konkrētu nekustamo īpašumu ir pieejama Valsts vienotajā datorizētajā zemesgrāmatā. VID skaidro ²⁸⁴ , ka Muitas atļauju kontroles daļas darbiniekiem, kas pieņem lēmumu par pagaidu uzglabāšanas vietas turēšanas atļaujas izsniegšanu, nav piekļuves tiesību Valsts vienotās datorizētās zemesgrāmatas datiem.
Kases aparātu un to apkalpojošo firmu reģistrācija	Izglītības un profesionālās kvalifikācijas dokumenti	Normatīvo aktu prasības Neesoši elektroniskie reģistri	VID skaidro ²⁸⁵ , ka šo dokumentu iesniegšanu paredz normatīvie akti. Izglītības un zinātnes ministrija neuzkrāj visus nepieciešamos datus (informācija par augstskolu diplomiem un mācību centru izsniegtiem sertifikātiem), lai VID varētu izmantot elektroniski saņemamo informāciju pakalpojumu piešķiršanā.
Zvērinātu advokātu biroju reģistrācija	Rakstisks paziņojums par biroja reģistrēšanu	Normatīvo aktu prasības Ātrāki pakalpojuma termiņi	Pakalpojuma “Zvērinātu advokātu biroju reģistrācija” lietās tiek pievienots Latvijas Zvērinātu advokātu padomes rakstisks paziņojums par biroja reģistrēšanu padomē, kura iesniegšanu paredz ²⁸⁶ normatīvie akti. Viena no Latvijas Zvērinātu advokātu padomes funkcijām ²⁸⁷ ir veidot zvērinātu advokātu un zvērinātu advokātu palīgu, kā arī tiesas darbības teritorijā praktizējošo zvērinātu advokātu vecāko sarakstus un nodrošināt šo sarakstu publisku pieejamību. Vienā gadījumā pakalpojuma saņēmējs ir pievienojis pieteikumam izdruku no Latvijas Zvērinātu advokātu padomes mājaslapas, nevis iesniedzis padomes rakstisku paziņojumu un VID šo izdruku ir akceptējis.

2. pielikums. Iestāžu pakalpojumu aprakstu neaktualitāte.

Iestāde	Pakalpojums	Apraksts un papildu skaidrojumi
VSAA	Apdrošināšanas atlīdzība	Lai gan pakalpojumā “Apdrošināšanas atlīdzība” VSAA informāciju par darbā notikušo nelaimes gadījumu elektroniski saņem no Valsts darba inspekcijas, bet Aroda un radiācijas medicīnas centrs ir uzsācis arodslimību informācijas papīra dokumentu nodošanu VSAA, pakalpojumu portālā www.latvija.lv aprakstā ²⁸⁸ norādīta nepieciešamība klientam pašam iesniegt šo informāciju (VSAA mājaslapā pie pakalpojuma apraksta ²⁸⁹ nav vairs prasība iesniegt informāciju par nelaimes gadījumu darbā, bet par arodslimības atzinumu prasība vēl joprojām ir norādīta).
VSAA	Ģimenes valsts pabalsts	Lai gan pakalpojumā “Ģimenes valsts pabalsts” faktiski no iedzīvotājiem tiek pieprasītas izziņas par bērniem, kas sasnieguši 15 gadu vecumu un turpina mācīties profesionālās izglītības iestādēs Latvijā, šāda nepieciešamība ir arī norādīta pakalpojumu portālā www.latvija.lv ²⁹⁰ , savukārt iestādes mājaslapā šāda nepieciešamība nav norādīta ²⁹¹ (norādīts, ka dati tiek saņemti elektroniski no Izglītības un zinātnes ministrijas).
Zemesgrāmata	Dažādi pakalpojumi	Lai gan vairākos pakalpojumos, piemēram ²⁹² , “Nekustamā īpašuma sadalīšana, mainoties īpašniekam un atverot jaunu zemesgrāmatas nodalījumu”, “Nekustamā īpašuma sadalīšana, nemainoties īpašniekam, atverot jaunu zemesgrāmatas nodalījumu”, “Dzīvokļa īpašuma vai neapdzīvojamās telpas, vai mākslinieka darbnīcas ierakstīšana zemesgrāmatā”, “Kopīpašuma reāla sadalīšana”, “Maiņas līguma reģistrācija zemesgrāmatā”, “Zemes ierakstīšana zemesgrāmatā”, “Zemes un ēku (būvju) ierakstīšana zemesgrāmatā”, “Uztura līguma reģistrācija zemesgrāmatā” dažādi nepieciešamie dati (piemēram, zemes robežu plāni, ēku inventarizācijas lietas, izziņas par kadastrālo vērtību) no Valsts zemes dienesta jau kopš 2015.gada tiek saņemti elektroniski tiešsaistē, šo pakalpojumu aprakstos vēl joprojām tiek norādīta nepieciešamība privātpersonai pievienot šos dokumentus nostiprinājuma lūgumam. TA risina jautājumu ar www.latvija.lv pakalpojuma kataloga turētāju VRAA par piekļuvi informācijas atjaunošanai.
Zemesgrāmata	Dažādi pakalpojumi	Lai gan vairākos pakalpojumos, piemēram ²⁹³ , “Nekustamā īpašuma sadalīšana, mainoties īpašniekam un atverot jaunu zemesgrāmatas nodalījumu”, “Maiņas līguma reģistrācija zemesgrāmatā”, “Īpašumtiesību reģistrācija uz pirkuma vai dāvinājuma līguma pamata” nepieciešamie dati par nekustamā īpašuma nodokļa samaksu jau vairākus gadus tiek iegūti no pašvaldībām elektroniski tiešsaistē, šo pakalpojumu aprakstos vēl joprojām tiek norādīta nepieciešamība privātpersonai

Iestāde	Pakalpojums	Apraksts un papildu skaidrojumi
		pievienot šo izziņu nostiprinājuma lūgumam. TA risina jautājumu ar www.latvija.lv pakalpojuma kataloga turētāju VRAA par piekļuvi informācijas atjaunošanai.
UR	Ieraksts maksātnespējas reģistrā juridiskai personai Tiesiskās aizsardzības process Ārpustiesas tiesiskās aizsardzības process	Atsevišķos gadījumos laikus nav aktualizēts iestādes mājaslapā publicētais pakalpojuma apraksts ²⁹⁴ un norādītā iesniedzamā informācija, kas var maldināt klientus un likt tiem iesniegt liekus un nevajadzīgus dokumentus, kas jau ir pašas iestādes rīcībā, piemēram, pie trīs pakalpojumu aprakstiem – “Ieraksts maksātnespējas reģistrā juridiskai personai”, “Tiesiskās aizsardzības process” un “Ārpustiesas tiesiskās aizsardzības process” – ir norādīts, ka jāiesniedz tiesas nolēmumi, tomēr šo informāciju UR personām nepieprasa un iegūst no Tiesu informācijas sistēmas. Revīzijas veikšanas laikā 2016.gadā UR ir arī veicis labojumus pakalpojuma aprakstā.
VID	Muitas nodrošinājuma uzlīmes un trošīšveida plombas	Lai gan pakalpojumā “Muitas nodrošinājuma uzlīmes un trošīšveida plombas” VID informāciju par VID izsniegtajām atļaujām atzītā nosūtītāja un atzītā saņēmēja statusa izmantošanai iegūst, VID struktūrvienībām apmainoties ar nepieciešamo informāciju, pakalpojumu portālā aprakstā ²⁹⁵ norādīta nepieciešamība klientam pašam iesniegt šo informāciju.

3. pielikums. Iestāžu informācijas pakalpojumu (izziņas, paziņojumi, izdrukas) pieejamība personām.

Iestāde	Samaksa	Formāts	Apjoms (2015.g.)	Papildu skaidrojumi un komentāri
VSAA	Bez maksas	Papīra (apstiprinātas)	524 741	VSAA piedāvā bez maksas un apjoma ierobežojuma izsniegt dažādas izziņas gan papīra formātā, gan elektroniski. E-pakalpojumos nav norādīti nekādi ierobežojumi par sagatavotās informācijas informatīvo raksturu vai to neizmantošanu kā dokumentu (pašos elektroniski sagatavotajos dokumentos jau tiek norādīti gan VSAA rekvizīti, datums, numurs, pati pieprasītā informācija, kā arī norāde, ka dokuments sagatavots elektroniski, pamatojoties uz VSAA informācijas sistēmā aktualizētajiem datiem uz noteiktu datumu un laiku). Kā skaidro²⁹⁶ VSAA, tad viens no būtiskākajiem iemesliem papīra formas izziņu popularitātei ir tāds, ka ne visiem datu subjektiem ir pieejama e-vidē, t. sk. internetbanka vai e-paraksts, lai autorizētos. VSAA izziņas datu subjekti pieprasīja iesniegšanai sociālajos dienestos, un sadarbības līgumi ar pašvaldībām informācijas nodošanā sociālo dienestu vajadzībām e-pakalpojumu veidā noslēgšana uzsākta 2015. gada beigās. Arī, noformējot kredītsaistības, pastāv iespēja iesniegt informāciju par saviem ienākumiem personīgi, ko arī datu subjekti izmanto, neskatoties uz to, ka ar daudziem kredītdvējiem ir noslēgti sadarbības līgumi VSAA pieejamās informācijas saņemšanai, ja datu subjekts tam ir devis savu piekrišanu. Pašlaik VSAA nodaļās vēršas arī Krievijas Federācijas pensiju saņēmēji, lai saņemtu tieši parakstītu izziņu par apdrošināšanas periodiem.
	Bez maksas	Elektroniski (e-pakalpojumi)	350 991	
TA	Bez maksas	Elektroniski (e-pakalpojums)	16 112	Personas var bez maksas elektroniskā veidā iepazīties ar saviem Zemesgrāmatā esošajiem datiem (ieskatīties konkrētā Zemesgrāmatas nodaļā ar e-pakalpojumu “Mani dati valsts vienotajā datorizētajā zemesgrāmatā”) un iegūto informāciju var arī bez maksas izdrukāt, nosūtīt uz e-pastu vai pārveidot XML formātā, tomēr visos šajos gadījumos tā ir parasta informatīva rakstura informācija bez paraksta vai citiem apstiprinošiem rekvizītiem. Zemesgrāmatas nodaļā par maksu var ieskatīties arī jebkura cita persona.
	Bez maksas un par maksu	Papīra (neapstiprinātas un	3229	

Iestāde	Samaksa	Formāts	Apjoms (2015.g.)	Papildu skaidrojumi un komentāri
		apstiprinātas)		Tajā pašā laikā Zemesgrāmatu nodaļas gan bez maksas (ne biežāk kā divas reizes gadā par sevi uzkrātos datus atbilstoši fizisko personu datu aizsardzības normatīvo aktu prasībām ²⁹⁷), gan par maksu (4,50 <i>euro</i> ²⁹⁸) izsniedz ²⁹⁹ gan neapliecinātas zemesgrāmatas nodalījuma datorizdrukas no reģistra, gan apstiprinātas izziņas papīra un elektroniskā dokumenta veidā par personai reģistrētiem īpašumiem.
PMLP	Bez maksas	Elektroniski (e-pakalpojums)	92 338	PMLP paredz ³⁰⁰ divas reizes gadā bez maksas pieprasīt un saņemt visu Iedzīvotāju reģistra informāciju par sevi un saviem bērniem, bet par katru nākamo šāda veida pieprasījumu no personas iekasējama valsts nodeva 5,69–7,11 <i>euro</i> apmērā ³⁰¹ par vienu personu. Samaksa 2,50 <i>euro</i> apmērā paredzēta arī izziņai par dzīvesvietas adresi vienai personai.
	Bez maksas	Papīra (apstiprinātas)	49	
	Par maksu	Elektroniski (ar e-parakstu)	573	Tajā pašā laikā daudz plašāk tiek izmantots arī PMLP e-pakalpojums “Mani dati iedzīvotāju reģistrā”, kura ietvaros iedzīvotājs var iegūt visu par sevi uzkrāto aktuālo informāciju Iedzīvotāju reģistrā, kā vārds, uzvārds, personas kods, tautība un pilsonība, dzīvesvieta, vecāki, bērni, personu apliecinošie dokumenti utt., tomēr jau uzreiz pēc e-pakalpojuma autentifikācijas lietotājam ir jāapstiprina iepazīšanās ar informāciju, ka pakalpojumā iegūtajiem datiem ir tikai informatīvs raksturs un tie nav paredzēti izmantošanai kā dokuments (izziņa). Līdz ar to arī pašā e-pakalpojuma rezultātā sagatavotajā PDF formāta dokumentā ir tikai dažāda Iedzīvotāju reģistra informācija bez nekādiem dokumenta juridisko spēku apstiprinošiem rekvizītiem.
	Par maksu	Papīra (apstiprinātas)	23 613	
NVA	Bez maksas	Papīra (apstiprinātas)	12 038	NVA rīcībā esošo informāciju persona var pieprasīt gan attālināti (pasts, e-pasts, e-pakalpojums), gan klātienē. NVA pieprasīto informāciju izsniedz bez maksas gan elektroniski (e-pasts), gan papīra dokumenta formā (nododot personīgi vai nosūtot pa pastu).
	Bez maksas	Elektroniski (ar e-parakstu)	37	
UR	Par maksu	Elektroniski (e-pakalpojums)	1295	Personas var pieprasīt UR rīcībā esošo informāciju, izmantojot valsts pārvaldes pakalpojumu portālā (www.latvija.lv) pieejamo e-pakalpojumu vai pieprasot UR izziņu gan attālināti (pasts, e-pasts) vai klātienē. UR izziņu informāciju personām pamatā sniedz par maksu (standarta izziņas

Iestāde	Samaksa	Formāts	Apjoms (2015.g.)	Papildu skaidrojumi un komentāri
	Par maksu	Papīra (apstiprinātas)	28 815	cena ir 7,11 <i>euro</i>). Papīra izziņas ietver ne tikai standartizētas UR vesto reģistru izziņas, bet arī izziņas svešvalodās (2945) un cita veida nestandarta izziņas (54).
VZD	Par maksu	Elektroniski (e-pakalpojums)	517 922	Tā kā VZD revīzijas ietvaros nevarēja atlasīt un sagatavot statistiku par informācijas izsniegšanas formātu revīzijā apskatītajā griezumā, tika izmantota VZD jau pieejamā informācija ³⁰² par pakalpojuma izpildes rezultātā sagatavotās informācijas izsniegšanas veidiem, pieņemot, ka VZD uzskaitītā klātienē vai pa pastu izsniegtā informācija ir izsniegta apstiprinātā papīra formātā, VZD uzskaitītā elektroniski e-pastā izsniegtā informācija ir izsniegta ar e-parakstu apstiprinātā veidā e-pastā, bet VZD uzskaitītā elektroniski portālā izsniegtā informācija ir izsniegta ar e-pakalpojumu starpniecību.
	Bez maksas	Elektroniski (e-pakalpojums)	77 209	
	Par maksu	Elektroniski (e-paraksts)	2866	Personas var iepazīties ar VZD rīcībā esošo informāciju vai pieņemtajiem lēmumiem elektroniski – portālā kadastrs.lv vai, izmantojot elektronisko pastu, un papīra veidā – klātienē VZD klientu apkalpošanas centros vai, izmantojot pasta pakalpojumus. VZD sniedz informāciju gan bez bezmaksas (normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos), gan par maksu atbilstoši maksas pakalpojumu cenrādim. VZD nodrošina informācijas sniegšanu profesionāļiem (mērnieki, zemes ierīkotāji, plānotāji, meža inventarizācijas veicēji), pašvaldībām vai valsts iestādēm, ikvienai personai.
	Bez maksas	Elektroniski (e-paraksts)	111	
	Par maksu	Papīra (apstiprinātas)	24 899	
	Bez maksas	Papīra (apstiprinātas)	1184	Valsts zemes dienesta Kadastra informāciju par visiem saviem reģistrētajiem nekustamajiem īpašumiem var saņemt ³⁰³ divējādi – neierobežotu reižu skaitu kā izdrukā no kadastra PDF dokumenta formātā (piemēram, ar e-pakalpojuma “Mani dati Kadastrā” starpniecību) vai arī jau kā parakstītu PDF dokumentu vai EXCEL tabulu (t. sk. apliecinājumu, ka uz personas vārda Kadastrā nav reģistrēti īpašumi), tomēr šādu parakstītu dokumentu personas bez maksas var saņemt tikai vienreiz gadā. Arī šeit e-pakalpojuma “Mani dati Kadastrā” ietvaros lietotājam ir obligāti jāapstiprina lietošanas noteikumi, kuros ir norādīts, ka pakalpojumā saņemtajiem datiem ir tikai informatīvs raksturs un tie nav paredzēti izmantošanai kā dokuments (izziņa). Bezmaksas neparakstītajā PDF izdrukā šādas atrunas vairs neparādās, bet neparādās arī nekādi juridisko spēku apstiprinoši rekvizīti. No VZD mājaslapā pieejamajiem paraugiem parakstītā un neparakstītā dokumenta saturs būtiski neatšķiras, tikai parakstītajā versijā tas tiek izvietots uz Valsts zemes dienesta veidlapas (pakalpojuma aprakstā neparakstītajā versijā parādās arī

Iestāde	Samaksa	Formāts	Apjoms (2015.g.)	Papildu skaidrojumi un komentāri
				kartogrāfiskā informācija, kas parakstītā dokumenta versijas piemērā neparādās ³⁰⁴).
VID	n/a	n/a	n/a	Revīzijas ietvaros VID nevarēja sniegt ³⁰⁵ statistiku par papīra formā un elektroniski izsniegto izziņu skaitu. Tomēr kopumā VID piedāvā, piemēram, bez maksas izsniegt “Izziņu par kredīta ņēmēja ienākumiem”, kuru iespējams saņemt gan klātienē, gan caur VID uzturēto Elektronisko deklarēšanās sistēmu, gan uz e-pasta adresi.
LAD	n/a	n/a	n/a	Revīzijas ietvaros LAD nevarēja sniegt ³⁰⁶ statistiku par papīra formā un elektroniski izsniegto izziņu skaitu, tomēr tādas tiek izsniegtas, piemēram, par saņemto atbalstu jeb maksājumiem.

Atsauces

¹ Valsts informācijas sistēmu likuma 5.panta trešā daļa.

² Eiropas Komisijas pētījums “Creating Value through Open Data” (Interneta resurss: https://www.europeandataportal.eu/sites/default/files/edp_creating_value_through_open_data_0.pdf).

³ 2012.gada *Study on eGovernment and the Reduction of Administrative Burden* (<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/final-report-study-egovernment-and-reduction-administrative-burden-smart-20120061>)

⁴ Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta piektā, sestā un astotā daļa.

⁵ Administratīvā procesa likuma 59.panta otrā daļa.

⁶ Valsts pārvaldes iekārtas likuma 54., 55. un 56.pants.

⁷ MK 13.04.2010. noteikumu Nr.357 “Kārtība, kādā iestādes sadarbojoties sniedz informāciju elektroniskā veidā, kā arī nodrošina un apliecina šādas informācijas patiesumu” 5.–7., 11., 14., 18.punkts.

⁸ Informācijas sabiedrības attīstības pamatnostādnes 2014.–2020.gadam (apstiprinātas ar MK 14.10.2013. rīkojumu Nr.486).

⁹ Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta astotā daļa un 54.panta sestā daļa, Administratīvā procesa likuma 59.panta otrā daļa.

¹⁰ Interneta resurss: http://www.vraa.gov.lv/uploads/documents/latvijalv10/3.ppt_diy_latvija.lv_iedzivotajiem_lv.pdf (skatīts 06.07.2016.).

¹¹ MK 06.03.2007. noteikumu Nr.171 “Kārtība, kādā iestādes ievieto informāciju internetā” 11.3.apakšpunkts.

¹² Interneta resurss: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/scoreboard/latvia> (resurss skatīts 12.04.2017.).

¹³ Interneta resurss: <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Data-Center> (resurss skatīts 12.04.2017.).

¹⁴ Politikas plānošanas rokasgrāmata, 9.lpp. (interneta resurss: http://www.pkc.gov.lv/images/pkc_rokasgramata_090316_web.pdf).

¹⁵ Attīstības plānošanas sistēmas likuma 4.pants, 6.panta otrā daļa.

¹⁶ MK 02.12.2014. noteikumu Nr.737 “Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi” 11.punkts, Politikas plānošanas rokasgrāmata, 11.lpp. (interneta resurss: http://www.pkc.gov.lv/images/pkc_rokasgramata_090316_web.pdf).

¹⁷ MK 29.03.2011. noteikumu Nr.233 “Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas nolikums” 1.7., 4.1.8. un 4.3. apakšpunkts.

¹⁸ Attīstības plānošanas sistēmas likuma 10.pants.

¹⁹ Informācijas sabiedrības pamatnostādnes 2014.–2020.gadam, 15.lpp.

²⁰ Informācijas sabiedrības pamatnostādnes 2014.–2020.gadam, 42.lpp.

²¹ Interneta resurss: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalActPrint/lt?jfwid=-33jzae4dj&documentId=033ccec007c411e687e0fbad81d55a7c&category=TAD> (resurss skatīts 30.03.2017.).

²² Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta sestā un astotā daļa; Administratīvā procesa likuma 59.panta otrā daļa; Valsts informācijas sistēmu likuma 6.panta otrā daļa, 8.panta trešais apakšpunkts.

²³ <https://likumi.lv/ta/id/272923-ministru-kabineta-sedes-protokols>

²⁴ VARAM darbības stratēģija 2014.–2016.gadam (apstiprināta 27.04.2014.), 4., 7., 17.–19.lpp. (interneta resurss: <http://varam.gov.lv/lat/pol/doc/?doc=12375>).

²⁵ VARAM darbības stratēģija 2017.–2019.gadam (apstiprināta 21.03.2017.), 7.–8., 26.–35.lpp. (interneta resurss: <http://varam.gov.lv/lat/pol/doc/?doc=12375>)

²⁶ VARAM 08.11.2016. e-pastā sniegtā informācija.

²⁷ Interneta resurss: <http://varam.gov.lv/lat/pol/doc/?doc=12375> (skatīts 17.10.2016.).

²⁸ Interneta resurss: <http://varam.gov.lv/lat/pol/doc/?doc=12375> (skatīts 17.10.2016.).

²⁹ VARAM 12.04.2017. e-pasta vēstule “RE: VARAM un ne-ERAF sistēmas”.

³⁰ MK 21.07.2008. noteikumi Nr.576 “Noteikumi par darbības programmas “Infrastruktūra un pakalpojumi” papildinājuma 3.2.2.1.1.apakšaktivitātes “Informācijas sistēmu un elektronisko pakalpojumu attīstība” projektu iesniegumu atlases pirmo kārtu”; MK 10.08.2010. noteikumi Nr.766 “Noteikumi par darbības programmas “Infrastruktūra un pakalpojumi” papildinājuma 3.2.2.1.1.apakšaktivitātes “Informācijas sistēmu un elektronisko pakalpojumu attīstība” projektu iesniegumu atlases otro, trešo, ceturto un piekto kārtu”.

³¹ MK 17.11.2015. noteikumi Nr.653 “Darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 2.2.1. specifiskā atbalsta mērķa “Nodrošināt publisko datu atkalizmantošanas pieaugumu un efektīvu publiskās pārvaldes un privātā sektora mijiedarbību” 2.2.1.1. pasākuma “Centralizētu publiskās pārvaldes IKT platformu izveide, publiskās pārvaldes procesu optimizēšana un attīstība” īstenošanas noteikumi”; Interneta resurss: <https://komitejas.esfondi.lv/layouts/15/start.aspx#/Saistoie%20dokumenti/Forms/visi.aspx?RootFolder=%2FSaistoie%20dokumenti%2Fapstiprin%C4%81tie%20krit%C4%93riji%2F2%2EPV%2F221%5FSAM&FolderCTID=0x01200007D88F645D37EC4AB0BC3A5583C381A1&View=%7B8C9DF280%2DDDFC7%2D4659%2D93C7%2D143EFC7A47F4%7D> (resurss skatīts 30.03.2017.).

³² Darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 2.2.1. specifiskā atbalsta mērķa “Nodrošināt publisko datu atkalizmantošanas pieaugumu un efektīvu publiskās pārvaldes un privātā sektora mijiedarbību” 2.2.1.1. pasākuma (turpmāk – SAM pasākums) “Centralizētu publiskās pārvaldes IKT platformu izveide, publiskās pārvaldes procesu optimizēšana un attīstība” projektu iesniegumu atlases nolikuma 3.pielikums. (interneta resurss: <http://cfla.gov.lv/lv/es-fondi-2014-2020/izsludinatas-atlases/2-2-1-1>).

³³ MK 17.11.2015. noteikumi Nr.653 “Darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 2.2.1. specifiskā atbalsta mērķa “Nodrošināt publisko datu atkalizmantošanas pieaugumu un efektīvu publiskās pārvaldes un privātā sektora mijiedarbību” 2.2.1.1. pasākuma “Centralizētu publiskās pārvaldes IKT platformu izveide, publiskās pārvaldes procesu optimizēšana un attīstība” īstenošanas noteikumi”.

³⁴ Valsts kontroles 03.12.2010. revīzijas ziņojums “Projekta “E-pārvaldes portfelis” realizācijas efektivitātes un atbilstības normatīvajiem aktiem un tiesiskajam regulējumam novērtējums”.

³⁵ Interneta resurss: <http://opendatacharter.net/principles/> (resurss skatīts 12.04.2017.).

³⁶ Interneta resurss: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/european-legislation-reuse-public-sector-information> (resurss skatīts 12.04.2017.).

³⁷ Informācijas atklātības likuma 1.pants.

³⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2003/98/EK (2003.gada 17.novembris) par valsts sektora informācijas atkalizmantošanu.

³⁹ Informācijas atklātības likuma 10.panta 2.¹ daļa.

⁴⁰ MK 06.03.2007. noteikumi Nr.171 “Kārtība, kādā iestādes ievieto informāciju internetā”.

⁴¹ Interneta resurss: http://lata.org.lv/wp-content/atvertie_dati.pdf (resurss skatīts 24.08.2016.).

⁴² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2013/37/ES (2013. gada 26. jūnijs), ar ko groza Direktīvu 2003/98/EK par valsts sektora informācijas atkalizmantošanu.

⁴³ Interneta resurss: http://lata.org.lv/wp-content/atvertie_dati.pdf (resurss skatīts 24.08.2016.).

⁴⁴ DBIS Department for Business, 2013:21

⁴⁵ DBIS Department for Business, 2013:17

- ⁴⁶ Eiropas Komisijas pētījums “Creating Value through Open Data” (Interneta resurss: https://www.europeandataportal.eu/sites/default/files/edp_creating_value_through_open_data_0.pdf).
- ⁴⁷ MK 17.11.2015. noteikumi Nr.653 “Darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 2.2.1. specifiskā atbalsta mērķa “Nodrošināt publisko datu atkalizmantošanas pieaugumu un efektīvu publiskās pārvaldes un privātā sektora mijiedarbību” 2.2.1.1. pasākuma “Centralizētu publiskās pārvaldes IKT platformu izveide, publiskās pārvaldes procesu optimizēšana un attīstība” īstenošanas noteikumi”.
- ⁴⁸ Darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 2.2.1. specifiskā atbalsta mērķa “Nodrošināt publisko datu atkalizmantošanas pieaugumu un efektīvu publiskās pārvaldes un privātā sektora mijiedarbību” 2.2.1.1. pasākuma (turpmāk – SAM pasākums) “Centralizētu publiskās pārvaldes IKT platformu izveide, publiskās pārvaldes procesu optimizēšana un attīstība” projektu iesniegumu atlases nolikuma 3.pielikums. (interneta resurss: <http://cfla.gov.lv/lv/es-fondi-2014-2020/izsludinatas-atlases/2-2-1-1>).
- ⁴⁹ Informācijas sabiedrības padomes 02.12.2015. sēdes protokola Nr.3 3.apakšpunkts.
- ⁵⁰ VARAM 19.04.2017. e-pasta vēstule “Atb.: VARAM un ne-ERAF sistēmas”, VK un VARAM 06.06.2017. tikšanās.
- ⁵¹ VK un LATA 21.07.2016. intervijas protokols.
- ⁵² VK un LIKTA 16.08.2016. intervijas protokols.
- ⁵³ Valsts kontroles, Igaunijas augstākās revīzijas iestādes un Igaunijas Informācijas sistēmu aģentūras 07.12.2016. intervijas protokols.
- ⁵⁴ Interneta resurss: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/scoreboard/latvia> (resurss skatīts 06.04.2017.).
- ⁵⁵ Interneta resurss: <https://www.europeandataportal.eu/en/dashboard> (resurss skatīts 12.04.2017.).
- ⁵⁶ Interneta resursi: https://www.capgemini-consulting.com/resource-file-access/resource/pdf/open_data_maturity_.pdf un https://www.europeandataportal.eu/sites/default/files/edp_landscaping_insight_report_n2_2016.pdf (resursi skatīti 12.04.2017.).
- ⁵⁷ MK 29.03.2011. noteikumu Nr.233 “Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas nolikums” 5.7.5.apakšpunkts.
- ⁵⁸ Valsts informācijas sistēmu likuma 13.pants.
- ⁵⁹ MK 02.08.2005. noteikumu Nr.572 “Valsts informācijas sistēmu reģistrācijas noteikumi” 4. un 12.punkts.
- ⁶⁰ Interneta resurss: <https://visr.eps.gov.lv/visr/default.aspx?action=2&type=8> (resurss skatīts 08.08.2016.).
- ⁶¹ Valsts kontroles un VARAM 18.05.2016. intervijas protokols.
- ⁶² Valsts informācijas sistēmas likuma 13.pants.
- ⁶³ Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas mājaslapā pieejamais apraksts par Valsts informācijas sistēmu reģistru (http://www.varam.gov.lv/lat/darbibas_veidi/e_parv/vis/?doc=12651).
- ⁶⁴ Interneta resurss: <https://viss.gov.lv/> (resurss skatīts 08.08.2016.).
- ⁶⁵ Valsts informācijas sistēmas likuma 5.panta trešā daļa.
- ⁶⁶ Valsts informācijas sistēmas likuma 4.panta otrā daļa, MK 24.01.2006. noteikumu Nr.71 “Valsts informācijas sistēmu attīstības projektu uzraudzības kārtība” 2., 3., 8. un 10.punkts.
- ⁶⁷ Valsts informācijas sistēmu likuma 17.panta trešā daļa.
- ⁶⁸ Valsts informācijas sistēmu likuma 7.panta trešā daļa.
- ⁶⁹ MK 01.03.2016. sēdes protokola Nr.10 51. § “Informatīvais ziņojums “Par valsts pamatbudžeta un valsts speciālā budžeta bāzi 2017., 2018. un 2019.gadam un bāzes izdevumos neiekļauto ministriju un citu centrālo valsts iestāžu iesniegto pasākumu sarakstu”” 15.8.1.apakšpunkts un MK 23.03.2017. sēdes protokola Nr.15 2.§ “Informatīvais ziņojums “Par valsts pamatbudžeta un valsts speciālā budžeta bāzi 2018., 2019. un 2020.gadam un bāzes izdevumos neiekļauto ministriju un citu centrālo valsts iestāžu iesniegto pasākumu sarakstu”” 32.6.1.apakšpunkts.

⁷⁰ MK 28.03.2017. rīkojuma Nr.141 "Par likumprojekta "Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2018., 2019. un 2020. gadam" un likumprojekta "Par valsts budžetu 2018. gadam" sagatavošanas grafiku" 4. un 5.punkts.

⁷¹ Valsts informācijas sistēmu likuma 5.panta trešā daļa.

⁷² VARAM 12.04.2017. e-pasta vēstule "RE: VARAM un ne-ERAF sistēmas".

⁷³ Aizsargājamo teritoriju valsts reģistrs, Izglītības iestāžu reģistrs, Nacionālo sporta bāzu reģistrs, Muzeju reģistrs, Bibliotēku reģistrs, Sociālo pakalpojumu reģistrs, Reliģisko organizāciju un to iestāžu reģistrs, Ārstniecības iestāžu reģistrs, Veterinārmedicīniskās prakses vietu reģistrs, Invaliditātes informatīvā sistēma.

⁷⁴ Interneta resurss: <https://riha.eesti.ee/riha/main> (resurss skatīts 14.02.2017.).

⁷⁵ Valsts kontroles, Igaunijas Augstākās revīzijas iestādes un Igaunijas Informācijas sistēmu aģentūras (RIHA) uzturētājs) 07.12.2017. intervijas protokols.

⁷⁶ Interneta resurss: http://ec.europa.eu/isa/actions/documents/isa_1.2_d2.1_report_on_analysis_and_assessment.pdf (resurss skatīts 25.05.2016.).

⁷⁷ Interneta resurss: https://joinup.ec.europa.eu/sites/default/files/sharing_and_reuse_framework_v0.70_1.pdf (resurss skatīts 09.08.2016.).

⁷⁸ VARAM detalizēta projekta "Publiskās pārvaldes informācijas un komunikāciju tehnoloģiju arhitektūras pārvaldības sistēma" apraksta 3.1.2. daļa 19.lpp.

⁷⁹ VARAM detalizēta projekta "Publiskās pārvaldes informācijas un komunikāciju tehnoloģiju arhitektūras pārvaldības sistēma" apraksta 3.2.4. daļa 28.lpp.

⁸⁰ Valsts kontroles un VARAM 18.05.2016. intervijas protokols.

⁸¹ Valsts kontroles un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas 18.05.2016. intervijas protokols, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes 06.06.2016. intervijas protokols, Uzņēmumu reģistra 07.06.2016. intervijas protokols, Valsts zemes dienesta 17.06.2016. intervijas protokols, Tiesu administrācijas 03.06.2016. intervijas protokols, Valsts ieņēmumu dienesta 28.06.2016. un 29.06.2016. intervijas protokols, Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras 13.06.2016. intervijas protokols, Nodarbinātības valsts aģentūras 08.06.2016. intervijas protokols, Lauku atbalsta dienesta 09.06.2016. intervijas protokols.

⁸² MK 14.06.2016. noteikumu Nr.375 "Valsts reģionālās attīstības aģentūras nolikums" 4.4.apakšpunkts.

⁸³ MK 14.06.2016. noteikumu Nr.374 "Valsts informācijas sistēmu savietotāja noteikumi" 5. un 6.punkts.

⁸⁴ Valsts kontroles un VRAA 23.08.2016. intervijas protokols.

⁸⁵ VRAA rīkojums "Par VRAA 2016.gada darba plāna apstiprināšanu".

⁸⁶ MK 24.01.2012. noteikumi Nr.67 "Informācijas sabiedrības padomes nolikums".

⁸⁷ Informācijas sabiedrības sēžu protokoli (VARAM 02.11.2016. e-pasts "RE: Informācijas pieprasījums VK revīzijas ietvaros").

⁸⁸ MK 10.05.2005. noteikumi Nr.326 "Latvijas elektroniskās pārvaldes koordinācijas padomes nolikums", Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijas informatīvais ziņojums "Pārskats par Latvijas elektroniskās pārvaldes koordinācijas padomes darbību 2008. un 2009.gadā" (VARAM 02.11.2016. e-pasts "RE: Informācijas pieprasījums VK revīzijas ietvaros").

⁸⁹ MK 03.09.2013. noteikumi Nr.759 "Valsts informācijas un komunikācijas tehnoloģiju pārvaldības vadītāju foruma nolikums".

⁹⁰ VARAM 21.11.2016. e-pasta vēstule "RE: Informācijas pieprasījums VK revīzijas ietvaros".

⁹¹ Ministru prezidenta biroja 20.10.2016. vēstule Nr.45/SAN-1616 "Par informācijas pieprasījumu revīzijas lietā Nr.2.4.1.-12/2016 un Nr.2.4.1-7/2016".

⁹² Interneta resurss: http://ec.europa.eu/isa/actions/documents/isa_1.2_d2.1_report_on_analysis_and_assessment.pdf (resurss skatīts 25.05.2016.).

⁹³ Valsts pārvaldes iekārtas likuma 54., 55. un 56.pants.

⁹⁴ Valsts informācijas sistēmu likuma 8. un 11.pants.

⁹⁵ Valsts kontroles un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas 18.05.2016. intervijas protokols, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes 06.06.2016. intervijas protokols, Uzņēmumu reģistra 07.06.2016. intervijas protokols, Valsts zemes dienesta 17.06.2016. intervijas protokols, Tiesu administrācijas 03.06.2016. intervijas protokols, Valsts ieņēmumu dienesta 28.06.2016. un 29.06.2016. intervijas protokols, Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras 13.06.2016. intervijas protokols, Nodarbinātības valsts aģentūras 08.06.2016. intervijas protokols, Lauku atbalsta dienesta 09.06.2016. intervijas protokols.

⁹⁶ Interneta resurss: http://ec.europa.eu/isa/actions/documents/isa_1.2_d2.1_report_on_analysis_and_assessment.pdf (resurss skatīts 25.05.2016.).

⁹⁷ MK 19.11.2013. noteikumu Nr.1347 "Valsts informācijas sistēmu datu savietošanas kārtība nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu piešķiršanai" 1.-4.punkts.

⁹⁸ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 12.panta trešā daļa; likuma "Par zemes privatizāciju lauku apvidos" 28.¹ pants.

⁹⁹ Ministru kabineta 22.12.2015. noteikumi Nr.760 "Kārtība, kādā kredītinformācijas birojs vai fiziskā persona pieprasa un Valsts ieņēmumu dienests sniedz informāciju par fiziskās personas ienākumiem".

¹⁰⁰ VARAM 23.02.2017. noteikumu projekts Nr.VSS-201 "Oficiālo elektronisko adresu informācijas sistēmas noteikumi" (interneta resurss: <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40413998>; skatīts 10.03.2017.).

¹⁰¹ MK 14.06.2016. noteikumu Nr.374 "Valsts informācijas sistēmu savietotāja noteikumi" 29., 50.-53., 73.punkts.

¹⁰² Valsts informācijas sistēmu likuma 5.panta pirmā, otrā un trešā daļa.

¹⁰³ Interneta resurss: <https://www.visr.eps.gov.lv/visr/default.aspx?action=2&rid=16> (resurss skatīts 27.03.2017.).

¹⁰⁴ Zemesgrāmatu likums.

¹⁰⁵ MK 23.12.2014. noteikumi Nr.801 "Noteikumi par informācijas sniegšanu valsts iestādēm un amatpersonām no valsts vienotās datorizētās zemesgrāmatas".

¹⁰⁶ Interneta resurss: <https://www.visr.eps.gov.lv/visr/default.aspx?action=2&rid=40> (resurss skatīts 27.03.2017.).

¹⁰⁷ Iedzīvotāju reģistra likums.

¹⁰⁸ MK 15.02.2011. noteikumi Nr.130 "Iedzīvotāju reģistrā iekļauto ziņu izsniegšanas kārtība"; MK 09.07.2013. noteikumi Nr.387 "Noteikumi par Iedzīvotāju reģistrā iekļaujamo ziņu apjomu".

¹⁰⁹ Interneta resurss: <https://www.visr.eps.gov.lv/visr/default.aspx?action=2&rid=6> (resurss skatīts 27.03.2017.).

¹¹⁰ Interneta resurss: <https://www.visr.eps.gov.lv/visr/default.aspx?action=2&rid=83> (resurss skatīts 27.03.2017.).

¹¹¹ Likuma "Par valsts sociālo apdrošināšanu" 24.¹ pants; Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likuma 6.panta astotā daļa.

¹¹² Interneta resurss: <https://www.visr.eps.gov.lv/visr/default.aspx?action=2&rid=111> (resurss skatīts 27.03.2017.).

¹¹³ Interneta resurss: <https://www.visr.eps.gov.lv/visr/default.aspx?action=2&rid=115> (resurss skatīts 27.03.2017.).

¹¹⁴ Fizisko personu datu aizsardzības likuma 7.pants.

¹¹⁵ TM 01.06.2017. vēstule Nr.1-8.1/111-IP "Par revīzijas ziņojuma projektu revīzijas lietā Nr.2.4.1-12/2016".

¹¹⁶ MK 16.08.2011. noteikumu Nr.634 "Noteikumi par personas datu nodošanas līgumos obligāti iekļaujamiem nosacījumiem" 4.punkts.

¹¹⁷ MK 16.08.2011. noteikumu Nr.634 "Noteikumi par personas datu nodošanas līgumos obligāti iekļaujamiem nosacījumiem" 6.punkts.

¹¹⁸ VSAA un Uzturēšanās garantijas fonda 2013.gada 23.oktobra starpresoru vienošanās par datu apmaiņu, izmantojot valsts informācijas sistēmu savietotāju.

- ¹¹⁹ VZD, Valsts reģionālās attīstības aģentūras, Rīgas Tehniskās universitātes, Latvijas Lauksaimniecības universitātes, Latvijas Universitātes un Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes 2011. gada 8. jūlija sadarbības līgums par elektroniskā pakalpojuma Nr.42 "Elektroniska pieteikšanās studijām pamatstudiju programmās" sniegšanu, izmantojot e-pakalpojumu infrastruktūru.
- ¹²⁰ Tiesu administrācijas un Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta 16.04.2007. starpresoru vienošanās Nr.6-10/451-07 par informācijas iegūšanu no valsts vienotās datorizētās zemesgrāmatas datubāzes.
- ¹²¹ LR UR un VAS "Ceļu satiksmes drošības direkcija" 2011. gada 9. augusta līgums.
- ¹²² Tieslietu ministrijas 27.02.2017. vēstule Nr.1-17/590 "Par informācijas sniegšanu revīzijas lietā Nr.2.4.1-12/2016".
- ¹²³ Interneta resurss: http://ec.europa.eu/isa/actions/documents/isa_1.2_d2.1_report_on_analysis_and_assessment.pdf (resurss skatīts 25.05.2016.).
- ¹²⁴ Public Information Act, 43³. pants (Interneta resurss: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/518012016001/consolide>).
- ¹²⁵ Interneta resurss: <http://www.aki.ee/en/inspectorate/statistics> (resurss skatīts 21.12.2016.).
- ¹²⁶ Informācijas sabiedrības padomes 15.07.2015. protokols Nr.1, 2.punkts.
- ¹²⁷ Valsts informācijas sistēmu likuma 1.pants.
- ¹²⁸ Interneta resurss: http://varam.gov.lv/lat/darbibas_veidi/e_parv/vis/?doc=12652 (skatīts 30.06.2016.).
- ¹²⁹ Centrālās finanšu un līgumu aģentūras, Informācijas sabiedrības biroja un Valsts kancelejas 13.12.2004. līguma Nr. VPD1/ERAF/CFLA/04/NP/1.3.1./000001/001 "Līgums par nacionālās programmas projekta ieviešanu un Eiropas Reģionālā attīstības fonda līdzfinansējuma piešķiršanu" nacionālās programmas projekts "E-pārvaldes portfelis"; ERAF projekts Nr.3DP/3.2.2.1.1/09/IPIA/IUMEPLS/007 "Publiskās pārvaldes dokumentu pārvaldības sistēmu integrācijas vides izveide"; ERAF projekts Nr.3DP/3.2.2.1.1/08/IPIA/IUMEPLS/017 "E-pakalpojumi un to infrastruktūras attīstība"; ERAF projekts Nr. 3DP/3.2.2.1.1/08/IPIA/IUMEPLS/005 "Pašvaldību funkciju atbalsta sistēmas izveides 1.kārta"; ERAF projekts Nr. 3DP/3.2.2.1.1/09/IPIA/IUMEPLS/009 "Pašvaldības funkciju atbalsta sistēmas 2.kārta".
- ¹³⁰ Valsts kontroles 03.12.2010. revīzijas ziņojuma Nr.5.1-2-23/2009 "Projekta "E-pārvaldes portfelis" realizācijas efektivitāte un atbilstības normatīvajiem aktiem un tiesiskajam regulējumam novērtējums" 18.3. un 99.punkts.
- ¹³¹ Valsts informācijas sistēmu likuma 17.panta pirmā, trešā un ceturtā daļa.
- ¹³² Ministru kabineta 21.07.2010. noteikumi Nr.576 Noteikumi par darbības programmas "Infrastruktūra un pakalpojumi" papildinājuma 3.2.2.1.1.apakšaktivitātes "Informācijas sistēmu un elektronisko pakalpojumu attīstība" projektu iesniegumu atlases pirmo kārtu"; Ministru kabineta 10.08.2010. noteikumi Nr.766 "Noteikumi par darbības programmas "Infrastruktūra un pakalpojumi" papildinājuma 3.2.2.1.1.apakšaktivitātes "Informācijas sistēmu un elektronisko pakalpojumu attīstība" projektu iesniegumu atlases otro, trešo, ceturto un piekto kārtu".
- ¹³³ Interneta resurss: https://komitejas.esfondi.lv/Saistoie_dokumenti/Apstiprinatie_kritერიji/2.PV/221_SAM/2211_VARAM_Krit_12062015.docx
- ¹³⁴ Interneta resurss: http://ec.europa.eu/isa/actions/documents/isa_1.2_d2.1_report_on_analysis_and_assessment.pdf (resurss skatīts 25.05.2016.).
- ¹³⁵ Public Information Act, 43⁹. pants (interneta resurss: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/514112013001/consolide>).
- ¹³⁶ Valsts kontroles, Igaunijas augstākās revīzijas iestādes un Igaunijas Informācijas sistēmu aģentūras 07.12.2016. intervijas protokols.
- ¹³⁷ Interneta resurss: <https://www.ria.ee/en/statistics-about-x-road.html> (resurss skatīts 21.04.2017.).
- ¹³⁸ Informācijas sabiedrības padomes 15.07.2015. protokols Nr.1, 2.punkts.
- ¹³⁹ Interneta resurss: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:c-RrMctiwigJ:administracionelectronica.gob.es/pae/Home/dms/pae/Home/documentos/OBSAE/pae/Notas_Tecnicas/2013-03-nota_tecnica_OBSAE_SVD_0_2_EN/2013-03%2520nota_tecnica_OBSAE_SVD_0_2_EN.pdf+&cd=3&hl=en&ct=clnk&gl=lv (resurss skatīts 11.07.2016.).

- ¹⁴⁰ Interneta resurss: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:c-RrMctiwigJ:administracionelectronica.gob.es/pae_Home/dms/pae_Home/documentos/OBSAE/pae_Notas_Tecnicas/2013-03-nota_tecnica_OBSAE_SVD_0_2_EN/2013-03%2520nota_tecnica_OBSAE_SVD_0_2_EN.pdf+&cd=3&hl=en&ct=clnk&gl=lv (resurss skatīts 11.07.2016.).
- ¹⁴¹ Interneta resurss: http://ec.europa.eu/isa/documents/final-report_en.pdf (skatīts 12.07.2016.).
- ¹⁴² Interneta resurss: <https://www.oecd.org/governance/observatory-public-sector-innovation/innovations/page/spainsdataintermediationplatform.htm> (resurss skatīts 11.07.2016.).
- ¹⁴³ Interneta resurss: https://www.oecd.org/governance/observatory-public-sector-innovation/innovations/page/spainsdataintermediationplatform.htm#tab_results (resurss skatīts 11.04.2017.).
- ¹⁴⁴ Interneta resurss: https://administracionelectronica.gob.es/pae_Home/dms/pae_Home/documentos/OBSAE/pae_Notas_Tecnicas/2013-03-nota_tecnica_OBSAE_SVD_0_2_EN/2013-03%20nota_tecnica_OBSAE_SVD_0_2_EN.pdf (resurss skatīts 11.07.2016.).
- ¹⁴⁵ Interneta resurss: https://administracionelectronica.gob.es/pae_Home/dms/pae_Home/documentos/OBSAE/pae_Notas_Tecnicas/2013-03-nota_tecnica_OBSAE_SVD_0_2_EN/2013-03%20nota_tecnica_OBSAE_SVD_0_2_EN.pdf (resurss skatīts 11.07.2016.).
- ¹⁴⁶ Interneta resurss: https://www.oecd.org/governance/observatory-public-sector-innovation/innovations/page/spainsdataintermediationplatform.htm#tab_lessons (resurss skatīts 12.07.2016.).
- ¹⁴⁷ Interneta resurss: https://www.oecd.org/governance/observatory-public-sector-innovation/innovations/page/spainsdataintermediationplatform.htm#tab_implementation (resurss skatīts 12.07.2016.).
- ¹⁴⁸ Interneta resurss: <http://grunddata.dk/english/> (resurss skatīts 11.07.2016.).
- ¹⁴⁹ Interneta resurss: <http://grunddata.dk/english/> (resurss skatīts 11.07.2016.) un http://www.digst.dk/~media/Files/English/Grunddata_UK_web_05102012_Publication.pdf (resurss skatīts 11.07.2016.).
- ¹⁵⁰ Interneta resurss: http://www.digst.dk/~media/Files/English/Grunddata_UK_web_05102012_Publication.pdf (resurss skatīts 11.07.2016.).
- ¹⁵¹ Interneta resurss: <http://grunddata.dk/english/> (resurss skatīts 11.07.2016.).
- ¹⁵² MK 01.07.2014. noteikumu Nr.367 "Reģionālās attīstības uzraudzības un novērtēšanas kārtība" 22. un 23.punkts.
- ¹⁵³ VRAA 20.04.2017. e-pasta vēstule "RE: Papildus informācija Valsts kontroles revīzijas ietvaros".
- ¹⁵⁴ MK 14.06.2016. noteikumu Nr.374 "Valsts informācijas sistēmu savietotāja noteikumi" 26., 27., 33., 36., 37., 53.punkts.
- ¹⁵⁵ VRAA 17.08.2016. e-pasta "RE: Intervija Valsts kontroles revīzijas ietvaros" pielikums "DA statistika par jūliju".
- ¹⁵⁶ Valsts kontroles un VRAA 23.08.2016. intervijas protokols.
- ¹⁵⁷ VRAA 01.12.2016. e-pasts "RE: Par DIT statistiku".
- ¹⁵⁸ VARAM 12.07.2016. telefoniski sniegtā informācija.
- ¹⁵⁹ VRAA 07.11.2016. e-pasts "RE: Par Valsts kontroles revīziju – atbildes".
- ¹⁶⁰ VRAA 17.11.2016. e-pasts "RE: Atsaucoties uz vakardienas tikšanos".
- ¹⁶¹ VRAA 17.11.2016. e-pasts "RE: Atsaucoties uz vakardienas tikšanos".
- ¹⁶² Valsts kontroles un VRAA 07.11.2016. intervijas protokols un VRAA 17.11.2016. e-pasts "RE: Atsaucoties uz vakardienas tikšanos".
- ¹⁶³ VRAA 17.11.2016. e-pasts "RE: Atsaucoties uz vakardienas tikšanos".

- ¹⁶⁴ LVS ISO/IEC 20000-1 "Informācijas tehnoloģija. Pakalpojumu pārvaldība. 1.daļa: Prasības pakalpojumu pārvaldības sistēmai" 21.lpp.
- ¹⁶⁵ VRAA 12.10.2016. e-pasts "RE: Par informācijas nepieciešamību Valsts kontroles revīzijā - CISU, EPAN pilnās atskaites".
- ¹⁶⁶ VRAA 04.10.2016. e-pasts "RE: Par informācijas nepieciešamību Valsts kontroles revīzijā".
- ¹⁶⁷ VRAA Pieteikumu reģistrēšanas procedūras Nr.1 (apstiprināta 2010.gadā); Incidentu klasificēšanas, izmeklēšanas un diagnostikas procedūra.
- ¹⁶⁸ VRAA 01.11.2016. e-pasts "RE: Par Valsts kontroles revīziju"; VRAA 03.11.2016. e-pasts "RE: Par Valsts kontroles revīziju".
- ¹⁶⁹ VRAA Lietotāju atbalsta ietvaros apstrādāto zvanu un pieteikumu atskaišu sagatavošanas, izsūtīšanas un analīzes procedūra (apstiprināta 29.06.2016.).
- ¹⁷⁰ MK 13.04.2010. noteikumu Nr.357 "Kārtība, kādā iestādes sadarbojoties sniedz informāciju elektroniskā veidā, kā arī nodrošina un apliecina šādas informācijas patiesumu" 4.punkts.
- ¹⁷¹ Valsts kontroles un Uzņēmuma reģistra 07.06.2016. intervijas protokols.
- ¹⁷² Valsts kontroles un VSAA 23.02.2017. intervijas protokols.
- ¹⁷³ Valsts kontroles un LATA 07.07.2016. intervijas protokols.
- ¹⁷⁴ Interneta resurss: http://ec.europa.eu/isa/actions/documents/isa_1.2_d2.1_report_on_analysis_and_assessment.pdf (resurss skatīts 25.05.2016.).
- ¹⁷⁵ Ekonomikas ministrijas 22.07.2015. Ministru kabineta noteikumu projekta "Būvniecības informācijas sistēmas noteikumi" sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija).
- ¹⁷⁶ Būvniecības valsts kontroles biroja "Būvniecības procesu un informācijas sistēmas attīstība (1.kārta). Detalizētais projekta apraksts."
- ¹⁷⁷ Ekonomikas ministrijas 13.01.2017. vēstule Nr.62-2-313 "Par informācijas pieprasīšanu no Valsts zemes dienesta".
- ¹⁷⁸ Valsts zemes dienesta 06.02.2017. vēstule Nr.2-04/20 "Par administratīvā procesa nodrošināšanai nepieciešamās informācijas pieprasīšanu no Valsts zemes dienesta".
- ¹⁷⁹ Valsts zemes dienesta 06.02.2017. vēstule Nr.2-04/20 "Par administratīvā procesa nodrošināšanai nepieciešamās informācijas pieprasīšanu no Valsts zemes dienesta".
- ¹⁸⁰ Valsts zemes dienesta Rīgas reģionālās nodaļas 07.02.2017. vēstule Nr.2-04-R/22 "Par informācijas pieprasījumu".
- ¹⁸¹ Valsts zemes dienesta 06.02.2017. vēstule Nr.2-04/20 "Par administratīvā procesa nodrošināšanai nepieciešamās informācijas pieprasīšanu no Valsts zemes dienesta"; Ekonomikas ministrijas 22.08.2016. "Informatīvais ziņojums par pasākumu plānu par 2015.gada 28.jūlija Ministru kabineta noteikumu Nr.438 "Būvniecības informācijas sistēmas noteikumi" saskaņošanas procesā Latvijas Pašvaldību savienības iebildumos norādīto problēmu atrisināšanu pēc būtības" un pielikums.
- ¹⁸² VSAA 21.11.2016. vēstule Nr.12-5/8626 "Par Valsts kontroles revīziju".
- ¹⁸³ Latvijas Nacionālā arhīva 2015.gada publiskais pārskats (interneta resurss: <https://www.arhivi.gov.lv/files/files/Parskati/LNA%20parskats%202015.pdf>).
- ¹⁸⁴ Ekonomikas ministrijas 28.07.2016. vēstule Nr.252-2-6918 "Par augstas detalizācijas topogrāfiskās informācijas izmantošanu Būvniecības informācijas sistēmā".
- ¹⁸⁵ Ģeotelpiskās informācijas likuma 6.pants, 13.panta otrā, ceturrtā, sestā un septītā daļa, 26.panta ceturrtā daļa un septītā daļa; MK 24.04.2012. noteikumu Nr.281 "Augstas detalizācijas topogrāfiskās informācijas un tās centrālās datubāzes noteikumi" 86., 90. un 91.punkts.
- ¹⁸⁶ Ekonomikas ministrijas 28.07.2016. vēstule Nr.252-2-6918 "Par augstas detalizācijas topogrāfiskās informācijas izmantošanu Būvniecības informācijas sistēmā".

- ¹⁸⁷ Valsts zemes dienesta 09.09.2016. vēstule Nr.2-01/105 “Par augstas detalizācijas informācijas izmantošanu Būvniecības informācijas sistēmā”.
- ¹⁸⁸ MK 22.12.2015. noteikumu Nr.787 “Valsts zemes dienesta maksas pakalpojumu cenrādis un samaksas kārtība” pielikuma 29.2.punkts.
- ¹⁸⁹ Valsts kontroles un VRAA 23.08.2016., LPS 30.08.2016. intervijas protokoli.
- ¹⁹⁰ Tieslietu ministrijas 02.12.2008. informatīvais ziņojums “Par Valsts pārvaldes iekārtas likuma 54. panta trešās daļas nosacījumu izpildi informācijas apmaiņā starp publiskām personām un privātpersonām atsevišķu uzdevumu deleģēšanā”, MK 02.12.2008. sēdes protokola Nr.86 37.§ “Par Valsts pārvaldes iekārtas likuma 54.panta trešās daļas nosacījumu izpildi informācijas apmaiņā starp publiskām personām un privātpersonām atsevišķu uzdevumu deleģēšanā”.
- ¹⁹¹ Valsts kontroles 21.12.2012. revīzijas ziņojums Nr.5.1-2-10/2012 “Iekšlietu ministrijas padotības iestāžu pašu ieņēmumu likumība un valsts nodevu un naudas sodu iekasēšanas atbilstība normatīvo aktu prasībām”.
- ¹⁹² Iekšlietu ministrijas 03.07.2013. vēstule Nr.1-38/1791 “Par Valsts kontroles ieteikumu ieviešanu revīzijas lietā Nr.5.1-2-10/2012”.
- ¹⁹³ Tieslietu ministrijas 02.12.2008. informatīvais ziņojums “Par Valsts pārvaldes iekārtas likuma 54. panta trešās daļas nosacījumu izpildi informācijas apmaiņā starp publiskām personām un privātpersonām atsevišķu uzdevumu deleģēšanā”.
- ¹⁹⁴ Tieslietu ministrijas 27.02.2017. vēstule Nr.1-17/590 “Par informācijas sniegšanu revīzijas lietā Nr.2.4.1-12/2016”.
- ¹⁹⁵ Latvijas Zvērinātu notāru padomes 20.07.2016. vēstule Nr.01-11/187 “Vai valsts pārvalde efektīvi rīkojas ar uzkrāto informāciju”.
- ¹⁹⁶ Tieslietu ministrijas 27.02.2017. vēstule Nr.1-17/590 “Par informācijas sniegšanu revīzijas lietā Nr.2.4.1-12/2016”.
- ¹⁹⁷ Notariāta likuma 75.pants.
- ¹⁹⁸ Latvijas Zvērinātu notāru padomes 20.07.2016. vēstule Nr.01-11/187 “Vai valsts pārvalde efektīvi rīkojas ar uzkrāto informāciju?”.
- ¹⁹⁹ Valsts kases publicētie ministriju un centrālo iestāžu gada pārskati (interneta resurss: <http://www.kase.gov.lv/l/ministriju-un-centralo-valsts-iestazu-parskati/152>).
- ²⁰⁰ Valsts kases publicētie ministriju un centrālo iestāžu gada pārskati (interneta resurss: <http://www.kase.gov.lv/l/ministriju-un-centralo-valsts-iestazu-parskati/152>).
- ²⁰¹ Valsts kases publicētie ministriju un centrālo iestāžu gada pārskati (interneta resurss: <http://www.kase.gov.lv/l/ministriju-un-centralo-valsts-iestazu-parskati/152>).
- ²⁰² Interneta resurss: <http://varam.gov.lv/lat/pol/doc/?doc=12375> (resurss skatīts 23.03.2017.).
- ²⁰³ VARAM 19.04.2017. e-pasta vēstule “Atb.: VARAM un ne-ERAF sistēmas”.
- ²⁰⁴ Portāla *Lavija.lv* lietošanas noteikumi: <https://www.latvija.lv/LietosanasNoteikumi> (resurss skatīts 22.11.2016.).
- ²⁰⁵ Interneta resurss: <https://www.latvija.lv/Epakalpojumi/EP57/Instrukcija> (resurss skatīts 14.12.2016.).
- ²⁰⁶ Zemesgrāmatu likuma 112.¹ un 112.² pants.
- ²⁰⁷ Valsts pārvaldes iekārtas likuma 100.pants (spēkā no 08.06.2016.).
- ²⁰⁸ Valsts zemes dienesta 05.06.2017. vēstule Nr. 2-07/355 un VK un VZD tikšanās 30.05.2017.
- ²⁰⁹ Interneta resurss: <http://www.ur.gov.lv/?a=936&z=737&v=lv> un <https://www.eparaksts.lv/lv/biznesam/ezimogs/ezimogs/> (resursi skatīti 17.03.2017.).
- ²¹⁰ Valsts pārvaldes iekārtas likuma 99. un 100.pants (spēkā no 08.06.2016.).
- ²¹¹ Būvniecības likuma 24.panta pirmā daļa.
- ²¹² Būvniecības likuma 6.¹ panta pirmās daļas 9.punkts.

²¹³ Būvniecības likuma 24.panta otrā un trešā daļa.

²¹⁴ Ministru kabineta noteikumu projekta “Būvniecības informācijas sistēmas noteikumi” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojuma (anotācijas).

²¹⁵ Interneta resurss: https://em.gov.lv/lv/nozares_politika/buvniecibas_informacijas_sistema/ (resurss skatīts 07.03.2017.).

²¹⁶ MK 28.07.2015. noteikumu Nr.438 “Būvniecības informācijas sistēmas noteikumi” 24.–33.punkts.

²¹⁷ Būvniecības likuma 7.panta pirmās daļas 1., 4. un 5.punkts.

²¹⁸ Būvniecības likuma 12.panta trešā daļa.

²¹⁹ Ministru kabineta 2015.gada 28.jūlija noteikumu Nr.438 “Būvniecības informācijas sistēmas noteikumi” noslēguma jautājumu 43. un 46.punkts.

²²⁰ Ekonomikas ministrijas 22.07.2015. Ministru kabineta noteikumu projekta “Būvniecības informācijas sistēmas noteikumi” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija).

²²¹ Būvniecības valsts kontroles biroja “Būvniecības procesu un informācijas sistēmas attīstība (1.kārta). Detalizētais projekta apraksts.”

²²² MK 02.09.2014. noteikumu Nr.529 “Ēku būvnoteikumi” 8.punkts.

²²³ Ekonomikas ministrijas 13.01.2017. vēstule Nr.62-2-313 “Par informācijas pieprasīšanu no Valsts zemes dienesta”.

²²⁴ MK 06.06.2015. noteikumi Nr.281 “Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 202-15 “Būvprojekta saturs un noformēšana”.

²²⁵ MK 19.08.2014. noteikumu Nr.502 “Noteikumi par būvspeciālistu un būvdarbu veicēju civiltiesiskās atbildības obligāto apdrošināšanu” 43., 46., 48. un 49.punkts.

²²⁶ MK 02.09.2014. noteikumu Nr.529 “Ēku būvnoteikumi” 9.punkts.

²²⁷ Būvniecības likuma 24.panta ceturtdaļa un Pārejas noteikumu 14.punkts.

²²⁸ Ekonomikas ministrijas 15.12.2009. ERAF projekta iesnieguma veidlapa “Būvniecības informācijas sistēmas izstrāde” (projekts Nr. 3DP/3.2.2.1.1/08/IPIA/IUMEPLS/004).

²²⁹ Būvniecības valsts kontroles biroja projekts “Būvniecības procesu un informācijas sistēmas attīstība (1.kārta). Detalizētais projekta apraksts.”.

²³⁰ Būvniecības likuma 24.panta pirmā daļa.

²³¹ MK 28.07.2015. noteikumu Nr.438 “Būvniecības informācijas sistēmas noteikumi” 13.punkts.

²³² Valsts zemes dienesta un Ekonomikas ministrijas 18.06.2015. starpresoru vienošanās Nr.1-8-16 “Par sadarbību un savstarpēju informācijas apmaiņu” 2.6.apakšpunkts.

²³³ Valsts kontroles un Ekonomikas ministrijas 14.07.2016. intervijas protokols.

²³⁴ Būvniecības valsts kontroles biroja projekts “Būvniecības procesu un informācijas sistēmas attīstība (1.kārta). Detalizētais projekta apraksts.”.

²³⁵ Tieslietu ministrijas “Būvju kadastrālās uzmērīšanas procesa attīstības koncepcija” (atbalstīta ar MK 20.04.2011. rīkojumu Nr.170).

²³⁶ Tieslietu ministrijas “Būvju kadastrālās uzmērīšanas procesa attīstības koncepcija” (atbalstīta ar MK 20.04.2011. rīkojumu Nr.170).

²³⁷ VARAM 17.02.2016. vēstule Nr.9.1-2/18-1e/1246 “Par projekta “Būvniecības informācijas sistēmas izstrāde” funkcionalitātes pārbaudi”.

²³⁸ Ekonomikas ministrijas 22.08.2016. “Informatīvais ziņojums par pasākumu plānu par 2015.gada 28.jūlija Ministru kabineta noteikumu Nr.438 “Būvniecības informācijas sistēmas noteikumi” saskaņošanas procesā Latvijas Pašvaldību savienības iebildumos norādīto problēmu atrisināšanu pēc būtības”.

- ²³⁹ Ekonomikas ministrijas 22.08.2016. "Informatīvais ziņojums par pasākumu plānu par 2015.gada 28.jūlija Ministru kabineta noteikumu Nr.438 "Būvniecības informācijas sistēmas noteikumi" saskaņošanas procesā Latvijas Pašvaldību savienības iebildumos norādīto problēmu atrisināšanu pēc būtības".
- ²⁴⁰ VSAA 21.11.2016. vēstule Nr.12-5/8626 un 17.02.2017. e-pasta vēstule "RE: Papildus informācija VK revīzijas ietvaros".
- ²⁴¹ VSAA 29.06.2016. e-pasta vēstule "FW: Informācijas pieprasījums revīzijas Nr.2.4.1-12/2016 ietvaros".
- ²⁴² Ministru kabineta 22.12.2009. noteikumu Nr.1517 "Noteikumi par ģimenes valsts pabalsta un piemaksas pie ģimenes valsts pabalsta par bērnu invalīdu apmēru, tā pārskatīšanas kārtību un pabalsta un piemaksas piešķiršanas un izmaksas kārtību" 10.2.apakšpunkts.
- ²⁴³ VSAA 17.02.2017. e-pasta vēstule "RE: Papildus informācija VK revīzijas ietvaros".
- ²⁴⁴ VSAA 29.06.2016. e-pasta vēstule "FW: Informācijas pieprasījums revīzijas Nr.2.4.1-12/2016 ietvaros".
- ²⁴⁵ MK 21.12.2010. noteikumu Nr.1160 "Kārtība, kādā piešķir un izmaksā diplomātu izdienas pensijas" 2. un 3.punkts.
- ²⁴⁶ MK 21.12.2010. noteikumu Nr.1157 "Kārtība, kādā Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes darbiniekiem ar speciālajām dienesta pakāpēm aprēķina, piešķir un izmaksā izdienas pensijas" 2. un 4.punkts.
- ²⁴⁷ VSAA 29.06.2016. e-pasta vēstule "FW: Informācijas pieprasījums revīzijas Nr.2.4.1-12/2016 ietvaros".
- ²⁴⁸ VSAA 21.11.2016. vēstule Nr.12-5/8626 "Par Valsts kontroles revīziju".
- ²⁴⁹ VSAA 29.06.2016. e-pasta vēstule "FW: Informācijas pieprasījums revīzijas Nr.2.4.1-12/2016 ietvaros".
- ²⁵⁰ Zemesgrāmatas likuma 61.pants.
- ²⁵¹ MK 12.10.2010. noteikumu Nr.972 "Noteikumi par kārtību, kā veicami maksājumi valsts budžetā un tie atzīstami par saņemtiem, un prasībām tiešsaistes maksājumu pakalpojumu izmantošanai norēķinos ar valsts budžetu" 5.punkts.
- ²⁵² VARAM "Labas pārvaldības principu nodrošināšana publisko pakalpojumu sniegšanā" (2013).
- ²⁵³ Tiesu administrācijas 12.01.2017. e-pasta vēstule "Re: Par pakalpojumu lietu pārbaudēm".
- ²⁵⁴ Valsts kontroles un Tiesu administrācijas 03.06.2016. intervijas protokols.
- ²⁵⁵ Tiesu administrācijas 12.01.2017. e-pasta vēstule "Re: Par pakalpojumu lietu pārbaudēm".
- ²⁵⁶ PMLP 27.12.2016. e-pasta vēstule "Pārs.: atbilde", 19.01.2017. e-pasta vēstule "Re: Atb.: Par pakalpojumu lietu pārbaudēm" un 10.01.2017. e-pasta vēstule "Re: Atb.: Par pakalpojumu lietu pārbaudēm".
- ²⁵⁷ PMLP 01.02.2017. e-pasta vēstule "Re: Atb.: Par pakalpojumu lietu pārbaudēm" un 19.01.2017. e-pasta vēstule "Re: Atb.: Par pakalpojumu lietu pārbaudēm".
- ²⁵⁸ PMLP 19.01.2017. e-pasta vēstule "Re: Atb.: Par pakalpojumu lietu pārbaudēm".
- ²⁵⁹ PMLP 01.02.2017. e-pasta vēstule "Re: Atb.: Par pakalpojumu lietu pārbaudēm" un 19.01.2017. e-pasta vēstule "Re: Atb.: Par pakalpojumu lietu pārbaudēm".
- ²⁶⁰ PMLP 01.02.2017. e-pasta vēstule "Re: Atb.: Par pakalpojumu lietu pārbaudēm".
- ²⁶¹ PMLP 01.02.2017. e-pasta vēstule "Re: Atb.: Par pakalpojumu lietu pārbaudēm".
- ²⁶² PMLP 27.12.2016. e-pasta vēstule "Pārs.: atbilde".
- ²⁶³ PMLP 01.02.2017. e-pasta vēstule "Re: Atb.: Par pakalpojumu lietu pārbaudēm".
- ²⁶⁴ NVA 2016.gada 29.jūnija e-pasta vēstule Valsts kontrolei.
- ²⁶⁵ TA 28.06.2016. e-pasts "Informācijas pieprasījums revīzijas Nr.2.4.1-12/2016 ietvaros" un tā pielikums "Informācijas pieprasījums TA.xlsx".
- ²⁶⁶ Ministru kabineta 2015.gada 16.jūnija noteikumu Nr.323 "Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība pasākuma "Lauku saimniecību un uzņēmējdarbības attīstība" apakšpasākumam "Atbalsts jauniem lauksaimniekiem uzņēmējdarbības uzsākšanai"" 7.1.2.apakšpunkts.

- ²⁶⁷ LAD 2016.gada 29.jūnijā elektroniski sniegtā informācija.
- ²⁶⁸ MK 09.02.2010. noteikumu Nr.132 “Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu atklātu projektu iesniegumu konkursu veidā pasākumam "Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai (ietverot ar lauksaimniecību nesaistītu darbību dažādošanu)”” 17.¹ punkts.
- ²⁶⁹ LAD 2016.gada 29.jūnijā un 2016.gada 4.novembrī elektroniski sniegtā informācija.
- ²⁷⁰ LAD 2016.gada 29.jūnijā un 2016.gada 4.novembrī elektroniski sniegtā informācija.
- ²⁷¹ Ministru kabineta 2015.gada 14.aprīļa noteikumu Nr.194 “Kārtība, kādā piemēro samazināto akcīzes nodokļa likmi iezīmētai (marķētai) dīzeļdegvielai (gāzeļļai), ko izmanto lauksaimniecības produkcijas ražošanai, lauksaimniecības zemes apstrādei un meža vai purva zemes apstrādei, kurā kultivē dzērvenes vai mellenes, kā arī zemes apstrādei zem zivju dīķiem” 11.punkts.
- ²⁷² LAD 2016.gada 10.oktrobrī tikšanās laikā sniegtā informācija.
- ²⁷³ Ministru kabineta 2002.gada 3.septembra noteikumu Nr.403 “Laulāto mantisko attiecību reģistrācijas kārtība” 5.2.apakšpunkts un 16.punkts.
- ²⁷⁴ LR UR 2016.gada 30.novembrī elektroniski sniegtā informācija.
- ²⁷⁵ LR UR 2016.gada 29.jūnijā un 2016.gada 30.novembrī elektroniski sniegtā informācija.
- ²⁷⁶ Saeimas likumprojektu interneta vietnē [http://titania.saeima.lv/LIVS12/saeimalivs12.nsf/webAll?SearchView&Query=\(%5bNumberTxt%5d=751/Lp12+\)&SearchMax=0&SearchOrder=4](http://titania.saeima.lv/LIVS12/saeimalivs12.nsf/webAll?SearchView&Query=(%5bNumberTxt%5d=751/Lp12+)&SearchMax=0&SearchOrder=4)).
- ²⁷⁷ LR UR 2016.gada 29.jūnijā un 2016.gada 30.novembrī elektroniski sniegtā informācija.
- ²⁷⁸ LR UR 2016.gada 29.jūnijā elektroniski sniegtā informācija.
- ²⁷⁹ VZD 2016.gada 30.jūnijā elektroniski sniegtā informācija.
- ²⁸⁰ VZD 2016.gada 30.jūnijā elektroniski sniegtā informācija.
- ²⁸¹ VZD 05.06.2017. vēstule Nr. 2-07/355.
- ²⁸² VZD 2016.gada 30.jūnijā elektroniski sniegtā informācija.
- ²⁸³ VID 04.08.2016. e-pasta vēstule “FW: Par Valsts kontroles revīziju”.
- ²⁸⁴ VID 2016.gada 21.novembrī elektroniski sniegtā informācija.
- ²⁸⁵ VID 12.07.2016. e-pasta vēstule “Par Valsts kontroles revīziju”.
- ²⁸⁶ VID 12.07.2016. e-pasta vēstule “Par Valsts kontroles revīziju”.
- ²⁸⁷ Latvijas Zvērinātu advokātu padomes 2.funkcija (<http://www.advokatura.lv/lv/padome/funkcijas/>).
- ²⁸⁸ Interneta resurss: <https://www.latvija.lv/lv/PPK/socialie-pakalpojumi/invaliditates-pakalpojumi/p306/ProcesaApraksts> (resurss skatīts 20.01.2017.).
- ²⁸⁹ Interneta resurss: <http://www.vsa.lv/lv/pakalpojumi/stradajosajiem/nelaimes-gadijums-darba-arodslimiba/apdrosinasanas-atlidziba-sakara-ar-nelaimes-gadijumu-darba-vai-a> (resurss skatīts 20.01.2017.).
- ²⁹⁰ Interneta resurss: <https://www.latvija.lv/lv/PPK/Socialie-pakalpojumi/Pabalstu-izmaksas/p303/ProcesaApraksts> (resurss skatīts 20.01.2017.).
- ²⁹¹ Interneta resurss: <http://www.vsa.lv/lv/pakalpojumi/vecakiem/gimenes-valsts-pabalsts> (resurss skatīts 20.01.2017.).
- ²⁹² Interneta resurss: <https://www.latvija.lv/lv/PPK/Maja-un-vide/Pirksana-pardosana-ire-noma-maina/p121/ProcesaApraksts>; <https://www.latvija.lv/lv/PPK/Maja-un-vide/Pirksana-pardosana-ire-noma-maina/p122/ProcesaApraksts>; <https://www.latvija.lv/lv/PPK/Maja-un-vide/Pirksana-pardosana-ire-noma-maina/p127/ProcesaApraksts>; <https://www.latvija.lv/lv/PPK/Maja-un-vide/Pirksana-pardosana-ire-noma-maina/p124/ProcesaApraksts>; <https://www.latvija.lv/lv/PPK/Maja-un-vide/Pirksana-pardosana-ire-noma-maina/p123/ProcesaApraksts>; <https://www.latvija.lv/lv/PPK/Maja-un-vide/Pirksana-pardosana-ire-noma-maina/p125/ProcesaApraksts>

[maina/p118/ProcesaApraksts](#); <https://www.latvija.lv/lv/PPK/Maja-un-vidē/Pirksana-pardosana-ire-noma-maina/p117/ProcesaApraksts> (skatīti 24.01.2017.).

²⁹³ Interneta resurss: <https://www.latvija.lv/lv/PPK/Maja-un-vidē/Pirksana-pardosana-ire-noma-maina/p121/ProcesaApraksts>; <https://www.latvija.lv/lv/PPK/Maja-un-vidē/Pirksana-pardosana-ire-noma-maina/p123/ProcesaApraksts>; <https://www.latvija.lv/lv/PPK/Maja-un-vidē/Pirksana-pardosana-ire-noma-maina/p120/ProcesaApraksts>; <https://www.latvija.lv/lv/PPK/Tiesibu-aizsardziba/Tiesa-tiesibu-aizsardziba/p119/ProcesaApraksts> (skatīti 24.01.2017.).

²⁹⁴ Interneta resurss: <http://www.ur.gov.lv/maksatnespeja.html> (skatīts 21.03.2017.).

²⁹⁵ Interneta resurss: <https://www.latvija.lv/lv/PPK/dzives-situacija/apakssituacija/p1627/ProcesaApraksts> un <https://www.latvija.lv/lv/PPK/dzives-situacija/apakssituacija/p1626/ProcesaApraksts> (resursi skatīti 21.11.2016.).

²⁹⁶ VSAA 17.02.2017. e-pasta vēstule “RE: Papildus informācija VK revīzijas ietvaros”.

²⁹⁷ Fizisko personu datu aizsardzības likuma 15.panta ceturrtā daļa.

²⁹⁸ MK 30.06.2015. noteikumi Nr.346 “Tiesu administrācijas maksas pakalpojumu cenrādis”.

²⁹⁹ TA 28.06.2016. e-pasta vēstule “Informācijas pieprasījums revīzijas Nr.2.4.1-12/2016 ietvaros”.

³⁰⁰ Iedzīvotāju reģistra likuma 17.¹ un 18.pants.

³⁰¹ MK 14.07.2015. noteikumu Nr.391 “Noteikumi par valsts nodevu par informācijas saņemšanu no Iedzīvotāju reģistra” 2.punkts.

³⁰² VZD 30.06.2016. e-pasta vēstule “Informācijas pieprasījums revīzijas lietā Nr.2.4.1-12/2016”; VZD 05.06.2017. vēstule Nr. 2-07/355.

³⁰³ Interneta resurss: <https://www.latvija.lv/lv/PPK/dzives-situacija/apakssituacija/p529/ProcesaApraksts> (resurss skatīts 25.11.2016.).

³⁰⁴ Interneta resursi: http://www.vzd.gov.lv/files/paraugs_bez_paraksta.pdf un http://www.vzd.gov.lv/files/informacija_par_piederosajiem_ipasumiem.pdf (resursi skatīti 25.11.2016.).

³⁰⁵ VID 12.07.2016. e-pasta vēstule “Par Valsts kontroles revīziju”.

³⁰⁶ Valsts kontroles un LAD 09.06.2016. intervijas protokols.